

รายงานฉบับสมบูรณ์

(ระหว่างเดือนเมษายน 2560 – เดือนมีนาคม 2563)

โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

คณะผู้วิจัย

1. นายจินดา	แหม่มประสพ	หัวหน้าโครงการ
2. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	นักวิจัย
3. นางศรีเรือน	เพชรสีจา	นักวิจัย
4. นายสมศักดิ์	ทองสุกใส	นักวิจัย
5. นางชวนชม	เข็มเพชร	นักวิจัย
6. นายธนินธร	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
7. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
8. นายธงชัย	จันทมะณี	นักวิจัย
9. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
10. นางสาวปาริฉัตร	สุรามาตร	นักวิจัย
11. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
12. นางบุญเสริม	แจลล์มภัคดี	นักวิจัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

รายงานฉบับสมบูรณ์

(ระหว่างเดือนเมษายน 2560 – เดือนมีนาคม 2563)

โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน
อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

คณะผู้วิจัย

1. นายจินดา	แหม่มประสพ	หัวหน้าโครงการ
2. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	นักวิจัย
3. นางศรีเรื่อน	เพชรสีจา	นักวิจัย
4. นายสมศักดิ์	ทองสุกใส	นักวิจัย
5. นางชวนชม	เข็มเพชร	นักวิจัย
6. นายธนิษฐ	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
7. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
8. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
9. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
10. นางสาวปาริฉัตร	สุรามาตร	นักวิจัย
11. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
12. นางบุญเสริม	แจ่มมัทดี	นักวิจัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

สารบัญ

บทที่ 1	ความเป็นมา	หน้า
1.1	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2	คำถามการวิจัย	2
1.3	วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	2
1.4	วิธีการดำเนินการวิจัย	3
1.5	พื้นที่ศึกษาวิจัย	3
1.6	ระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย	3
1.7	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.8	นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	3
1.9	ทีมงานวิจัย	4
1.10	ทีมที่ปรึกษา	4
บทที่ 2	การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1	แนวคิดทฤษฎีชุมชน	5
2.2	งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน	11
บทที่ 3	ขั้นตอนการดำเนินงาน	16
3.1	กระบวนการดำเนินงาน	16
บทที่ 4	ผลการวิจัย	
4.1	วิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	27
4.2	ข้อมูลปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	30
4.3	กลไกการจัดการและกระบวนการการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามไปสู่การปฏิบัติการ	42
บทที่ 5	สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	47
5.1	สรุปผลวิจัย	47
5.2	บทเรียนการวิจัย	50
5.3	ปัญหาการวิจัย	52
5.4	ข้อเสนอแนะต่อชุมชน นโยบาย และการวิจัยในอนาคต	53
ภาคผนวก		
ก.	สรุปรายงานการประชุม	54
ข.	รูปภาพกิจกรรมของโครงการ	217

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ:	RDG60M0006
ชื่อโครงการ:	โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
ชื่อนักวิจัย:	นายจินดา แซ่มประสพ และคณะ
email address:	-
ระยะเวลาโครงการ:	1 เมษายน 2560 – 31 มีนาคม 2563

โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี (1 เมษายน 2560 – 31 มีนาคม 2563) เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สถานการณ์ของเด็กและเยาวชน ข้อมูลปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อค้นหากลไกการจัดการและกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามไปสู่การปฏิบัติการ โดยมุ่งเน้นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เวทีชี้แจงทำความเข้าใจและประชาสัมพันธ์วัตถุประสงค์ของโครงการ การประชุมทีมวิจัย การอบรมเทคนิคการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูลวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม การศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนากิจกรรมด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่อื่น การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อกระบวนการการพัฒนาเด็กและเยาวชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อค้นหากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามไปสู่การปฏิบัติการ การคืนข้อมูลสู่ชุมชนเพื่อตรวจสอบสร้างความเข้าใจและวางแนวทางกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม และสรุปบทเรียนการดำเนินงานทุกครั้ง ร่วมกับคนในชุมชนตำบลหนองขาม

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิถีชีวิตของคนในตำบลหนองขาม พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี 2500 จากชุมชนเกษตรเพื่อยังชีพ เป็นการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ในปี 2530 และในช่วงปี 2540 เริ่มมีโทรศัพท์มือถือเข้ามาในพื้นที่ ทำให้เด็กและเยาวชนสนใจเทคโนโลยีด้านนี้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการเก็บตัวและเล่นเกม ดูสื่อทางโซเชียลมีเดีย แทนการพบปะสังสรรค์หรือทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว เด็กแว้น และการติดต่อสื่อสารอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการตั้งครุภังค์ไม่พร้อม ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่เด็กและเยาวชนจะเรียนรู้การทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการลงมือทำโดยมีผู้ปกครองคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด จึงมีทักษะชีวิตผ่านประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า 1. ต้องมีการสรุปบทเรียนการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในอดีตเพื่อนำมาออกแบบกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพโดยเน้นการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเป็นหลัก 2. การสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในบทบาทที่เลี้ยงที่ช่วยติดตามพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยประเมินผลการออกแบบการสร้างการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัยได้เป็นอย่างดี สำหรับเงื่อนไขสำคัญ คือ 1. เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ต้องมีพี่เลี้ยงคอยดูแล 2. ต้องมีการเปิดพื้นที่และโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ลงมือทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยพี่เลี้ยงทำหน้าที่หนุนเสริมตามที่เด็กและเยาวชนต้องการ และ 3. วางแผนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการค้นหากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม

ผลจากการศึกษาดูงานกลุ่มเด็กและเยาวชนตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ควบคู่กับการทบทวนกระบวนการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขามในช่วงที่ผ่านมา พบว่า กลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 1. กลไกกลางระดับตำบล (เจ้าหน้าที่ อบต.) เป็นทีมที่ดูแลกิจกรรมภาพรวมทั้งตำบล/ระดับหมู่บ้าน และ 2. กลไกการทำงานเด็กและเยาวชนในทุกหมู่บ้าน เป็นกลไกการทำงานเด็กและเยาวชนที่ลงไปทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและเยาวชนผ่านการดำเนินโครงการ ต้องมีพี่ทีมกลไกกลาง (ทีม อบต.) เป็นพี่เลี้ยงร่วม อย่างน้อย 1 คน และสร้างทีมพี่เลี้ยงหมู่บ้านร่วมกัน โดยพี่เลี้ยงชุมชนจะเป็นคนในชุมชนทั้งผู้ปกครอง / แกนนำชุมชน ตลอดจนผู้เฒ่าผู้แก่หรือผู้รู้ที่อยู่ในหมู่บ้าน จะทำหน้าที่ในการหนุนเสริมให้เด็กและเยาวชนทำกิจกรรมตามความสนใจ และเชื่อมโยง/ผลักดันการทำงานเด็กและเยาวชนของแต่ละหมู่บ้านเข้าไปสู่เวทีในระดับตำบล และทีมกลไกกลางระดับตำบลจะทำหน้าที่จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดพื้นที่แลกเปลี่ยนบทเรียน ความรู้และประสบการณ์ในแต่ละหมู่บ้าน และการสรุปทบทวนการทำงานร่วมกัน

เมื่อนำกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมฯ ทั้ง 2 ด้าน ไปทดลองปฏิบัติการตามแนวทางที่ได้ออกแบบร่วมกันกับสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม จำนวน 83 คน และกลุ่มเด็กในตำบล 63 คน รวมทั้งหมด 6 โครงการ ร่วมกับทีมเจ้าหน้าที่ อบต. 11 คน ผู้ปกครอง 28 คน แกนนำชุมชน 5 คน และครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 12 คน ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า

1. เกิดการหนุนเสริมกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม ทั้งกลไกกลางระดับตำบล กลไกพี่เลี้ยงในระดับหมู่บ้าน และกลไกโครงการเด็กที่ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ของเด็กและเยาวชนเพื่อเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ในชุมชน

2. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม 6 ด้านหลัก คือ 1) ร่วมเรียนรู้กิจกรรมที่เด็กสนใจ 2) ร่วมเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้ออกแบบกิจกรรมตามสนใจและเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับต้นทุนและทรัพยากรที่มีในชุมชน 3) ร่วมเติมความรู้ เทคนิค และเครื่องมือที่จำเป็นในการทำกิจกรรมให้กับเด็กและเยาวชน 4) ร่วมประสาน สร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและชาวบ้าน 5) ร่วมกระตุ้นและให้กำลังใจเด็กและเยาวชนจัดกิจกรรม และ 6) ร่วมกระตุ้นให้เด็กเก็บข้อมูลและมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งจัดให้มีพื้นที่ในการสรุปทบทวนและดึงรูปธรรมในการทำงานของเด็กและเยาวชน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและสร้างเด็กและเยาวชนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. เกิดรูปแบบการในการทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจในระยะแรก 2) ขั้นให้ความรู้พื้นฐานในการทำโครงการและการเตรียมความพร้อมที่เด็กและเยาวชนจะต้องลงไปทำงานร่วมกับชุมชน 3) ขั้นแสวงหาความรู้และข้อมูลจากทุกคนในชุมชนผ่านช่องทางต่างๆ 4) ขั้นการลงมือปฏิบัติผ่านการลงมือทำกิจกรรมในโครงการ และ 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้โดยพี่เลี้ยงและทีมกลไกตำบลทำหน้าที่ชวนเด็กและเยาวชน สรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรม ผ่านการตั้งคำถามเพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน

4. ผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีสำนึกความเป็นพลเมือง รักและใส่ใจในชุมชนและภูมิปัญญาในชุมชนมากยิ่งขึ้น เกิดทักษะชีวิตที่ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนได้อย่างมีความสุข มีภาวะผู้นำที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เกิดความคิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ๆ ภายใต้ภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มี

ในท้องถิ่นของตนเอง อันนำไปสู่การมีจิตสาธารณะ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และเกิดทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

อย่างไรก็ตาม พบว่า จากกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ จนได้กลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีวิสัยจึงไม่ได้ดำเนินงานในระยะที่ 3 และขอปิดโครงการ

คำหลัก : กลไก, การจัดการ, การมีส่วนร่วม

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี มีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ประชากรรวม 9,167 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำไร่อ้อยและมันสำปะหลัง ในอดีตชุมชนนี้เกิดขึ้นในช่วงปี 2500 เริ่มจากการบุกถางป่าเพื่อเข้ามาสร้างบ้านและประกอบอาชีพทำไร่ทำนา ชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคอีสานจึงมีวัฒนธรรมไททรงดำเข้ามาด้วยสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงทำให้มีวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องร่วมด้วย เมื่อความเจริญเข้ามาในพื้นที่ตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา ทำให้มีการใช้เทคโนโลยีแทนแรงงานคนในการทำเกษตร ประเพณีวัฒนธรรมจึงเปลี่ยนแปลงไป จากการทำเกษตรเพื่อยังชีพมาเป็นการทำเกษตรเชิงพาณิชย์ ประเพณีส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงประเพณีสำคัญในช่วงเทศกาลทั่วไปเท่านั้น และในช่วงปี 2540 เริ่มมีโทรศัพท์มือถือเข้ามาในพื้นที่ ทำให้เด็กและเยาวชนสนใจเทคโนโลยีด้านนี้เพิ่มขึ้น จึงมักมีการเก็บตัวและเล่นเกม ดูสื่อทางโซเชียลมีเดีย แทนการพบปะสังสรรค์หรือทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว แสดงออกในทางลบเลียนแบบตามสื่อ เด็กแว้น และการติดต่อสื่อสารอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการตั้งครุภังค์ไม่พร้อม ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่เด็กและเยาวชนจะเรียนรู้การทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการลงมือทำโดยมีผู้ปกครองคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด จากสถานการณ์ดังกล่าว ทีมวิจัยจึงสนใจดำเนินงานวิจัยโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

การดำเนินโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย การชี้แจงทำความเข้าใจและประชาสัมพันธ์วัตถุประสงค์ของโครงการ การประชุมทีมวิจัย การอบรมเทคนิคการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูลวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม การศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนากิจกรรมด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่อื่น การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อค้นหากลไกการจัดการและกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามไปสู่การปฏิบัติการ การคืนข้อมูลสู่ชุมชนเพื่อตรวจสอบสร้างความเข้าใจและวางแนวทางกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม และสรุปบทเรียนการดำเนินงานทุกครั้ง ร่วมกับคนในชุมชนตำบลหนองขาม

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลวิถีชีวิตของคนในตำบลหนองขาม พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงปี 2500 จากชุมชนเกษตรเพื่อยังชีพ เป็นการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ในปี 2530 และในช่วงปี 2540 เริ่มมีโทรศัพท์มือถือเข้ามาในพื้นที่ ทำให้เด็กและเยาวชนสนใจเทคโนโลยีด้านนี้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการเก็บตัวและเล่นเกม ดูสื่อทางโซเชียลมีเดีย แทนการพบปะสังสรรค์หรือทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว เด็กแว้น และการติดต่อสื่อสารอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการตั้งครุภังค์ไม่พร้อม ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่เด็กและเยาวชนจะเรียนรู้การทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการลงมือทำโดยมีผู้ปกครองคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด จึงมีทักษะชีวิตผ่านประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า 1. ต้องมีการสรุปบทเรียนการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในอดีตเพื่อนำมาออกแบบกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพโดยเน้นการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเป็น

หลัก 2. การสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในบทบาทที่เลี้ยงที่ช่วยติดตามพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยประเมินผลการออกแบบการสร้างการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัยได้เป็นอย่างดี สำหรับเงื่อนไขสำคัญ คือ 1. เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ต้องมีพี่เลี้ยงคอยดูแล 2. ต้องมีการเปิดพื้นที่และโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ลงมือทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยพี่เลี้ยงทำหน้าที่หนุนเสริมตามที่เด็กและเยาวชนต้องการ และ 3. วางแผนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการค้นหากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม

ผลจากการศึกษาดูงานกลุ่มเด็กและเยาวชนตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ควบคู่กับการทบทวนกระบวนการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขามในช่วงที่ผ่านมา พบว่า กลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไช จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 1. กลไกกลางระดับตำบล (เจ้าหน้าที่ อบต.) เป็นทีมที่ดูแลกิจกรรมภาพรวมทั้งตำบล/ระดับหมู่บ้าน และ 2. กลไกการทำงานเด็กและเยาวชนในทุกหมู่บ้าน เป็นกลไกการทำงานเด็กและเยาวชนที่ลงไปทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและเยาวชนผ่านการดำเนินโครงการ ต้องมีพี่ทีมกลไกกลาง (ทีม อบต.) เป็นพี่เลี้ยงร่วม อย่างน้อย 1 คน และสร้างทีมพี่เลี้ยงหมู่บ้านร่วมกัน โดยพี่เลี้ยงชุมชนจะเป็นคนในชุมชนทั้งผู้ปกครอง / แกนนำชุมชน ตลอดจนผู้เฒ่าผู้แก่หรือผู้รู้ที่อยู่ในหมู่บ้าน จะทำหน้าที่ในการหนุนเสริมให้เด็กและเยาวชนทำกิจกรรมตามความสนใจ และเชื่อมโยง/ผลักดันการทำงานเด็กและเยาวชนของแต่ละหมู่บ้านเข้าไปสู่เวทีในระดับตำบล และทีมกลไกกลางระดับตำบลจะทำหน้าที่จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดพื้นที่แลกเปลี่ยนบทเรียน ความรู้และประสบการณ์ในแต่ละหมู่บ้าน และการสรุปบทเรียนการทำงานร่วมกัน

เมื่อนำกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมฯ ทั้ง 2 ด้าน ไปทดลองปฏิบัติการตามแนวทางที่ได้ออกแบบร่วมกันกับสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม จำนวน 83 คน และกลุ่มเด็กในตำบล 63 คน รวมทั้งหมด 6 โครงการ ร่วมกับทีมเจ้าหน้าที่ อบต. 11 คน ผู้ปกครอง 28 คน แกนนำชุมชน 5 คน และครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 12 คน ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า

1. เกิดการหนุนเสริมกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม ทั้งกลไกกลางระดับตำบล กลไกพี่เลี้ยงในระดับหมู่บ้าน และกลไกโครงการเด็กที่ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ของเด็กและเยาวชนเพื่อเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ในชุมชน

2. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม 6 ด้านหลัก คือ 1) ร่วมเรียนรู้กิจกรรมที่เด็กสนใจ 2) ร่วมเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้ออกแบบกิจกรรมตามสนใจและเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับต้นทุนและทรัพยากรที่มีในชุมชน 3) ร่วมเติมความรู้ เทคนิค และเครื่องมือที่จำเป็นในการทำกิจกรรมให้กับเด็กและเยาวชน 4) ร่วมประสาน สร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและชาวบ้าน 5) ร่วมกระตุ้นและให้กำลังใจเด็กและเยาวชนจัดกิจกรรม และ 6) ร่วมกระตุ้นให้เด็กเก็บข้อมูลและมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งจัดให้มีพื้นที่ในการสรุปบทเรียนและดึงรูปธรรมในการทำงานของเด็กและเยาวชน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและสร้างเด็กและเยาวชนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. เกิดรูปแบบการในการทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขึ้นกระตุ้นความสนใจในระยะแรก 2) ขึ้นให้ความรู้พื้นฐานในการทำโครงการและการเตรียมความพร้อมที่เด็กและเยาวชนจะต้องลงไปทำงานร่วมกับชุมชน 3) ขึ้นแสวงหาความรู้และข้อมูลจากทุกคนในชุมชนผ่านช่องทางต่างๆ 4) ขึ้นการลงมือปฏิบัติผ่านการลงมือทำกิจกรรมในโครงการ และ 5) ขึ้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้โดย

พี่เลี้ยงและทีมกลไกตำบลจะทำหน้าที่ชวนเด็กและเยาวชน สรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรม ผ่านการตั้งคำถามเพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน

4. ผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีสำนึกความเป็นพลเมือง รักและใส่ใจในชุมชนและภูมิปัญญาในชุมชนมากยิ่งขึ้น เกิดทักษะชีวิตที่ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนได้อย่างมีความสุข มีภาวะผู้นำที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เกิดความคิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ๆ ภายใต้ภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นของตนเอง อันนำไปสู่การมีจิตสาธารณะ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และเกิดทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

อย่างไรก็ตาม พบว่า จากกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินโครงการพัฒนาการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ จนได้กลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีวิจัยจึงไม่ได้ดำเนินงานในระยะที่ 3 และขอปิดโครงการ หากจะพัฒนาการจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม ทีมวิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ 1) ควรมีการนำกลไกการทำงานด้านเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการทำกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขามอย่างต่อเนื่อง 2) ควรมีการประชุมกลไกกลางร่วมกับกลไกในระดับหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างพี่เลี้ยงตัวคูณคอยดูแลเด็กและเยาวชนในพื้นที่ และ 3) ควรพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนและพี่เลี้ยงเรื่องทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการดำเนินโครงการในพื้นที่ เพื่อเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพทั่วไปของตำบลหนองขาม เป็นที่ราบสูงไม่มีภูเขา ชาวบ้านในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม เช่น ทำไร่ไถนา ปลูกข้าว ปลูกข้าวโพด ทำไร่มันสำปะหลัง เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ซึ่งการประกอบอาชีพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนตามสภาพอากาศ และจะมีหนุ่มสาววัยทำงาน ออกไปทำงานในเมืองหลวงหรือย่านอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งตำบลหนองขาม มีจำนวนหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 9,107 คน แบ่งเป็นชาย 4,448 คน หญิง 4,659 คน โดยมีเด็กและเยาวชนรวม 2,985 คน แยกเป็นเด็กชาย 1,486 คน และเด็กหญิง 1,499 คน โดยในพื้นที่มีโรงเรียน ประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนขยายโอกาส 1 แห่ง และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง ในอดีตคนในชุมชนตำบลหนองขามมีวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ ทั้งการดำเนินชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนการเลี้ยงดูลูกหลาน ที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ ตลอดจนการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะการทำเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในตำบลหนองขามที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ แต่ด้วยในช่วง 20 ปีมานี้สภาพอากาศมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดส่งผลต่อการประกอบอาชีพของคนในตำบลหนองขาม และเริ่มมีการทิ้งอาชีพเกษตรกรรม คนวัยหนุ่มสาวออกไปทำงานในเมืองหลวงและย่านอุตสาหกรรม ส่งผลให้ในตำบลมีผู้สูงอายุ เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก การเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะอยู่กับ ตา ยาย ปู่ ย่า หรือญาติพี่น้อง ในอดีตที่ผ่านมามีการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนที่ปล่อยให้อยู่กับ ปู่ ย่า ตา ยาย ไม่ได้มีผลกระทบมากนัก ด้วยว่ามีประสบการณ์และความรู้ในการถ่ายทอดให้กับลูกหลาน แต่ระยะหลังเมื่อเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตมากขึ้น แต่ผู้สูงอายุที่เป็นผู้เลี้ยงดูบุตรหลาน กลับไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีมากเท่าที่ควร ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ของช่วงวัยและพฤติกรรม ความเข้าใจจึงเริ่มเกิดขึ้น พ่อแม่ส่งเพียงแต่เงินกลับมาที่บ้านแต่ไม่ได้ให้ความสนใจกับการเรียนรู้ของลูก ส่งผลให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเริ่มห่างเหินขึ้นทุกวัน เด็กและเยาวชนต้องการมีพื้นที่ส่วนตัว อยู่กับเพื่อนที่ชอบทำกิจกรรมในลักษณะคล้ายกันมากขึ้น จากเรื่องความไม่เข้าใจของคนในครอบครัว ขยายสู่ชุมชนเมื่อเด็กและเยาวชนเกิดการรวมกลุ่มไปในทางที่ไม่ดี จนเกิดผลกระทบต่อชุมชน ทั้งปัญหาการท้องไม่พร้อม การติดยาเสพติด การติดสื่อเทคโนโลยีโดยที่ไม่มีผู้ใหญ่ให้คำแนะนำ ปัญหาเด็กติดเกมออนไลน์ ตลอดจนเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่สนใจเล่นโซเชียลมีเดียในอินเทอร์เน็ต ขาดความอดทน ขาดความเอาใจใส่ในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลง

จากปัญหาต่างๆ ข้างต้น ทำให้ผู้นำชุมชน และผู้บริหาร ข้าราชการ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม เริ่มคิดหาวิธีการ แนวทางต่างๆ เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาในชุมชน โดยในช่วงแรกได้มีการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อให้เด็ก เยาวชน และครอบครัว ได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัวให้มากขึ้น เช่น โครงการเข้าค่ายครอบครัว โครงการส่งเสริมสายใยรักในครอบครัว ฯลฯ มีการสำรวจข้อมูลของเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม เพื่อให้ทราบถึงปัญหา และจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ทั้งปัญหาท้องก่อนวัยอันควร ปัญหาติดยาเสพติด ปัญหาเด็กติดเกม รวมถึงปัญหาทักษะด้านต่างๆของเด็กและเยาวชน ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ได้จัดกิจกรรมให้ความรู้ทำความเข้าใจให้กับเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง และเริ่มมีการตั้งหน่วยงานจากภายนอกเข้ามาร่วมทำกิจกรรมกับเด็กและเยาวชน มีการคัดเลือกแกนนำเด็กและเยาวชนในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อเป็นตัวประสานงานและแจ้งความต้องการของเด็ก เยาวชนในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งการทำกิจกรรมในช่วงที่ผ่านมาถึงแม้ว่าจะมีการทำกิจกรรมกับเด็กและเยาวชนตลอดทุกปี แต่สิ่งที่พบ คือ ยังขาดกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เหมาะสม บทบาทหลักยังเป็นภาระของเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งไม่ได้เชื่อมโยงใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนโดยตรง การจัดกระบวนการกับเด็กและเยาวชนจึงจัดขึ้นตามวันสำคัญๆ หรือเป็นกิจกรรมที่ไม่ได้ถูกออกแบบขึ้นโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้ปกครอง ครู โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนไม่ได้มาพูดคุยออกแบบกิจกรรมร่วมกัน ทำให้กิจกรรมที่ทำถึงแม้จะมีการจัดทุกปีและมีความหลากหลายของกิจกรรม แต่ไม่มีความ

ต่อเนื่อง เชื่อมโยง เป็นการจัดกิจกรรมเป็นครั้งๆไป ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และไม่สามารถสร้างกลไกในการให้คนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในตำบลให้ลุกขึ้นมาขับเคลื่อนการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง

จากสถานการณ์ที่กล่าวข้างต้น ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้นำชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ปกครอง ตัวแทนเด็กและเยาวชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อศึกษาถึงวิธีการแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสังคมโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านการเสนอโครงการ “พัฒนากลไก การจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี” ขึ้นเพื่อเปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน อันจะนำไปสู่การเกิดกลุ่มการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมร่วมกัน นำไปสู่การเพิ่มทักษะการใช้ชีวิตและสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนค้นหากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

“กลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ควรเป็นอย่างไร”

1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
3. เพื่อค้นหากลไกการจัดการและกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามไปสู่การปฏิบัติการ

ประเด็นการศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
  - ข้อมูลต้นทุนภายในชุมชนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทักษะชีวิตสำหรับเด็ก (คน ผู้รู้ ภูมิปัญญาในตำบล สุขภาพ สิ่งแวดล้อม กลุ่มองค์กร งบประมาณ เครื่องมือ ทรัพยากร ฯลฯ)
  - การประกอบอาชีพของคนในชุมชน ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม
  - สถานการณ์รูปแบบครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน
  - กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว
  - เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามามีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน
2. ศึกษาข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
  - จำนวนเด็กและเยาวชนในตำบล (ระดับการศึกษา ช่วงอายุ)
  - กิจกรรมที่เด็กและเยาวชนสนใจ (งานอดิเรก)
  - สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชน ตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
  - กระบวนการจัดการเรียนการสอนของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาแต่ละช่วงวัย
  - บทเรียนในการพัฒนาศักยภาพ สร้างการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่ผ่านมาของชุมชน
  - บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน
  - ข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3. กลไก วิธีการ และแนวทางการสร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิต สำหรับเด็กและเยาวชนในตำบลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
  - รูปแบบกลไกการจัดการในการทำงานเด็กและเยาวชนในตำบล
  - บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน
  - กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล

1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย

1. จัดเวทีสร้างความเข้าใจโครงการ
2. จัดประชุมทีมวิจัย
3. จัดเวทีพัฒนาศักยภาพนักวิจัย เด็กและเยาวชน เพื่อฝึกการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
4. ลงเก็บข้อมูลวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
5. เก็บข้อมูลข้อมูลปัจจุบัน เจาะลึก ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
6. จัดเวทีสรุปข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
7. ศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนากิจกรรมด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่อื่น
8. สรุป วิเคราะห์ข้อมูลและแนวทางกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
9. จัดเวทีใหญ่นำเสนอผลการศึกษาในชุมชน
10. ทดลองปฏิบัติการตามแนวทางที่ได้ออกแบบร่วมกัน
11. จัดเก็บข้อมูลจากการปฏิบัติงานและสรุปผลวิเคราะห์แนวทางกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขามฯ
12. จัดเวทีนำเสนอข้อมูลการวิจัย
13. จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงาน

1.5 พื้นที่ศึกษาวิจัยและกลุ่มเป้าหมาย

พื้นที่ 11 หมู่บ้าน ในตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

1.6 ระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย

20 เดือน (ระหว่าง 1 มีนาคม 2560 – 31 ตุลาคม 2561)

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดการพัฒนาศักยภาพทีมวิจัย เด็กและเยาวชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้สามารถใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ
2. ทีมวิจัย เด็กและเยาวชน รวมทั้งคนในชุมชน ได้เรียนรู้ข้อมูลวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม และรู้จักบริบทของชุมชนมากขึ้น
3. ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนผ่านกลไกการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน
4. ทีมวิจัย เด็กและเยาวชนมีความภาคภูมิใจในเรื่องราวของท้องถิ่น
5. เกิดกลไกการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามที่ลุกขึ้นมาขับเคลื่อนการทำงานด้านเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

1.8 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

- เด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กและเยาวชนที่อยู่ในตำบลหนองขาม ช่วงอายุระหว่าง เด็กวัยเรียน (School age) คือ ช่วงอายุ 6 - 12 ปี ถึง วัยรุ่นช่วงท้าย อายุช่วง 18 - 21 ปี

- **กระบวนการมีส่วนร่วม** ของชุมชน คือ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนการดำเนินงาน ร่วมลงมือทำ ร่วมสรุปบทเรียนและติดตามผล ร่วมรับผลประโยชน์ (ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น)
- **กลไกการจัดการ** คือ ระบบกลไกที่มีเจ้าหน้าที่และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมมือกันในการดำเนินงานเรื่องเด็กและเยาวชนในพื้นที่ เป็นบทบาทที่มีการขับเคลื่อนการทำงานอย่างต่อเนื่อง
- **การพัฒนาศักยภาพ** ของเด็กและเยาวชน 5 ด้าน ได้แก่
  1. **ศักยภาพด้านการเรียนรู้** คือ สนุกกับการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต
  2. **ศักยภาพด้านความคิด** คือ สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเชื่อมโยงและเป็นระบบ
  3. **ศักยภาพด้านสังคมและการจัดการ** คือ สามารถอยู่ในสังคมและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง
  4. **ศักยภาพด้านสื่อ** คือ รู้เท่าทันอย่างสร้างสรรค์
  5. **ศักยภาพด้านร่างกาย** คือ ทักษะการพูด การฟัง การตั้งคำถาม การจดบันทึก

1.9 ทีมวิจัย

1.	นายจินดา	แชมป์ประสพ	หัวหน้าโครงการ
2.	นางสำเนียง	สมใจเพ็ง	นักวิจัย
3.	นางศรีเรือน	เพชรสีจา	นักวิจัย
4.	นายสมศักดิ์	ทองสุกใส	นักวิจัย
5.	นางชวนชม	เข้มเพชร	นักวิจัย
6.	นายธนิษฐ	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
7.	นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
8.	นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
9.	นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
10.	นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
11.	นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
12.	นางบุญเสริม	แฉล้มภักดิ์	นักวิจัย

1.10 ที่ปรึกษา

1.	นายบุญยัง	วังเปรม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
2.	นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
3.	อาจารย์แสงฉาย	ห้วงประโคน	ครูโรงเรียนบ้านหนองขาม
4.	อาจารย์ปภาวรินทร์	บุตรศรี	ครูโรงเรียนบ้านหนองขาม

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินโครงการกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและนำมาใช้ตั้งแต่ช่วงของการพัฒนาโครงการและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) แนวคิดทุนชุมชน 2) งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ดังนี้

2.1 แนวคิดทุนชุมชน

ในการพัฒนาโครงการครั้งนี้ได้มีการนำแนวคิดเรื่องทุนชุมชน มาออกแบบกระบวนการในการพัฒนาโจทย์ในชุมชนโดยยึดตามหลักแนวคิดทุนชุมชนของปีแอร์บูดีเยอร์ ซึ่งแบ่งทุนออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ทุนเศรษฐกิจ Economic Capital คือ ทรัพย์สินที่สะสมเอาไว้ เงินทอง สิ่งของที่มีราคา เช่น ที่ดิน อาคารบ้านเรือน เครื่องเพชร รถยนต์ หุ่น เป็นต้น รูปแบบของทุนประเภทนี้จะดำเนินงานอยู่ใน Field เศรษฐกิจ ที่สามารถโยกย้ายไป Field อื่นๆ ได้ ทุนประเภทนี้เป็นรูปแบบของทุนที่มีเหตุผล สามารถคิดคำนวณเป็นปริมาณที่แน่นอนได้ สามารถระบุรูปแบบได้อย่างตายตัว (Michael Haralambos, Martin Holborn and Robin Heald, 2004: 65-66)

2. ทุนวัฒนธรรม บูร์ดีเยอร์ แบ่งแยกย่อยทุนวัฒนธรรมเป็นสามรูปแบบ คือ

- Objectified form ได้แก่ ทุนวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปแบบของวัตถุ เช่น หนังสือ รูปภาพ ซีดี ที่ปัจเจกบุคคลครอบครอง

- Institutionalized form คือ ทุนวัฒนธรรมที่อยู่ในรูปแบบของสถาบัน เช่น คุณภาพ ชื่อเสียงของสถาบัน เป็นต้น

- Embodied form ได้แก่ สมรรถนะด้านวัฒนธรรมของปัจเจกบุคคล เช่น ความสามารถ ความรอบรู้ที่จะพูดเรื่องศิลปะ การมีบุคลิกที่สง่างาม สามารถวางท่าทางได้อย่างงดงาม ความหมายของ Embodied form ที่อยู่ในปัจเจกชนนี้อาจจะมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า Habitus ตรงนี้บูร์ดีเยอร์กล่าวว่า habitus นั้นเปรียบเสมือนค่าใช้จ่าย แต่ทุนวัฒนธรรมมูลค่าการแลกเปลี่ยน ซึ่งมีระบบการศึกษาเพื่อสืบทอด โครงสร้างทางสังคม เพราะระบบการศึกษานี้มีความเกี่ยวข้องกับทุนทางวัฒนธรรมนั่นเอง เพราะเด็กที่เติบโตมาจากชนชั้นใด เขาก็ผ่านการขัดเกลามาจากชนชั้นนั้น และผลการขัดเกลาก็ทำให้เขาประกอบอาชีพที่สัมพันธ์กับชนชั้นนั้นด้วย

3. ทุนสัญลักษณ์ Symbolic Capital บูร์ดีเยอร์ หมายถึง สถานภาพ / ชื่อเสียง / การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นๆ ทำให้เจ้าของทุนเกิดความได้เปรียบ และเกิดเป็นผลประโยชน์ต่างๆ ด้วยสังคมที่มีการแบ่งงานกันทำสูงมาก ความมีชื่อเสียงก็จะแยกย่อยไปตามสาขาต่างๆ แวดวงต่างๆ และวงการต่างๆ การมีรางวัลต่างๆ ในแต่ละสาขาทำให้สังคมรู้จักทุนเหล่านี้มากขึ้น อาทิ ซีไรท์ โนเบล เป็นต้น

4. ทุนสังคม Social Capital มีสองความหมาย แต่ทั้งสองต่างก็มีความหมายถึงเครือข่ายทางสังคม Network ทั้งสิ้น ความหมายแรก เป็นการมองจากตัวโครงสร้างที่มองเครือข่ายจริง เช่น โครงสร้างของกลุ่มเพื่อนร่วมโรงเรียน เพื่อนร่วมอาชีพ ความหมายที่สองมองจากปัจเจก เช่น เป็นคนมีเส้นสาย เป็นคนกว้างขวาง จะทำอะไรก็ง่ายสะดวกนี้คือทุนสังคม

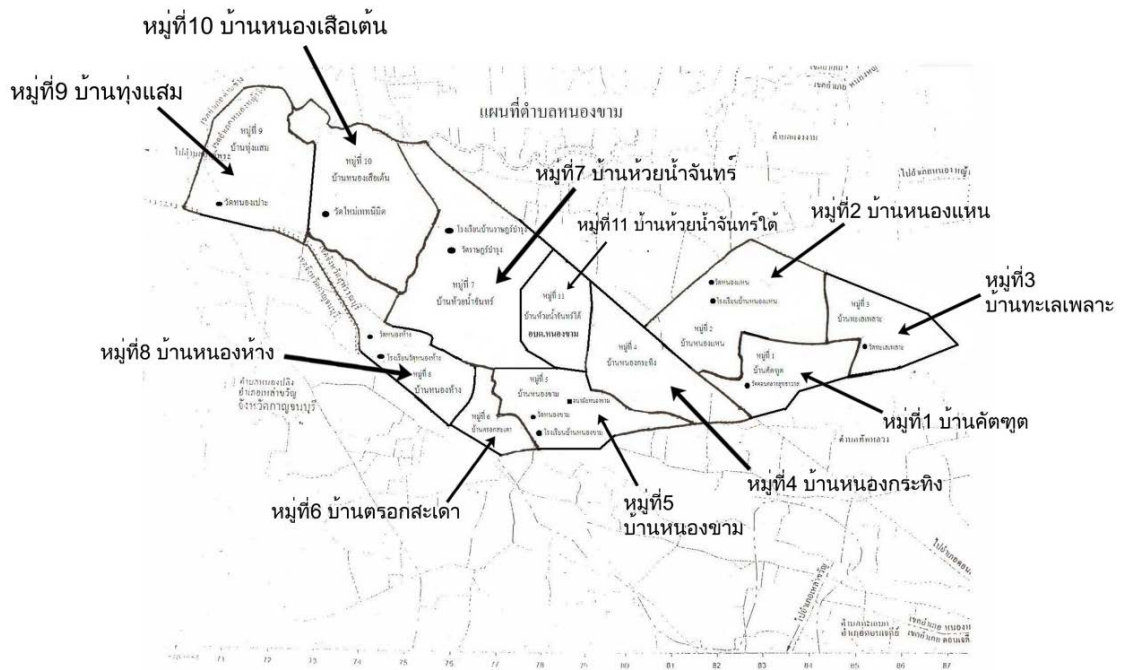
ทั้งนี้ยังได้นำแนวคิดของ รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ ในเรื่องของทุนชุมชน ซึ่งได้เพิ่มเติมแนวคิดเรื่องทุนชุมชน ต่อจากปีแอร์บูดีเยอร์อีก 1 กลุ่ม ได้แก่

5. ทุนประสบการณ์ ที่เป็นทุนสำคัญในชุมชน ในการบอกเล่าประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ หรือ ประสบการณ์ที่ล้มเหลวจากการทำกิจกรรมที่ผ่านมาของชุมชนเอง เพื่อดูว่าประเด็นปัญหาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเคยผ่านการแก้ไขด้วยวิธีการใดหรือไม่ ทั้งสำเร็จหรือล้มเหลว เพื่อที่จะนำมาใช้เป็นบทเรียนในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมต่อไป

บริบทชุมชนตำบลหนองขาม

ตำบลหนองขามเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ยังคงดำรงชีวิตแบบเครือญาติไปมาหาสู่กัน โดยตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด 42,093 ไร่ โดยสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีสภาพแห้งแล้ง ไม่มีภูเขา

สูงและแม่น้ำไหลผ่าน จะมีเพียงหนองน้ำขนาดเล็กและขนาดกลางกระจายตัวอยู่ทั่วพื้นที่ ซึ่งชาวบ้านจะใช้เป็นแหล่งน้ำหลักของชุมชน โดยส่วนใหญ่จะใช้สำหรับการเกษตร โดยน้ำเพื่อการบริโภคจะเป็นการขุดน้ำใต้ดินมาใช้เป็นประปาของแต่ละหมู่บ้าน นอกจากนี้บริเวณพื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นดินร่วนปนทรายไม่อุ้มน้ำ ส่งผลให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยมีการทำไร่อ้อยและปลูกมันสำปะหลัง เป็นหลัก จะมีเพียงบางหมู่บ้านเท่านั้นที่สามารถปลูกข้าวได้ และจะมีอาชีพเสริมโดยการเลี้ยงสัตว์จำพวก วัว เป็ด ไก่ แพะ และการปลูกหมอนเลี้ยงไหม กระจายอยู่ในทุกๆ หมู่บ้าน ซึ่งตำบลหนองขามถือว่าเป็นตำบลเขตแดนของจังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจาก ทิศใต้และทิศตะวันตกจะติดต่อกับอำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนทิศเหนือจะติดต่อกับตำบลแจงงามและตัวอำเภอด่านช้าง โดยทิศตะวันออกจะติดต่อกับตำบลทัพหลวง นั้นทำให้ประชากรในพื้นที่มีการส่งลูกหลานไปเรียนในเขตจังหวัดกาญจนบุรีในบางส่วนในระดับประถมศึกษา ขึ้นอยู่กับความสะดวกของแต่ละครอบครัว

ภาพที่ 1 แสดงแผนที่ตำบลหนองขาม

ภาพที่ 2 แสดงแผนที่เดินดินของตำบลหนองขาม

ในส่วนของการสร้างบ้านเรือนของคนในตำบลหนองขามเป็นลักษณะของการกระจายตัวตามกลุ่มบ้านไม่ได้ติดกันมากนัก แต่ก็ยังมีการไปมาหาสู่กันไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ รวมถึงวันสำคัญในชุมชนที่ยังคงมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยตำบลหนองขามมีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 9,167 คน แยกเป็นชายจำนวน 4,490 คน และหญิงจำนวน 4,677 คน รวม 3,139 ครัวเรือน โดยเฉพาะหมู่ 7 บ้านห้วยน้ำจันทร์ และหมู่ 9 บ้านแสม จะมีประชากรอยู่มากที่สุดเนื่องจากเป็นพื้นที่ ๆ มีอาณาเขตกว้างกว่าหมู่อื่น ๆ และเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรในตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี แยกรายหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชาย		หญิง		รวมทั้งสิ้น		ครัวเรือน	
	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2559	ปี 2560
1 (บ้านคัตหูด)	343	345	399	401	742	746	251	253
2 (บ้านหนองแหน)	239	240	255	255	494	495	134	134
3 (บ้านทะเลเพลาะ)	246	253	273	275	519	528	158	159
4 (บ้านหนองกระทิง)	274	274	307	309	581	583	169	173
5 (บ้านหนองขาม)	584	574	551	551	1,135	1,125	356	357
6 (บ้านตรอกสะเดา)	370	385	390	392	760	777	259	265
7 (บ้านห้วยน้ำจันทร์)	753	771	761	765	1,514	1,536	593	619
8 (บ้านหนองห้าง)	402	410	412	415	814	825	256	260
9 (บ้านทุ่งแสม)	589	587	615	615	1,204	1,202	415	419
10 (บ้านหนองเสือเต็น)	379	385	408	411	787	796	291	298
11 (บ้านห้วยน้ำจันทร์ใต้)	253	266	281	288	534	554	194	202
รวม	4,432	4,490	4,652	4,677	9,084	9,167	3,076	3,139

(ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2560 , ที่มาข้อมูล : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง)

ภายใต้ตารางแสดงจำนวนประชากรในตำบลหนองขามจะเห็นได้ว่าในแต่ละหมู่บ้านมีการเพิ่มขึ้นของจำนวนครัวเรือน ซึ่งมีทั้งการขยายครอบครัวของคนที่ย้ายอยู่เดิมในชุมชนและคนจากภายนอกที่เข้ามาทำงานในชุมชน ซึ่งเมื่อมองย้อนกลับไปในอดีต จะพบว่า ตำบลหนองขามแยกมาจากตำบลแฉ่งงาม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ และมีต้นมะขามเป็นจำนวนมาก ทางชาวบ้านเลยเรียกว่า หนองขาม ในอดีตช่วงปี 2500 ยังมีสภาพพื้นที่เป็นป่าดงดิบ ต่อมาชาวบ้านเข้ามาบุกเบิกป่าเพื่อตั้งบ้านเรือนและทำไร่ โดยช่วงแรกมีทั้งหมด 7 หลังคาเรือน เดินทางด้วยเกวียนและทางเท้า ไม่มีสาธารณูปโภค วิถีชีวิตของคนยังต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก ต้องหาบน้ำจากสระหลวงเข้ามาใช้ ต่อมาสภาพพื้นที่มีความแห้งแล้งมาก จึงต้องมีการสร้างฝายน้ำ ขุดลำคลองบ้านห้วยน้ำจันทร์ ในอดีตการรักษาพยาบาลยังคงพึ่งยาสมุนไพรในการรักษาโรค หมอเป่าแกงสูด ไฟรามทุ่ง มีการคลอดลูกกับหมอตำแย และการกวาดยาเด็ก นับถือศาลตาเจ้าบ้าน (เจ้าปู่สี) และมีประเพณีเดือนหก ใช้เคาะไม้ไผ่เรียกชาวบ้าน

ต่อมาในปี 2530 เริ่มมีระบบสาธารณูปโภคเข้ามาในพื้นที่ทั้งระบบไฟฟ้า ประปา และจักรยานยนต์ ทำให้การพึ่งพาตนเองในการลงแขกดำนาข้าวลดลงเริ่มใช้เทคโนโลยีและการจ้างแรงงานเข้ามาแทนที่ แต่ยังคงมีประเพณีงานขนมไปทำบุญสงกรานต์ เล่นลูกช่วง มอญซ่อนผ้า หมากเก็บ ประเพณีสงกรานต์ ทำบุญกลางบ้าน ทำบุญหลังบ้าน ในช่วงปี 2540 เริ่มมีโทรศัพท์และการสื่อสารที่ทันสมัยเพิ่มขึ้น ทำให้ลดการพึ่งพาอาศัยกันลงตามลำดับ มีการก่อตั้ง อบต.หนองขาม และเปลี่ยนจากการรักษาด้วยสมุนไพรมาเป็นระบบสาธารณสุข และเปลี่ยนจากสถานอนามัยเป็น รพ.สต. ตามลำดับ และในช่วงปี 2550 เป็นต้นมา รัฐบาลมีการสนับสนุนสวัสดิการเงินกู้และนโยบายต่าง ๆ เข้ามาในพื้นที่ ทำการเลี้ยงสัตว์ลดลง ยังคงประกอบอาชีพ

ทำไร่ไถนา ไร่มันสำปะหลังเป็นหลัก เนื่องด้วยสภาพพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการปลูกพืชดังกล่าว และพื้นที่ยังมีความแห้งแล้ง อยู่แม้ว่าจะมีระบบสาธารณูปโภคที่ดีขึ้นก็ตาม

■ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ตั้งแต่อดีต – ปัจจุบัน

วิถีชีวิตของคนในตำบลหนองขามตั้งแต่อดีต มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อยู่แบบเครือญาติ เนื่องจากแต่เดิมสภาพพื้นที่เป็นป่า ทำให้คนในชุมชนต้องช่วยเหลือพึ่งพากัน โดยเฉพาะในครอบครัวและกลุ่มเครือญาติ การดำรงชีวิตของคนในชุมชนจะเชื่อมโยงกับทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก ทำให้มีพิธีกรรมและความเชื่อที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ รวมไปถึงภูมิปัญญาที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในชุมชน นอกจากนี้ในส่วนของลักษณะครอบครัวจะอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ที่ต่างก็ช่วยเหลือกัน การอบรมสั่งสอนของคนในแต่ละรุ่นจะเป็นการพาลงไปทำจริง ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ หรือการดำรงชีวิต ตลอดจนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับลูกหลาน ควบคู่กับการส่งเข้าเรียนในโรงเรียน ขณะเดียวกันยังมีวัดเป็นสถานที่รวบรวมความศรัทธาของคนในชุมชนและยังเป็นจุดศูนย์รวมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน พร้อมทั้งเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญอีกด้วย ทำให้ในอดีตบทบาทของครอบครัว วัด โรงเรียน และชุมชน ต่างก็ทำหน้าที่เป็นกลไกดูแลกันและกันโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่กำลังเติบโต กลายเป็นบรรทัดฐานที่ทุกคนในชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน กระทั่งเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างชุมชนทั้งวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ระบบครอบครัว การศึกษา ตลอดจนความเชื่อและค่านิยม ส่งผลให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนหนองขาม เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ระบบความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับธรรมชาติเริ่มไม่ได้รับการยอมรับจากคนรุ่นใหม่ ระบบการศึกษาส่งผลให้เด็กและเยาวชนต้องออกนอกชุมชนและขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่น เด็กและเยาวชนขาดมิติความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่ในชุมชน ส่งผลให้เกิดมุมมองความแตกต่างของช่วงวัยและขาดความเข้าใจในพฤติกรรมของแต่ละช่วงวัยที่ต้องช่วยกันเติมเต็มความรู้กันดังเช่นในอดีต นอกจากนี้กลไกบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ก็อ่อนแอลงด้วยเงื่อนไขทางสังคมที่มีมากขึ้น ส่งผลให้โดยภาพรวมวิถีชีวิตของคนในชุมชนหนองขาม เริ่มมีช่องว่างของคนระหว่างวัยที่จะรับช่วงต่อในเรื่องของประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ตลอดจนการประกอบอาชีพในอนาคต

จากการนำแนวคิดเรื่องทุนชุมชนมาใช้ประกอบการดำเนินการเก็บข้อมูลของทีมนักวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลต้นทุนชุมชนที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมของเด็กและเยาวชน ที่จะนำไปสู่การพัฒนาโลกในการดูแลเด็กต่อไป ภายใต้สภาพความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและช่องว่างระหว่างช่วงวัยของคนชุมชนที่เริ่มมีมากขึ้น ซึ่งทีมวิจัยพบว่า ในตำบลหนองขามยังมีทุนชุมชนดี ๆ ที่จะเป็เครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เด็กและเยาวชน ตลอดจนคนในชุมชนได้มาสานสัมพันธ์และสร้างการเรียนรู้ร่วมกันได้ โดยประกอบไปด้วยทุนหลัก 5 ด้าน คือ

1) ทุนทางสังคม พบว่า ในปัจจุบันตำบลหนองขามยังคงมีผู้รู้และปราชญ์ชุมชนที่หลากหลาย ซึ่งมีความภาคภูมิใจและยังคงอยากถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ที่มีให้กับเด็กและเยาวชนในรุ่นต่อไป รวมทั้งยังมีกลุ่มกิจกรรมในชุมชนที่มีความหลากหลาย ตลอดจนหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่พร้อมที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ ดังนั้น “ทุนคน” ที่ถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชุมชนยังมีความพร้อมสำหรับการสร้างการเรียนรู้ให้กับคนทุกช่วงวัย

2) ทุนความรู้ วัฒนธรรม ประเพณี ถึงแม้ว่าคนรุ่นใหม่จะเริ่มมีคำถามกับความเชื่อ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมบางอย่างที่ปฏิบัติกันมา เช่น ภูมิปัญญาการกวาดยา การทำบุญหมู่บ้าน เป็นต้น แต่พบว่า คนในครอบครัวเองยังคงผลักดันและพาให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมในประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน ตลอดจนยังคงมีความเชื่อมั่นต่อภูมิปัญญาและพยายามถ่ายทอดให้กับคนรุ่นใหม่อยู่เสมอ ผ่านการพาไปทำจริง (การกวาดยา) ทำให้คนรุ่นใหม่ตลอดจนคนในชุมชนยังคงเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา และยังพบว่าประเพณีปฏิบัติเหล่านี้ เริ่มปรับตามยุคสมัยและสอดคล้องกับยุคสมัยมากขึ้น เช่น การทำขนมไทยที่ปรับรูปแบบให้น่าสนใจ ไม่ทำเป็นถาดใหญ่ๆ ดังเช่นในอดีต แต่มีรูปแบบที่สวยงาม

3) ทุนเศรษฐกิจ ตำบลหนองขามอาจจะไม่มีทรัพยากรธรรมชาติจำพวกป่า หรือแม่น้ำ แต่ด้วยสภาพพื้นที่ที่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่ใช้น้ำน้อยได้ ทำให้คนในชุมชนยังได้ใช้ประโยชน์ นอกจากนี้สภาพพื้นที่บางส่วนที่มีน้ำในปริมาณเพียงพอก็ได้สร้างอาชีพที่หลากหลายให้กับคนในชุมชน ดังนั้นจึงทำให้คนหนองขามยังคงรักและหวงแหน

ทรัพยากร โดยเฉพาะพื้นที่ของตนเอง ทำให้เด็กและเยาวชน ยังคงมีพื้นที่ ๆ ได้ช่วยครอบครัวประกอบอาชีพในยามว่างจากการเรียน เกิดการส่งสมประสบการณ์ และฝึกพฤติกรรม โดยเฉพาะความอดทนและการเห็นคุณค่าของชุมชนที่นำไปสู่การรักและหวงแหนพื้นที่ต่อไป

4) ทุนสัญลักษณ์ คนในตำบลหนองขาม ในอดีตมีความเชื่อและศรัทธาต่อศาสนาอย่างมากเนื่องจากการก่อตั้งชุมชน คนกลุ่มแรกต้องเผชิญกับโรคภัยไข้เจ็บ และอันตรายจากการจับจองพื้นที่ที่เคยเป็นพื้นที่รกชัฏ ว่าง กลายเป็นจุดศูนย์รวมของคนในชุมชน โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่มีความรู้และวัตรปฏิบัติที่ดี สามารถเป็นที่พึ่งให้กับคนในชุมชนได้ จะได้รับความนิมอย่างมาง ซึ่งหลวงพ่อดัง เป็นตัวแทนความเชื่อ ศรัทธาและสัญลักษณ์ที่สำคัญ ที่คนรุ่นเก่ายังคงบอกต่อให้ลูกหลาน ได้ปฏิบัติตนเองให้ดีซึ่งจะได้รับการคุ้มครองจากบุญบารมีของหลวงพ่อดัง ถึงแม้ว่าจะมรณภาพไปแล้ว แต่ด้วยความศรัทธาของคนในชุมชนทำให้ บุญบารมีและความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อดังยังคงอยู่ และมีส่วนช่วยในการดึงคนในชุมชนให้มารวมตัวกันได้ นอกจากนี้ยังมีลายผ้าและวิถีชีวิตที่ยังคงมีความเด่นชัดและเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของคนในชุมชนอีกด้วย

5) ทุนประสบการณ์ ในระยะที่ผ่านมาตำบลหนองขามให้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนที่จะลุกขึ้นมาเป็นพลังกำลังของชุมชน ทำให้ที่ผ่านมามีประสบการณ์ในการทำงานกับเด็กที่หลากหลาย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมตามวันสำคัญต่าง ๆ ทำให้ได้ชุดความรู้ในการทำงานกับเด็กที่ผ่านมาซึ่งใช้เป็นบทเรียนและแนวทางสำคัญในการทำกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อไปในระดับหนึ่ง และเป็นต้นทุนที่นำไปสู่การค้นหาวิธีการที่ดีและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

โดยภาพรวมจะเห็นได้ว่าตำบลหนองขามไม่ได้มีเพียงเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนแต่ยังมีชุมชนที่เป็นศักยภาพที่สำคัญของชุมชนที่จะนำมาใช้เป็นต้นทุนในการจัดการปัญหา ตลอดจนนำมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพให้กับเด็กและเยาวชนในตำบลต่อไป ซึ่งเมื่อแยกรายละเอียดในแต่ละด้านจะเห็นถึงความหลากหลายของทุนในตำบลหนองขามที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะนำมาใช้ประกอบการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงทุนชุมชน 5 ด้าน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน อย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ทุนชุมชน	รายละเอียด
ทุนทางสังคม เป็นต้นทุนที่ทำให้ทีมวิจัยมีแหล่งทรัพยากรสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก ในขณะเดียวกันยังทำให้การดำเนินโครงการของทีมวิจัย สามารถวิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้องที่จะลงไปตั้งมาทำงานร่วมกันได้อย่างชัดเจน ทั้งในเรื่องของต้นทุนในการถ่ายทอดความรู้ / การขอสนับสนุน / การผลักดันการดำเนินโครงการ ฯลฯ	<p><u>บุคคลในชุมชน</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) วิทยากรสอนถักกระเป๋า 2) ผู้รู้เรื่องการนวดแผนโบราณ 3) ผู้รู้เรื่องการทำขนม 4) ผู้รู้เรื่องการทอผ้าไหมไทยทรงดำ 5) ผู้รู้เรื่องการจักสาน 6) ผู้รู้เรื่องการสมุนไพร 7) แกนนำชุมชน 8) ผู้นำท้องถิ่น (ผู้ใหญ่บ้าน / ผู้ช่วย / กำนัน) <p><u>กลุ่มในชุมชน</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ชมรมวิ่งเพื่อสุขภาพ 2) กองทุนวันละบาท 3) กลุ่มผู้สูงอายุ 4) กลุ่มเกษตรกรทำนา 5) กองทุนเงินล้าน 6) กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม 7) กองทุนสวัสดิการชุมชน 8) กลุ่มถักตะกร้าเชือกฟาง

	<ul style="list-style-type: none"> 9) กลุ่มผู้ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ 10) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี 11) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม 12) ครูจากสถานศึกษาในชุมชน <p><u>กลุ่มคนภายนอก</u></p> <ul style="list-style-type: none"> 1) สกว. สสส. มูลนิธิสยามกัมมาจล
<p><u>ทุนทางวัฒนธรรม / ประเพณี / ภูมิปัญญา</u> ช่วยให้ทีมวิจัยและเด็กและเยาวชนได้รู้จักรากเหง้าของชุมชน และสามารถดึงความรู้เหล่านั้นมาสร้างเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้ ในขณะที่เดียวกันคนในชุมชนก็ได้ถ่ายทอดเรื่องราวและคุณค่าของชุมชนให้กับเด็กและเยาวชนได้รับรู้ เป็นการเรียนรู้ระหว่างวัยที่ช่วยให้ต้นทุนวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนยังคงอยู่</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1) ไทยทรงดำ 2) สมุนไพรไทย กวาดยาเด็ก 3) การจักสานด้วยไม้ไผ่ 4) การทำเกษตรอินทรีย์ 5) การทำเกษตรโดยใช้น้ำน้อย 6) การทำขวัญนาค 7) การทำขนมไทย 8) การร้อยพวงมาลัย 9) การทำอาหารจากอึ่งอ่าง 10) มรรคทายกน้อย 11) งานบำเพ็ญกุศลศพ 12) ทำกระทงที่วัด 13) ทำบุญกลางบ้าน 14) งานประจำปีลาวโซ่ง 15) เพลงพื้นบ้าน 16) ภูมิปัญญาการเลี้ยงไหม
<p><u>ทุนทางเศรษฐกิจ</u> เป็นข้อมูลที่ทำให้ทีมวิจัยและเด็ก เยาวชนเห็นทรัพยากรและโอกาสในการสร้างอาชีพ ทำให้สามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะการทำงานที่เชื่อมโยงกับต้นทุนของพื้นที่</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1) รายได้จากพืชผัก 2) ทำไร่อ้อย 3) เกษตรอินทรีย์ 4) ข้าวหอมมะลิ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ 5) หม่อนไหม 6) ตะกร้าเชือกมัดฟาง 7) ใช้น้ำจากเขื่อนกระเสียว ลำรางห้วยน้ำจันทร์ 8) ดินร่วนปนทราย
<p><u>ทุนทางสัญลักษณ์</u> เป็นข้อมูลจุดเด่นของพื้นที่ที่ใช้ในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1) กระเป่าจากไหมญี่ปุ่น 2) หลวงพ่อด้วง วัดหนองขาม 3) ไทยทรงดำ 4) ผ้าไหมทอมือ
<p><u>ทุนประสบการณ์ / ความรู้ / บทเรียน</u> ใช้เป็นบทเรียนของทีมวิจัยในการออกแบบกิจกรรมที่ควรทำและไม่ควรทำในแผนกิจกรรมโครงการ (มีข้อมูลบทเรียนจริงสำหรับการตัดสินใจออกแบบกิจกรรม)</p>	<ul style="list-style-type: none"> 1) สภาเด็ก 2) กิจกรรมเด็กและเยาวชนที่หลากหลาย 3) การเล่นเกม 4) ผูกผ้าในพิธีต่าง ๆ 5) เกษตรอินทรีย์

ดังนั้น การทบทวนเรื่องทุนในชุมชน ทำให้เห็นถึงต้นทุนสำคัญที่จะนำมาใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างกลไกการดูแลเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม พร้อมทั้งเห็นถึงประสบการณ์ที่จำเป็นต้องศึกษาและค้นหาประสบการณ์เพิ่มเติมที่จะสามารถสร้างการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการออกแบบกระบวนการที่มีความต่อเนื่องและใช้ข้อมูลมาประกอบใน

การออกแบบ พร้อมทั้งยังเห็นถึงทุนบุคคล โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลที่พร้อมสนับสนุนการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเห็นถึงกลุ่มคนที่จะไปชวนตั้งให้เกิดความร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทั้งผู้ปกครอง ครู ผู้รู้ในชุมชนตลอดจนผู้ใหญ่ใจดีที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่จะช่วยดูแลเด็กและเยาวชนร่วมกัน ให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีทักษะและภูมิคุ้มกัน และนำไปสู่กลไกการจัดการกลุ่มและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันต่อไป

2.2 งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ทีมวิจัยมีกรอบแนวคิดในการศึกษาที่ชัดเจนมากขึ้นจากการนำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนจำนวน 2 โครงการมาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนกิจกรรม ซึ่งชาวบ้านในชุมชนแพรกหมามแดง อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม (2557) ได้ทำวิจัยภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพและทักษะการใช้ชีวิตผ่านกิจกรรมที่สร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนตำบลแพรกหมามแดง อำเภอ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า กระบวนการและแนวทางการพัฒนาศักยภาพและทักษะการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. กระบวนการพัฒนาศักยภาพและทักษะการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมที่สร้างสรรค์

- **การทำงานเป็นทีม** ทีมวิจัยจะมีการนัดหมายเวลาให้ตรงกัน ก่อนทำกิจกรรมกับน้องๆ ต้องลงมือทำเองก่อน เช่น การหาข้อมูลการลงพื้นที่ก่อน หรือทดลองเล่นเกมก่อน เป็นต้น และวางแผนเพื่อออกแบบกิจกรรมร่วมกัน ปรับกิจกรรมให้ทุกคนมีความสุขและได้สาระ
- **วางแผนก่อนจัดการเรียนรู้** ทีมวิจัยจะมีการตั้งโจทย์การเรียนรู้ว่าจะให้เรียนรู้อะไร แล้วหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้นเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้โดย นวัตกรรม เวลา ที่ชัดเจน แบ่งบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน ประสานงานผู้เข้าร่วม สถานที่ อาหาร และอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
- **ประเด็นในการจัดกิจกรรม** ทีมวิจัยจะเลือกประเด็นบริบทชุมชน/ทรัพยากร/อาชีพ/วิถีชีวิต/สิ่งแวดล้อม เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ควรรู้ และเด็กทำแล้วมีความสุข รวมทั้งมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พร้อมจะให้การเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชนได้เป็นอย่างดี
- **กิจกรรมสร้างการเรียนรู้** ควรเป็นกิจกรรมที่ออกแบบให้เกิดการเรียนรู้ มีระบบการทำงานและมีกระบวนการที่หวังผลสู่การเรียนรู้ทั้งทีมและเด็ก/เยาวชนที่เข้าร่วม ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรม การวางแผนและออกแบบกระบวนการ การประสานงาน การทำกิจกรรม และสรุปบทเรียนหลังทำกิจกรรม
- **การตั้งคำถามเพื่อสร้างการเรียนรู้** เป็นการตั้งคำถามให้เห็นภาพรวมก่อนแล้วจึงถามเจาะลงลึกเพื่อให้เข้าใจระบบและเรียนรู้ร่วมกัน เช่น อาชีพในตำบลแพรกหมามแดงมีอะไรบ้าง อุปกรณ์ที่ใช้เย็บจากมีอะไรบ้าง เป็นต้น แล้วเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของเราอย่างไร
- **การสรุปบทเรียนก่อน ระหว่างการดำเนินงาน และหลังทำกิจกรรม** การสรุปบทเรียนทุกครั้งมีความจำเป็นมาก เพราะจะได้รู้ว่าการทำงานแต่ละครั้งได้เรียนรู้เรื่องอะไร/ต้องปรับปรุงเรื่องอะไร/มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง เพื่อนำไปปรับใช้กับการทำกิจกรรมครั้งต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- **บทบาทของพี่เลี้ยงในชุมชน**
  1. ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ (การพูด/การแต่งกาย)
  2. ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
  3. สามารถรับฟังและให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่อง
  4. รู้ทันเด็กและเยาวชน
  5. ต้องเก็บข้อมูลพฤติกรรม/ลักษณะนิสัยของเด็กและเยาวชนโดยการสังเกต เพื่อปรับวิธีการในการพูดคุยหรือแนะนำ

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพและทักษะการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมที่สร้างสรรค์

■ การจัดกระบวนการเรียนรู้

การรวมกลุ่มเด็กให้มาทำกิจกรรม ต้องเป็นกิจกรรมที่เด็กสนใจ เปิดโอกาสให้เด็กออกแบบกิจกรรมด้วยตัวเองอย่างอิสระ เนื่องจากเด็กมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งเร้าที่เข้ามาอยู่ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องเติมกิจกรรมในลักษณะของการให้แก่น คือ ให้กระบวนการคิดและเครื่องมือในการทำงาน เมื่อเด็กเห็นกระบวนการ ก็จะเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับความรู้ในชุมชน เพื่อให้เด็กเกิดทักษะในการดำรงชีวิต ผ่านกระบวนการที่พี่เลี้ยงคอยกระตุ้น แนะนำ เปิดพื้นที่ให้เด็กได้พูดคุยกัน มีการจัดการให้เด็กลงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กได้ความรู้เพิ่มเติมโดยเด็กเป็นค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง พี่เลี้ยงช่วยนำข้อมูลมารวบรวมกันสรุปวิเคราะห์ร่วมกันกับเด็กและผู้ปกครอง จนเกิดเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน นำสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กได้จริง

เมื่อเด็กเกิดปัญหา อาจเพราะมีสิ่งเร้าด้านลบเข้ามากระทบ เช่น พฤติกรรมกลุ่มเพื่อน ภายนอก ช่วงวัยของเด็ก ความไม่เข้าใจเด็กของผู้ปกครอง อารมณ์ของเด็ก ความขัดแย้งในกลุ่มเพื่อน ยาเสพติด เหล้า Social media การพบปะเพื่อนต่างพื้นที่ เรื่องเพศ ทำให้พี่เลี้ยงต้องสังเกตลักษณะนิสัย และทำความเข้าใจพื้นฐานเด็ก/ครอบครัว โดยการเรียกพูดคุยเป็นรายคน รวมถึงรับฟังให้คำปรึกษา/แนะนำ ในทุกเรื่อง เมื่อเด็กรวมกลุ่มทำกิจกรรมภายใต้ชุดความรู้ที่ลงไปเก็บแล้ว เด็กกลับมาออกแบบคิดกิจกรรมใหม่ตามความสนใจภายใต้ความรู้ของท้องถิ่น ทำให้เกิดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และต่อเนื่อง

■ บทบาทการหนุนเสริมของพี่เลี้ยง

พี่เลี้ยงต้องคอยกระตุ้นให้เด็กได้พูด คิด ทำด้วยตัวเอง เริ่มจากให้ทำความเข้าใจเนื้อหาของโครงการและเพิ่มจำนวนทีมโดยเปิดอิสระในการทำกิจกรรมตามที่อยากทำ เช่น การเล่นดนตรี การรำไทย เป็นต้น พี่เลี้ยงต้องคอยประสานผู้ปกครองและคนในชุมชน เพื่อเปิดพื้นที่ให้ทำกิจกรรม ภายใต้กรอบกระบวนการวิจัยในการเก็บข้อมูลของท้องถิ่นโดยการลงมือทำซ้ำๆ แต่สลับพื้นที่เพื่อไม่ให้เด็กรู้สึกเบื่อและเกิดการตื่นตัวอยู่เสมอ เมื่อทีมเด็กเกิดปัญหา เช่น ปัญหาครอบครัว ขัดแย้งกันในทีม พี่เลี้ยงต้องทำหน้าที่เชื่อมประสาน รับฟังทำความเข้าใจโดยการเรียกพูดคุยเป็นรายคนและสังเกตลักษณะอุปนิสัย พฤติกรรม ปัจจัยเงื่อนไขของแต่ละคน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางเชื่อมประสานให้กระบวนการทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น จากนั้นจึงปล่อยให้เด็กออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองภายใต้ชุดข้อมูล ความรู้ของท้องถิ่นในการพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชน

■ การติดตามประเมินผล

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลท้องถิ่น ทำให้เด็กและเยาวชนรู้จักทุนในชุมชน/ท้องถิ่นมากขึ้น อุกคิต กลับมาทบทวนตัวเองมากขึ้นในการใช้ประโยชน์จากทุนที่มี การรู้จักทุนทำให้บางคนคิดกลับไปประกอบอาชีพของครอบครัว มีพฤติกรรมอ่อนน้อม กริยา มารยาทดีขึ้น รวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่ดี เพราะมีการปรับตัวเข้าหากันของคนในครอบครัว และมีการพูดคุยกันมากขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูลที่ได้ออกแบบกิจกรรมใหม่เพื่อให้น้องๆ ได้เรียนรู้ท้องถิ่นด้วย นอกจากเด็กและเยาวชนในทีมจะช่วยกันดูเพื่อนและน้องๆ แล้ว ผู้ปกครองก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ช่วยสะท้อนพฤติกรรมของเด็กได้ ทีมวิจัยสามารถติดตามได้จากการพูดคุยร่วมกับผู้ปกครอง รายบุคคลหรือขณะที่ผู้ปกครองเข้าร่วมทำกิจกรรม จะช่วยกันพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนตำบลแพรวพราวให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านบวก และอยู่ร่วมกับคนในชุมชนได้อย่างดี มีจิตอาสาที่จะช่วยเหลือชุมชน พิสูจน์ให้คนในครอบครัวและในชุมชนเห็นว่าเด็กก็มีศักยภาพหากได้รับกระบวนการเรียนรู้จากภายในตนเอง ทีมวิจัย และพี่เลี้ยงที่ช่วยกันกล่อมเกลานับว่าเป็นการช่วยชุมชนทางอ้อมอีกทางหนึ่งผ่านเด็กและเยาวชน

3.รูปแบบการพัฒนาศักยภาพและทักษะการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมที่สร้างสรรค์

1. กิจกรรมที่เด็กสนใจอยากเรียนรู้

กิจกรรมที่ควรเป็นกิจกรรมที่เด็กอยากเรียนรู้ สนุก มีสาระ และเชื่อมโยงสู่การจัดการตนเอง การจัดการครอบครัว และการจัดการชุมชน เช่น จำลองชุมชนสร้างสรรค์ที่เด็กเห็นและอยากลงมือทำด้วยตนเอง จากจุดเล็ก ๆ ขยายผลไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นต้น

2. กระบวนการ / ความรู้ในชุมชน

กระบวนการเรียนรู้ที่สนุก ปรับเปลี่ยนไปตามช่วงวัย กิจกรรมที่จะสร้างการเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่มีในชุมชน สะท้อนเชื่อมโยงสู่การใช้ชีวิตที่เป็นจริงในชุมชน เช่น การจัดการตนเอง การเรียน การช่วยเหลือผู้ปกครองในครอบครัว และการช่วยเหลือส่วนรวม การประกอบอาชีพ เป็นต้น เพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ตลอดจนเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับการดำรงชีวิตต่อไป

3. บทบาทที่เลี้ยงในการหนุนเสริม

พี่เลี้ยงควรมีบทบาทในการกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ข้อมูลที่มีในชุมชนอย่างต่อเนื่อง การให้คำแนะนำ และช่วยประสานงานในสิ่งที่เด็กไม่สามารถดำเนินการเองได้ รับรู้ รับฟัง และเข้าใจ เพื่อหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะการใช้ชีวิตอย่างสร้างสรรค์ต่อไป

สอดคล้องกับชาวบ้านใน ต.สวนผึ้ง อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี (2557) ได้ทำวิจัยภายใต้โครงการรูปแบบการพัฒนาทักษะการคิดของกลุ่มเด็กและเยาวชน ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งพบว่า การทำงานด้านเด็กและเยาวชน กลไกการทำงานของพี่เลี้ยงในชุมชนมีความสำคัญอย่างมาก โดยสรุปรูปแบบการจัดกระบวนการออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 พี่เลี้ยงเป็นคนจัดกระบวนการ

1. ประชุมทีม เพื่อวางแผนก่อนการทำกิจกรรมทุกครั้ง แบ่งบทบาทหน้าที่และเตรียมเนื้อหาในการพาเด็กทำกิจกรรมที่เหมาะสม
2. กำหนดเป้าหมาย ในการพาเด็กทำกิจกรรมที่ชัดเจน สามารถสร้างความเข้าใจหรือเติมข้อมูลในเรื่องที่เด็กสนใจได้ เช่น การจัดกิจกรรมครั้งนี้เด็กๆ ต้องการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด พี่เลี้ยงจำเป็นต้องเตรียมข้อมูลและกระบวนการมาออกแบบร่วมกับเด็ก
3. ค้นหาข้อมูล การทำกิจกรรมกับเด็กทุกครั้งพี่เลี้ยงต้องเริ่มจากการค้นหาข้อมูล ไม่ใช่เข้าไปสอนเด็ก แต่เพื่อเตรียมไว้ตั้งคำถามหรือให้คำแนะนำเมื่อเด็กเกิดข้อติดขัดในการทำกิจกรรม
4. ค้นหาความต้องการที่แท้จริง พี่เลี้ยงต้องลงพื้นที่ไปพบปะพูดคุยกับเด็กอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับสิ่งที่เด็กต้องการผ่านการตั้งคำถามที่สร้างการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อค้นหาความต้องการที่แท้จริงของเด็กให้พบ
5. เปิดพื้นที่และเอื้อให้เด็กทำกิจกรรม โดยต้องให้อิสระเด็กในการออกแบบกิจกรรมตามที่เขาสนใจด้วยตนเอง โดยพี่เลี้ยงทำหน้าที่คอยมองอยู่ห่างๆ
6. กระตุ้นการทำกิจกรรมของเด็ก หมั่นตั้งคำถามและเติมกำลังใจในระหว่างการทำกิจกรรมให้กับเด็กเป็นระยะ
7. วิเคราะห์ข้อมูล ในระหว่างที่ทำกิจกรรมที่เลี้ยงต้องคอยสังเกตพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนและนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการทำกิจกรรมกับเด็กในแต่ละช่วงวัย
8. สรุปบทเรียน พี่เลี้ยงต้องพูดคุยและถอดความรู้ทุกครั้งหลังจากการทำกิจกรรม เพื่อให้เห็นบทเรียนการดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้ง
9. การมีส่วนร่วม ทุกขั้นตอนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมติดตามและ ร่วมรับผล

10. การหนุนเสริมกระบวนการ โดยหัวใจสำคัญในการพูดคุยเน้นการแลกเปลี่ยนซักถาม และฝึกให้เกิดกระบวนการฟัง การพูด การตั้งคำถาม การจดบันทึก และฝึกคิดอย่างเป็นระบบ โดยรุ่นพี่และรุ่นน้องคอยเกื้อกูลการทำกิจกรรมร่วมกัน
11. การติดตามและประเมินผล ทุกกิจกรรมที่ต้องมีการลงติดตามผลลัพธ์ของกิจกรรมที่ได้ๆ ทำอยู่เสมอ เพื่อรวบรวมข้อมูลทั้งหมดและนำกลับมาพูดคุยกับเด็กทั้งเพื่อการให้กำลังใจ การชื่นชม หรือการชวนปรับกิจกรรมให้เหมาะสม
12. สิ่งสำคัญ คือ พี่เลี้ยงต้องเรียนรู้ข้อมูลของน้องไม่เพียงเฉพาะในช่วงการทำกิจกรรม แต่ต้องลงไปพบพูดคุยกับคนในครอบครัวเพื่อให้เห็นสถานการณ์จริงของเด็กแต่ละคน

รูปแบบที่ 2 พี่เลี้ยงเอื้อให้เด็กและเยาวชนจัดกระบวนการ

1. เปิดพื้นที่ ให้มีการเสนอความต้องการของเด็กทุกคน พร้อมทั้งมีการจัดกลุ่มความต้องการของเด็ก แต่ละช่วงอายุให้ชัดเจน เพื่อให้เห็นประเด็นความต้องการร่วม
2. กำหนดเป้าหมายหรือความต้องการที่ชัดเจนร่วมกัน
3. ประชุมทีม เพื่อวางแผน แบ่งบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน
4. ออกแบบกิจกรรมร่วมกัน โดยที่ทุกคนได้ร่วมกันเสนอความคิดเพื่อตอบเป้าหมายที่ตั้งไว้
  - กิจกรรมมีความสนุกสนาน
  - มาจากความสนใจของทุกคน
  - สอดเนื้อหาสาระหรือเรื่องที่ยากพัฒนา
5. เตรียมเนื้อหาที่จะใช้ มีการค้นหาข้อมูลศึกษาเพิ่มเติมก่อนที่จะทำกิจกรรม (ทั้งจากหนังสือ สื่อ รวมถึงการลงไปในชุมชน)
6. แบ่งบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในกระบวนการ

ช่วงทำกิจกรรม

- ปลอຍกตិการใจหัย
- คนนำกิจกรรม
- ผู้ร่วมในกระบวนการ

ช่วงสรุปทเรียน

- จับประเด็นขึ้นกระดาน
- กระบวนการชวนพูดชวนคุย
- การทำสรุปการประชุม
- คำถามที่ใช้ในการสรุปทเรียนหลังจากการทำงานร่วมกัน
  - อะไรที่ทำได้ดี
  - รู้สึกอย่างไร
  - ได้เรียนรู้อะไร
  - ได้อะไรใหม่ๆ
  - สิ่งสำเร็จ และล้มเหลวมีอะไรบ้าง
  - จะแก้ปัญหาอย่างไร
  - จะเริ่มต้นอย่างไร

7. ลงมือทำกิจกรรมร่วมกัน ทุกคนต้องได้ปฏิบัติ
8. สรุปทเรียนการทำกิจกรรมและวางแผนในการทำกิจกรรมครั้งต่อไปร่วมกัน

ทีมวิจัยคาดว่า การทราบแนวคิดจากทั้ง 2 โครงการ จะนำไปปรับใช้กับการวิเคราะห์และวางแผนการค้นหา สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขามตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างสอดคล้องกับทุนชุมชน 5 ด้าน ศึกษาข้อมูล ปัจจุบัน เจื่อนไขที่ส่งผลต่อกระบวนการการพัฒนาเด็กและเยาวชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การค้นหากลไกการ จัดการและกระบวนการการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามไปสู่การ ปฏิบัติการต่อไป

บทที่ 3

ขั้นตอนการดำเนินงาน

3.1 กระบวนการดำเนินงาน

กระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ในรายงานฉบับสมบูรณ์มีกิจกรรมต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. จัดเวทีสร้างความเข้าใจโครงการ
2. จัดประชุมที่มิวจีย
3. จัดเวทีพัฒนาศักยภาพนักวิจัย เด็กและเยาวชน เพื่อฝึกการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
4. ลงเก็บข้อมูลวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
5. เก็บข้อมูลข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
6. จัดเวทีสรุปข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
7. ศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนากิจกรรมด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่อื่น
8. สรุปวิเคราะห์ข้อมูลและแนวทางกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
9. ทดลองปฏิบัติการตามแนวทางที่ได้ออกแบบร่วมกัน
10. จัดเก็บข้อมูลจากการปฏิบัติงานและสรุปผลวิเคราะห์แนวทางกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม
11. จัดเวทีใหญ่นำเสนอผลการศึกษาในชุมชน
12. จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงาน

รายละเอียดดังในตารางที่ 3 สรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี (1 เมษายน 2560 - 31 มีนาคม 2563)

ตารางที่ 3 สรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

(1 เมษายน 2560 – 31 มีนาคม 2563)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	กระบวนการ/วิธีการ	ผลที่จะได้รับ	ระยะเวลา	ผลการดำเนินงาน	บทเรียนที่ได้
1. จัดเวทีสร้างความเข้าใจโครงการในชุมชน	1. เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจโครงการ 2. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนแบบมีส่วนร่วม	1. เด็ก และ เยาวชน 2. ผู้ปกครอง 3. ผู้นำชุมชน 4. เจ้าหน้าที่ 5. ผู้นำศาสนา	1. จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และสร้างความเข้าใจในการทำงานกับเด็กและเยาวชน	1. กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเข้าใจถึงโครงการและวัตถุประสงค์ของการทำงาน 2. ได้รับความร่วมมือของ คนในชุมชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม	20 มิ.ย. 60 1 ก.ย. 60 4 ต.ค. 60 8 ต.ค. 60 11 ต.ค. 60 17 ต.ค. 60 21 พ.ย. 60 9 ก.พ. 61	1. กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเข้าใจถึงโครงการและวัตถุประสงค์ของการทำงาน 2. ได้รับความร่วมมือของ คนในชุมชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม 3. ทราบประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของคนในชุมชน รวมทั้งบริบทพื้นที่	1. การสร้างความเข้าใจและกระบวนการดำเนินงานโครงการตั้งแต่เริ่มต้นช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และทำให้คนในชุมชนมีเป้าหมายร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน 2. การเรียนรู้ปัญหาเรื่องเด็กและเยาวชนร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้นช่วยให้เข้าใจสภาพปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในชุมชน 3. การสร้างความเข้าใจจำเป็นต้องดำเนินการตั้งแต่ระดับทีมนักวิจัยไปจนถึงระดับหมู่บ้านและระดับตำบลที่จะช่วยให้เกิดเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน การจัดประชุมโดยเน้นจำนวนคนมาก ๆ อาจจะได้รับสื่อสารที่ไม่ชัดเจนนัก 4. การจัดเวทีซ้ำ ๆ ต่อเนื่องช่วยให้เจ้าหน้าที่ อบรมเห็นบทเรียน และสามารถปรับรูปแบบกิจกรรมที่ทำในชุมชนได้

<p>2. จัดประชุมทีมวิจัย</p>	<p>1. เพื่อวางแผนการดำเนินงานของทีมวิจัย</p> <p>2. เพื่อร่วมวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานและหาวิธีแก้ไข</p>	<p>1. ทีมวิจัย</p> <p>2. ที่ปรึกษาโครงการฯ</p>	<p>1. ทีมวิจัยจัดประชุมวางแผนการดำเนินงานวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นพร้อมวิธีการแก้ไขปัญหา</p>	<p>1. ทีมวิจัยได้แผนการดำเนินงานที่ชัดเจน</p> <p>2. ทีมวิจัยได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและหาวิธีการแก้ไข</p>	<p>21 มี.ค. 60</p> <p>20 มี.ย. 60</p> <p>1 ก.ย. 60</p> <p>4, 8, 11, 17</p> <p>ต.ค. 60</p> <p>21 พ.ย. 60</p> <p>14 ธ.ค. 60</p> <p>9 ก.พ. 61</p> <p>23 มี.ค. 61</p>	<p>1. ทีมวิจัยได้วางแผนการทำงาน ออกแบบกระบวนการ ทบทวนข้อมูล ลงมือปฏิบัติการ และสรุปบทเรียนหลังทำกิจกรรมทุกครั้ง ทำให้ได้รับบทเรียนนำไปปรับใช้กับการทำงานในกิจกรรมครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น</p> <p>2. ทีมวิจัยได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานและหาวิธีแก้ไข</p>	<p>1. การทบทวนแผนการดำเนินงานและสรุปบทเรียนภายในทีมงานช่วยให้เกิดการปรับกระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และทราบความก้าวหน้าของโครงการ</p> <p>2. การสรุปบทเรียนหลังทำกิจกรรมในเวทีประชุมทีม ช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทีมงานและยกระดับการออกแบบกระบวนการเรียนรู้</p> <p>3. การประชุมทีมที่ดีจำเป็นต้องมีการจัดกระบวนการเพื่อเปิดพื้นที่ให้ทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น มีการออกแบบการพูดคุย มีการจับประเด็นและจดบันทึกการประชุม เพื่อใช้เป็นเอกสารในการทำความเข้าใจร่วมกันในการประชุมแต่ละครั้ง</p>
<p>3. จัดเวทีพัฒนาศักยภาพนักวิจัย เด็กและเยาวชน เพื่อฝึกการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล</p>	<p>1. เพื่อศึกษาขั้นตอนเทคนิค เครื่องมือวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลชุมชน</p> <p>2. เพื่อฝึกการจัดกระบวนการในชุมชน</p>	<p>1. ทีมวิจัย</p> <p>2. ที่ปรึกษาโครงการฯ</p> <p>3. ผู้ที่สนใจ</p>	<p>จัดอบรมพัฒนาเทคนิคการเก็บข้อมูล</p>	<p>1. ทีมวิจัย ทีมที่ปรึกษาฯ และผู้เข้าร่วมเกิดการพัฒนาศักยภาพในการเก็บข้อมูล</p> <p>2. ทีมวิจัย ทีมที่ปรึกษาฯ และผู้เข้าร่วมเกิดการ</p>	<p>10 – 14 พ.ค. 60</p> <p>24 – 25 มี.ค. 61</p> <p>11 – 13 พ.ค. 61</p>	<p>1. ทีมวิจัยได้เรียนรู้การเป็นวิทยากร กระบวนการ ทักษะการพูด การฟัง การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดเวทีการคิดวิเคราะห์ จนสามารถจัดเวทีในพื้นที่ได้ รวมทั้งประยุกต์ใช้เครื่องมือในการสร้างการมีส่วน</p>	<p>1. การฝึกทักษะการพูด การฟัง และวิทยากรกระบวนการช่วยให้ทีมวิจัยเรียนรู้และกล้าที่จะลงมือดำเนินงานในพื้นที่ได้อย่างมั่นใจมากขึ้น</p>

				เรียนรู้เครื่องมือที่เหมาะสม	18 – 19 ส.ค. 61	<p>ร่วมในเวทีได้ เช่น timeline แผนที่เดินดิน เป็นต้น</p> <p>2. เด็กและเยาวชนได้ เรียนรู้ เครื่องมือการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน (Timeline แผนที่ชุมชน) และได้ลงชุมชน พูดคุยกับผู้ใหญ่เรียนรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้เรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่น</p> <p>3. เด็กและเยาวชนสามารถวางแผนการดำเนินงานและบริหารจัดการงบประมาณของแต่ละกิจกรรมย่อยในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเรียนรู้ผ่านการลงมือทำกิจกรรมจริง โดยมีผู้ปกครอง ครู และเจ้าหน้าที่ อบต. เป็นพี่เลี้ยงในพื้นที่</p>	<p>2. การสรุปบทเรียนหลังทำกิจกรรมทุกครั้ง ช่วยให้ทีมวิจัยปรับกระบวนการและเรียนรู้ผ่านการลงมือทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>3. การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมช่วยให้เด็กและผู้ใหญ่ทำงานร่วมกันได้</p> <p>4. การเปิดพื้นที่ให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ทำให้ได้รับบทเรียนจากประสบการณ์ตรง</p> <p>5. บทบาทพี่เลี้ยงสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ช่วยเอื้อให้เด็กและเยาวชนเกิดทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ที่นำไปสู่การสร้างสมรรถนะ</p> <p>6. การวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างรอบด้าน ทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้มาสร้างการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนร่วมกันในชุมชน</p> <p>7. การเตรียมความพร้อมให้ทีมนักวิจัยชุมชนและแกนนำชุมชน</p>
--	--	--	--	------------------------------	--------------------	--	--

							มีความรู้และความเข้าใจในเทคนิคและเครื่องมือการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมก่อนเริ่มจัดเวทีประชุมในระดับหมู่บ้าน / ตำบล ช่วยให้ทีมได้รับการติดตั้งแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมและมีเครื่องมือรวมทั้งกระบวนการที่พร้อมในการลงไปจัดเวทีกับคนในชุมชน ทำให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านที่เกิดมาจากการรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชนร่วมกัน
4. ลงเก็บข้อมูลวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขามฯ	1.เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ 2.เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง	1.ทีมวิจัย 2.เด็กและเยาวชน 3.ผู้ปกครอง 4.ผู้นำชุมชน 5.ผู้ที่สนใจ	1.ลงพื้นที่สำรวจผ่านกิจกรรมเพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในชุมชน	1.ได้รับรู้วิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่อดีต-ปัจจุบัน 2.ได้รับทราบถึงสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลง 3.เกิดความมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	29 มิ.ย. 60 1 ก.ย. 60 4, 8, 11, 17 ต.ค. 60 14, 21 พ.ย. 60 14 ธ.ค. 60 21, 24 ม.ค. 61 9 ก.พ. 61 24-25 มี.ค. 61	1. ได้เรียนรู้วิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ตั้งแต่อดีต - ปัจจุบันที่เชื่อมโยงสู่การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีผลต่อการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชน ผ่านการเรียนรู้ข้อมูลร่วมกัน 2. เด็กและเยาวชนเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ลงพื้นที่เรียนรู้เรื่องราวในชุมชน และเปรียบเทียบกับยุคสมัยนี้ได้ 3. ทีมนักวิจัยและคนในชุมชนรวมทั้งเด็กและเยาวชนเกิด	1. การพูดคุยเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชน ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ทำให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีส่วนร่วม ช่วยสร้างการเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชนในชุมชน 2. การพาเด็กและเยาวชนเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ใหญ่อย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ และคิดวิเคราะห์ได้ตามได้

						<p>ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจากการที่มาแล้วเรื่องราวในอดีต ความสุข ความทุกข์ที่ร่วมกันบุกเบิกสร้างกางป่า ก่อตั้งชุมชน เด็กและเยาวชนรุ่นหลังได้เข้าใจรากเหง้าของชุมชน</p>	<p>3. ความสัมพันธ์ที่ดีช่วยทำให้เกิดความเชื่อใจและมีส่วนร่วมในการเข้ามาเป็นกลไกดูแลเด็ก ร่วมกันในอนาคต</p> <p>4. การเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนไม่เพียงแต่ทำให้นักวิจัย เด็ก และ เยาวชน ได้ ความสัมพันธ์กับคนในชุมชน และได้รับรู้ข้อมูลเรื่องราวในอดีต แต่ยังทำให้นักวิจัยชุมชนและคนในชุมชนได้เห็นบทเรียนและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ที่ส่งผลต่อการเกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน และสามารถนำมาเป็นกรอบคิดในการวางแผนอนาคตร่วมกับการใช้ความรู้ใหม่</p>
<p>5. เก็บข้อมูลข้อมูล ปัจจุบัน เจื่อนไซ ที่ ส ' ง ผล ต่ อ กระบวนการ การ พัฒนาเด็ก และ เยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน</p>	<p>1. เพื่อเก็บข้อมูลปัจจัย เจื่อนไซ ที่ส่งผลต่อ กระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน</p>	<p>1. ทีมวิจัย</p> <p>2. เด็ก และ เยาวชนในชุมชน</p> <p>3. ชาวบ้านในชุมชน</p>	<p>จัดเวทีเรียนรู้ชุมชนผ่านกิจกรรม</p>	<p>1. ได้ ข้อมูล ปัจจัย เจื่อนไซ ที่ส่งผลต่อ กระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน</p>	<p>17 ส.ค. 60</p> <p>4 ต.ค. 60</p> <p>14 ธ.ค. 60</p> <p>15 ก.พ. 61</p> <p>16 ก.พ. 61</p> <p>1 มี.ค. 61</p> <p>24 - 25 มี.ค. 61</p>	<p>1. ทราบการเลี้ยงดูในอดีต - ปัจจุบัน การฝึกทักษะชีวิตของพ่อแม่อย่างเท่าทันสถานการณ์ ปัญหาเด็กและเยาวชนในแต่ละยุคสมัย ส่งผลให้เด็กและผู้ใหญ่เติบโตมาแตกต่างกันท่ามกลาง การเปลี่ยนแปลงของบริบทพื้นที่ และเทคโนโลยี</p>	<p>1. การเรียนรู้ข้อมูลปัจจัย เจื่อนไซ ที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสามารถนำมาใช้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนได้อย่างเหมาะสมกับช่วงวัย รวมทั้งวางแผนสร้างกลไกการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามได้</p>

<p>6. จัดเวทีสรุปข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล</p>	<p>1. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมและจัดหมวดหมู่ 2. เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เก็บรวบรวม</p>	<p>1. ทีมวิจัย 2. ที่ปรึกษา โครงการฯ</p>	<p>1. จัดเวทีสรุปวิเคราะห์ข้อมูล</p>	<p>1. ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง 2. ได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล</p>	<p>14 ธ.ค. 60 3 มี.ค. 61 14 พ.ค. 61 16 ส.ค. 61</p>	<p>1. ทีมวิจัยทราบขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนงาน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในโครงการ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน (ตนเอง ทีมงาน ชุมชน) รวมทั้งความก้าวหน้าในการดำเนินงาน เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบกระบวนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมในระยะต่อไป</p>	<p>1. การสรุปวิเคราะห์ข้อมูลช่วยให้ทีมวิจัยทราบความก้าวหน้าของโครงการ ปัจจัยเงื่อนไขที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และนำมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป 2. การจัดหมวดหมู่ข้อมูล ทำให้เห็นข้อมูลภาพรวมของโครงการ ข้อมูลที่ต้องเก็บรวบรวม และช่วยให้การวางแผนงานในโครงการสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากในพื้นที่</p>
<p>7. สรุป วิเคราะห์ ข้อมูลและกำหนดแนวทางกลไก วิธีการ และแนวทางการสร้างการเรียนรู้</p>	<p>1. เพื่อกำหนดกลไกวิธีการและแนวทางในการสร้างการเรียนรู้ 2. เพื่อให้ทราบถึงวิธีการดำเนินโครงการแบบมีส่วนร่วม</p>	<p>1. ทีมวิจัย 2. ที่ปรึกษา โครงการฯ 3. เด็กและเยาวชน 4. ผู้ที่สนใจ</p>	<p>1. จัดเวทีเพื่อกำหนดกลไกวิธีการและแนวทางในการสร้างการเรียนรู้</p>	<p>1. ได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำมากำหนดเป็นกลไกในการสร้างการเรียนรู้ 2. ได้รู้ถึงกลไกวิธีการในการสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม</p>	<p>14 ธ.ค. 60 3 มี.ค. 61 23 มี.ค. 61 11 – 13 พ.ค. 61 18 – 19 ส.ค. 61</p>	<p>1. ทีมวิจัยได้มีการทบทวนแผนการดำเนินงานโครงการ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ และกำหนดแนวทางการบูรณาการการสร้างกลไกเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามเข้าไปในสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม 2. วิธีการสร้างการเรียนรู้มีส่วนร่วม ต้องมีการปรับวิธีการหนุนเสริมของพี่เลี้ยงเด็กและเยาวชนให้เปิดพื้นที่และโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้จากการลงมือทำจริง เช่น ออกแบบ</p>	<p>1. การสรุปวิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง สามารถเชื่อมโยงการดำเนินงานไปสู่แผนงาน / นโยบายที่ อปท. มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้ผสมผสานงานวิจัยเข้าไปในงานประจำได้ 2. กระบวนการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม สามารถช่วยสร้างทีมงานที่มาจากทุกภาคส่วน การเก็บรวบรวมและสรุปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจแก้ไขปัญหา และสร้าง</p>

						และวางแผนกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ การทำงานเป็นทีม การเก็บรวบรวมข้อมูล การนำเสนอผลการดำเนินงาน เป็นต้น	เครือข่ายพี่เลี้ยงและเด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง
8. ศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์ การพัฒนากิจกรรมด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่อื่น	1. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงาน การพัฒนาศักยภาพด้านเด็กและเยาวชน และเยาวชน 2. เพื่อสร้างแรงกระตุ้น การดำเนินงาน	1. ทีมวิจัย 2. เด็ก และ เยาวชน 3. ผู้ปกครอง 4. คนในชุมชน 5. ที่ปรึกษา โครงการฯ	1. ทีมวิจัยและเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ศึกษาดูงานจากพื้นที่ต้นแบบ จำนวน 1 ครั้ง	1. ทีมวิจัย เด็กและ เยาวชน พร้อม กลุ่มเป้าหมายได้เข้า แลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงาน 2. มีแรงกระตุ้นในการดำเนินงาน	11 – 13 พ.ค. 61	1. ทีมวิจัยทราบบทเรียนการดำเนินงานที่ผ่านมาเรื่องกลไกวิธีการในการสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การสร้างและบทบาทของพี่เลี้ยง การออกแบบกิจกรรมตามความสนใจของเด็กและเยาวชนแต่ละช่วงชั้น และการวางกฎกติกา/กระบวนการสร้างการเรียนรู้ในตำบลสวนผึ้ง เพื่อนำมาปรับใช้กับการดำเนินงานอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์เด็กและเยาวชน ตำบลหนองขามในปัจจุบัน	1. การเลือกประเด็นในการศึกษาดูงาน และ ออกแบบ กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อน ระหว่างดำเนินกิจกรรม และหลังจากศึกษาดูงานเสร็จสิ้น ช่วยให้ ได้ เรียนรู้ ทั้ง กระบวนการและเนื้อหาที่มีประสิทธิภาพจากการศึกษาดูงาน สามารถนำไปปรับใช้กับการพัฒนาเด็กและ เยาวชนอย่างมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม
9. ทดลองปฏิบัติการตามแนวทางที่ได้ ออกแบบร่วมกัน	1. เพื่อทดลองปฏิบัติ กิจกรรมตามแนวทางการพัฒนาเด็กและ เยาวชนอย่างมีส่วนร่วม	1. ทีมวิจัย 2. เด็ก และ เยาวชน 3. ผู้ปกครอง 4. ครู/อาจารย์ 5. คนในชุมชน	1. ทีม วิ จัย ทด ลอง ปฏิบัติ การตามแนวทางการพัฒนาเด็กและ เยาวชนอย่างมีส่วนร่วม	1. ได้ทดลองปฏิบัติ กิจกรรมตามแนวทางการพัฒนาเด็กและ เยาวชนอย่างมีส่วนร่วม	ส.ค. – ธ.ค. 61	1. เด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามเลือกทดลองปฏิบัติการเรียนรู้ 6 เรื่อง ได้แก่ มาลัยร้อยรัก การทำฝายชะลอน้ำ ประวัติศาสตร์ไททรงดำ เรียนรู้การทำนาข้าว การเลี้ยงไหม เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องวิถีชีวิตและทุนที่มีในชุมชน ขณะนี้อยู่ระหว่างการสรุปบทเรียนและการเขียนรายงาน	1. การเรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่น ช่วยให้เด็กเข้าใจบริบท/ทุนชุมชน รู้จักผู้อาวุโสในชุมชน และเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การนำเสนอ ฯลฯ ซึ่งต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติการ จนเกิดเป็นทักษะ ประสบการณ์ และชุดความรู้ที่ได้ 2. บทบาทพี่เลี้ยงที่เข้าใจ พัฒนาการของเด็กและเยาวชน

						<p>2. พี่เลี้ยงที่เข้าร่วมติดตามหนุนเสริมในแต่ละพื้นที่เห็นพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของเด็กรายบุคคล กลุ่ม และคนในชุมชนที่ได้ลงไปเรียนรู้ร่วมด้วย</p>	<p>แต่ละช่วงวัย จะช่วยหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>3. การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำและการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วยให้ทีมวิจัยเกิดการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการดำเนินงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>4. การทดลองปฏิบัติการต้องมีการจดบันทึกข้อมูลและนำข้อมูลมาพูดคุยกันอย่างต่อเนื่อง มีการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบให้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เพื่อวิเคราะห์ว่าแนวทางที่ออกแบบเพื่อทดลองปฏิบัติการสามารถนำมาดำเนินการได้จริง</p>
10. จัดเวทีสรุปและประเมินผลการทำงาน	<p>1. เพื่อเก็บข้อมูลจากการทดลองปฏิบัติ</p> <p>2. เพื่อวิเคราะห์และสรุปผลจากการทดลองปฏิบัติ</p> <p>3. เพื่อปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม</p>	<p>1. ทีมวิจัย</p> <p>2. เด็กและเยาวชน</p> <p>3. ผู้ปกครอง</p> <p>4. ครู/อาจารย์</p> <p>5. คนในชุมชน</p>	<p>1. สรุปและประเมินผลการทำงาน</p> <p>2. วิเคราะห์และสรุปผลจากการทดลองปฏิบัติ</p>	<p>1. ได้เก็บข้อมูลจากการทดลองปฏิบัติ</p> <p>2. เกิดการวิเคราะห์และสรุปผลจากการทดลองปฏิบัติ</p> <p>3. เกิดการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาเด็ก</p>	16 ต.ค. 61 21 ธ.ค. 62	<p>1. นักวิจัยได้ร่วมกันจัดหมวดหมู่และสรุปข้อมูลจากการทำเวที พร้อมทั้งได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของชุมชน</p> <p>2. นักวิจัยได้ข้อมูลที่เป็นระบบที่จะนำไปปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม</p>	<p>1. การสรุปและประเมินผลการทำงานโครงการช่วยให้ทีมวิจัยได้วิเคราะห์ผลลัพธ์จากการดำเนินกิจกรรมร่วมกันตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงสิ้นสุดโครงการ ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พร้อม</p>

				และเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม			ทั้งเห็นทิศทางที่จะดำเนินการต่อในอนาคต
11. จัดเวทีนำเสนอข้อมูลการวิจัย	1. เพื่อตรวจสอบความคิดเห็นและความถูกต้องของข้อมูล 2. เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและรับฟังข้อเสนอแนะจากคนในชุมชน	1. ทีมวิจัย 2. เด็ก และ เยาวชน 3. ผู้ปกครอง 4. คนในชุมชน 5. ผู้นำชุมชน 6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1. จัดเวทีสรุปและรับฟังข้อมูลการดำเนินงานและตรวจทานข้อมูล	1. คนในชุมชนได้รับรู้ข้อมูลการศึกษา 2. คนในชุมชนได้ร่วมกันตรวจทานข้อมูล 3. เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อเสนอจากผู้เข้าร่วม	3 มิ.ย. 62 21 ธ.ค. 62	1. ทีมนักวิจัยเกิดการจัดระบบข้อมูลและเตรียมข้อมูลสำหรับการนำเสนอให้กับคนในชุมชนได้รับรู้ 2. คนในชุมชนมีพื้นที่ในการร่วมแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลให้กับทีมวิจัยนำไปปรับให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น 3. ช่วยสร้างความเข้าใจให้กับคนในชุมชนได้เห็นข้อมูลร่วมกันและเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการต้องวางกลไกในการสร้างการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนของชุมชน	1. การคืนข้อมูลที่ดีต้องไม่ใช่การนำข้อมูลดิบที่ได้จากการทำเวทีแต่ละครั้งมาเล่าให้กับคนในชุมชนฟัง จำเป็นต้องมีการจัดระบบของข้อมูล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการทำวิจัยนำมาเสนอให้กับคนในชุมชนได้รับรู้และร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม 2. การคืนข้อมูลต้องมีการกำหนดประเด็นที่อยากสื่อสารให้ชัดเจน ข้อมูลใดต้องการให้ชุมชนตรวจสอบ ข้อมูลใดเป็นข้อค้นพบ หรือข้อมูลใดที่ต้องการการยอมรับร่วมกันหรือต้องขอมติของคนในชุมชน การจัดระบบของข้อมูลจะยังมีความสำคัญต่อการรับรู้และทำความเข้าใจของชุมชนอย่างมาก
12. จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงาน	1. เพื่อจัดทำรายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินงาน	1. ทีมวิจัย 2. เด็ก และ เยาวชน	ทีมวิจัยสรุปรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของเอกสาร รายงาน	1. ได้รายงานความก้าวหน้าจากการดำเนินงาน	14 ธ.ค. 60 31 มี.ค. 63	1. ทีมวิจัยได้มีการทบทวนแผนการดำเนินงาน ข้อมูลที่เก็บรวบรวม	1. การสร้างกระบวนการเรียนรู้ภายในทีมวิจัยเรื่องการทำสรุปรายงานการประชุม ช่วยให้ทีม

	2.เพื่อจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ จากผลการดำเนินงาน		ความก้าวหน้า/รายงานฉบับสมบูรณ์	2.ได้รายงานฉบับสมบูรณ์ จาก การดำเนินงาน		ได้ และวางแผนการเขียนรายงานความก้าวหน้า 2. ได้รายงานงานความก้าวหน้าระยะที่ 1 และข้อมูลรายงานฉบับสมบูรณ์	สามารถทบทวนผลการดำเนินงานร่วมกันได้ และมีข้อมูลสำหรับการเขียนรายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. การเขียนรายงานต้องเชื่อมโยงกิจกรรมในทุกระยะ เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างชัดเจน
--	---	--	--------------------------------	---	--	--	---

บทที่ 4 ผลการวิจัย

สรุปการดำเนินโครงการการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ในกิจกรรมต่าง (1 เมษายน 2560 – 31 มีนาคม 2563) ทำให้เกิดผลการดำเนินงาน 3 ด้าน ดังนี้

- 4.1 วิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 4.2 ปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อกระบวนการการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 4.3 กลไกการจัดการและกระบวนการการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามไปสู่การปฏิบัติการ

4.1 วิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

4.1.1 วิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลหนองขาม

ตำบลหนองขามเป็นพื้นที่ ๆ ที่มีการอพยพเข้ามาตั้งรกรากอยู่ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2450 – 2500 เดิมพื้นที่เป็นพื้นที่ป่ารกชัฏ และเป็นผืนป่า คนกลุ่มแรกที่เข้ามาอยู่อาศัยเป็นกลุ่มคนจากภาคอีสานทั้งลาวโซ่ง และไททรงดำ ที่เข้ามาตั้งรกราก เริ่มจากไม้ไคร้รอบครัวและขยายใหญ่ขึ้น เกิดการรวมตัวจนเกิดเป็นชุมชนขนาดเล็กที่มีการช่วยเหลือกัน โดยพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมาชุมชนหนองขามได้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการมาเป็นระยะ ดังในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงลำดับเหตุการณ์ของตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี (พ.ศ.2500 - ปัจจุบัน)

ช่วงเวลา	เหตุการณ์
พ.ศ.2500 – 2515	<ul style="list-style-type: none"> - ในช่วงปี พ.ศ. 2500 ตำบลหนองขามเป็นป่าดงดิบ ชาวบ้านมีการอพยพมาจากภาคอีสาน จึงมีประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมจากภาคอีสาน มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และทอผ้า การดำเนินชีวิตแต่ก่อน มีการพึ่งพาอาศัยกันอยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ มีการอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเอาแรงกันทำการเกษตรไม่มีการจ้าง มีการรวมกลุ่มพูดคุยกันในวงเวียน - มีสภาพพื้นที่เป็นป่าสมบูรณ์มีสัตว์ป่า เช่น หมู เสือ ช้าง ทำอาชีพปลูกข้าว ข้าวโพด ถางป่าเพื่อทำไร่ ตัดไม้เพื่อสร้างบ้านเริ่มตั้งหมู่บ้านมีบ้านประมาณ 7 หลัง การเดินทางโดยเท้าและการใช้เกวียน เริ่มมีจักรยาน สภาพอากาศถูกต้องตรงตามฤดูกาล เก็บเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้ในแต่ละครั้งเพื่อนำปลูกในครั้งถัดไป มีไฟป่า ไข้โง้งเป็นที่เก็บน้ำ มีการใช้จดหมายในการติดต่อสื่อสาร ใช้หมอต้าแยทำคลอด หลวงพ่อด้วงเข้ามาท่องเที่ยวและเป็นคนอุ้มทอง เมื่อก่อนเป็นลูกศิษย์หลวงสมบูรณ์ วัดบางยี่แสม (อุ้มทอง) มีศาลตาเจ้าบ้าน (เจ้าปู่สี) และมีประเพณีเดือนหก ใช้เคาะไม้ไผ่เรียกชาวบ้าน
พ.ศ.2515 – 2530	<ul style="list-style-type: none"> - มีการลงแขกช่วยเหลือกันในการเกี่ยวข้าวมีการเลี้ยงวัวเลี้ยงควายเป็นจำนวนมาก มีตลาดนัดตั้งขึ้นที่ วัดตรอกสะเดาเป็นครั้งแรก เริ่มเปลี่ยนการเดินทางจากรถจักรยานมาเป็นรถมอเตอร์ไซด์ มีพายุนรุนแรงเกิดขึ้นเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติและมีการก่อตั้งโรงเรียนตรอกสะเดา ต้องหาน้ำจากสระหลวงเพื่อมาใช้ในบ้าน มีการดูหนังกลางแปลง มีการละเล่น เช่น มอญซ่อนผ้า เตะเปี้ย เสือกินหาง ยังใช้จดหมายในการติดต่อสื่อสาร มีการร้องเพลงอีแซวในขณะที่เกี่ยวข้าว ยังคงทำอาชีพเกษตร เปลี่ยนจากหมอต้าแยมาเป็นสาธารณสุข และเริ่มมีไฟฟ้าใช้ในปี 2529 และตั้งกิ่งอำเภอหนองหญ้าไซ มีประเพณีกวนขนมไปทำบุญสงกรานต์ เล่นลูกช่วง มอญซ่อนผ้า หมากเก็บ ประเพณีสงกรานต์ ทำบุญกลางบ้าน ทำบุญหลังบ้าน

	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนผสมของยากวาด เม็ดมะนาว ผิวมะกรูด ว่านน้ำ พริกไทย พริกเทศ ดีปี ชিংแห้ง กระเทียม พิมเสน การบูร มหาหิงค์ อัตรส่วนทุกอย่าง 1 ส่วน เท่า ๆ กัน วิธีทำ นำส่วนผสมทุกอย่างมาบดผสมน้ำมะนาวกับเกลือ วิธีใช้ ใช้มือป้ายแล้วล้างลงไปในคอ สรรพคุณ แก้ตัวร้อน คายเสมหะ แก้ไอ เจ็บคอ เมื่อก่อนค่ากวาด 2 บาท แต่ในปัจจุบันค่ากวาด 50 บาท - ภูมิปัญญา การใช้ยาสมุนไพรในการรักษาโรค หมอเป่าแก้งูสวัด ไพรามทุ่ง
พ.ศ.2531 – 2540	<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มมีน้ำประปา มีไฟฟ้าใช้มีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้นใช้ควายทำนา ดำนา ไม่มีถนนลาดยาง การตั้งบ้านเรือนแบบเครือญาติ เริ่มมีโรงสีเคลื่อนที่เข้ามา มีโทรศัพท์ใช้ในบางครอบครัว มีความสะดวกมากขึ้น มีการก่อตั้ง อสม. ชุมชน สภาดำบล เริ่มมีเทคโนโลยีในด้าน การเกษตร มีตลาดนิยมไปซื้อเนื้อสัตว์และเครื่องปรุง มีประปาหมู่บ้าน แยกตำบลหนองขาม 1 ในหมู่บ้าน สร้างฝายน้ำ ขุดลำคลองบ้านห้วยน้ำจันทร์ เนื่องจากมีความแห้งแล้ง ไร่นาเสียหาย
พ.ศ.2541 – 2550	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเจริญเข้ามา มีถนนลาดยาง มีรถไถ มีรถเกี่ยว รถรูด มีการทำน่าน้ำตม เล็กกลางแขก เกี่ยวข้าว มีการจ้างแรงงาน มีการเจาะบ่อบาดาล ทำไร่ ทำนา ไม่ต้องรอน้ำฝนอย่างเดียว มีความแห้งแล้ง ไร่นาเสียหาย ภู่งอกทุนเงินล้านในทางเกษตร การเลี้ยงวัว ควาย ลดลง มีถนนคอนกรีต อบต.หนองขาม หลวงพ่อด้วงมรณภาพ
พ.ศ.2551 – ปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการกั๊ยืมเงินมาจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันยังนิยมทำการเกษตรกรรมคือการปลูกมัน มีความสะดวกสบายมากขึ้น มีโทรศัพท์มือถือ มีเบียร์ยังชีพ มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีการมอบเงินช่วยเหลือ ในการทำไร่ ทำนา

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงเริ่มเกิดขึ้นในช่วงปี 2530 เป็นต้นมา เมื่อมีระบบสาธารณูปโภคที่ดีขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีเขาช่วยในการทำการเกษตร ทำให้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชนจากเดิมที่มีการผลิตเพื่อยังชีพเป็นการค้า ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพก็เริ่มลดลง เช่น เพลงอีแซวที่ใช้ร้องตอนเกี่ยวข้าว เป็นต้น นอกจากนี้ในช่วงปี 2541 เริ่มมีโทรศัพท์มือถือ มีรถยนต์เข้ามาแทนที่เกวียนหรือรถจักรยานยนต์ จึงทำให้เกิดภาระหนี้สินตามมามากมาย โดยเฉพาะช่วงที่รัฐบาลสนับสนุนนโยบายต่าง ๆ ทำให้การพึ่งพาของคนในชุมชนลดลง และใช้เงินเป็นตัวตั้ง พ่อแม่ต้องออกไปประกอบอาชีพเพื่อหาเงินมาเลี้ยงลูกหลาน การดูแลลูกหลานอย่างอบอุ่นเหมือนในอดีตจึงลดลงเช่นเดียวกัน ลูกหลานมักจะอยู่แยกตัวกับโทรศัพท์มือถือและเพื่อนทางโซเชียลมีเดียมากกว่าการเข้าร่วมทำกิจกรรมในสังคม

4.1.2 การประกอบอาชีพของคนในชุมชน ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม

อดีตชาวบ้านในตำบลหนองขามจะมีอาชีพทำนา ปลูกพริก พักทอง มะเขือไว้ทานเอง มีไร่อ้อยร่วมด้วย ในปัจจุบันเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นดินร่วนปนทรายไม่อุ้มน้ำใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำไร่อ้อย ปลูกข้าว ปลูกข้าวโพด ปลูกไม้ดอก ปลูกมันสำปะหลัง เลี้ยงสัตว์ และการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม สำหรับทุนทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งเป็นอาชีพที่เด็กและเยาวชนในปัจจุบันไม่ได้เข้าไปช่วยพ่อแม่ทำเหมือนในอดีต หรือเข้าไปเกี่ยวข้องลดลง เพราะจะต้องเรียนหนังสือ / ทำกิจกรรมมากกว่าการช่วยเหลืองานในครอบครัว

ภาพที่ 3 แสดงปฏิทินการประกอบอาชีพและปฏิทินวัฒนธรรมของชุมชน

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลหนองขาม ตลอดจนการประกอบอาชีพของคนในชุมชน ได้ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในแต่ละยุคสมัย จากข้อมูลรายงานผลการวิจัยเพื่อท้องถิ่นของโครงการพัฒนาศักยภาพและทักษะการใช้ชีวิตผ่านกิจกรรมที่สร้างสรรค์ของเด็กและเยาวชนตำบลแพกหมามแดง อำเภอ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และโครงการรูปแบบการพัฒนาทักษะการคิดของกลุ่มเด็กและเยาวชน ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ทำให้เห็นว่า ทีมวิจัยต้องให้ความสำคัญกับสถานการณ์และความแตกต่างของเด็กและเยาวชนแต่ละยุคสมัย ซึ่งมีพฤติกรรมแสดงออกที่แตกต่างกันตามแต่สภาพบริบทของพื้นที่ และต้องศึกษาถึงเงื่อนไขที่เข้ามากระทบ ตลอดจนต้องให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของเด็กแต่ละช่วงวัยที่แสดงออก โดยเฉพาะการแสดงออกต่อผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีพื้นที่ในการแสดงออกตามความถนัดและความสนใจ เป็นพื้นที่สร้างสรรค์ ที่เด็กจะได้คิดเอง ได้ทำกิจกรรมจากการลงมือปฏิบัติจริง และกลับมาถอดบทเรียนการเรียนรู้ร่วมกัน จนเกิดเป็นพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานให้เกิดการเรียนรู้ของคนแต่ละรุ่น โดยมีพี่เลี้ยง(กลไกขับเคลื่อน) ทำหน้าที่เป็นผู้เอื้อในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ทั้ง 2 โครงการยังทำให้ทีมวิจัยเห็นถึงความสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละช่วงวัยและยุคสมัยที่มีบทเรียนที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งจากการนำผลการศึกษาข้างต้น มาใช้เป็นกรอบในการเก็บข้อมูลและขับเคลื่อนกิจกรรม ทำให้ทีมวิจัยมีแนวทางในการเก็บข้อมูลและทำกิจกรรมต่อไปโดยเฉพาะการศึกษาข้อมูลสถานการณ์รูปแบบครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ตลอดจนแนวทาง/วิธีการในการขับเคลื่อนกลไกการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม

4.1.3 สถานการณ์รูปแบบครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน

ในอดีตตำบลหนองขามมีการพึ่งพาอาศัยกันอยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ มีปู่ย่า ตายาย ลูกหลานอยู่บ้านหลังเดียวกัน การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานจึงสามารถทำได้ทุกวันทุกเวลา เด็ก เยาวชน สมัยก่อนรู้จักใช้ชีวิต สามารถพึ่งพาตัวเองได้ มีการช่วยเหลืองานบ้าน มีการร่วมกลุ่มเล่นแบบบ้านๆ เช่น หมากเก็บ ม้าก้านกล้วย กระโดดยาง ฯลฯ ปัจจุบันมีการแยกเป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ เริ่มออกไปทำงานนอกพื้นที่ ให้เด็ก เยาวชน อยู่กับปู่ย่าตายาย อีกทั้งมีเทคโนโลยีเข้ามา เด็กจึงแยกตัวออกจากสังคม และเล่นเกม ดูทีวี มากกว่าการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ทำให้มีปัญหาดังต่อไปนี้ ตามมา เช่น ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กแว้น ปัญหาไม่มีแรงงานในครัวเรือน และมักพบว่า พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมักจะก้าวร้าว รุนแรง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ขาดการขัดเกลาหรือการดูแลอย่างใกล้ชิดเหมือนครอบครัวขยายในอดีตที่มีการดูแลพี่น้องกันอย่างทั่วถึง

4.1.4 กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว

ซึ่งในอดีตพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนของคนตำบลหนองขาม จะเป็นแบบให้เด็กและเยาวชนได้ลงมือทำ คือ ให้ช่วยทำงานบ้าน ทำสวน ทำไร่ เเท่าที่จะทำได้ เด็กและเยาวชนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้มากกว่าปัจจุบัน การอบรมสั่งสอนจะทำช่วยกินข้าวตอนเย็น สอนให้รู้จักช่วยเหลือคนในครอบครัว ปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีปัญหาจากสื่อโซเชียล ติดโทรศัพท์มือถือ ติดเกม ติดเพื่อน ก้าวร้าวไม่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ อาจมาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่สมัยนี้เน้นให้ลูกเรียนหนังสือ

และไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดู เด็กและเยาวชนอยู่กับปู่ตายาย ช่องว่างระหว่างวัยมีสูง ปู่ตายายไม่เข้าใจเทคโนโลยีสมัยใหม่ จึงไม่สามารถสอนเด็กและเยาวชนได้ ขณะที่การแยกตัวของเด็กและเยาวชนจึงขาดการสานต่อประเพณีวัฒนธรรมและการสอนอาชีพของผู้ใหญ่ไปยังลูกหลานได้ บางอาชีพจึงสูญหายไป

4.1.5 เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามามีผลกระทบกับเด็กและเยาวชน

ข้อดีของเทคโนโลยี คือ ทำให้เรารู้จักคนได้มากขึ้น สามารถติดต่อสื่อสารสะดวกรวดเร็ว ทำให้โลกกว้าง แคลง และได้รับข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายและรวดเร็ว

ข้อเสียของเทคโนโลยี คือ ทำให้มีการหลงกลวง ไม่มีเวลาได้พูดคุยกันเหมือนเมื่อก่อน เด็กและเยาวชน และผู้ใหญ่ติดโทรศัพท์ เด็กและเยาวชนไม่สนใจเรียน สายตาเสื่อมลง และทำให้เสียเงิน

จากเดิมในอดีตมีเวลาได้พบปะพูดคุยกันมากกว่าปัจจุบัน เพราะไม่มีเทคโนโลยีเหมือนปัจจุบัน เวลาว่างส่วนใหญ่ก็จะพูดคุยกันเป็นกลุ่มๆ เมื่อเทคโนโลยีเข้ามา ทำให้มีปัญหาดังกล่าว ตามมา เช่น ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กแว้น ปัญหาไม่มีแรงงานในครัวเรือน ทำให้เด็กอยู่ในโลกเสมือนจริง เก็บตัว หรือแสดงออกในทางก้าวร้าว ขึ้นอยู่กับการรวมกลุ่มกับเพื่อน มีการติดต่อกันทางโลกโซเชียลมีเดียส่งผลให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์หรือท้องไม่พร้อมได้ เป็นต้น

4.2 ข้อมูลปัจจัย เจ็อนไข ที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

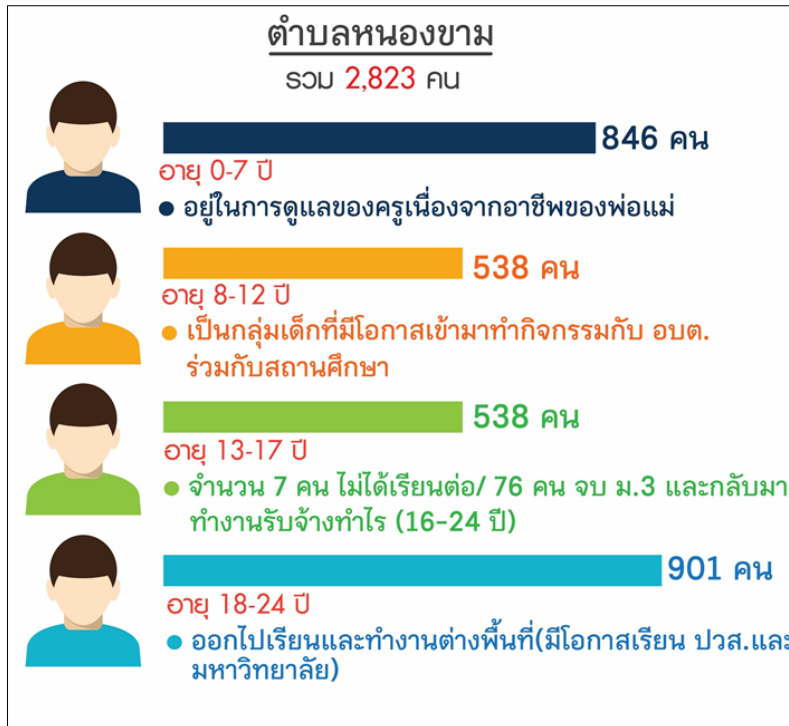
4.2.1 จำนวนเด็กและเยาวชนในตำบล (ระดับการศึกษา ช่วงอายุ)

ในปี พ.ศ.2560 ตำบลหนองขามมีจำนวนเด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 1 – 24 ปี รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,823 คน ซึ่งในแต่ละช่วงอายุมีจำนวนที่แตกต่างกัน ดังในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนประชากรเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม

ตารางแสดงจำนวนประชากร			
ช่วงอายุ (ปี)	เพศ		รวม (คน)
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	
อายุน้อยกว่า 1 - 7 ปี	427	419	846
อายุ 8 – 12 ปี	263	275	538
อายุ 13 – 17 ปี	291	247	538
อายุ 18 – 24 ปี	424	477	901
รวมทั้งสิ้น	1,405	1,418	2,823

จากตารางจะเห็นได้ว่ากลุ่มเยาวชน อายุระหว่าง 18 – 24 ปี ถือเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด โดยที่มีจำนวน 40 % ที่ออกไปศึกษาต่างพื้นที่ โดยส่วนใหญ่ 60% จะประกอบอาชีพอยู่ในชุมชน โดยเฉพาะการทำเกษตรกรรมและการรับจ้าง หรือเป็นเจ้าของกิจการ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเยาวชนที่จบในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัยบางส่วนที่กลับมาทำงานอยู่พื้นที่ ในส่วนของช่วงอายุอื่น ๆ จะเห็นได้ว่าช่วงอายุ 8 – 12 ปี และ อายุ 13 -17 ปี มีจำนวนที่เท่ากัน ซึ่งเป็นกลุ่มที่กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ในพื้นที่ ซึ่งมีจำนวน 7 คนที่ไม่ได้รับการศึกษาอันเป็นผลมาจากสถานะทางบ้านของเด็กที่ไม่พร้อมและมีการเคลื่อนย้ายอยู่ตลอดเวลา ในส่วนของเด็กอายุระหว่าง 1-7 ปี มีจำนวน 846 คน เป็น เพิ่มขึ้นจากเดิมเมื่อปี พ.ศ. 2559 จำนวน 14 คน

จากข้อมูลสัดส่วนประชากรเด็กและเยาวชนที่ทีมวิจัยร่วมกันสืบค้นข้อมูลทำให้เห็นว่า การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนการทำงานเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามต้องมีการดูแลเด็กและเยาวชน ให้ครอบคลุมในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ในช่วงวัย 1-7 ปี ไปจนถึงอายุ 24 ปี ซึ่งจากการจัดเวทีเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้ทราบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 - พ.ศ. 2560 (ข้อมูลจากในเวทีประชุม) ตำบลหนองขามมีการรวมตัวของกลุ่มเด็กและเยาวชนอยู่ทั้งหมด 6 กลุ่ม แต่ก็ไม่ได้มีสมาชิกกลุ่มที่แน่นอนหรือตายตัว เนื่องจากมีการเคลื่อนไหวของเด็กและเยาวชนอยู่ตลอด ซึ่งมีเพียงกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนที่มีเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขามดูแลรับผิดชอบที่มีจำนวนสมาชิกและกิจกรรมที่แน่นอนและต่อเนื่อง ดังตารางที่ 8

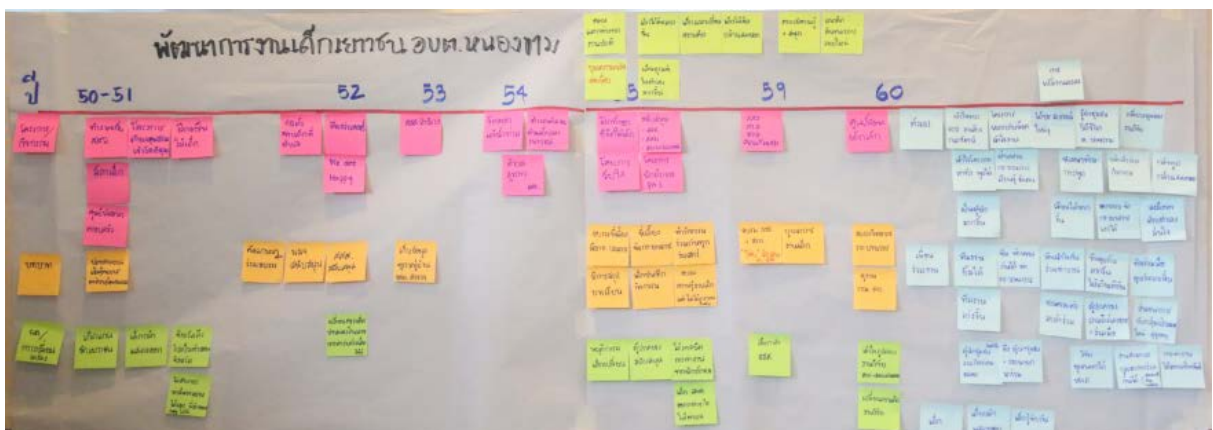
ตารางที่ 8 แสดงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมในตำบลหนองขาม อำเภอนงนุช ๒๕๖๐ จังหวัดสุพรรณบุรี

กลุ่มเด็กและเยาวชน	จำนวนสมาชิก
1. สภาเด็กฯ อบต.	83 คน
2. กลุ่มไก่อ้น หมู่ 3,5,7	10-15 คน
3. กลุ่มฟุตบอล หมู่1,5,6,8	20-30 คน
4. กลุ่มร้อยมาลัย หมู่1,2	10-15 คน
5. กลุ่มเปตอง หมู่ 3	10 - 15 คน
6. สุนัขเกอร์ หมู่ 8	11 -18 คน
7. กลุ่มวอลเลย์บอล หมู่ 6	10-20 คน

จากตารางแสดงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมในตำบลหนองขามจะเห็นได้ว่ามีจำนวนเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดไม่มากนัก ประมาณ 100 – 200 คน กระจายตามกลุ่มกิจกรรมที่สนใจ โดยเฉพาะกลุ่มสภาเด็กและเยาวชน ที่เริ่มมีพัฒนาการนับตั้งแต่ที่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขามเห็นความสำคัญ โดยปี 2550 – 2551 มีการทำงานด้านเด็กและเยาวชนร่วมกับ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ (สสว.) เขต 1 เรื่องตำบลคุณธรรม เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่พากลุ่มเป้าหมายมาให้ สสว. ทำกิจกรรม เราออกแบบกิจกรรม เช่น นิมนต์พระมาพูด เอาแกนนำมาอบรม หลังจากนั้นมีการนำอาชีพมาฝึกให้เด็กเอาขวดน้ำมาทำเป็นโคมไฟ ซึ่งในช่วงเวลานั้นเริ่มมี พรบ.

สภาเด็กและเยาวชน และมีการขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชนระดับภาค ให้ทุกจังหวัดมีสภาเด็กและเยาวชน เชื่อมโยงสู่การหนุนเสริมระดับภาค มีการให้เด็กและเยาวชนทำงานเพื่อสร้างรายได้จากนั้น ในปี 2552 มีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุพรรณบุรีมาสนับสนุนให้มีสภาเด็กและเยาวชนในระดับตำบล มีการทำสื่อสร้างสรรค์ กับกลุ่ม we are happy รับเงินจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มาทำ เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด 20,000 บาท สสว. เอาแกนนำเด็ก 5 คน ในตำบลไปเข้าร่วมอบรมที่ดอนเมือง และกลับมาขยายแกนนำเด็กและเยาวชนในพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงที่พบในเด็กและเยาวชน คือเมื่อเด็กและเยาวชนเริ่มมีการกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น จังหวัดก็ให้ไปเป็นสภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัด และตัวแทนประเทศ สำหรับตัวเจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนตำบลคิดว่าหากเอาน้องมาเข้าร่วมกิจกรรมจะต้องทำในช่วงที่น้องว่างเท่านั้น ซึ่งการทำกิจกรรมมีการขับเคลื่อนแบบหลวมๆ ในปี 2554 กลุ่มแกนนำที่เป็นสภาเด็กและเยาวชนลงไปช่วยเหลือชุมชนจากปัญหาน้ำท่วม มีงบประมาณลงไปทั้งจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สสว. มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวระดับตำบล เกิดการทำกิจกรรมอยู่แต่นานๆ จะมีกิจกรรม และเป็นตำบลต้นแบบด้านเด็กและเยาวชน ร่วมงานกับท่านธวัชชัย ฟ้าอังกุล ซึ่งต้องมีการเก็บข้อมูลทุกตำบล มีการบันทึกข้อมูล ทำงานร่วมกับสสส. ซึ่งขยายผลจากตำบลหัวไผ่ไปตำบลดอนหญ้านาง มีการเข้าร่วมอบรมที่จังหวัดสระแก้ว วังน้ำเย็น มีการทำงานตำบลสุภาพะกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนัก 3 และนำเสนอผลงาน และในปี 2555 – 2557 มีกรมกิจการเด็กและเยาวชน (ด.ย.) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เริ่มมีการอบรมพี่เลี้ยงในโครงการวัยใส เพื่อถ่ายทอดให้ลงไปทำงานในพื้นที่ ดำเนินงานต่อเนื่องกับเด็กและเยาวชนสัปดาห์ละ 1 วัน ทุกวันเสาร์ มีการเรียนรู้เรื่องทักษะชีวิต ช่วงเช้าทำกิจกรรม ช่วงบ่ายสรุปทบทวนจากการทำกิจกรรม ผลที่เกิดขึ้น คือ เด็กกล้าพูดกล้าคุย กล้าสวัสดิที่ตลาด เก็บที่นอน ล้างจาน และถูบ้าน บทเรียนสำคัญ คือ การทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กและเยาวชนเปลี่ยนแปลงมากในช่วงทำโครงการวัยใส โดยเจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนตำบล ต้องลงไปเรียนรู้กับโครงการนักถักทอชุมชนกับ มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เพื่อนำงบประมาณมาดำเนินงานในพื้นที่ ทำให้มีเทคนิคในการประสานงานเพิ่มขึ้นและเป็นจุดเริ่มต้นในการขับเคลื่อนกิจกรรมเด็กและเยาวชนที่มีเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

กระทั่งในปี 2559 เริ่มมีการพัฒนาโครงการกับทีมสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เข้ามาร่วมพัฒนาศักยภาพทีมเจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนตำบลเริ่มชวนให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพเด็ก จึงได้เริ่มเชิญชวนผู้ปกครองและคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการทำงานเด็กและเยาวชน ผ่านกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ทำให้ได้นำกระบวนการและวิธีการเข้ามาใช้ในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมของกลุ่มสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งในปี 2561 มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 83 คน แยกช่วงอายุได้ดังนี้ อายุต่ำกว่า 7 - 9 ปี จำนวน 7 คน ช่วงอายุ 10 - 12 ปี จำนวน 55 คน ช่วงอายุ 13 - 15 ปี จำนวน 16 คน และช่วงอายุ 16 - 18 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน

ภาพที่ 4 แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการงานเด็กและเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม (เน้นกลุ่มสภาเด็กฯ)

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขามและหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรม จะมีลักษณะของการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาเป็นผู้เติมเต็มความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในประเด็นที่คิดว่าเป็นปัญหา หรือส่งตัวแทนไปอบรมกับต่างพื้นที่แล้วนำกลับมาขยายผลต่อ นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมไปทัศนศึกษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ไปเรียนรู้สภาพแวดล้อมจากต่างพื้นที่ กระทั่งเมื่อทีมเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนกลไกคณะทำงานเด็กและเยาวชนได้ร่วมเรียนรู้การออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมตามช่วงวัย และกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ทำให้เกิดความมั่นใจและกล้าที่จะออกแบบกระบวนการให้กับเด็กและเยาวชนโดยลุกขึ้นมาเป็นทีมวิทยากรด้วยตนเองในฐานะทีมวิจัยชุมชนที่ขับเคลื่อนการทำงานเด็กและเยาวชนในพื้นที่ทำให้ในปี 2561 กระบวนการสำหรับกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่มีการเปลี่ยนรูปแบบไปจากการเชิญวิทยากรภายนอกมาจัดกระบวนการให้ ปรับมาเป็นเจ้าหน้าที่และทีมกลไกขับเคลื่อนงานเด็กและเยาวชนได้ลุกขึ้นมาดำเนินการเอง โดยมีทีมสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นพี่เลี้ยง โดยการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ร่วมสนับสนุน ดังรายละเอียดจากตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงให้เห็นถึงโครงการ งบประมาณสนับสนุน และวิธีการในการทำกิจกรรมกับเด็กและเยาวชนกลุ่มสภาเด็กฯ

ปี 2559 (ปีแรกของการดำเนินกิจกรรม)

ลำดับ	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	วิธีการ
1.	โครงการฝึกทักษะภาษาอังกฤษตามประชาคมอาเซียน	30,000	จ้างวิทยากรมาอบรม
2.	โครงการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นและส่งเสริมการประกอบอาชีพ	70,000	จ้างวิทยากรมาอบรม
3.	โครงการเพิ่มทักษะการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนทักษะการทำงานของเด็ก	100,000	จ้างวิทยากรมาอบรม จัดซื้อสื่อ
4.	โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชน และครอบครัว	250,000	จ้างวิทยากรมาอบรม จัดเวทีประชุมผู้ปกครอง

ปี 2560 (ปีที่สองของการดำเนินกิจกรรม)

ลำดับ	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	วิธีการ
1.	โครงการฝึกอบรม สีสัน วัยใส ห่างไกลยาเสพติด	20,000	จ้างวิทยากรมาอบรม
2.	โครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพเด็ก เยาวชนตำบลหนองขาม	200,000	จ้างวิทยากรมาอบรม
3.	โครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชนตำบลหนองขาม	50,000	จ้างวิทยากรมาอบรม
4.	โครงการฝึกอบรมส่งเสริมการประกอบอาชีพ	30,000	จ้างวิทยากรมาอบรม
5.	โครงการฝึกอบรมให้ความรู้และรณรงค์การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร	20,000	จ้างวิทยากรมาอบรม ทำป้ายรณรงค์
6.	โครงการฝึกอบรมให้ความรู้และรณรงค์ลดความรุนแรงต่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว	20,000	จ้างวิทยากรมาอบรม ทำป้ายรณรงค์

ปี 2561 (ปีที่สามของการดำเนินกิจกรรมปรับรูปแบบกิจกรรมโดยทีมนักวิจัยชุมชนเป็นคนออกแบบกระบวนการ)

ลำดับ	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	วิธีการ
1.	โครงการฝึกอบรม สีสัน วัยใส ห่างไกลยาเสพติด	10,000	- ประชุมทีม - ออกแบบกิจกรรม - ถอดบทเรียน
2.	โครงการฝึกอบรมให้ความรู้การเฝ้าระวังภัยยาเสพติดภายในหมู่บ้าน	40,000	- ประชุมทีม - ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น - ผู้นำชุมชน - ตำรวจ - ผู้ปกครอง - รพสต. - ออกแบบกิจกรรมร่วมกับทีมงาน - ถอดบทเรียนผู้ร่วมกิจกรรม - ถอดบทเรียนทีมงาน
3.	โครงการฝึกอบรมให้ความรู้และรณรงค์การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร	10,000	- ประชุมทีม - สำรวจและเก็บข้อมูลการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรภายในชุมชน - ออกแบบกิจกรรม - ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น - รพสต. - ผู้ปกครอง - ผู้นำชุมชน - ถอดบทเรียนผู้ร่วมกิจกรรม - ถอดบทเรียนทีมงาน - ติดตามผลโครงการ
4.	โครงการฝึกอบรมให้ความรู้และรณรงค์ลดความรุนแรงต่อเด็กเยาวชนและครอบครัว	10,000	- ประชุมทีม - สำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรง - ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น - รพสต. - ผู้ปกครอง - ผู้นำชุมชน - ตำรวจ - ถอดบทเรียนผู้ร่วมกิจกรรม - ถอดบทเรียนทีมงาน - ติดตามผลโครงการ

ปี 2561 (ปีที่สามกิจกรรมที่ทำร่วมกับพี่เลี้ยง)

ลำดับ	กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)	วิธีการ
1.	โครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพเด็ก เยาวชนตำบลหนองขาม ภายใต้กลไกการพัฒนาเด็กและเยาวชน	200,000	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาดูงาน ณ กลุ่มเด็กและเยาวชนบ้านห้วยผาก ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี - กิจกรรมสันตนาการและกิจกรรม CHECK IN / ระดมความคิดหวัง - สรุปบทเรียนการเรียนรู้ในการศึกษาดูงานกลุ่มเด็กและเยาวชนบ้านห้วยผากฯ - กิจกรรมดินน้ำมันสื่อตัวตน และจินตนาการภายใน - กิจกรรม คำถามมหาสนุก เพื่อค้นหาคำตอบในชุมชน “บทบาทของเด็กและเยาวชน” <p>ต่อการดูแลชุมชนของเรา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ดูปฏิบัติเด็กอินเดียแล้วชวนพูดคุย 2. บทบาทของเด็กและเยาวชนต่อการดูแลชุมชนของเรา <ul style="list-style-type: none"> ● เราอยากเห็นชุมชนของเราเป็นแบบไหน ● เราจะทำกิจกรรมอะไรเพื่อไปให้ถึงชุมชนที่เราอยากให้เป็น <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมเรียนรู้ธรรมชาติบริเวณน้ำตกเก้าโจน - กิจกรรมสัมพันธ์สร้างกลุ่มเครือข่ายในตำบล - กิจกรรมสันตนาการและกิจกรรม CHECK IN - สรุปบทเรียนการเรียนรู้ - ศึกษาเรียนรู้การทำเทียนหอม ณ บ้านเทียนหอม และศึกษาระบบนิเวศบริเวณแก่งส้มแมว
2.	โครงการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชนตำบลหนองขาม	30,000	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมวาดภาพหนองขามที่รู้จัก และนำเสนอผ่านภาพวาด - กิจกรรมเดินเท้าซิด - กิจกรรม เรียนรู้เครื่องมือ Timeline และแผนที่ชุมชน - กิจกรรมลงพื้นที่เรียนรู้ชุมชนและฝึกการทำเครื่องมือ Timeline และแผนที่ชุมชน - กิจกรรมสรุปบทเรียนที่ อบต.หนองขาม - วางแผนขับเคลื่อนงานต่อ <p><u>แนวทางการทำงานสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กอยากทำอะไร 2. หนุนเสริมตามที่เด็กต้องการ เน้นการใช้เทคโนโลยีมาทำงาน 3. รวมกลุ่มชายของในชุมชนผ่านโซเชียลมีเดีย

นอกจากกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขามแล้วในปี 2560 เป็นต้นมา ทีมกลไกขับเคลื่อนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขามได้เห็นความสำคัญของการดูแลเด็กและเยาวชนในหลากหลายกลุ่มอายุ จึงได้เริ่มมีการขยายกลุ่มเป้าหมายไปยังเด็กและเยาวชนในช่วงอายุอื่น ๆ โดยเฉพาะในช่วงอายุ 1 - 7 ปี เริ่มมีการสนับสนุนและปลูกจิตสำนึกเรื่องความปลอดภัยบนท้องถนน ผ่านการทำงานร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนองขามและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองห้าง ที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของการเดินทางของเด็กเล็กและกำลังจะขยายไปสู่ในระดับโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ต่อไป นอกจากนี้ยังได้มีการสนับสนุนกลุ่มเด็กและเยาวชนกลุ่มร้อยพวงมาลัยให้เกิดการสร้างอาชีพเสริมในวัยเรียน โดยนำเด็กและเยาวชนที่สนใจเข้าไปร่วมเรียนรู้กับกลุ่มอาชีพในตำบลที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการร้อยพวงมาลัย นอกจากนี้ยังสนับสนุนกลุ่มที่สนใจด้านกีฬาให้เกิดการรวมกลุ่มและทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เป็นรูปแบบการขับเคลื่อนกิจกรรมของเด็กและเยาวชนในตำบลทั้งในรูปแบบกระบวนการที่ต่อเนื่องโดยมีทีมเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลและทีมกลไกพัฒนา

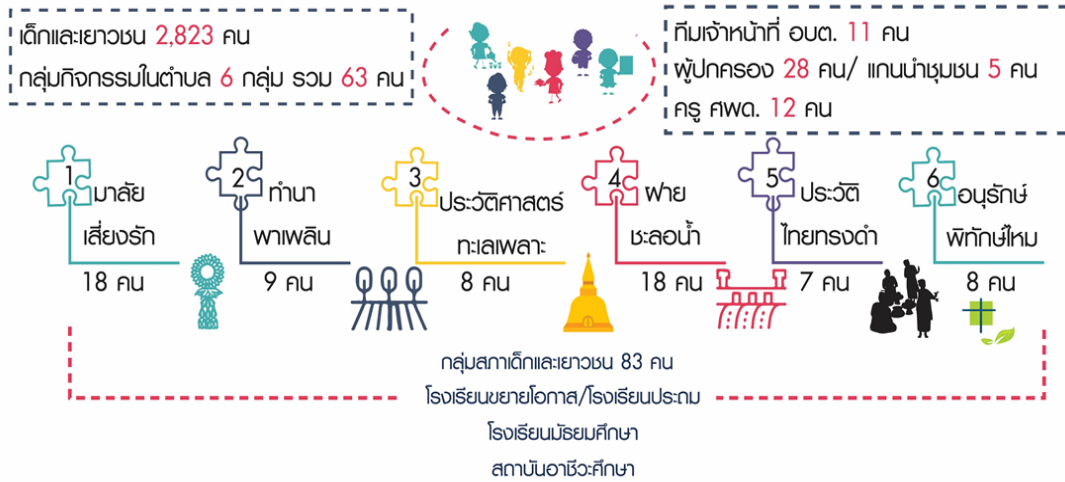
เด็กและเยาวชนร่วมขับเคลื่อน และในรูปแบบของการหนุนเสริมกลุ่มและกิจกรรมของเด็กและเยาวชนที่ทำอยู่เดิมในพื้นที่ ซึ่งในการดำเนินการพัฒนาเยาวชนในระยะต่อไปจะได้มีการเชื่อมโยงกลุ่มเด็กและเยาวชนในแต่ละกลุ่มให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน และเริ่มออกแบบกระบวนการให้เด็กและเยาวชนมีพื้นที่ในการแสดงออก พร้อมทั้งได้เรียนรู้การดำเนินงานร่วมกับชุมชนให้มากยิ่งขึ้น โดยได้ให้เด็กและเยาวชนในตำบลได้รวมกลุ่มและเขียนแผนกิจกรรมที่ตนเองสนใจในหมู่บ้าน ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม 6 กลุ่ม โดยมีเยาวชน 10 – 15 คน ร่วมดำเนินกิจกรรม ดังในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงกลุ่มเด็กและเยาวชนที่สนใจดำเนินโครงการพร้อมทั้งข้อเสนอกิจกรรมที่อยากทำ

กลุ่ม	ที่ทำกรกลุ่ม	ประเด็นที่อยากทำ	กิจกรรมที่จะทำ	การสนับสนุน
หมู่ 1 มาลัยเสียงรัก	บ้านป่าไฟ	การร้อยมาลัย งบ 3,000 บาท	1. เรียนรู้เรื่องการร้อยมาลัย 2. เก็บดอกไม้/เลือกดอกไม้ 3. ฝึกร้อยมาลัย 4. ขายมาลัย	1. อุปกรณ์ในการร้อยมาลัย 2. ความรู้ในการปลูกดอกไม้
หมู่ 7 ทำนาพาเพลิน	บ้านยายเสียม	กวาดยา งบ 3,000 บาท	1. ศึกษาความเป็นมา 2. ศึกษาสรรพคุณ 3. ศึกษาส่วนประกอบของยา/วิธีการกวาดยา 4. ทดลองทำจริง	1. พี่เลี้ยงอำนวยความสะดวก อาหาร วัสดุ อุปกรณ์ 2. การเปิดเวทีฝึกเรียนรู้
หมู่ 3 ประวัติศาสตร์ทะเล เพลาะ	หอกระจายข่าว	ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน งบ 3,000 บาท	1. ค้นหาผู้รู้ 2. ทำ Timeline 3. รวบรวมเป็นข้อมูลชุมชน	1. ประธานชาวบ้าน 2. ให้ความรู้ในการพูดคุย 3. เป็นคนสนับสนุน
หมู่ 6 ฝายชะลอน้ำ	บ้านผู้ใหญ่แมว	ฝายชะลอน้ำ งบ 5,000 บาท	1. กรอกทรายใส่กระสอบ 2. ดูแลฝาย 3. เก็บข้อมูลสัตว์ในฝาย	1. จัดหาอุปกรณ์ซ่อมบำรุง 2. ความรู้ดูแลฝาย
หมู่ 11 ประวัติศาสตร์ไทย ทรงดำ	อบต.หนองขาม	ประวัติไทยทรงดำ งบ 5,000 บาท	1. ศึกษาความเป็นมา 2. ศึกษาการแต่งกาย / ทำทางการรำ 3. ศึกษาประเพณี 4. สรุปทำเป็นเล่มข้อมูล	1. อาหาร 2. อุปกรณ์ 3. พี่เลี้ยง
หมู่ 9 อนุรักษ์พืชผักไหม	บ้านยายหวีด	การเลี้ยงไหม งบ 5,000 บาท	1. เรียนรู้การเลี้ยงไหม – จับไหม – ทอไหม 2. ทดลองทำจริง	1. ประธานคน 2. อุปกรณ์ 3. พี่เลี้ยง 4. ค่าอาหาร

“งานวิจัย” (ค้นหารูปแบบและลงมือปฏิบัติ)

หนองขาม

ในการดำเนินโครงการ บทบาทของกลไกพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม จะทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงในการลง หนุนเสริมให้เด็กและเยาวชนกลุ่มที่สนใจได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ พร้อมทั้งดึงคนในชุมชนตลอดจนกลุ่มเด็กและ เยาวชนในกลุ่มอื่น ๆ ที่กระจายตัวอยู่ในชุมชนให้เข้ามาร่วมเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกรักและห่วงแหนชุมชนร่วมกัน ต่อไป

4.2.2 กิจกรรมที่เด็กและเยาวชนสนใจ (งานอดิเรก)

พฤติกรรมเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามมีความแตกต่างกันตามช่วงวัย และความสนใจของแต่ละกลุ่มก็มีความ แตกต่างกัน ดังนั้นเมื่อแยกพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนแต่ละช่วงวัยแล้วจะเห็นลักษณะของกิจกรรมที่มีความชื่นชอบ และ สามารถเปรียบเทียบกับกิจกรรมที่มีในอดีตกับปัจจุบัน ดังในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงพฤติกรรมเด็กแต่ละช่วงวัยพร้อมทั้งกิจกรรมที่สนใจ

ช่วงวัย	พฤติกรรม	กิจกรรมที่ชอบ	
		คนในอดีต	คนในปัจจุบัน
ช่วงวัย 8 – 12 ปี	<ol style="list-style-type: none"> 1) ชอบสนุก 2) เข้ากับคนรอบข้างได้ง่าย 3) กล้าแสดงออก 4) ชอบกิจกรรมที่ใช้แรง 5) มีจินตนาการ 6) พฤติกรรมต่อเพศตรงข้ามมี น้อย 7) ชอบความท้าทาย 8) ชอบการแข่งขัน 9) มีพฤติกรรมล้อเลียน 10) ไม่ชอบพูดคุยในเรื่องที่ยาก 11) มีความสนใจสิ่งเดิมๆ/ สมารถสืบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มอญซ่อนผ้า 2. ตีจับ 3. ม้าก้านกล้วย 4. เล่นขายของ 5. กระโดดยาง 6. รีรีข้าวสาร 7. หมากเก็บ 8. อีกาฟักไข่ 9. ตกปลา 10. ดักหนู 11. ยิงนก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกมมือถือ 2. สื่อมือถือ 3. กิจกรรมกลางแจ้ง 4. กิจกรรมเป็นกลุ่มที่มีการแข่งขัน 5. กิจกรรมประกอบ จังหวะ 6. กิจกรรมที่คำสั่งไม่ ชัดชัด 7. กิจกรรมที่มีการลง พื้นที่ในชุมชน

ช่วงวัย 13 – 17 ปี	<ol style="list-style-type: none"> 1) จดจ่อกับสิ่งที่ทำ 2) มีพฤติกรรมชื้อ่ายเมื่ออยู่ต่อหน้าเพชรตรงข้าม 3) มีโลกส่วนตัว 4) ชอบทำอะไรที่ได้ครุ่นคิดใคร่ครวญ 5) ไม่ชอบความเสี่ยงมาก ๆ 6) เข้ากับเพื่อนใหม่ได้ยาก 7) ชอบดูแลน้อง 8) มีความเป็นผู้นำสูง 9) ชอบกิจกรรมที่ไม่ต้องเคลื่อนไหวมาก 10) ไม่ชอบฟังอะไรแบบรายละเอียดเยอะ 11) แสดงความคิดเห็นเห็นเมื่อจำเป็น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. งานเทศกาลวันสำคัญ 2. ดูหนังเปิดวิก 3. ทำงานกับพ่อแม่ 4. ทำงานบ้าน 5. ทำนา 6. ประกอบอาชีพ 7. ประเพณีสงกรานต์ 8. ทำบุญกลางบ้าน 9. ทำบุญหลังบ้าน 10. การลงแขกช่วยงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกมมือถือ 2. สื่อมือถือ 3. กิจกรรมในห้องประชุม 4. กิจกรรมเป็นกลุ่มที่มีการแข่งขัน 5. กิจกรรมที่คำสั่งไม่ซับซ้อน 6. กิจกรรมที่ได้แสดงออกถึงความเป็นผู้นำ 7. กิจกรรมที่เน้นใช้ความคิดมากกว่าออกแรง
--------------------	---	---	---

4.2.3 สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชน ตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ภายใต้พฤติกรรมเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งกิจกรรมของแต่ละช่วงวัย พบว่าในส่วนของลักษณะพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนโดยปกติไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ด้วยกิจกรรมของแต่ละยุคมีความแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าในอดีตกิจกรรมจะเป็นลักษณะที่คนมีความสัมพันธ์กันและเชื่อมโยงกันในชุมชนเข้าไว้ด้วยกันทำให้เกิดความสนิทสนม อีกทั้งกิจกรรมในอดีตจะเชื่อมสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต การอยู่รอด ทำให้คนในยุคอดีตมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบสูง และมีความสัมพันธ์เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของชุมชนที่อยู่อาศัยตลอดจนความสัมพันธ์กันของเครือญาติและคนในชุมชน ในทางตรงกันข้ามจะเห็นได้ว่ากิจกรรมของคนยุคใหม่จะอยู่กับตัวเองเป็นหลัก ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะรวมกันได้ส่วนใหญ่ต้องมีการชักชวนหรือการจัดการเด็กและเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และที่สำคัญไม่ได้ยึดโยงกับพื้นที่เป็นการเรียนรู้จากภายนอก ทำให้เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่ได้มีความรักหรือรู้สึกหวงแหนชุมชนของตนเองมากนัก อีกทั้งในส่วนของกิจกรรมก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหรือการดำเนินชีวิต ทำให้พฤติกรรมเรื่องความอดทนหรือมุมมองต่อการดำเนินชีวิตของคนรุ่นใหม่มีความแตกต่างกับคนในอดีต ในมุมตรงกันข้ามเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่มีต้นทุนและการเข้าถึงความรู้ที่หลากหลายรอบด้าน มีช่องทางในการเรียนรู้ที่ไม่ได้จำกัดอยู่ในเฉพาะชุมชนของตนเอง ด้วยเหตุนี้การนำความแตกต่างของแต่ละช่วงวัยในแต่ละยุคมาประสานการทำกิจกรรมร่วมกันจะนำไปสู่การทำความเข้าใจและการพัฒนาชุมชนต่อไปได้ในอนาคต

4.2.4 กระบวนการจัดการเรียนการสอนของเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม

ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขามในอดีต – ปัจจุบัน

ความแตกต่าง		ความเหมือนของการศึกษาในอดีตและปัจจุบัน
อดีต	ปัจจุบัน	
<ol style="list-style-type: none"> 1. เรียนในพื้นที่ใกล้บ้าน 2. ปั่นจักรยาน + พ่อแม่ไปส่ง 3. ห่อข้าวไปกิน 4. เชื้อฟังกพ่อแม่ ขยัน ตรงต่อเวลา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เข้าเรียนในเมือง 2. ใช้สื่อเทคโนโลยีในการค้นหา 3. เลือกเรียนเฉพาะในสิ่งที่ตนเองสนใจ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำตามระเบียบโรงเรียน 2. ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อเด็กนักเรียนสูง 3. ทัศนคติของผู้ปกครอง

5. เข้มงวด ไม่แยกภาษา 6. เน้นอ่านออกเขียนได้ 7. ค้นหาความรู้ในห้องสมุด 8. เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ 9. ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนดี 10. การให้เกรด 11. เรียนเพื่อเป็นเจ้าของคน 12. เรียนตามอาชีพที่อยากทำ 13. ถูกสอนให้ท่องจำ	4. ครูเป็นเพียงผู้สอน ไม่ได้มีทัศนคติว่าเป็นผู้มีบุญคุณดังในอดีต 5. สอนในตำรา เน้นทฤษฎี 6. ศึกษาเองจาก Google 7. ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนกวดวิชาเพิ่ม 8. มีการแข่งขันสูง 9. เรียนเพื่อเป็นอิสระไม่เป็นลูกน้องใคร 10. เรียนตามความชอบส่วนตัว 11. มีอิสระทางความคิด	
---	---	--

จากตารางที่ 12 พบว่า การเรียนรู้ในอดีตเป็นการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำจากผู้ใหญ่ ผู้ปกครองในครอบครัว / ชุมชน ขณะที่การเรียนรู้ในปัจจุบันเน้นการเรียนรู้เพื่อออกไปแข่งขันประกอบอาชีพนอกชุมชน ทำให้ผลผลิตที่ได้แตกต่างกัน เด็กในอดีตจะสามารถประกอบอาชีพได้แม้ว่าจะไม่ได้เรียนหนังสือสูง ขณะที่เด็กในปัจจุบันหากไม่มีอาชีพที่ตรงกับสาขาที่เรียนมาก็จะไม่สามารถทำงานได้ และเมื่อออกไปเรียนนอกชุมชนก็มักไม่รู้เรื่องราวในท้องถิ่นเท่ากับเด็กในอดีตที่สัมผัสกับชุมชนมาตั้งแต่เล็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ แต่ในขณะที่เดียวกันเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่มีโอกาสและช่องทางในการเข้าถึงแหล่งความรู้ ที่จะนำมาพัฒนาศักยภาพของตนเองได้มากกว่าในอดีต ซึ่งแนวทางการขับเคลื่อนงานเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามจึงต้องพยายามทำให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าของการจัดระบบการศึกษาของแต่ละยุคสมัย เพื่อที่จะนำมาค้นหากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อไป

4.2.5 บทเรียนในการพัฒนาศักยภาพ สร้างการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่ผ่านมาของชุมชน

กิจกรรมที่ทำกับเด็กและเยาวชนที่ผ่านมา คือ การอบรมให้เด็กและเยาวชนต่อเนื่องหลายสัปดาห์ เน้นการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการจดบันทึก กลับมาพูดคุยและสรุปบทเรียนทุกครั้ง ลงมือทำด้วยตนเอง และเจ้าหน้าที่ อบต. ลงติดตามเยี่ยมบ้านพูดคุยกับผู้ปกครอง พบว่า เด็กมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ทีมวิจัยจะต้องลงไปถอดบทเรียนกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีต่อไป ซึ่งเมื่อมาดูสถานการณ์การจัดการศึกษาในตำบลหนองขาม พบว่า มีเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่การศึกษาในระบบตั้งแต่ช่วงก่อนปฐมวัย ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน และการบวชเรียน ซึ่ง พบ. การศึกษาควบคุมให้เด็กต้องเรียนจบการศึกษาภาคบังคับในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และพบว่า เด็กในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนน้อยที่มักจะหลุดออกกลางคัน และออกสู่การศึกษานอกระบบ เนื่องจาก พ่อแม่ส่งเสริมให้ลูกออกมาเรียนรู้สัมมาชีพด้วยความสมัครใจ (รับจ้างในไร่ หาปลาในเขื่อน) นอกจากนี้ทัศนคติของผู้ปกครองบางส่วนเน้นการเรียนรู้เพื่อการแข่งขันและออกไปประกอบอาชีพภายนอก ผลักดันให้เด็กและเยาวชนออกสู่สังคมเมืองมากกว่าประกอบอาชีพ ในท้องถิ่น ซึ่งมีข้อควรระวังว่ากลุ่มที่มุ่งเฉพาะเรื่องเรียนและแข่งขันเพื่อความเป็นเลิศเพียงอย่างเดียวนี้ ในอนาคตเด็กและเยาวชนจะขาดทักษะชีวิต / ภูมิคุ้มกันที่เพียงพอในการใช้ชีวิตในสังคม จนเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

4.2.6 บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

ในอดีตบทบาทในการดูแลบุตรหลานเป็นเรื่องของคนในครอบครัว ญาติพี่น้อง พระสงฆ์ เพื่อนบ้าน ตลอดรวมทั้งคนในชุมชนที่จะร่วมกันดูแลในลักษณะแบบไม่เป็นทางการเป็นไปในแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยน ทุกครอบครัวต่างต้องดิ้นรนเพื่อเอาชีวิตรอด ความสัมพันธ์ในลักษณะช่วยกันตรวจสอบ จึงเปลี่ยนเป็นต่างคนต่างอยู่ ซึ่งทำให้ที่ผ่านมา

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม ตลอดจนที่มิวิจัยที่เป็นกลไกขับเคลื่อนงานการพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงได้มีความพยายามในการสร้างกลไกดูแลเด็กดังเช่นในอดีตขึ้น โดยแต่ละส่วนต่างก็มีบทบาทของตนเอง ดังในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในตำบล	บทบาท
1. เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำกิจกรรมที่กลุ่มเด็กและเยาวชนสนใจ 2. ดำเนินกิจกรรมที่ อบต.จัดให้ 3. ดึงเพื่อนที่กระจายอยู่ในชุมชนให้เข้ามาร่วมทำกิจกรรม 4. จัดกิจกรรมร่วมกับผู้ใหญ่ในชุมชน 5. เรียนรู้เรื่องราวที่มีอยู่ในท้องถิ่น 6. ดึงผู้ปกครองให้เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรม
2. คนในชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุนการจัดกิจกรรมของเด็กและเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมเรียนรู้ 2. เติมความรู้และเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้ลงมือปฏิบัติร่วม 3. ช่วยสอดส่องดูแลเด็ก ๆ ในชุมชน 4. เข้าร่วมเวทีประชุมทุกครั้งที่มีโอกาส
3. ผู้ปกครอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุนการทำกิจกรรมของเด็กๆ 2. เข้าร่วมกิจกรรมและสนับสนุนกิจกรรมของเด็กตามความสนใจ 3. เข้ามาร่วมทำกิจกรรมและร่วมเรียนรู้กับกลุ่มเด็กและเยาวชน 4. เปิดใจรับฟังและให้เวลากับลูกหลานของตัวเองให้มาก 5. ไม่ผลักภาระการดูแลเด็กให้กับโรงเรียนหรือ อบต. เพียงอย่างเดียว 6. ร่วมออกแบบและจัดกิจกรรมให้กับเด็กและเยาวชน 7. จัดเวทีในชุมชนสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม
4. ผู้บริหารท้องถิ่น /เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม	<ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรม 2. ออกแบบกิจกรรมร่วมกับผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน 3. สนับสนุนความรู้และเป็นสะพานเชื่อมผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาให้ความรู้ (ในลักษณะของการทำกระบวนการร่วมกัน) 4. สนับสนุนและสร้างพื้นที่เรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชน 5. จัดเวทีในชุมชนสร้างการรับรู้และการมีส่วนร่วม
5. ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก / ประถมศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2. ร่วมเป็นทีมกับกลไกขับเคลื่อนงานเด็กและเยาวชนในพื้นที่ 3. สนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม โดยที่เข้ามาร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก

ภายใต้การขับเคลื่อนโครงการ ทำให้เกิดการรวบรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนให้เข้ามามีบทบาทในการดูแลเด็กและเยาวชนร่วมกัน มีการวางบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนร่วมกัน ทั้งในระดับตำบลและในระดับหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายร่วมและเกิดทัศนคติและมุมมองใหม่ที่มีต่อเด็กและเยาวชน อยากจะเข้ามาร่วมในการเรียนรู้และร่วมสร้างพื้นที่การเรียนรู้รวมทั้งเป็นกลไกปกป้องคุ้มครองทางสังคมให้กับเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามต่อไป

4.2.7 ข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลต่อกระบวนการการพัฒนาเด็กและเยาวชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 14 แสดงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

หัวข้อ	อดีต	ปัจจุบัน
ทุนที่มีในชุมชน	1. มีทุนทางสังคม 5 ด้านที่อุดมสมบูรณ์ และทุนประสพการณ์มักเป็นเรื่องการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนที่ใกล้ชิด	1. มีทุนทางสังคม 5 ด้าน ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มอาชีพที่มี และกิจกรรมที่ทำในชุมชน
การประกอบอาชีพ	1. ทำนา ทำไร่อ้อย มันสำปะหลัง	1. ทำไร่อ้อย มันสำปะหลัง ค้าขาย รับจ้าง รับราชการ
สถานการณ์รูปแบบครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน	1. ครอบครัวขยายอยู่กันอย่างอบอุ่น 2. พฤติกรรมเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เรียบร้อย เพราะถูกขัดเกลาและเลี้ยงดูจากครอบครัวเป็นอย่างดี	1. ครอบครัวเดี่ยว บางครั้งเด็กอยู่กับปู่ย่าตายาย 2. เด็กจะมีพฤติกรรมเก็บตัว แยกออกจากสังคม หรือก้าวร้าวอยากแสดงออกในทางลบ
กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว	1. เรียนรู้ผ่านการทำงาน / การประกอบอาชีพในครอบครัว	1. เรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี และการเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างที่ชุมชน / โรงเรียนจัด
เทคโนโลยีที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน	1. ใช้เพื่อความบันเทิงและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	1. โทรศัพท์มือถือ เกมส์ สื่อชนิดต่าง ๆ ที่สื่อสารผ่านทางโซเชียลมีเดีย (เฟซบุค ไลน์ แพนเพจ ฯลฯ)
กิจกรรมที่เด็กทำ	1. การเล่นต่างๆ ตามที่มีอุปกรณ์ในแต่ละยุคสมัย การช่วยพ่อแม่ทำงานในครอบครัว / การประกอบอาชีพ	1. สิ่งที่ตนเองชอบส่วนตัว เช่น เล่นเกมส์ ดูยูทูป เป็นต้น นอกจากนี้ยังเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจที่ชุมชน / โรงเรียนจัด
การจัดการเรียนการสอน	1. เน้นการอ่านออกเขียนได้และการประกอบอาชีพเพื่อยังชีพ	1. เรียนให้เก่งเพื่อแข่งขันกันสอบและไปสู่การประกอบอาชีพที่ดีในแต่ละสาขา
การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน	1. ทำไปเรียนรู้ไปจากการดูแลของผู้ปกครอง / ครู ในโรงเรียน	1. ฝึกฝนด้วยตนเอง คิดออกแบบวางแผน เพื่อนำไปเรียนรู้กับเพื่อน / ครู
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	1. ดูแลลูกหลานอย่างใกล้ชิด คอยอบรม และสร้างทักษะการมีความขยัน วินัย และความอดทน ส่งเสริมเป็นคนดีมากกว่าเรียนเก่ง	1. ผู้ปกครองดูแลบางส่วน และคิดว่าครูและโรงเรียนมีหน้าที่ที่พัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมให้เรียนเก่งมากกว่าเป็นคนดี

จากตารางที่ 14 นำมาสู่การสรุปปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สำหรับค้นหาการจัดการจัดการและกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามไปสู่การปฏิบัติการ ดังนี้

ปัจจัย

1. การสรุปทบทวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในอดีตช่วยให้เกิดการนำทริบทเรียนมาปรับใช้กับการวางแผนการจัดการและกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามได้เป็นอย่างดี โดยเน้นการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเป็นหลัก
2. การสร้างการมีส่วนร่วมให้ผู้ปกครองได้เป็นที่เลี้ยง หรือพี่เลี้ยงที่เป็นเจ้าหน้าที่ อบต. ได้สังเกตพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนหลังจากผ่านกระบวนการเรียนรู้กลับไปใช้ชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง จะช่วยประเมินผลการทำงานของการสร้างการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัยได้เป็นอย่างดี

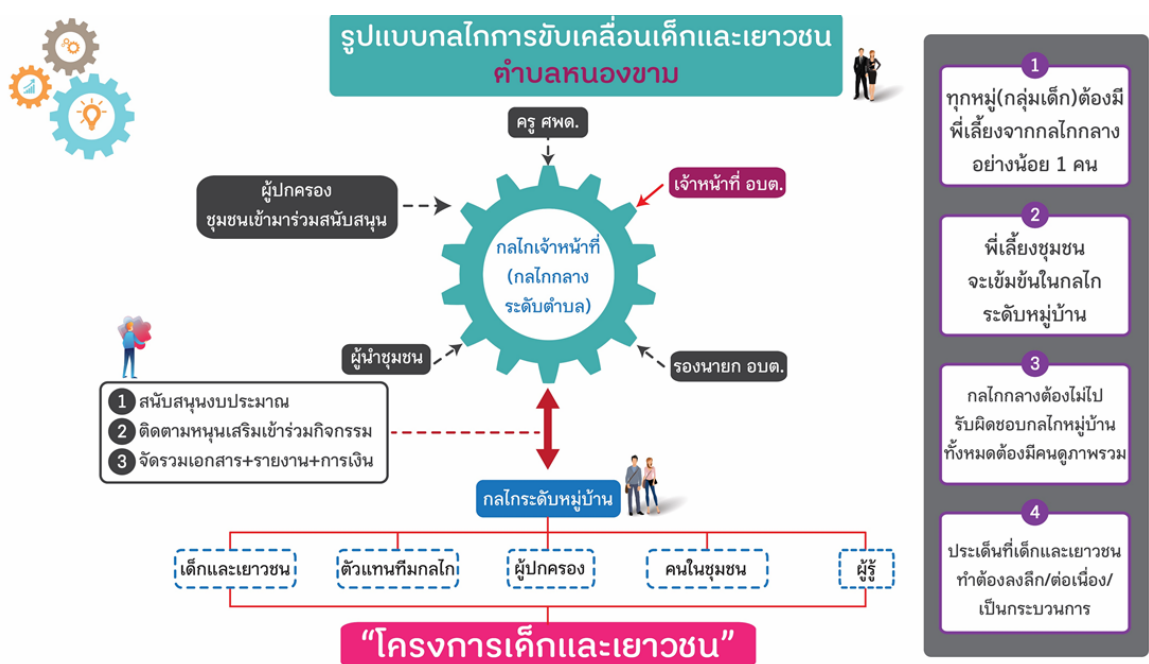
3. การสร้างพื้นที่กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยให้กลไกการทำงานทั้งในระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน ไปจนถึง การดำเนินกิจกรรมของเด็กและเยาวชนตามความสนใจ มีความเข้าใจและมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันที่ ชัดเจน

เงื่อนไข

1. เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ต้องมีพี่เลี้ยงในการดูแล เปิดพื้นที่ เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ลงมือทำกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง
2. พี่เลี้ยงต้องทำหน้าที่หนุนเสริมในสิ่งที่เด็กอยากทำ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นว่าอยากทำ กิจกรรมอะไร แล้วร่วมกันออกแบบการเรียนรู้ วางแผนการทำงาน ลงมือปฏิบัติการ และสรุปบทเรียนหลังทำ กิจกรรมทุกครั้ง
3. ทีมวิจัยต้องสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องเรื่องการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและ เยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรีอย่างต่อเนื่อง เพื่อ เรียนรู้การออกแบบกระบวนการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน และร่วมกันสร้างกลไกอย่างมีส่วนร่วมในทุก ระดับ เช่น ครอบครัว โรงเรียน อปท. ชุมชน เป็นต้น
4. บทบาทของกลไกระดับตำบลและกลไกตำบลที่ลงไปหนุนเสริมในระดับหมู่บ้าน ต้องกำหนดบทบาทและ ขอบเขตการหนุนเสริมของตนเองให้ชัดเจน ต้องไม่ไปแสดงบทบาทมากจนเกินไป จนทำให้พี่เลี้ยงชุมชนไม่ได้ แสดงบทบาทและทำหน้าที่ของตนเอง เนื่องจากเป็นพื้นที่ในการฝึกและการดูแลเด็กและเยาวชนในระยะยาว ดังนั้นการที่พี่เลี้ยงในระดับหมู่บ้านสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ก่อนที่จะร้องขอความช่วยเหลือของทีม กลไกตำบล จะช่วยให้เกิดความยั่งยืนและต่อเนื่องในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในอนาคต เพราะเป็นคนที่อยู่ ใกล้ชิดตัวเด็กที่ต้องมาร่วมกันสร้างสังคมที่ปลอดภัยให้เด็กและเยาวชนด้วยตนเอง เป็นการสร้างสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมให้กับเด็กและเยาวชนในทุกกลุ่ม / ทุกช่วงอายุ

4.3 กลไก การจัดการ และกระบวนการการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล หนองขามไปสู่การปฏิบัติการ

4.3.1 รูปแบบกลไกการจัดการในการทำงานเด็กและเยาวชนในตำบล

รูปแบบกลไกการขับเคลื่อนเด็กและเยาวชน ตำบลหนองขาม

กลไกเจ้าหน้าที่ (กลไกกลางระดับตำบล) ประกอบไปด้วย ครู ศพด. / เจ้าหน้าที่ อบต. / รองนายก อบต. / ผู้นำชุมชน / ผู้ปกครองชุมชนเข้าร่วมสนับสนุน โดยลงไปสร้างทีมกลไกระดับหมู่บ้านและกลไกหมู่บ้านลงไปทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและเยาวชน รวมทั้ง ผู้ปกครอง แกนนำชุมชน รวมทั้งทีมกลไกในระดับหมู่บ้าน และสร้างเป็นทีมโครงกาในระดับหมู่บ้านร่วมกัน โดยกลไกกลาง (ทีมเจ้าหน้าที่ อบต.) จะทำหน้าที่ สนับสนุนงบประมาณ ติดตามหนุนเสริมการทำกิจกรรมรายหมู่บ้าน รวมทั้งทำหน้าที่จัดรวบรวมเอกสารรายงาน และเอกสารการเงิน

- 1) กลไกกลางระดับตำบล (เจ้าหน้าที่ อบต.) จะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบออกเป็น 2 ทีม คือ
  - T1. ทีมกลไกกลาง ซึ่งจะเป็ทีมที่ดูแลกิจกรรมภาพรวมทั้งตำบล โดยจะไม่ลงไปรับผิดชอบกลไกการทำงานเด็กและเยาวชนในระดับหมู่บ้านโดยตรง แต่จะเน้นคุณภาพรวมทั้งนั้น โดยบทบาทหลักคือ จัดเวทีประชุมเพื่อกำหนดเป้าหมายและวางแผนในภาพตำบลร่วมกัน / จัดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหมู่บ้าน / จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพ / ติดตามหนุนเสริมให้ทีมหมู่บ้านจัดกิจกรรม / จัดระบบเอกสารและการเงิน / จัดพื้นที่สรุปบทเรียน และทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่ได้รับร้องขอ
  - T2. ทีมกลไกกลางที่รับผิดชอบดูแลแต่ละหมู่บ้าน โดยจะเป็นทีมเจ้าหน้าที่ อบต. / ทีมครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ สมาชิก อบต. ที่จะกระจายกันรับผิดชอบในการสร้างกลไกในระดับหมู่บ้าน โดยจะเน้นพื้นที่ ๆ เป็นบ้านของตนเอง โดยบทบาทหลัก เพื่อไปสร้างทีมพี่เลี้ยงชุมชนในระดับหมู่บ้าน / การหนุนเสริมพี่เลี้ยงชุมชนและเด็ก เยาวชน ให้เกิดการทำการกิจกรรมในระดับหมู่บ้าน / ประสานผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจและเข้าร่วมดำเนินโครงการ / นำเสนอผลลัพธ์และบทเรียนการทำงานในระดับหมู่บ้านไปสู่ระดับตำบล
- 2) กลไกการทำงานเด็กและเยาวชนในทุกหมู่บ้าน (กลุ่มเด็ก) ต้องมีพี่ทีมกลไกกลาง (ทีม อบต.) เป็นพี่เลี้ยงร่วม อย่างน้อย 1 คน ซึ่งจะเข้ามาร่วมเป็นทีมกลไกระดับหมู่บ้านและสร้างทีมพี่เลี้ยงหมู่บ้านร่วมกัน
- 3) ทีมกลไกการทำงานเด็กและเยาวชนในระดับหมู่บ้านจะมีพี่เลี้ยงชุมชนทำหน้าที่อย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง โดย พี่เลี้ยงชุมชนจะเป็นคนในชุมชนทั้งผู้ปกครอง / แกนนำชุมชน ตลอดจนผู้เฒ่าผู้แก่หรือผู้รู้ที่อยู่ในหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งบทบาทของพี่เลี้ยงตำบลจะเน้นไปที่การเป็นที่ปรึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในหมู่บ้านโดยตรง จัดพื้นที่และประสานการดำเนินกิจกรรมของเด็กและเยาวชน ตลอดจนถึงคำถามและกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 4) การหนุนเสริมกิจกรรมและประเด็นที่เด็กและเยาวชนทำต้องลงลึก ต่อเนื่อง เป็นกระบวนการ โดยพี่เลี้ยงชุมชนจะทำหน้าที่ในการหนุนเสริมให้เด็กและเยาวชนทำการกิจกรรมตามความสนใจ และทีมกลไกกลางที่ลงมาอยู่ในระดับหมู่บ้านจะร่วมเป็นพี่เลี้ยง และเชื่อมโยง/ผลักดันการทำงานเด็กและเยาวชนของแต่ละหมู่บ้าน เข้าไปสู่เวทีในระดับตำบล โดยทีมกลไกกลางที่อยู่ในระดับตำบลจะทำหน้าที่จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ / จัดพื้นที่แลกเปลี่ยนบทเรียน ความรู้และประสบการณ์ในแต่ละหมู่บ้าน / การสรุปบทเรียนการทำงานร่วมกัน

4.3.2 บทบาทการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

จากการดำเนินงานที่แบ่งออกเป็น กลไกกลาง (กลไกระดับตำบล) กลไกหมู่บ้าน และโครงการเด็กและเยาวชน ซึ่งประกอบไปด้วย เด็กและเยาวชน คณะครูประถมศึกษา แกนนำชุมชน ผู้รู้ในชุมชนหรือกลุ่มอาชีพ ผู้ปกครอง ครู ศพด. และเจ้าหน้าที่ อบต. ที่จะเข้ามาทำงานร่วมกันนั้น ในแต่ละระดับการทำงานต่างก็มีบทบาทการมีส่วนร่วมของตนเอง ซึ่งก็มีความต่างในเรื่องระดับความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ ดังภาพ

“การมีส่วนร่วม”

1. ร่วมจัดการข้อมูล 2. ร่วมทำกิจกรรมลงมือปฏิบัติด้วยกัน 3. ร่วมวางแผนกิจกรรมพร้อมทั้งสรุปทบทเรียน 4. ร่วมสนับสนุนและเอื้อให้เกิดกิจกรรม

* ระดับการมีส่วนร่วมจะเปลี่ยนตามบทบาทการรับผิดชอบเมื่อไปอยู่ในกลไกแต่ละส่วน *

- 1) **การมีส่วนร่วมของกลไกกลาง** บทบาทหลักจะเน้นไปที่เจ้าหน้าที่ อบต. ที่จะทำหน้าที่ในการเชื่อมประสานให้เกิดพื้นที่กลางในการดำเนินงานร่วมกัน โดยผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะเข้ามาร่วมเป็นทั้งผู้ให้ข้อมูลและผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามทีกลไกกลางจัด เป็นหลัก
- 2) **การมีส่วนร่วมของกลไกหมู่บ้าน** บทบาทของผู้รู้ในชุมชนรวมถึงกลุ่มอาชีพและผู้ปกครองจะมีบทบาทหลักในการดำเนินกิจกรรมในฐานะพี่เลี้ยงชุมชนและครูผู้สร้างการเรียนรู้
- 3) **การมีส่วนร่วมของกลไกโครงการเด็ก** เป็นพื้นที่ของเด็กและเยาวชนที่จะต้องลุกขึ้นมาเป็นเจ้าของโครงการและเข้ามาร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างเข้มข้น โดยมีคนในชุมชนทำหน้าที่ให้ความรู้ และมีกลไกในระดับหมู่บ้านและกลไกกลางทำหน้าที่คอยหนุนเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจ

4.3.3 กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล

ในการดำเนินกระบวนการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม มีหัวใจสำคัญในการดำเนินงาน 6 ข้อ ดังต่อไปนี้

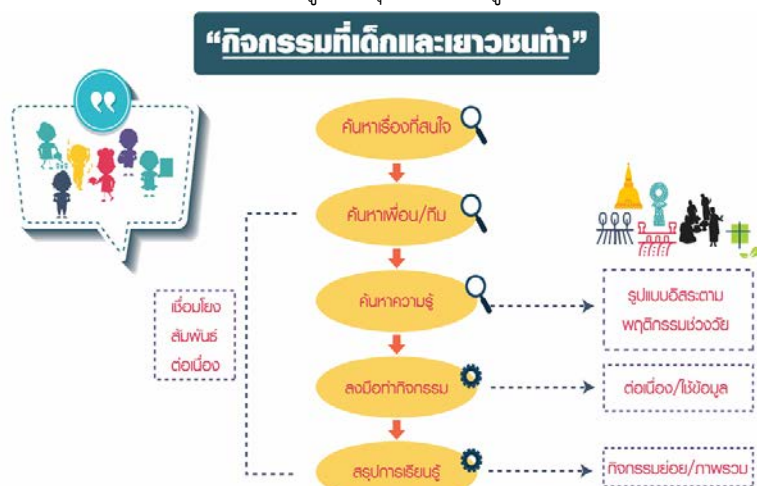
- 1) กิจกรรมต้องไม่ถูกจัดเตรียมโดยใครคนใดคนหนึ่ง หรือหน่วยงานในท้องถิ่น ผู้ปกครอง ครู แต่ต้องมาออกแบบกิจกรรมร่วมกัน และกำหนดเป้าหมายที่อยากเห็นร่วมกัน
- 2) ต้องเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชน ได้ออกแบบกิจกรรมตามสนใจและจะต้องเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับต้นทุนและทรัพยากรที่มีในชุมชน โดยทีมกลไกมีหน้าที่ในการลงไปสนับสนุนในสิ่งที่เด็กและเยาวชนสนใจ ไม่ใช่การที่บอกหรือไปออกคำสั่งว่าเด็กต้องทำอะไร
- 3) ทีมกลไกทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน ต้องทำหน้าที่เติมความรู้ เทคนิค และเครื่องมือที่จำเป็นในการทำกิจกรรมให้กับเด็กและเยาวชน เพราะเด็กและเยาวชนไม่ได้มีชุดความรู้หลายชุดเหมือนกับผู้ใหญ่ ความรู้และเทคนิคบางอย่างจึงไม่เพียงพอจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะและเติมความรู้เพิ่มเติม
- 4) ทีมกลไกทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน ต้องเป็นผู้เชื่อมประสาน นอกจากจะมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาเด็ก ทีมกลไกจะต้องเป็นผู้สร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและชาวบ้าน ว่าสิ่งที่เด็กและเยาวชนกำลังทำนั้นมีประโยชน์อย่างไร เมื่อสามารถสร้างรูปธรรมระดับพื้นที่ได้แล้วก็จะสามารถยกระดับไปสู่การทำงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้
- 5) ทีมกลไกทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน มีหน้าที่ในการกระตุ้นในเด็กและเยาวชนจัดกิจกรรมด้วยกัน หนุนเสริมและเติมกำลังใจให้กับเด็กและเยาวชนเป็นระยะ

- 6) ทีมกลไกทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน จะต้องกระตุ้นให้เด็กเก็บข้อมูลและมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งจัดให้มีพื้นที่ในการสรุปบทเรียนและตั้งรูปแบบกิจกรรมในการทำงานของเด็กและเยาวชน เพื่อผลักดันให้คนในชุมชนได้รับรู้และเห็นประโยชน์ในการทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชนร่วมกัน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและสร้างเด็กและเยาวชนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

4.3.4 สรุปรูปแบบการในการทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชน และการเปลี่ยนแปลงจากการทำกิจกรรม

โดยภาพรวมกิจกรรมของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม พบว่า กิจกรรมที่เด็กและเยาวชนทำ จะต้องเป็นเรื่องที่เด็กและเยาวชนให้ความสนใจและค้นหาด้วยตนเอง โดยต้องเริ่มจากการรวมเพื่อนเพื่อสร้างทีม และค้นหาความรู้ที่ต้องใช้ในการลงไปทำกิจกรรมตามความถนัดของแต่ละบุคคล มีอิสระตามพฤติกรรมของช่วงวัย และลงมือทำกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง โดยอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล สุดท้ายต้องมีการสรุปบทเรียน ในแต่ละกิจกรรมย่อย รวมทั้งภาพโดยรวมทั้งโครงการโดยมีทีมกลไกในระดับหมู่บ้านและระดับตำบลร่วมหนุนเสริมการเรียนรู้ และกำหนดแผนร่วมกันในการทำกิจกรรมครั้งต่อไปของเด็กและเยาวชน โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ ในระยะแรกที่เลี้ยงและทีมกลไกตำบล ต้องเตรียมกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจของเด็กและเยาวชน อาจเป็นกิจกรรมที่เด็กและเยาวชนมีความสนใจต้องการจะทำอยู่แล้ว ทั้งนี้ในการกระตุ้นจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนนำเสนอจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่อาศัยอยู่หรือเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง/กลุ่ม
2. ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน พี่เลี้ยงและทีมกลไกตำบลให้ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับการทำโครงการและการเตรียมความพร้อมที่เด็กและเยาวชนจะต้องลงไปทำงานร่วมกับชุมชน
3. ขั้นแสวงหาความรู้และข้อมูล เป็นขั้นตอนที่เด็กและเยาวชนต้องลงเรียนรู้และค้นหาความรู้จากทั้งคนในชุมชนและช่องทางความรู้ต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมของตนเองให้มีความรู้และความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองและทีมอยากจะทำให้ชัดเจน
4. ขั้นการลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่เด็กและเยาวชนจะได้ลงมือทำกิจกรรมในเชิงปฏิบัติการที่ตนเองสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการรื้อยะมะลิ การทำฝาย การทำนา เป็นต้น
5. ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ พี่เลี้ยงและทีมกลไกตำบลจะทำหน้าที่ชวนเด็กและเยาวชน สรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรม โดยใช้คำถาม ที่นำไปสู่การสรุปสิ่งที่เรียนรู้ร่วมกัน

ผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชน

การดำเนินกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก โดยมีกลไกเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามเป็นที่เลี้ยงร่วมกัน ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีสำนึกความเป็นพลเมือง รักและใส่ใจในชุมชนและภูมิปัญญาในชุมชนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเสริมศักยภาพที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีทักษะที่จำเป็นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนได้อย่างมีความสุข มีภาวะผู้นำที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจโดยใช้ฐานต้นทุนในชุมชน เกิดความคิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ๆ ภายใต้ภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นของตนเอง อันนำไปสู่การมีจิตสาธารณะ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และเกิดทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย

1. เด็กและเยาวชนสามารถค้นคว้า ความรู้จากทรัพยากรในชุมชนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ (งานวิจัยแบบเด็ก ๆ) สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน เป็นต้น
2. เด็กและเยาวชนเกิดทักษะการคิด ที่สามารถใช้เหตุผลและความคิดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดี โดยมีกลไกชุมชนทำหน้าที่หนุนเสริมความคิดและจัดระบบความคิดร่วมกัน
3. เด็กและเยาวชนเกิดทักษะการทำงาน ได้แก่ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการทำงาน การติดต่อสื่อสารการทำงานเป็นทีม แสดงภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดี ซึ่งดูได้จากช่วงเวลาที่ได้ฝึกคิดเรียน คิดทำการบ้าน ติตกิจกรรมของโรงเรียน เด็ก ๆ ต้องจัดสรรและแบ่งเวลามาทำกิจกรรมของตนเองจนสามารถลุล่วงไปได้
4. เกิดทักษะการใช้ชีวิต ที่ได้รับจากการลงไปทำกิจกรรมกับผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน สามารถแสวงหาความรู้ ที่มีอยู่รอบตัว โดยเฉพาะในชุมชนได้ด้วยตนเองและทีม โดยอาศัยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาช่วย เกิดเป็นทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมอีกด้วย

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลวิจัย

ชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นชุมชนชนบท มีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน ประชากรรวม 9,167 คน 3,139 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำไร่ไถและมันสำปะหลัง ในอดีตชุมชนนี้เกิดขึ้นในช่วงปี 2500 เริ่มจากการบุกกลางป่าเพื่อเข้ามาสร้างบ้านและประกอบอาชีพทำไร่ทำนา ชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคอีสานจึงมีวัฒนธรรมไททรงดำเข้ามาด้วยสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงทำให้มีวัฒนธรรมประเพณีที่เดี่ยวย่อร่วมด้วย เช่น ประเพณีกวนขนมไปทำบุญสงกรานต์ เล่นลูกช่วง มอญซ่อนผ้า หมากเก็บ ประเพณีสงกรานต์ ทำบุญกลางบ้าน ทำบุญหลังบ้าน การลงแขก เพลงอีแซว เป็นต้น เมื่อความเจริญเข้ามาในพื้นที่ตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา ทำให้มีการใช้เทคโนโลยีแทนแรงงานคนในการทำการเกษตร ประเพณีวัฒนธรรมจึงเปลี่ยนแปลงไป จากการทำการเกษตรเพื่อยังชีพมาเป็นการทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ ประเพณีส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงประเพณีสำคัญในช่วงเทศกาลทั่วไปเท่านั้น และในช่วงปี 2540 เริ่มมีโทรศัพท์มือถือเข้ามาในพื้นที่ ทำให้เด็กและเยาวชนสนใจเทคโนโลยีด้านนี้มากกว่าเรื่องอื่น ทำให้เกิดการเก็บตัวและเล่นเกม ดูสื่อทางโซเชียลมีเดีย แทนการพบปะสังสรรค์หรือทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว แสดงออกในทางลบเลียนแบบตามสื่อ เช่น เด็กแว้น การติดต่อสื่อสารอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการตั้งครมร์ไม่พร้อม เป็นต้น ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่เด็กและเยาวชนจะเรียนรู้การทำกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการลงมือทำโดยมีผู้ปกครองคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

ผลจากการศึกษาวิจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน คือ การสรุปบทเรียนการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในอดีตเพื่อนำมาออกแบบกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพโดยเน้นการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเป็นหลัก การสร้างการมีส่วนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในบทบาทที่เลี้ยงที่ช่วยติดตามพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยประเมินผลการออกแบบการสร้างการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับเด็กและเยาวชนในแต่ละช่วงวัยได้เป็นอย่างดี สำหรับเงื่อนไขสำคัญ คือ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ต้องมีพี่เลี้ยงในการดูแล เปิดพื้นที่ เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ลงมือทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยพี่เลี้ยงทำหน้าที่หนุนเสริมตามที่เด็กและเยาวชนต้องการ และวางแผนออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการค้นหาการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรีร่วมกัน นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาดูงานกลุ่มเด็กและเยาวชนตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และการทบทวนกระบวนการทำงานของสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขามในช่วงที่ผ่านมา พบว่า กลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 1. กลไกกลางระดับตำบล (เจ้าหน้าที่ อบต.) และ 2. กลไกการทำงานเด็กและเยาวชนในทุกหมู่บ้าน

1. กลไกเจ้าหน้าที่ (กลไกกลางระดับตำบล) ประกอบไปด้วย ครู ศพด. / เจ้าหน้าที่ อบต. / รองนายก อบต. / ผู้นำชุมชน / ผู้ปกครองชุมชนเข้าร่วมสนับสนุน จะลงไปสร้างทีมกลไกระดับหมู่บ้าน มีหน้าที่สนับสนุนงบประมาณ ติดตามหนุนเสริมการทำกิจกรรมรายหมู่บ้าน รวมทั้งทำหน้าที่จัดรวบรวมเอกสารรายงาน และเอกสารการเงิน กลไกกลางระดับตำบล (เจ้าหน้าที่ อบต.) จะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบออกเป็น 2 ทีม คือ 1. ทีมกลไกกลาง ซึ่งจะเป็ทีมที่ดูแลกิจกรรมภาพรวมทั้งตำบล มีบทบาทหลัก คือ จัดเวทีประชุมเพื่อกำหนดเป้าหมายและวางแผนในภาพตำบลร่วมกัน / จัดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหมู่บ้าน / จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพ / ติดตามหนุนเสริมให้ทีมหมู่บ้านจัดกิจกรรม / จัดระบบเอกสารและการเงิน / จัดพื้นที่สรุปบทเรียน และทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่ได้รับภารกิจขอ 2. ทีมกลไกกลางที่รับผิดชอบดูแลแต่ละหมู่บ้าน เป็นทีมเจ้าหน้าที่ อบต. / ทีมครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ สมาชิก อบต. ที่จะกระจายกันรับผิดชอบในการสร้างกลไกในระดับหมู่บ้าน โดยจะเน้นพื้นที่ ๆ เป็นบ้านของตนเอง มีบทบาทหลัก เพื่อไปสร้างทีมที่เลี้ยง

ชุมชนในระดับหมู่บ้าน / การหนุนเสริมที่เลี้ยงชุมชนและเด็ก เยาวชน ให้เกิดการทำกิจกรรมในระดับหมู่บ้าน / ประสานผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจและเข้าร่วมดำเนินโครงการ / นำเสนอผลลัพธ์และบทเรียนการทำงานในระดับหมู่บ้านไปสู่ระดับตำบล

2. กลไกหมู่บ้าน เป็นกลไกการทำงานเด็กและเยาวชนในทุกหมู่บ้าน ที่ลงไปทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและเยาวชน รวมทั้ง ผู้ปกครอง แกนนำชุมชน รวมทั้งมีการสร้างเป็นทีมโครงการในระดับหมู่บ้านร่วมกัน โดยกลไกการทำงานเด็กและเยาวชนในทุกหมู่บ้าน ต้องมีพี่ทีมกลไกกลาง (ทีม อบต.) เป็นพี่เลี้ยงร่วม อย่างน้อย 1 คน ซึ่งจะเข้ามาร่วมเป็นทีมกลไกระดับหมู่บ้านและสร้างทีมที่เลี้ยงหมู่บ้านร่วมกัน และทีมกลไกการทำงานเด็กและเยาวชนในระดับหมู่บ้าน ซึ่งจะมีพี่เลี้ยงชุมชนทำหน้าที่อย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง โดยพี่เลี้ยงชุมชนจะเป็นคนในชุมชนทั้งผู้ปกครอง / แกนนำชุมชน ตลอดจนผู้เฒ่าผู้แก่หรือผู้รู้ที่อยู่ในหมู่บ้าน เป็นต้น

พี่เลี้ยงชุมชนจะทำหน้าที่ในการหนุนเสริมให้เด็กและเยาวชนทำกิจกรรมตามความสนใจ และทีมกลไกกลางที่ลงมาอยู่ในระดับหมู่บ้านจะร่วมเป็นพี่เลี้ยง และเชื่อมโยง/ผลักดันการทำงานเด็กและเยาวชนของแต่ละหมู่บ้าน เข้าไปสู่เวทีในระดับตำบล โดยทีมกลไกกลางที่อยู่ในระดับตำบลจะทำหน้าที่จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ / จัดพื้นที่แลกเปลี่ยนบทเรียน ความรู้และประสบการณ์ในแต่ละหมู่บ้าน / การสรุปบทเรียนการทำงานร่วมกัน

ผลจากการนำกลไกทั้ง 2 ด้าน ไปทดลองปฏิบัติการตามแนวทางที่ได้ออกแบบร่วมกันกับสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม จำนวน 83 คน และกลุ่มเด็กในตำบล 63 คน รวมทั้งหมด 6 โครงการ ได้แก่ มาลัยเสียงรัก ทำนาพาเพลิน ประวัติศาสตร์ทะเลเพลาะ ฝ่ายชลอน้ำ ประวัติไทยทรงดำ และการอนุรักษ์พืชผักใหม่ ร่วมกับทีมเจ้าหน้าที่ อบต. 11 คน ผู้ปกครอง 28 คน แกนนำชุมชน 5 คน และครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 12 คน ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า

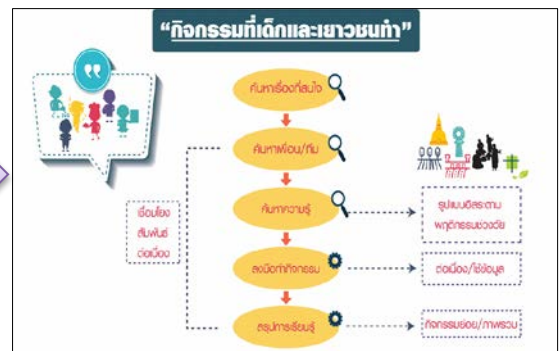
1. การมีส่วนร่วมของกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม จะมี 1) การมีส่วนร่วมของกลไกกลาง เจ้าหน้าที่ อบต. ทำหน้าที่ในการเชื่อมประสานให้เกิดพื้นที่กลางในการดำเนินงานร่วมกัน โดยผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ จะเข้ามาร่วมเป็นทั้งผู้ให้ข้อมูลและผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่กลไกกลางจัดเป็นหลัก 2) การมีส่วนร่วมของกลไกหมู่บ้าน บทบาทของผู้รู้ในชุมชนรวมถึงไปถึงกลุ่มอาชีพและผู้ปกครองจะมีบทบาทหลักในการดำเนินกิจกรรมในฐานะพี่เลี้ยงชุมชนและครูผู้สร้างการเรียนรู้ และ 3) การมีส่วนร่วมของกลไกโครงการเด็ก เป็นพื้นที่ของเด็กและเยาวชนที่จะต้องลุกขึ้นมาเป็นเจ้าของโครงการและเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างเข้มข้น โดยมีคนในชุมชนทำหน้าที่ให้ความรู้ และมีกลไกในระดับหมู่บ้านและกลไกกลางทำหน้าที่คอยหนุนเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจ

2. กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม ประกอบด้วย หัวใจสำคัญในการดำเนินงาน 6 ข้อ คือ 1) เป็นกิจกรรมที่เด็กสนใจและเด็กค้นหาทีมมาทำกิจกรรมร่วมกัน 2) ต้องเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้ออกแบบกิจกรรมตามสนใจและจะต้องเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับต้นทุนและทรัพยากรที่มีในชุมชน 3) ทีมกลไกทั้งใน

ระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน ต้องทำหน้าที่เติมความรู้ เทคนิค และเครื่องมือที่จำเป็นในการทำกิจกรรมให้กับเด็กและเยาวชน 4) ทีมกลไกทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน ต้องเป็นผู้เชื่อมประสาน สร้างความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและชาวบ้าน 5) ทีมกลไกทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน มีหน้าที่ในการกระตุ้นในเด็กและเยาวชนจัดกิจกรรมด้วยกัน หนุนเสริมและเติมกำลังใจให้กับเด็กและเยาวชนเป็นระยะ และ 6) ทีมกลไกทั้งในระดับตำบลและระดับหมู่บ้าน จะต้องกระตุ้นให้เด็กเก็บข้อมูล และมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งจัดให้มีพื้นที่ในการสรุปทบทวนและตั้งรูปธรรมในการทำงานของเด็กและเยาวชน เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและสร้างเด็กและเยาวชนที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. สรุปรูปแบบในการทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นกระตุ้นความสนใจผ่านกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจของเด็กและเยาวชนในระยะแรก 2) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน พี่เลี้ยงและทีมกลไกตำบลให้ความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับการทำโครงการและการเตรียมความพร้อมที่เด็กและเยาวชนจะต้องลงไปทำงานร่วมกับชุมชน 3) ขั้นแสวงหาความรู้และข้อมูล เป็นขั้นตอนที่เด็กและเยาวชนต้องลงเรียนรู้และค้นหาความรู้จากทุกคนในชุมชนผ่านช่องทางต่าง ๆ 4) ขั้นการลงมือปฏิบัติผ่านการลงมือทำกิจกรรมทั้ง 6 โครงการ และ 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ โดยพี่เลี้ยงและทีมกลไกตำบลจะทำหน้าที่ชวนเด็กและเยาวชน สรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรม ผ่านการตั้งคำถามเพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน

4. ผลลัพธ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีสำนึกความเป็นพลเมือง รักและใส่ใจในชุมชนและภูมิปัญญาในชุมชนมากยิ่งขึ้น เกิดทักษะชีวิตที่ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนได้อย่างมีความสุข มีภาวะผู้นำที่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เกิดความคิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ๆ ภายใต้ภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นของตนเอง อันนำไปสู่การมีจิตสาธารณะ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และเกิดทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เช่น เด็กและเยาวชนสามารถค้นคว้า ความรู้จากทรัพยากรในชุมชนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เกิดทักษะการคิดที่สามารถใช้เหตุผลและความคิดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดี โดยมีกลไกชุมชนทำหน้าที่หนุนเสริมความคิดและจัดระบบความคิดร่วมกัน เกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเกิดทักษะการใช้ชีวิตจากการลงไปทำกิจกรรมกับผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน แสวงหาความรู้ที่มีอยู่รอบตัวโดยอาศัยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ามาช่วย เกิดเป็นทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมร่วมด้วย

อย่างไรก็ตาม พบว่า กระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินโครงการพัฒนาการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน 2. เพื่อศึกษาข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และ 3. เพื่อค้นหา กลไกการจัดการและกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม ไปสู่การปฏิบัติการ โดยการปฏิบัติการทดลองควบคู่กันไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติงานและสรุปผลวิเคราะห์ แนวทางกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม จนได้กลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

5.2 บทเรียนการวิจัย

5.2.1 กระบวนการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงที่ได้จากการทำงานวิจัย

5.2.1.1 ตัวบุคคล (ทีมวิจัย)

ชื่อ	ทักษะ	ความรู้	อื่นๆ
1) น.ส.ปาริฉัตร สุรามাত্র	<ol style="list-style-type: none"> 1) กล้าพูดและแสดงความคิดเห็นมากขึ้น 2) ได้เทคนิคในการทำกิจกรรมด้วยเกมส์สนทนา 3) มีทักษะการจัดกระบวนการแบบมีขั้นตอน มีการวางแผนก่อนการทำงาน เน้นการรวมกลุ่มพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1) เรียนรู้วิธี/กระบวนการในการจัดกิจกรรม 2) เรียนรู้การใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล 3) เรียนรู้การวางแผนเป็นขั้นเป็นตอน 4) เรียนรู้เกมส์สนทนาที่ใช้จัดกิจกรรม 	
2) นายธนินทร พิมพ์พันธ์	<ol style="list-style-type: none"> 1) มีทักษะการออกแบบกระบวนการจัดเวทีมากขึ้น 2) มีเทคนิคการจัดสนทนาที่ไม่ใช่ร้อง เล่น เต้น และเปลี่ยนแปลงเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดเวที โดยไม่ยึดติดถึงระบบราชการ 3) มีทักษะการเป็นพี่เลี้ยง 	<ol style="list-style-type: none"> 1) รู้ถึงรูปแบบการจัดเวทีกับชุมชนในอีกรูปแบบหนึ่ง นอกจากที่ได้เคยรู้มา เช่น การจัดสนทนาโดยไม่ต้องร้อง เล่น เต้น เครื่องมือในการได้มาซึ่งข้อมูล ฯลฯ และได้เข้าใจชุมชนมากขึ้น 	
3) นายมานพ แดงทอง		<ol style="list-style-type: none"> 1) ได้เรียนรู้การทำงานเกี่ยวกับเด็กเยาวชนในตำบล 	<ol style="list-style-type: none"> 1) เด็กมีกิจกรรมทำช่วงปิดเทอม ต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเวลาของเด็ก
4) นางสาวพนอ น้ำแก้ว	<ol style="list-style-type: none"> 1) มีทักษะการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น 2) มีทักษะในการพูดคุยที่ดีขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1) เรียนรู้เรื่องที่เราเข้าสังคม รู้จักพื้นที่แต่ละพื้นที่มากขึ้น 	
5) นางสาวธัญญาภรณ์ แดงทอง	<ol style="list-style-type: none"> 1) กล้าที่จะพูดกล้าตั้งคำถาม 2) มีทักษะการดูแลเด็ก 	<ol style="list-style-type: none"> 1) เรียนรู้การทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นแบบแผน 	
6) นายจินดา แซ่มประสพ	<ol style="list-style-type: none"> 1) กล้าแสดงออก 2) มีทักษะการจัดเวทีชุมชน 3) มีทักษะการนำเสนอ 4) เพิ่มทักษะการทำวิจัยชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1) เรียนรู้การทำงาน รู้จักเครื่องมือการเก็บข้อมูลชุมชน 2) เรียนรู้เรื่องราวและต้นทุนในชุมชนมากขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ได้รับความยอมรับจากน้องๆ ทีมงานมากขึ้น

	5) มีทักษะการเป็นที่เลี้ยงมากขึ้น		
7) น.ส.สุภาพร สิ้นพูล	1) กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น และกล้าจับไม้ค้พูดต่อหน้าคนจำนวนมากได้	1) การทำงานที่เป็นกระบวนการ รูปแบบที่ต่างจากเดิม ทำให้เข้าชุมชนได้ง่าย	
8) น.ส.ชลธิชา พุทธิโกศา	1) การทำงานมีทักษะใหม่ๆ 2) มีการทำงานที่เป็นขั้นเป็นตอน 3) มีทักษะการเป็นที่เลี้ยงและการทำหน้าที่ กลไก เชื่อมประสานงาน 4) มีทักษะการสรุปทเรียนและชวนระดมความคิด	1) เรียนรู้วิธีการค้นหาข้อมูลใหม่ๆ รูปแบบการทำงานที่ลดการเป็นทางการ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม แต่ละคนมีความรับผิดชอบในหน้าที่	1) ไวใจให้คนอื่นทำงานแทน 2) เกื้อหนุนความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน 3) รู้จักชุมชนของตนเองมากยิ่งขึ้น
5) น.ส.นงทิพย์ เลื่อนเฉย	1) กล้าคิด 2) กล้าพูด กล้าแสดงออกมากขึ้น	1) ได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม ได้รู้จักเครื่องมือที่ใช้ มีแผนที่ และ Time Line วิธี กระบวนการรูปแบบการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน	1) เวลาทำกิจกรรมได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและเยาวชน
6) น.ส.ลภัสสรดา คชวงษ์	1) เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น แก้ปัญหา และวิเคราะห์ แนวทางการทำวิจัยได้ดีขึ้น	1) รู้ขั้นตอนการจัดทำวิจัยที่เป็นระบบ มีแบบแผนที่ชัดเจน มีเป้าหมายที่ชัดเจน	

5.2.1.2 ทีมวิจัย

- 1) เกิดทีมงานที่มีเป้าหมายเดียวกัน มีการลงพื้นที่เรียนรู้ผ่านการลงมือทำจริง และทำกิจกรรมซ้ำในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง
- 2) ได้รับการอบรมการพัฒนาศักยภาพที่เน้นการลงมือทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว มีความรู้ และสามารถนำเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนเพิ่มขึ้น เช่น Timeline แผนที่ชุมชน ปฏิทินการผลิต เป็นต้น
- 3) หลังจากทำวิจัยมาได้สักระยะทำให้เห็นว่ากระบวนการในการสร้างพื้นที่ทำกิจกรรมต่อเนื่อง (กิจกรรมสัมพันธ์กัน + กิจกรรมที่ทำต่อเนื่อง) ส่งผลให้เด็ก ๆ ได้แสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เป็นกระบวนการและมีความต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็จำเป็นที่จะต้องมีการมีกิจกรรมเป็นครั้งๆ ตามวันสำคัญ เช่น วันเด็ก หรือเทศกาลต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย
- 4) บทบาทของพี่เลี้ยงตอนนี้ไม่ใช้การจัดกิจกรรมให้เด็กลงมือทำอย่างเดียว แต่ตอนนี้จำเป็นต้องคอยดูแล / สังเกตพฤติกรรมเด็กตามช่วงวัย เพื่อออกแบบกิจกรรมให้เกิดความเหมาะสมด้วย
- 5) ปัจจุบันมีการประชุมทีมทำงานเด็กและเยาวชนต่อเนื่อง เพื่อพูดคุยวางแผน ซึ่งเดิมไม่เคยทำแบบนี้ เป็นการสร้างรูปแบบการพูดคุยในแนวราบที่ทุกคนต่างช่วยกันเสนอความคิดเห็น สามารถดึงการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมได้มากขึ้น

- 6) มีการใช้ข้อมูลมาเป็นตัวช่วยในการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็กและเยาวชน เช่น การใช้ข้อมูลทุนชุมชนมาเป็นตัวเลือกในการตัดสินใจของเด็กและเยาวชนว่าสนใจเรียนรู้เรื่องราวใดบ้างในท้องถิ่น
- 7) เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้ลงพื้นที่เรียนรู้จากการทำจริง ในพื้นที่จริง และสนใจในเรื่องราวและข้อมูลของท้องถิ่น รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นและพร้อมในการรับฟังความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนร่วมด้วย
- 8) ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดอบรมแทนที่จะเชิญวิทยากรมาบรรยายแบบเดิม จะเน้นไปที่กระบวนการจัดการเรียนรู้จากการลงมือทำ และเจ้าหน้าที่ อปท. สามารถเข้ามาทำหน้าที่ที่เสี่ยงได้
- 9) เกิดการทบทวนปัญหาและทราบถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนร่วมกัน
- 10) ทีมนักวิจัยมีการแสดงออกมากขึ้น รู้เทคนิคต่าง ๆ ในการจัดเวทีประชุมที่นอกเหนือจากทางการ
- 11) จากที่ไม่ค่อยจะพูดคุยกันมากนักในการทำงานแต่พอได้เข้ามาทำงานวิจัย ทีมมีการพูดคุยกันมากขึ้น ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันมากขึ้น
- 12) ทีมวิจัยคิดและทำงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน การทำงานเป็นทีมงาน มีความสามัคคีช่วยกันทำงาน มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน เวลาแบ่งหน้าที่กันก็มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องงานก็จะคุยกันและช่วยกันหาวิธีแก้

5.2.2.3 ความเปลี่ยนแปลงของชุมชน

1. เข้าถึงชุมชนได้มากขึ้น / ชุมชนทราบปัญหาที่เกิดขึ้น และค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน
2. ชุมชนรู้สึกภาคภูมิใจที่เด็กและเยาวชนได้ลงมาเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ในชุมชน ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่
3. ต้องการให้เด็กและเยาวชนลงพื้นที่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดีกว่าให้เด็กอยู่ในโลกส่วนตัวและเล่นเกมส์ เด็กแว้น
4. ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม สามารถบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ในท้องถิ่นให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ได้
5. เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้มีพื้นที่ปลอดภัยในการทำกิจกรรม ซึ่งช่วยสร้างการเรียนรู้ได้มากกว่าการครอบงำให้เด็กทำตามผู้ปกครอง / ชุมชน

5.3 ปัญหาการวิจัย

- 1) ทีมวิจัยแต่ละคนมีเวลาไม่ตรงกัน มีการระงับงานในหน้าที่มาก ทำให้เข้าร่วมการดำเนินงานไม่เต็มที่
- 2) ทีมวิจัยจับประเด็นแล้วเขียนขึ้นกระดาษไม่ตรงประเด็น รวมทั้งการตั้งคำถามในการชวนพูดคุยไม่ชัดเจน / ตรงประเด็น การฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องช่วยให้ทีมวิจัยได้รับการพัฒนาในส่วนนี้มากยิ่งขึ้นแต่ยังคงต้องฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ
- 3) ทีมวิจัยบางส่วนยังขาดทักษะการดำเนินงานวิจัย ดังนั้นจึงต้องเรียนรู้จากการทำกิจกรรมซ้ำ ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจในกระบวนการวิจัยและมีทักษะในการจัดเวทีประชุมแบบมีส่วนร่วมให้มากขึ้น
- 4) เด็กต้องช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน ไม่ค่อยว่างเข้าร่วมกิจกรรม และการรวมกลุ่มของเด็ก ทำให้ต้องมีการลงไปพูดคุยทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงความสำคัญในการเปิดพื้นที่ให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพอย่างสมวัย นอกเหนือจากการเรียนรู้ในการทำงานจริงจากพ่อแม่

5.4 ข้อเสนอแนะต่อชุมชน นโยบาย และการวิจัยในอนาคต

- 1) ทีมวิจัยควรบูรณาการการทำงานเด็กและเยาวชนเข้าไปในกลไกสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้จากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเข้าสู่การพัฒนา และส่งเสริมการวางกลไกการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบ ไม่แยกส่วนในการทำกิจกรรม ทำให้เกิดเครือข่ายเด็กและเยาวชนที่มีพลังในพื้นที่ได้
- 2) ทีมวิจัยต้องสร้างความเข้าใจทีมงานทั้งแกนนำชุมชนและเจ้าหน้าที่ อปท. รวมทั้งภาคีอื่น ๆ ว่า การทำงานเด็กและเยาวชนเป็นเพียงประเด็นหนึ่งเท่านั้นในการสร้างกลไกการทำงานในพื้นที่ หากสามารถเรียนรู้เรื่องนี้ได้จะพัฒนาไปสู่การทำงานประเด็นอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป
- 3) ทีมวิจัยควรออกแบบกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนเข้ามาร่วมทำกิจกรรมเพิ่มขึ้น เพื่อเรียนรู้กระบวนการทำงานจากทีมวิจัย เรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการสร้างสำนึกพลเมืองที่ดีในการดูแลท้องถิ่นร่วมกับผู้ใหญ่ในชุมชน ผ่านการออกแบบการเรียนรู้จากเรื่องเล็ก ๆ ที่มีพลังและเยาวชนสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเอง เมื่อเด็กเกิดความภาคภูมิใจก็จะขยายการดำเนินงานไปสู่เรื่องอื่น ๆ ต่อไป

ภาคผนวก

โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลหนองขาม อำเภอนงนุช หนองบัวลำภู จังหวัดสุพรรณบุรี มีภาคผนวก ดังนี้

- ก. สรุปรายงานการประชุม
- ข. รูปภาพกิจกรรมของโครงการ

ก. สรุปรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมทีมวิจัย

โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

ตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

วันที่ 21 มีนาคม 2560 เวลา 13.30 – 14.45 น.

ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. นายบุญยัง	วังเปรม	นายก อบต.หนองขาม
2. นายจินดา	เข้มประสพ	รองนายก อบต.หนองขาม
3. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	ส.อบต.หนองขาม
4. นายธงชัย	จันมณี	อบต.หนองขาม
5. นางสาวชลธิชา	พุทธโกษา	อบต.หนองขาม
6. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี	ปลัด อบต.หนองขาม
7. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	ครูผู้ดูแลเด็ก
8. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	ครูผู้ดูแลเด็ก
9. นางสาวสุภาพร	สินพูล	อบต.หนองขาม
10. นายธนินธร	พิมพ์พันธ์	หัวหน้าสำนักปลัด อบต.หนองขาม
11. นายชิษณุวัฒน์	มณีศรีขำ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
12. นางสาวพวงทอง	เม็งเกร็ด	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
13. นายนฤวัต	แซ่ตัน	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
14. นางสาวบัวนัดดา	สุขชาตะ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
15. นายชนม์สวัสดิ์	ฉิมเชื้อ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม

เปิดประชุมเวลา 13.30 น.

นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ผู้ประสานงาน ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม ชวนทีมวิจัยพูดคุย เรื่องสัญญาโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี จะเริ่มดำเนินงานวันที่ 1 เมษายน 2560 – 30 พฤศจิกายน 2561 ซึ่งต้องมีการเปิดบัญชีโครงการที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาด่านช้าง และถ่ายเอกสารหน้าบัญชีแนบไปกับการลงนามสัญญาโครงการส่งกลับ

สกว.จะโอนเงินส่งกลับมา โดยการเปิดบัญชีต้องมีทีมวิจัย 3 คน ที่มีชื่อในโครงการ และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับฐานะสามารถรียากัน และลงนาม 2 ใน 3 คน ในการเบิกจ่ายโครงการ โดยมีนายจินดา แซ่มประสพ หัวหน้าโครงการ เป็นหลัก ซึ่งที่ประชุมได้เสนอชื่อ นางสาวเนียง สมใจเพ็ง และนางสาวพนอ น้ำแก้ว ร่วมเปิดบัญชีอีก 2 คน

จากนั้นมีการชี้แจงเรื่องแนวทางการบริหารจัดการระเบียบการเงิน – บัญชี ขั้นตอนการดำเนินงาน การถอดบทเรียน และความสำคัญของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นกับการดำเนินโครงการ สรุปได้ดังนี้

แนวทางการบริหารจัดการระเบียบการเงิน – บัญชี

- ฐานคิด คือ เน้นการทำงานอย่างคล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อให้การใช้งบประมาณไปดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ โดยให้หัวหน้าโครงการใช้ดุลยพินิจตามความเหมาะสม
- บัญชีเปิดในชื่อโครงการ ห้ามใช้บัตร ATM ในการเบิกจ่าย และห้ามนำเงินฝากอื่นมาปะปนกับเงินในบัญชีนี้
- สกว.จะจ่ายเงินเป็นรายงวด งวดที่ 1 จะจ่ายเมื่อมีการลงนามสัญญา รับทุน มีการรอกการเงินเมื่อทีมวิจัยได้รับงบประมาณเรียบร้อยแล้ว ส่งกลับคืน สกว. เช่นรับทราบเรื่องระเบียบการป้องกันคอร์รัปชั่นของ ปปช. และงวดที่ 2 และงวดอื่นๆ ตามระบุไว้ในสัญญา
- ต้องส่งผลงาน เช่น รายงานความก้าวหน้า รายงานฉบับสมบูรณ์ บทความงานวิจัย พร้อมแนบรายงานการเงิน บัญชีที่เรียบร้อยถูกต้อง
- การจัดทำหลักฐานการเงินโครงการ โดยการเบิกจ่ายการเงินต้องมีหลักฐานครบถ้วน ต้องมีใบเสร็จรับเงินที่มีเลขกำกับภาชีออกในนามโครงการ และที่อยู่โครงการที่ถูกต้อง ผู้บริหารโครงการต้องมีระบบควบคุมการเงินที่สามารถตรวจสอบได้ จัดทำรายงานการเงินแยกตามหมวด ในหลักการดอกเบี้ยที่เกิดจากบัญชีจะเป็นของผู้ให้ทุน (สกว.)
- การลงบัญชีโครงการและเกณฑ์การใช้จ่ายเงิน
  - **หมวดค่าใช้สอย** (ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเดินทาง จัดประชุม) โดยมีค่าใช้จ่ายสำคัญรับเงินสำหรับคนใน / คนนอกโครงการ โดยมีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 1,000 บาท สำหรับใบแทนใบเสร็จรับเงินใช้ได้ทีมวิจัยของโครงการและมีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 1,000 บาท เท่านั้น โดยต้องแนบสำเนาบัตรประชาชนทุกครั้ง หรือกรอกเลขบัตรประชาชนหากไม่สามารถถ่ายเอกสารได้

คำตอบแทน	วิทยากรในการประชุม	ใบสำคัญรับเงินโดยระบุวันที่และกิจกรรมที่ดำเนินการ แนบสำเนาบัตรประชาชนผู้รับเงิน
ค่าใช้สอย	ค่าเดินทาง (เช่ารถ)	ขอใบเสร็จจากร้านที่ให้เช่ารถ หากเป็นส่วนบุคคล ให้ใช้ใบสำคัญรับเงินและระบุเลขทะเบียนรถ และแนบสำเนาบัตรประชาชนผู้รับเงิน แนบใบเสร็จค่าน้ำมัน
	ค่าเดินทาง (รถส่วนตัว)	กม.ละ 4 บาท ตามระยะทาง และระบุ เลขทะเบียนรถ ให้ใช้ ใบสำคัญรับเงิน ระบุวัตถุประสงค์การเดินทาง – ระยะทาง และสำเนาบัตรผู้รับเงินด้วย
	ค่าเดินทาง (รถทัวร์ รถไฟ เครื่องบิน แท็กซี่)	ใบสำคัญรับเงิน ของผู้เดินทาง ระบุวัตถุประสงค์ และหลักฐานการเดินทางตามเงินที่ขอเบิก
	ค่าที่พัก	ใช้หลักฐานใบเสร็จจริงออกใบเสร็จในนามโครงการ
	ค่าถ่ายเอกสาร	ขอใบเสร็จจากร้านค้าที่มีเลขทะเบียนกำกับภาชี หากไม่มีให้ใช้ใบรับรองแทนใบเสร็จในกรณีที่ไม่เกิน 1,000 บาท หากเกินใช้ใบสำคัญรับเงินแนบสำเนาบัตรผู้รับเงิน

	ค่าอาหารในการประชุม	ใบสำคัญรับเงิน แนบสำเนาบัตรประชาชนผู้รับเงิน ใบลงทะเบียนและสรุปรายงานการประชุม
	ค่าซื้อสินค้าต่างๆ	ขอใบเสร็จจากร้านค้าที่มีเลขทะเบียนกำกับภาษี หากไม่มีให้ใช้ใบรับรองแทนใบเสร็จในกรณีที่ไม่เกิน 1,000 บาท หากเกินใช้ใบสำคัญรับเงิน แนบสำเนาบัตรผู้รับเงิน
	ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	ขอใบเสร็จจากร้านค้าที่มีเลขทะเบียนกำกับภาษี หากไม่มีให้ใช้ใบรับรองแทนใบเสร็จในกรณีที่ไม่เกิน 1,000 บาท (หากเกินใช้ใบสำคัญรับเงิน แนบสำเนาบัตรผู้รับเงิน)

- **หมวดค่าวัสดุ** เบิกจ่ายได้ตามระบุไว้ในสัญญา ออกใบเสร็จรับเงินและใบกำกับภาษีทุกครั้ง หากไม่มีใบเสร็จรับเงินก็เอาบิลมาแนบประกอบการเขียนใบสำคัญรับเงิน / ใบแทนใบเสร็จรับเงินของทีมวิจัยได้
- เมื่อจัดกิจกรรมจะต้องมีใบลงทะเบียนที่รอกรายละเอียดเวที วันเวลา และสถานที่จัดกิจกรรม ใบสำคัญรับเงิน / ใบรับรองแทนใบเสร็จรับเงินตามความจริง รวมทั้งสรุปรายงานการประชุมแนบทุกครั้ง ซึ่งรายละเอียดทางการบริหารจัดการระเบียบการเงิน – บัญชีจะมีเอกสารแจกให้ทีมวิจัยไว้เรียบร้อยแล้ว

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรม ออกแบบกระบวนการจัดเวที การแบ่งบทบาทหน้าที่การดำเนินงาน (คนชวนคุย จดบันทึก ประสานงาน เตรียมเอกสาร อาหารและเครื่องดื่ม การเงิน) และสรุปบทเรียนหลังทากิจกรรมทุกครั้ง เพื่อทบทวนเป้าหมาย สรุปรายงานและกระบวนการ และสิ่งที่ได้เรียนรู้
- เมื่อได้ทดลองดำเนินงานจะช่วยสร้างกลไกการทำงานร่วมกันทั้งเจ้าหน้าที่ อบต. ครู และชุมชน โดยเป้าหมายสุดท้าย คือ เจ้าหน้าที่ อบต.ต้องเป็นที่เล็งในการทำงานร่วมกับชุมชน และยกระดับการทำงานไปสู่เรื่องอื่นๆ ที่จำเป็นในพื้นที่ต่อไป

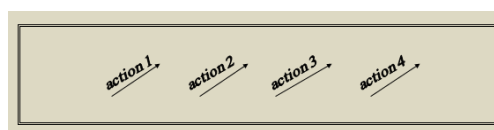
แลกเปลี่ยนเรียนรู้

- หากทีมวิจัยจะจัดเวทีจะต้องมีการวางแผนงานและกำหนดปฏิทินการทำงานร่วมกันกับทีมที่เล็ง เพื่อลงพื้นที่ปฏิบัติการก่อน (นายบุญยัง ว่างเปรม)
- ขอให้ทีมวิจัยทดลองทำงานก่อน แล้วจะมีการฝึกอบรมเรื่องวิทยากรกระบวนการ เพื่อนำไปปรับใช้กับการทำงานในพื้นที่ รวมทั้งเริ่มหาคนจดบันทึกรายงาน จับประเด็นขึ้นกระดาน (นายวิชุนวัฒน์ มณีศรีขำ)

การถอดบทเรียน

- การสรุปบทเรียนจะเกี่ยวข้องกับการคิดและการทำ ซึ่งแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่าง "การคิด" กับ "การทำ" มี 4 แบบแผน ซึ่งแบบแผนที่ 4 จะเหมาะสมที่สุด เนื่องจากมีการคิดและไตร่ตรองการทำอยู่เสมอ เป็นการช่วยยกระดับความคิด

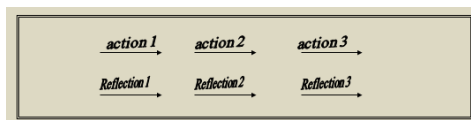
(1) พวกที่ "เอาแต่ลงมือทำกิจกรรม" (action) แต่ไม่ได้คิด (reflection)

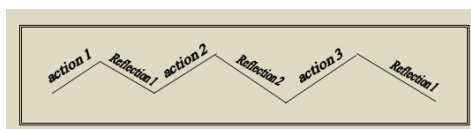
(2) พวกที่เอาแต่คิด (reflection) แต่ไม่ลงมือ (action) สักที

(3) พวกที่ "ลงมือทำไปอย่างหนึ่ง" (Action) "คิดไปอีกทางหนึ่ง" (Reflection)

(4) พวกที่ "การลงมือทำ" กับ "การคิดไตร่ตรอง"

- ดังนั้นการสรุปบทเรียนจึงเริ่มต้นจากการพูดถึงสิ่งที่ดีก่อน (จุดแข็ง) สิ่งที่ต้องปรับปรุง (จุดอ่อน) และหากจะทำให้ดีขึ้นต้องทำอะไร เป็นการยกระดับ / การจัดการความรู้ไปสู่สิ่งที่ดีขึ้น หรือ community of practice ผ่านการเรียนรู้โดยการลงมือทำ
- การถอดบทเรียน จึงเน้นการเล่าเรื่องถึงกิจกรรมที่ทำเพื่อถามหาเบื้องหลังความคิด ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น และนำทฤษฎีมาจับให้เห็นว่าผลการดำเนินงานเกิดขึ้นอย่างนี้เพราะอะไรควบคู่กับการทบทวนทฤษฎี และได้บทเรียน / ข้อสรุปกับการดำเนินงานในอนาคต

ชุดคำถามเกี่ยวกับการทำกิจกรรม

- กิจกรรมนี้ทำเพื่อใคร
- ทำเพื่ออะไร (ระบุเป้าหมาย)
- ใครทำ ทำกับใคร (ระบุผู้รับผิดชอบ)
- ใช้อะไรมาทำ (เนื้อหาของกิจกรรม)
- วิธีทำ (กระบวนการ / การดำเนินงาน)
- สิ่งที่ทำมีความหมายอะไร (เพื่อแน่ใจเรื่องรูปแบบ / เนื้อหา)
- มีวิธีคิดผลอย่างไร
- กิจกรรมนี้ดีต่อการเรียนรู้ด้านไหน / อย่างไร

ประโยชน์ของการถอดบทเรียน

- ปรับปรุงเบื้องต้น ช่วยปรับปรุงการทำงานต่อตนเอง และยกระดับความเข้าใจ
- เบื้องกลาง ต่อองค์กร / หน่วยงาน แปลงความรู้ในตนเอง (tacit knowledge) ไปสู่ความรู้ภายนอกตนเอง (explicit knowledge)
- เบื้องปลาย ขยายผลไปสู่ที่อื่นๆ ต่อไป

การถอดบทเรียนแตกต่างจากการสรุปบทเรียน คือ มีการใช้ทฤษฎีมาจับและต้องทำเมื่อจบโครงการ
การสรุปบทเรียนกับงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

- จึงต้องมีการสรุปบทเรียนด้วยทุกครั้งหลังทำกิจกรรมของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ทั้งภายในที่วิจัย วงเล็กและวงใหญ่ เพื่อถอด save ความรู้ใส่ตัว ช่วยพัฒนาทีมงาน ต่อย้าให้เกิดความเข้าใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงอะไร ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลและเขียนรายงาน ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้

- ขอให้ทีมงานไปวางแผนทำกิจกรรมเพื่อเริ่มดำเนินโครงการ ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2560 ก่อนลงทำกิจกรรมในพื้นที่ (นายชินนวัฒน์ มณีศรีขำ)

นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

การฝึกอบรมวิทยากรกระบวนการให้กับที่วิจัย ระหว่างวันที่ 23 – 24 เมษายน 2560 สถานที่จะแจ้งให้ทราบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนลงไปดำเนินโครงการในพื้นที่

ปิดประชุมเวลา 14.45 น.

นางสาวพวงทองเม้งเกร็ด

ผู้สรุปรายงานการประชุม

นายชินนวัฒน์ มณีศรีขำ

ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมทีมวิจัย
โครงการพัฒนาภาคการจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 14 ธันวาคม 2560 เวลา 09.30 – 12.30 น.
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมการประชุม

1. นายจินดา	เข้มประสพ	รองนายก อบต.หนองขาม
2. นางสาวศรีเรือน	เพชรสีจา	ส.อบต.หนองขาม
3. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	ส.อบต.หนองขาม
4. นายสมศักดิ์	ทองสุกใส	ส.อบต.หนองขาม
5. นายธงชัย	จันมณี	อบต.หนองขาม
6. นางสาวชลธิชา	พุทธโกษา	อบต.หนองขาม
7. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	ครูผู้ดูแลเด็ก
8. นายธนิษฐ	พิมพ์พันธ์	หัวหน้าสำนักปลัด อบต.หนองขาม
9. นางสาวสุภาพร	สินพูล	อบต.หนองขาม
10. นางณัฐกาญญ	ทองเลิศพร้อม	อบต.หนองขาม
11. นายอาวุธ	อาสี	อบต.หนองขาม
12. นางสาววันเพ็ญ	ชัยเกตุ	อบต.หนองขาม
13. นายแสงฉาย	หงอประโคน	อบต.หนองขาม
14. นายทรงพล	เจตพานิษฐ์	สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)
15. นางสาวนวลทิพย์	ชูศรีไฉย	สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)
16. นายชิษณุวัฒน์	มณีศรีขำ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
17. นางสาวพวงทอง	แม้งเกร็ด	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
18. นายสุจินดา	อิมเกียรติ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
19. นางสาวอัญชญา	ดีไสว	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
20. นางสาววีรวรรณ	ดวงแข	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม

เปิดประชุมเวลา 09.30 น.

นายชินวัฒน์ มณีศรีชา ผู้ประสานงาน ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม ชวนทีมวิจัยพูดคุยเพื่อทบทวนการทำกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งสรุปรายงานการประชุมที่ต้องจัดทำและรวบรวมส่งให้ทีมที่เลี้ยงช่วยปรับแก้ไขให้ รวมทั้งได้มีการทบทวนถึงความแตกต่างของการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นกับการทำงานที่ผ่านมาของทีมวิจัยในพื้นที่ ซึ่งทีมวิจัยได้แลกเปลี่ยนในเวที สรุปได้ดังนี้

- งานวิจัยช่วยสร้างการมีส่วนร่วมกับคนหลากหลายในพื้นที่
- มีกิจกรรมสันตนาการเข้ามาช่วยสร้างความสัมพันธ์ จนเกิดความไว้วางใจระหว่างทีมวิจัยกับชุมชน
- ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ชาวบ้านกล้าพูดจากเรื่องง่ายๆ และใกล้ตัวได้เพิ่มขึ้น
- การจัดเวทีชาวบ้านจะแตกต่างจากเวทีประชาคม ที่จะมีแต่คำถามปลายปิด “ใช่ / ไม่ใช่” เท่านั้น ทำให้ชาวบ้านไม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และไม่กล้าพูด

จากนั้นนายชินวัฒน์ มณีศรีชา ได้ชวนทีมวิจัยพูดคุยในประเด็นต่างๆ ดังนี้

เป้าหมายของโครงการ คือ ต้องการให้ลูกหลานเป็นคนดี

วิธีการดำเนินงาน

- ให้ผู้เข้าร่วมเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กให้ฟัง
- ตั้งคำถามชวนพูดคุยต่อเรื่องเด็กและเยาวชน แต่ยังไม่ได้ลงลึกเพราะยังไม่มีความสัมพันธ์กับชาวบ้านมากพอ เป็นเรื่องละเอียดอ่อน

ความแตกต่างระหว่างการทำงานในพื้นที่	
งานพัฒนา	งานวิจัยอย่างมีส่วนร่วม
<ul style="list-style-type: none"> ● ใช้แบบสอบถาม / การสัมภาษณ์รายบุคคล ● เก็บรวบรวม และสรุปข้อมูลเฉพาะด้านที่ต้องการรับรู้ ● มีการประเมินผลโดยการสังเกต 	<ul style="list-style-type: none"> ● จัดเวทีและมีเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมในการพูดคุย เช่น เส้นแห่งประวัติศาสตร์ แผนที่เดินดิน เป็นต้น ● เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการพูดคุยอย่างมีส่วนร่วม เพื่อช่วยกันตรวจสอบข้อมูล ● ประเมินผลโดยการสังเกตและเข้าร่วมการทำกิจกรรม
	
<p>เกิดคุณค่าใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> ● เกิดทีมงานที่มีเป้าหมายเดียวกัน ● ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม <ul style="list-style-type: none"> ● เข้าถึงชุมชนได้มากขึ้น / ชุมชนทราบปัญหาที่เกิดขึ้น และค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ● มีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนเพิ่มขึ้น รับทราบว่าผู้รู้ที่อยู่ในชุมชนที่จะบอกเรื่องราวต่างๆ ได้ ● เกิดการทบทวนปัญหาและทราบถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนร่วมกัน <p>คุณค่าใหม่เกิดมาจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การลงมือทำจริงและทำซ้ำในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ● มีเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มขึ้น ● ได้รับการอบรมการพัฒนาศักยภาพที่เน้นการลงมือทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว 	

นอกจากนี้ที่มิววิจัยยังได้ถอดบทเรียนการทำกิจกรรมที่ผ่านมา คือ การอบรมให้เด็กและเยาวชนต่อเนื่องหลายสัปดาห์ เน้นการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการจดบันทึก กลับมาพูดคุยและสรุปบทเรียนทุกครั้ง ลงมือทำด้วยตนเอง และเจ้าหน้าที่ อบต.ลงติดตามเยี่ยมบ้านพูดคุยกับผู้ปกครอง พบว่า เด็กมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่มิววิจัย จะต้องลงไปถอดบทเรียนกิจกรรมอื่นๆ เพื่อนำไปสู่ปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีต่อไป

เมื่อมาดูสถานการณ์การจัดการศึกษาในตำบลหนองขาม พบว่า มีเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่การศึกษาในระบบตั้งแต่ช่วง ก่อนปฐมวัย ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน และการบวชเรียน คิดเป็นร้อยละ 70 ซึ่ง พบ.การศึกษาควบคุมให้เด็กต้องเรียนจนการศึกษาภาคบังคับในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่กลับพบว่า เด็กในช่วงประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น มักจะหลุดออกกลางคัน และออกสู่การศึกษานอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 30 ได้แก่ พ่อแม่ส่งเสริมให้ลูกออกมาเรียนรู้สัมผัสอาชีพด้วยความสนใจ (รับจ้างในไร่ หารปลาในเขื่อน) โดยคิดเป็นร้อยละ 10 เท่านั้นที่ถูกส่งเข้าสู่สถานพินิจ / คุมประพฤติ

จากนั้นนายชินวรัตน์ มณีสรีขำ ให้ที่มิววิจัยขมวิตทัศน์รายการคิถยกำล้งสองของไทยพีบีเอสที่สะท้อนเรื่องการจัดกรระบบเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงไปสู่การดูแลผู้สูงอายุ มีประชากรโลก 9,000 ล้านคน ทำให้เกิดการกดดันกับเรื่องอาหารและภูมิอากาศโลกที่แปรปรวนมากๆ ในช่วง 10 - 20 ปีที่ผ่านมา ภาคเกษตร การท่องเที่ยวที่ต้องพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติ จึงได้รับผลกระทบมากขึ้น สภาพการค้าโลกจะเป็นการค้าเสรีขนาดใหญ่ 4 กลุ่ม คือ ความตกลงการร่วมมือเศรษฐกิจในอาเซียน 10 ประเทศ + 6 ประเทศ หุ้นส่วนเศรษฐกิจแปซิฟิก เขตการค้าเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอเมริกา และเขตการค้าเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศยุโรป ซึ่งประเทศไทยไม่ได้เข้าร่วมใน 3 กลุ่มหลัง ขณะที่โครงสร้างประชากรในเอเชีย มีสังคมผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอีก 10 ปีจากนี้จะมีคนแก่กับเด็กเท่ากัน หลังจากนั้นจะเริ่มมีคนแก่มากขึ้น ทำให้ความเข้มแข็งของประเทศไทยเป็นลักษณะที่แก่ก่อนรวย และขาดการมีสวัสดิการสังคม ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ 40 % อยู่ในระบบประกันสังคม รายรับที่ได้จะไม่ทันกับการจ่ายเงินให้กับผู้สูงอายุ กองทุนสวัสดิการประกันสังคมจะล้มลง คนที่อยู่ในระบบยังมีเงินสนับสนุน แต่คนนอกระบบจะไม่มีเงินส่วนนี้สนับสนุน ทำให้ค่าใช้จ่ายในการจ่ายค่ารักษาของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เราจึงต้องปรับตัวภายใต้แนวทาง 3 สูตร คือ 1) ประเทศไทยไปเรื่อยๆ 2) อุตสาหกรรมก้าวหน้า และ 3) เกษตรทันสมัยและบริการฐานความรู้

แต่ละภาพสถานการณ์มีผลลัพธ์การพัฒนาแตกต่างกัน
และต้องการกลไกแรงงาน ระบบการศึกษา และบทบาทภาครัฐที่ไม่เหมือนกัน

พร้อมทั้งให้ดูสถานการณ์เด็กในประเทศไทย ที่แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. **กลุ่มเข้าร่วมวิทยาลัย** สิ่งที่เราเรียนมาไม่ค่อยได้ใช้ในชีวิตประจำวัน หากออกนอกกรอบก็จะออกนอกเส้นทางชีวิตคิดเป็นร้อยละ 40 แต่สามารถเรียนจบปริญญาได้เพียงร้อยละ 30 เท่านั้น
2. **กลุ่มอาชีพศึกษา** หรือจบเพียง ม.6 ก็ออกมาทำงาน คิดเป็นร้อยละ 50 ปัญหาที่พบ คือ เด็กที่จบออกมาไม่มีฝีมือแรงงานที่มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ จึงต้องมาเรียนรู้ใหม่ทั้งหมด
3. **กลุ่มมัธยมศึกษา** ที่เด็กมีปัญหาความยากจน หรือเด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคันจากปัญหาต่างๆ มีปัญหาเข้าไปอยู่ในสถานพินิจ คิดเป็นร้อยละ 10

จากเด็ก 9 แสนคน หากเปรียบเทียบกับเด็ก 10 คน เมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาชั้น ม.3 เด็กจะหายไป 1 คน ในช่วงประถมศึกษา ม.6 หายไป 3 คน และเมื่อจบ ม.6 เด็กจะหายไปอีก 2 คน จึงเหลือเด็กเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยเพียง 4 คน และสามารถเรียนจบตามที่สนใจรับปริญญาและเข้าทำงานได้ตรงสาขาได้เพียง 1 คนเท่านั้น จึงเกิดปัญหาการเรียนที่เหลื่อมล้ำกันในแต่ละสังกัด การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ จึงส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้การจัดสรรทรัพยากรลงสู่การศึกษาไม่สอดคล้องกัน ทั้งที่ประเทศไทยมีการลงทุนการศึกษาเป็นลำดับที่ 2 ของโลก (สถิติขององค์การสหประชาชาติในปี 2554) หากคิดเป็นงบประมาณ 100 บาท / วัน ประกอบด้วย เงินเดือน / ค่าจ้างครู 75 บาท ค่าบริหารจัดการ / สาธารณูปโภค 10 บาท รายจ่ายเพื่อการลงทุน (การก่อสร้างตึก ครุภัณฑ์) 6 บาท ค่าหนังสือ อุปกรณ์ เครื่องแบบ 4 บาท กิจกรรมพัฒนาการเรียนการสอนและผู้เรียน 4.50 บาท อื่นๆ ได้แก่ งบประมาณครูและเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา 0.50 บาท ของเมืองไทยเป็นปัญหาเรื่องการลงทุนไม่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบโรงเรียนที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เด็กต้องเรียนกวดวิชาเพิ่ม วันนี้เราเข้าถึงหัวใจการปฏิรูปการศึกษาตามที่ตั้งใจไว้หรือยัง ทั้งที่มีการกระจายอำนาจลงสู่การปกครองสู่เขตพื้นที่ แต่เขตพื้นที่กลับสนใจกับเรื่องคนและงบประมาณเชิงโครงสร้างมากกว่า ดังนั้นการสร้างการศึกษาแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในชุมชนจึงเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาไทย ซึ่งต้องใช้ทุนชุมชนในการปั้นเด็กให้ดีหนึ่งคน เมื่อมาดูข้อมูลพบว่าสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามก็ใกล้เคียงกับของประเทศที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังได้ชวนทีมวิจัยพูดคุยและทบทวนแผนงานในโครงการช่วยให้ดูว่ามีข้อมูลครบถ้วนหรือยัง ซึ่งกิจกรรมที่ทำตามสัญญาโครงการ ทั้งประเด็นการศึกษา และวิธีการดำเนินงาน ประกอบด้วย

ประเด็นศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
  - ข้อมูลต้นทุนภายในชุมชนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทักษะชีวิตสำหรับเด็ก (คน ผู้รู้ ภูมิปัญญาในตำบล สุขภาพ สิ่งแวดล้อม กลุ่มองค์กร งบประมาณ เครื่องมือ ทรัพยากร ฯลฯ)
  - การประกอบอาชีพของคนในชุมชน ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม
  - สถานการณ์รูปแบบครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน
  - กิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว
  - เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามามีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน
2. ศึกษาข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
  - จำนวนเด็กและเยาวชนในตำบล (ระดับการศึกษา ช่วงอายุ)
  - กิจกรรมที่เด็กและเยาวชนสนใจ (งานอดิเรก)
  - สถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของเด็กและเยาวชน ตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
  - กระบวนการจัดการเรียนการสอนของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาแต่ละช่วงวัย
  - บทเรียนในการพัฒนาศักยภาพ สร้างการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่ผ่านมาของชุมชน
  - บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน
  - ข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
3. กลไก วิธีการ และแนวทางการสร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิต สำหรับเด็กและเยาวชนในตำบลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
  - รูปแบบกลไกการจัดการในการทำงานเด็กและเยาวชนในตำบล
  - บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน
  - กระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล

วิธีการดำเนินงาน

1. จัดเวทีสร้างความเข้าใจโครงการ
2. จัดประชุมทีมวิจัย
3. จัดเวทีพัฒนาศักยภาพนักวิจัย เด็กและเยาวชน เพื่อฝึกการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
4. ลงเก็บข้อมูลวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
5. เก็บข้อมูลข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
6. จัดเวทีสรุปข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
7. ศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนากิจกรรมด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่อื่น
8. สรุป วิเคราะห์ข้อมูลและแนวทางกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
9. จัดเวทีใหญ่นำเสนอผลการศึกษาในชุมชน
10. ทดลองปฏิบัติการตามแนวทางที่ได้ออกแบบร่วมกัน
11. จัดเก็บข้อมูลจากการปฏิบัติงานและสรุปผลวิเคราะห์แนวทางกลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขามฯ
12. จัดเวทีนำเสนอข้อมูลการวิจัย
13. จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงาน

ขณะนี้ทีมวิจัยกำลังดำเนินงานอยู่ในประเด็นการศึกษาข้อ 1 ภายใต้กิจกรรมในการดำเนินงานข้อ 1 – 4 และต้องเตรียมเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นศึกษาข้อ 2 เพื่อดำเนินงานกิจกรรมข้อ 5 – 6 ซึ่งต้องนำข้อมูลเดิมไปนำเสนออันลุ่มสำหรับการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป และเตรียมข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม เพื่อใช้ในการพูดคุยเรื่องปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และแลกเปลี่ยนกับชุมชนในการจัด

เวทีครั้งต่อไป เมื่อนำประเด็นการศึกษาและวิธีการดำเนินกิจกรรมมาเรียนรู้ จะพบว่า เป็นกระบวนการดำเนินงานที่นำไปสู่ วัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
3. เพื่อค้นหากลไกการจัดการและกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขามไปสู่การปฏิบัติการ

สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

ช่วงท้ายก่อนปิดเวที นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ได้ชวนทีมวิจัยสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากในเวทีครั้งนี้

- การวางแผนการดำเนินโครงการ เตรียมข้อมูลเพื่อนำสู่การพูดคุย
- ความรู้เรื่องการศึกษาของคนไทยทั้งความเหลื่อมล้ำ คุณภาพ และโอกาสทางการศึกษา ซึ่งในพื้นที่มีการติดตามเด็กที่ขาดโอกาสในหมู่ 7 จำนวน 8 ครอบครัว
- มีความชัดเจนเรื่องกลไกและกระบวนการพัฒนาเด็กเพิ่มขึ้น เช่น การปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องการเดินทางปลอดภัย การพัฒนาศักยภาพครูในศูนย์เด็กเล็ก การเชื่อมโยงสู่การพัฒนาเด็กใน อบต. / โรงเรียน เป็นต้น
- ได้ฉุกคิดเรื่องความต่อเนื่องในการพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงปฐมวัย – เด็กเติบโตขึ้น
- เปลี่ยนแนวคิดของทีมวิจัยแบบเดิมจากการตั้งสมมติฐาน ค้นหาปัญหา แต่ยังไม่ได้แก้ไข แต่งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วม และการดำเนินงานยังขาดข้อมูลที่จะทำให้ครอบคลุมประเด็นการศึกษา ต้องมีการวางแผนลงพื้นที่ซ้ำเพื่อให้ได้ทั้งความสัมพันธ์และข้อมูล เพื่อให้คนเข้าร่วมต่อเนื่อง
- ประเด็นการตั้งคำถามอาจจะไม่ได้ครอบคลุมการแก้ไขปัญหา ควรจะต้องเรียนรู้ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง เพื่อตั้งคำถามลงลึกถึงรากเหง้าของปัญหาที่แท้จริง
- หากลงพื้นที่ได้ครบทุกหมู่บ้านจะนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ปัญหาได้
- เห็นแนวทางในการลงพื้นที่ครั้งต่อไป ซึ่งจะให้ได้ข้อมูลเด็กเพิ่มขึ้น
- คิดทบทวนย้อนกลับ ข้อมูลที่จะต้องเก็บ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีส่วนร่วมกับคนในชุมชน

- กระตุกให้ทีมวิจัยได้คิดถึงวิธีการทำกิจกรรมในครั้งต่อไป ด้วยวิธีการใหม่ และพาทีมวิจัยกับชาวบ้านสร้างการเรียนรู้ไปด้วยกัน
- เห็นตัวอย่างการจัดเวทีโดยการสร้างอารมณ์ที่สนุกและน่าสนใจ การกระตุ้นเกิดแรงบันดาลใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีและประโยชน์ที่จะได้รับ การนำข้อมูลความรู้ไปใช้ประโยชน์กับตนเองได้ ทีมวิจัยได้ข้อมูลนำไปตอบโจทย์หลักและโจทย์รองตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การพูดคุยในอดีตทำให้ทราบภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำสู่การสร้างกลไกในปัจจุบัน และเป็นโอกาสในการจัดกระบวนการให้กับทีมวิจัยเพื่อนำมาประเมินการดำเนินโครงการ นำสู่การปรับการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป ซึ่งเป็นความรู้ที่สำคัญเป็นความรู้จากการลงมือทำ
- นำกระบวนการไปปรับใช้กับการทำงาน และอยากให้อำนาจใจทีมวิจัยในการดำเนินโครงการ

นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

หากมีกิจกรรมในพื้นที่ ขอให้ทีมวิจัยแจ้งทีมพี่เลี้ยงล่วงหน้า จะได้ลงพื้นที่ให้กำลังใจ และหนุนเสริมการทำกิจกรรมในโครงการร่วมด้วย

ปิดประชุมเวลา 12.30 น.

นางสาวพวงทองเม้งเกิร์ต

ผู้สรุปรายงานการประชุม

นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ

ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานประชุมทีมวิจัยวางแผนพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน
โครงการพัฒนาการจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 23 มีนาคม 2560 เวลา 15.00 – 17.00 น.
ณ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
2. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
3. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
4. นางสาวนงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
5. นางสาวน้ำทิพย์	ดีเสมอ	นักวิจัย
6. นางธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
7. นางสาวนิษฐา	คล่องคณิตสรณ์	นักวิจัย
8. นายชิษณุวัฒน์	มณีศรีขำ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
9. นายคำรณ	น้อมอนงค์	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
10. นายเฉลิมพล	อัมเกียรติ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
11. นางสาวพวงทอง	เม็งเกร็ด	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
12. นางสาวอรธิดา	นามศิริ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
13. นางสาวกนกวรรณ	พวงประทุม	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
14. นางสาววีรวรรณ	ดวงแข	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
15. นายธเนศ	สร้อยทอง	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม

เปิดประชุมเวลา 15.00 น.

นายคำรณ น้อมอนงค์ ชวนทีมวิจัยพูดคุยเพื่อวางแผนการจัดเวทีพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาร่วมกับทีมพี่เลี้ยง / วิทยากร ระหว่างวันที่ 24 – 25 มีนาคม 2561 สรุปได้ดังนี้

เป้าหมาย

1. เด็กและเยาวชนเรียนรู้เครื่องมือชุมชน (Timeline แผนที่ชุมชน) เพื่อเรียนรู้เทคนิควิธีการลงชุมชน ลงไปช่วยทีมวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เด็กและเยาวชนเรียนรู้การทำงานร่วมกับชุมชน
3. เด็กและเยาวชนมีความรู้สึกเป็นทีมและเครือข่าย ลงมือทำจริง

เป้าหมายสุดท้าย คือ อยากรู้ให้เด็กและเยาวชนกลับมาทำกิจกรรมร่วมกันเป็นเครือข่ายในพื้นที่ เช่น ดูแลผู้ป่วยติดเตียง / ลงพื้นที่เรียนรู้กับผู้ใหญ่ เป็นต้น

กลุ่มเป้าหมาย

1. ระดับประถมศึกษา ชั้น ป. 4 – ป.6 จำนวน 20 คน
2. ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 10 คน
3. ทีมทำงาน จำนวน 15 คน (เป็นที่เลี้ยงเด็ก 3 ทีม)

ทุนเดิมของเด็กและเยาวชน

1. เด็กยังไม่รู้จักกันมาก่อน และยังไม่รู้จักชุมชน
2. การพัฒนาศักยภาพครั้งนี้จึงต้องการเสริมและเติมกำลังใจให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้การลงพื้นที่

ประเด็นการลงพื้นที่

1. หมู่ 5 ประวัติหลวงพ่อด้วง
2. หมู่ 6 ประวัติหมู่บ้าน
3. หมู่ 7 ภูมิปัญญาการกวาดยา

ประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา

1. จัดกิจกรรมผู้สูงอายุ เอาเด็กมาช่วยงาน
2. ส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องอาชีพ

กำหนดการ

กำหนดการ

การพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม

โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ระหว่างวันที่ 24 – 25 มีนาคม 2561

ณ จันทรธาราวิลล่า อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

วันที่ 24 มีนาคม 2561

09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 – 10.30 น.	กล่าวเปิดงานและแนะนำตัว (คำรณกับธงชัย)
10.30 – 10.45 น.	รับประทานอาหารว่าง
10.45 – 12.00 น.	วาดภาพหนองขามที่รู้จัก และนำเสนอผ่านภาพวาด
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.45 น.	กิจกรรมเดินเท้าซิด
14.45 – 15.00 น.	รับประทานอาหารว่าง
15.00 – 17.00 น.	เรียนรู้เครื่องมือ Timeline และแผนที่ชุมชน (ทีมวิจัยเป็นผู้เล่าเรื่อง) แบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม ลงพื้นที่หมู่ 5, 6, 7 ตำบลหนองขาม
17.00 – 18.00 น.	รับประทานอาหารเย็น
19.00 – 20.30 น.	กิจกรรมกลางคืน

วันที่ 25 มีนาคม 2561

09.00 – 12.00 น.	ลงพื้นที่เรียนรู้ชุมชนและฝึกการทำเครื่องมือ Timeline และแผนที่ชุมชน
13.00 – 14.00 น.	กลับมาสรุปทบทวนที่ อบต.หนองขาม
14.00 – 15.00 น.	วางแผนขับเคลื่อนงานต่อ

แนวทางการทำงานสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม

1. เด็กอยากทำอะไร
2. หนุนเสริมตามที่เด็กต้องการ เน้นการใช้เทคโนโลยีมาทำงาน

3. รวมกลุ่มขายของในชุมชนผ่านโซเชียลมีเดีย
งบประมาณในการดำเนินงาน

บูรณาการงบประมาณจากโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม
ของชุมชนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี และโครงการสภาเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม

ปิดการประชุมเวลา 17.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีสร้างความเข้าใจผู้นำชุมชน
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 20 มิถุนายน 2560 เวลา 10.00 – 12.00 น.
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายบุญยัง	วังเปรม	นายก อบต.หนองขาม
2. นายจินดา	แฉ่มประสพ	รองนายก อบต.หนองขาม
3. นายจอง	พุทโกศา	ประธานสภาฯ
4. นายณรงค์	วงษ์สุวรรณ	สมาชิกสภาฯ
5. นายพลอย	อยู่นันต์	สมาชิกสภาฯ
6. นายสมศักดิ์	โพธิ์สุวรรณ	สมาชิกสภาฯ
7. นายทองเหมาะ	เปรมทอง	สมาชิกสภาฯ
8. นายสยาม	เดชเดชา	สมาชิกสภาฯ
9. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	สมาชิกสภาฯ
10. นายวิเศษ	พงศ์เกษตร	สมาชิกสภาฯ
11. นางสาวศรีเรือน	เพชรสีจา	สมาชิกสภาฯ
12. นายสนอง	ศุภย์ศรี	สมาชิกสภาฯ
13. นางชวนชม	เข็มเพชร	ผู้ใหญ่บ้าน
14. นายลำดวน	รังษิบุตร	ผู้ใหญ่บ้าน
15. นายประสาร	หอมไม่หาย	ผู้ใหญ่บ้าน
16. นางทองดี	กร่างปรีชา	ผู้ใหญ่บ้าน
17. นายฤกษ์	พุทโกศา	ผู้ใหญ่บ้าน
18. นายสัญญา	ศรีบัวขำ	ผู้ใหญ่บ้าน
19. นางประไพภรณ์	วงศ์เกิด	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
20. นายแสงฉาย	ห้วงประโคน	ครูโรงเรียนบ้านหนองขาม
21. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี	ปลัด อบต.หนองขาม
22. นายธนิษฐ	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
23. นางสาวชลธิชา	พุทโกศา	นักวิจัย
24. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
25. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
26. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
27. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 10.00 น.

นายจินดา แซ่มประสพ หัวหน้าโครงการฯ ได้พูดถึงความเป็นมาในการทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อศึกษาข้อมูล เงื่อนไข ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อค้นหากลไกและกระบวนการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในตำบลหนองขาม

และได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาเด็กและปัญหาของเด็กในตำบลหนองขาม

- การพัฒนาเด็กและเยาวชนต้องพัฒนาตั้งแต่ในครรภ์มารดา – อายุ 25 ปี
- ทุกคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา
- ปัญหาเด็ก เยาวชน ในพื้นที่ เช่น เด็กติดเกมส์ ไม่ช่วยพ่อแม่ ไม่อ่อนน้อม เป็นต้น
- วิธีการจัดกิจกรรมให้เด็กควรทำอย่างไร

จากนั้นนายธนินทร พิมพพันธ์ ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ อบต.หนองขาม ได้ทำกับเด็ก เยาวชน ดังนี้

ที่ผ่านมาการทำงานด้านเด็ก เยาวชน ตำบลหนองขาม ได้มีการจัดทำโครงการต่างๆ ขึ้น เพื่อให้เด็ก เยาวชนเข้ามาร่วมทำกิจกรรมตามที่ทางเจ้าหน้าที่ได้วางไว้ ซึ่งเด็กที่มาร่วมโครงการส่วนใหญ่จะเป็นเด็กกลุ่มเดิมๆ และเป็นเด็กในโรงเรียนบ้านหนองขามและบ้านหนองห้าง และเป็นการจัดกิจกรรมแบบครั้งคราว ยังไม่ได้มีการให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นอะไรมากนัก อีกทั้งยังมีเจ้าหน้าที่เพียงไม่กี่คน จนกระทั่งทางอาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ และอาจารย์

ชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ได้เข้ามาพูดคุยชวนคิดและชวนทำโครงการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนหลายครั้ง จนเกิดเป็นโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขามขึ้น โครงการดังกล่าวจะเป็นการเปิดพื้นที่ให้เด็กและเยาวชนได้เข้ามาเรียนรู้ทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน และมีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

- เพื่อศึกษาข้อมูลวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- เพื่อศึกษาข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการ การพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- เพื่อศึกษากลไก วิธีการ และแนวทางการสร้างการเรียนรู้ทักษะชีวิต สำหรับเด็กและเยาวชนในตำบลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สำหรับกระบวนการดำเนินงานนั้น จะมีทีมงานลงเก็บข้อมูล เพื่อทำการรวบรวมและนำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการทำงานร่วมกัน

จากนั้นนางสาวชลธิชา พุทธิโกศา ได้กล่าวถึงวิธีการดำเนินงานว่า หลังจากที่ได้ทาง อบต.หนองขาม ได้จัดทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม จึงได้มีการส่งทีมงาน นำโดยนายจินดา แซ่มประสพ รองนายก อบต.หนองขาม เป็นหัวหน้าโครงการฯ ผู้นำชุมชน อาจารย์ พนักงาน และประชาชนที่สนใจ เข้าร่วมอบรมเพื่อทำความเข้าใจและฝึกใช้เครื่องมือเพื่อนำมาเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้างต้น ซึ่งการลงเก็บข้อมูลนั้น ทางทีมวิจัยจะลงเก็บข้อมูลทั้ง 11 หมู่บ้าน โดยข้อมูลที่จะลงเก็บนั้น ได้แก่

- ข้อมูลวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- ข้อมูลปัจจัย เงื่อนไข ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ซึ่งในการลงเก็บข้อมูลนั้น ทางทีมวิจัยจะมีการใช้เครื่องมือ เช่น แผนที่ชุมชน เส้นทางการประวัติศาสตร์ (Time line) ปฏิทินการผลิต โดยแต่ละเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้

- แผนที่ชุมชน เมื่อลงพื้นที่แต่ละหมู่บ้านแล้วนั้น จะขอให้ทางชุมชนทำการวาดแผนที่หมู่บ้าน จุดที่สำคัญ บ้านผู้นำ จุดเสี่ยง รายละเอียดต่างๆ ในหมู่บ้านของท่าน
- เส้นทางการประวัติศาสตร์ (Time line) คือ เส้นทางการก่อเกิดเรื่องราวต่างๆ ในหมู่บ้านนั้น ประวัติการทำอาชีพ การเลี้ยงดูลูกหลาน เป็นต้น
- ปฏิทินการผลิต คือการกำหนดช่วงระยะเวลาในการประกอบอาชีพ ประเพณี ช่วงเวลาต่างๆ ในการทำกิจกรรมในชุมชนนั้น

เครื่องมือนี้จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ สรุปผล และหาแนวทางในการปฏิบัติแก้ไขปัญหาด้านเด็กและเยาวชนต่อไป ซึ่งการลงพื้นที่จะแตกต่างจากการลงเวทีประชาคมแบบที่ผ่านมา เนื่องจากเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากกว่าการลงไปสอบถามข้อมูลเพียงอย่างเดียว

จากนั้นทีมวิจัยได้มีการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม สิ่งที่ต้องปรับปรุง และนัดหมายการประชุมครั้งต่อไปสรุปได้ดังนี้

สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

1. ในการจัดเวทีทำความเข้าใจในครั้งนี้ ถือเป็นเรื่องใหม่และเป็นครั้งแรก อาจยังไม่เกิดความเข้าใจมากพอ
2. ผู้นำให้ความสนใจ ในการที่จะนำเครื่องมือลงใช้ในการเก็บข้อมูล
3. นักวิจัยยังไม่สามารถถ่ายทอดรายละเอียดได้ชัดเจน

สิ่งที่ควรปรับปรุง

1. ทีมวิจัยต้องมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน
2. การเตรียมความพร้อมในการให้ข้อมูลต้องชัดเจน
3. สถานที่ในการจัดประชุมต้องพร้อมที่จะเคลื่อนไหว

นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

ต้องการให้มีการนำทีมอาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ และอาจารย์ชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ลงทำความเข้าใจกับทางผู้นำ และหากมีการประชุมทำความเข้าใจครั้งต่อไป ควรมีการนำแกนนำชุมชนเข้าร่วมด้วย เพื่อเป็นพลังทีมต่อไป

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา

นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม

ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีสร้างความเข้าใจ หมู่ที่ 8
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 1 กันยายน 2560 เวลา 17.00 – 20.30 น.
ณ ศาลาประชาคมหมู่ที่ 8 ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นางละเอียด	สวนมะลิ	ประชาชน
2. นางเป่า	ทองมีทรัพย์	ประชาชน
3. นายสุรินทร์	ทองมีทรัพย์	ประชาชน
4. นางเตียน	ชูแก้ว	ประชาชน
5. นางอ่อน	เงินเลี้ยง	ประชาชน
6. นางชำนาญ	สวนมะลิ	ประชาชน
7. นายพุด	สวนมะลิ	ประชาชน
8. นางสาวนุชจิรา	ประกอบบุญ	ประชาชน
9. นายสุประดิษฐ์	รอดโรคา	ประชาชน
10. นางละเอียด	สุรามมาตร	ประชาชน
11. นางสาวจิราภรณ์	บุญเมือง	ประชาชน
12. นางสาวสายทอง	เข้มโสภา	ประชาชน
13. นางวาสนา	จวันจินดา	ประชาชน
14. ด.ช.พชรกร	จวันจินดา	เด็กและเยาวชน
15. ด.ช.ธีวสุ		เด็กและเยาวชน
16. ด.ญ.กัญญ์จิรา		เด็กและเยาวชน
17. นายภาณุวัฒน์	นิ่มนวล	นักวิจัย
18. ด.ช.ชัยภัทร	ลายละเอียด	เด็กและเยาวชน
19. ด.ญ.การ์ตูน		เด็กและเยาวชน
20. ด.ญ.ณิธิดา	ทองมีทรัพย์	เด็กและเยาวชน
21. นางประจวบ	จันทพร	ประชาชน
22. นายพรหม	ขอบังกลาง	ประชาชน
23. ด.ช.พีรภัทร		เด็กและเยาวชน
24. น.ส.ประไพ	จันทร์พันโสม	ประชาชน
25. ด.ญ.สรนันท์	จันทร์พัสโสม	เด็กและเยาวชน
26. นางย้อย	อินโพธิ์	ประชาชน
27. นางมาลี	ศรีสวัสดิ์	ประชาชน
28. นางมาลัย	อินโพธิ์	ประชาชน
29. ด.ช.อนิรุช	สุทนต์	เด็กและเยาวชน
30. น.ส.บุญทม	พุ่มโต	ประชาชน
31. นางทองคำ	คชินทร์	ประชาชน
32. น.ส.จริยา	เพ็งเรือง	ประชาชน
33. นางมินทร์	สิงหกุล	ประชาชน
34. ด.ญ.ขวัญจิรา	วงษ์เนียม	เด็กและเยาวชน
35. นายหนูเล็ก	สิงหกุล	ประชาชน
36. ด.ญ.ปพิชญา	พรหมปัจจะเวก	เด็กและเยาวชน
37. นางวิเชียร	คอนสันต์	ประชาชน
38. นางกล่อม	แตงหวาน	ประชาชน

39.	น.ส.อุไร	วงศ์สุวรรณ	ประชาชน
40.	นางเสงี่ยม	โพธิ์สุวรรณ	ประชาชน
41.	นางนิตย์	อุ่ทอง	ประชาชน
42.	นางวันนีย์	สุทนต์	ประชาชน
43.	นางพัฒนิตา	วรรณะโส	ประชาชน
44.	นางลำยอง	แก้วตา	ประชาชน
45.	ด.ช.เตชสิทธิ์	วงศ์ปาน	เด็กและเยาวชน
46.	นางเฉลียว	วงศ์สุวรรณ	ประชาชน
47.	น.ส.หยกพฤกา	อุ่ทอง	เด็กและเยาวชน
48.	น.ส.ลัดดา	วงศ์สุวรรณ	เด็กและเยาวชน
49.	นายณรงค์	วงศ์สุวรรณ	ประชาชน
50.	น.ส.จ๋านง	แก้วตา	ประชาชน
51.	นายธีรยุทธ์	คล้าเจริญสมบัติ	ประชาชน
52.	นางยี่พิน	อินทร์รำพัน	ประชาชน
53.	นางน้ำอ้อย	สุกคง	ประชาชน
54.	นายวิเชษฐ	คชินทร์	ประชาชน
55.	นางเสียง	กิจการเจริญรุ่ง	ประชาชน
56.	ด.ญ.อัจฉราภรณ์	แก้วตา	เด็กและเยาวชน
57.	ด.ช.อนันต์	แก้วตา	เด็กและเยาวชน
58.	นางสุชิน	แก้วตา	เด็กและเยาวชน
59.	ด.ช.จิรายุ	แก้วตา	เด็กและเยาวชน
60.	น.ส.ใหม่	สุทนต์	เด็กและเยาวชน
61.	นางวันจันทร์	คำทรัพย์	ประชาชน
62.	นางฉันทนา	แสนเงิน	ประชาชน
63.	ด.ญ.วลีลักษณ์	ธนะอนันต์วัฒน์	เด็กและเยาวชน
64.	นางประไพ	จันทร์กิตติสิน	ประชาชน
65.	นายแวว	เผ่าพันธ์	ประชาชน
66.	นายประทีป	วงศ์สุวรรณ	ประชาชน
67.	นางสอิ่ง	หอมไม่หาย	ประชาชน
68.	น.ส.บุญช่วย	วงศ์สุวรรณ	ประชาชน
69.	นายอนันต์	พรายยงค์	ประชาชน
70.	นายเสริม	อิเพชร	นักวิจัย
71.	ด.ช.รัฐภูมิ	คอนสันต์	เด็กและเยาวชน
72.	นางเกา	เพ็งเรือง	ประชาชน
73.	นายพลอย	อยู่นันต์	ประชาชน
74.	นางทองดี	กร่างปรีชา	ประชาชน
75.	นางจากรุวรรณ	หงษ์เวียงจันทร์	ประชาชน
76.	นางวันเพ็ญ	หมวดผา	ประชาชน
77.	นางดวงเนตร	วงศ์สุวรรณ	ประชาชน
78.	นางสมนึก	วงศ์สุวรรณ	ประชาชน
79.	นายแก้วตา	ไชยมาตร	ประชาชน
80.	นายจักรกฤษ	อุ่ทอง	ประชาชน
81.	นายจินดา	เข้มประสพ	นักวิจัย
82.	นายธนิษฐ	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย

83. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
84. นายธงชัย	จันทมะณี	นักวิจัย
85. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
86. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
87. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
88. นางสาวศรีเรือน	เพชรสีจา	นักวิจัย
89. นางสาวณิชฐา	คล่องคณิตสรณ์	นักวิจัย
90. นางสาววันเพ็ญ	ชัยเกตุ	นักวิจัย
91. นางสาวธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
92. นายสุวรรณ	ราชบัณฑิตย์	นักวิจัย
93. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	นักวิจัย
94. นางบุญเสริม	แฉล้มภักดี	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 18.00 น.

นายบุญยัง วังเปรม นายกองค้การบริหารส่วนตำบลหนองขาม กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมประชุม นายจินดา แซ่มประสพ หัวหน้าโครงการฯ ได้พูดถึงความเป็นมาในการทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อศึกษาข้อมูล เงื่อนไข ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อค้นหากลไกและกระบวนการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในตำบลหนองขาม

จากนั้นนางสาวชลธิชา พุทธโกศา ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติการลงพื้นที่ในวันนี้ ดังนี้

ที่ผ่านมาการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ อบต.หนองขาม เพียงลงมาสำรวจความต้องการรับทราบถึงปัญหาและต้องการให้ทาง อบต.หนองขาม มาดำเนินการแก้ไขอะไรให้บ้าง แล้วนำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่ก็ลงสำรวจตามแบบสอบถามเป็นส่วนใหญ่ สำหรับวันนี้ทุกคนที่ลงพื้นที่เรียกว่า “นักวิจัย” ซึ่งทุกคนต้องการมาสอบถามข้อมูลด้านต่างๆ ของชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน การเลี้ยงดูบุตรหลานและพฤติกรรมของบุตรหลาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ โดยผู้ที่จะให้ข้อมูลได้ดีที่สุดก็คนทุกคนที่มาในวันนี้ นักวิจัยทุกคนเป็นเพียงผู้เก็บ

รวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ซึ่งจะมีการนำเครื่องมือเข้ามาใช้ แต่ละเครื่องมือมีรายละเอียด ดังนี้

- แผนที่ชุมชน คือแผนที่ของหมู่บ้าน ใส่รายละเอียดสำคัญๆ ของหมู่บ้าน เช่น บ้านผู้นำชุมชน วัด โรงเรียน จุดเสี่ยงภัย หรือรายละเอียดในหมู่บ้าน

- เส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ (Time line) คือ เส้นทางการก่อเกิดเรื่องราวต่างๆ ในหมู่บ้าน ประวัติการทำอาชีพ ประเพณีวัฒนธรรม การเลี้ยงดูบุตรหลาน ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

- ปฏิทินการผลิต คือกำหนดช่วงระยะเวลาในการประกอบอาชีพ ประเพณี ช่วงเวลาต่างๆ ในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน

ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ สรุปผล หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

จากนั้นนายธนินทร พิมพพันธ์ นายธงชัย จันมะณี นางสาวปาริฉัตร สุรามมาตร ได้นำทุกคนทำสนทนากาาร เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับทุกคน พร้อมทั้งแบ่งกลุ่ม มีการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้เครื่องมือ แผนที่ชุมชน เส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ (Time line) และปฏิทินฤดูกาล

เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินการเสร็จสิ้น มีการนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม สิ่งที่ควรปรับปรุงและนัดหมายการประชุมครั้งต่อไป สรุปได้ดังนี้

1. แผนที่ชุมชน

- ทราบถึงจุดบ้านผู้นำชุมชน บ้านผู้รู้ทางประเพณี บ้านปราชญ์ และสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน
- ทราบจุดเสี่ยงในหมู่บ้าน ที่ต้องการให้มีการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง
- ทราบถึงถนนสายหลักและผิวถนน
- ทราบจุดที่มีการติดตั้งกล้อง CCTV
- ทราบแหล่งทรัพยากรทางน้ำ (ประปา, บ่อ, สระ)
- ทราบถึงเขตติดต่อระหว่างหมู่บ้าน
- ทราบถึงเส้นทางการขนส่งสินค้าทางการเกษตร

2. เส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ (Time line)

- ทราบชื่อเดิมของบ้านหนองห้าง คือ หนองโป่งนก

- ทราบถึงการดำเนินชีวิตจากอดีตที่จะมีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันทำการเกษตรไม่มีการจ้าง มีการรวมกลุ่มพูดคุยกันในช่วงเย็น ปัจจุบันไม่ค่อยมีเนื่องจากมีชีวิตส่วนตัวมากขึ้น มีเรื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น ทำให้ไม่มีเวลาพูดคุยพบปะเห็นหน้ากันมากเท่าที่ควร

- ทราบถึงการเลี้ยงดูบุตรหลาน ในอดีตการเลี้ยงดูจะเป็นแบบให้เด็กและเยาวชนได้ลงมือทำ เด็กและเยาวชนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้มากกว่าปัจจุบัน การอบรมสั่งสอนจะทำช่วยกินข้าวตอนเย็น สอนให้รู้จักช่วยเหลือคนในครอบครัว ปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีปัญหาจากสื่อโซเชียล ติดโทรศัพท์มือถือ ติดเกมส์ ติดเพื่อน ก้าวร้าวไม่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ อาจมาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่สมัยนี้เน้นให้ลูกเรียนหนังสือและไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดู เด็กและเยาวชนอยู่กับปู่ย่าตายาย

- ทราบถึงสาเหตุของการเกิดน้ำท่วม เนื่องจากเมื่อก่อนบริเวณพื้นที่หมู่ที่ 8 เป็นเส้นทางน้ำ ปัจจุบันมีการสร้างบ้านเรือนขึ้นทำให้เกิดขวางทางน้ำ จึงเกิดน้ำท่วมซังทุกฤดูฝน

3. ปฏิทินฤดูกาล

- ทราบถึงอาชีพให้หมู่ที่ 8 มีอาชีพทำไร่อ้อย มันสำปะหลัง เลี้ยงสัตว์

- ทราบถึงเวลาว่างจากอาชีพหลัก ก็จะมีการรวมกลุ่มทำขนม ทำปุ๋ยหมัก สาทรกระดูก

- ทราบช่วงเวลาประเพณีในหมู่บ้าน เช่น ทำบุญกลางบ้าน ทำบุญขึ้นศาล

- ทราบถึงปัญหาในชุมชน มีปัญหาเด็กติดเกมส์ ปัญหายาเสพติด ปัญหาน้ำท่วม

- ทราบถึงวิธีการแก้ไขปัญหา คือ ผู้ปกครองต้องเข้าร่วมทำกิจกรรมกับเด็ก เยาวชน หาเวลาเล่นกีฬา สร้างฝายป้องกันน้ำไหลหลาก

เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินการเสร็จสิ้น ทีมวิจัยได้มีการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม สิ่งที่ควรปรับปรุงและนัดหมายการประชุมครั้งต่อไป สรุปได้ดังนี้

สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

1. แผนที่ชุมชน

- ทราบบ้านผู้นำชุมชน บ้านผู้รู้ทางประเพณี บ้านปราษฎ์ และสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน
- ทราบถึงแผนที่ชุมชน ถนนสายหลักและสายรอง รวมทั้งจุดเสี่ยง และจุดที่ต้องการแก้ไขปัญหาเรื่อง

อุบัติเหตุทางถนน

- ทราบแหล่งทรัพยากรทางน้ำในชุมชน

2. เส้นทางการประวัติศาสตร์ (Time line)

- ทราบประวัติหมู่บ้าน การประกอบอาชีพและประเพณีวัฒนธรรม
- ทราบถึงการดำเนินชีวิตจากอดีต – ปัจจุบัน ที่แตกต่างกัน
- ทราบถึงการเลี้ยงดูบุตรหลานในอดีต – ปัจจุบัน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในชุมชน

3. ปฏิทินฤดูกาล

- ทราบถึงช่วงระยะเวลาในการประกอบอาชีพหลัก เสริม
- ทราบถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของชุมชน

สิ่งที่ควรปรับปรุง

1. ลืมเตรียมเอกสารใบลงลายมือชื่อและแบบที่นำมาลงลายมือชื่อ ต้องมีการเพิ่มช่วงอายุ
2. ที่ลงทะเบียนเป็นมุ่มอับ ทำให้พื้นที่คับแคบ
3. มาเตรียมสถานที่ซ้ำ ทำให้เสียเวลาในการเดินไฟ เนื่องจากไฟฟ้าดับ
4. ช่วงทำกิจกรรมที่มิจัยไม่ได้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมทำตาม
5. การโยงเข้ากิจกรรมแบ่งกลุ่มยังไม่เหมาะสมกับช่วงวัย
6. ช่วงแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม ทีมวิจัยยังไม่สามารถกระตุ้นให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้ทุกคน
7. การแบ่งหน้าที่ในการช่วยงานยังไม่ชัดเจน บางคนยังทำหลายหน้าที่
8. ทีมวิจัยมีจำนวนน้อย ทำให้การเข้าถึงประชาชนแต่ละคนยังไม่ดีพอ
9. ทีมวิจัย ประชาชนที่มาร่วม ยังคงยึดภาพเดิมในการทำประชาคม
10. ทีมวิจัยแต่ละเครื่องมือยังไม่แม่นยำในเนื้อหาของเครื่องมือ ทำให้การอธิบายยังไม่ชัดเจน
11. สามารถบริหารเวลาได้ดี
12. อาหารและเครื่องดื่มเพียงพอ
13. การจัดสถานที่ถือว่าดี
14. ช่วงลงทะเบียนติดป้ายชื่อถือว่าทำได้ดี ประชาชนสนใจ
15. การต้อนรับและพูดคุยกับประชาชนทำได้ดี

นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

ไม่มีการนัดหมาย

ปิดการประชุมเวลา 20.30 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา

นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม

ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีสร้างความเข้าใจ ครั้งที่ 1 หมู่ที่ 9 บ้านทุ่งแถม
 โครงการพัฒนาภาคการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
 ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
 วันที่ 4 ตุลาคม 2560 เวลา 09.30 – 12.00 น.
 ณ ศาลาประชาคมหมู่ที่ 9 ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. น.ส.เสาวณีย์	อยู่วงษ์อ้น	ประชาชน
2. นางรำพึง	เหมือนพรม	ประชาชน
3. นายประมวล	ศรีสังวาลย์	ประชาชน
4. นางวีนิส	อยู่วงษ์อ้น	ประชาชน
5. ด.ช.ชฎานนท์	อยู่วงษ์อ้น	เด็กและเยาวชน
6. นายปิยะพงษ์	ช่างปรีชา	ประชาชน
7. นายสมชาย	คุ้มสุวรรณ	ประชาชน
8. นางธง	กาฬภักดี	ประชาชน
9. นางกุนมาลี	กาฬภักดี	ประชาชน
10. นางแว่น	ช่างสลัก	ประชาชน
11. น.ส.ดวงดา	โพธิ์แสง	ประชาชน
12. น.ส.บุญถม	แห้วตะนะ	ประชาชน
13. นางเยาวพา	มะนาวหวาน	ประชาชน
14. น.ส.ปกิตตา	สรหงษ์	นักวิจัย
15. ด.ญ.วลีลักษณ์	ชนะอนันต์วัฒน์	เด็กและเยาวชน
16. น.ส.น้ำอบ	ดอกสาหร่าย	ประชาชน
17. นางบุญเสริม	แฉล้มภักดี	ประชาชน
18. น.ส.สุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
19. นางณัฐกาญจน์	ทองเลิศพร้อม	นักวิจัย
20. น.ส.น้ำทิพย์	ดีเสมอ	ประชาชน
21. นางธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
22. น.ส.ชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
23. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	นักวิจัย
24. นางวาสนา	จ้วนจินดา	ประชาชน
25. ด.ช.เมธี	ภูมิไทยสง	เด็กและเยาวชน
26. นายวิเศษ	พงศ์เกษตร	ผู้นำชุมชน
27. นายชยพล	ปั้นปล้อง	ผู้นำชุมชน
28. นายหาญ	บุตรตา	ผู้ใหญ่บ้าน
29. นางทองเหมาะ	อุบล	ประชาชน
30. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
31. นางสาววันเพ็ญ	ชัยเกตุ	นักวิจัย
32. นายเสริม	อิเพชร	นักวิจัย
33. นายภาณุวัฒน์	นิมนวล	นักวิจัย
34. นายสุวรรณ	ราชบัณฑิตย์	นักวิจัย
35. นักวิจัยจากจังหวัดอื่นๆ	ประมาณ 15 คน	

เปิดประชุมเวลา 09.30 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา นักวิจัย กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมเวที บอกถึงวัตถุประสงค์ในการมาประชุมได้มีการจัดทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งวันนี้มีนักวิจัยจากพื้นที่อื่นเข้าร่วมเวที จำนวน 15 ท่าน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อศึกษาข้อมูล เงื่อนไข ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อค้นหาหลักและกระบวนการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในตำบลหนองขาม

จากนั้นนักวิจัยจากพื้นที่อื่นพร้อมกับนางวันเพ็ญ ชัยเกตุ ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติการลงพื้นที่ในวันนี้ ดังนี้
ที่ผ่านมการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ อบต.หนองขาม เพียงลงมาสำรวจความต้องการของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ เพื่อนำไปบรรจุลงแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านมานั้นโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับวันนี้ทุกคนที่ลงพื้นที่เรียกว่า “นักวิจัย” ซึ่งนักวิจัยทุกคน ต้องการมาสอบถามข้อมูลต่างๆ ของชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน ปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหา นั่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และพฤติกรรมของบุตรหลาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ โดยผู้ให้ข้อมูลคือคนในชุมชน นักวิจัยจะเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน โดยจะนำเครื่องมือเข้ามาใช้ แต่ละเครื่องมือมีรายละเอียด ดังนี้

- แผนที่ชุมชน คือแผนที่ของหมู่บ้าน ใส่รายละเอียดสำคัญของหมู่บ้าน เช่น บ้านผู้นำชุมชน วัด โรงเรียน จุดเสี่ยงภัย หรือรายละเอียดในหมู่บ้านให้ได้มากที่สุด
- เส้นทางการก่อเกิดเรื่องราวต่างๆ ในหมู่บ้าน ประวัติการทำอาชีพ ประเพณีวัฒนธรรม การเลี้ยงดูบุตรหลาน ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- ปฏิทินการผลิต คือกำหนดช่วงระยะเวลาในการประกอบอาชีพ ประเพณี ช่วงเวลาต่างๆ ในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน

ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ สรุปผล หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน

จากนั้นนักวิจัยจากพื้นที่อื่น ได้นำทุกคนทำสนทนากลุ่มเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับทุกคน พร้อมทั้งแบ่งกลุ่ม มีการแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อจัดทำแผนที่ชุมชนและเส้นทางการก่อเกิดเรื่องราวต่างๆ (Time line)

เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินการเสร็จสิ้น มีการนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม สิ่งที่ต้องปรับปรุงและนัดหมายการประชุมครั้งต่อไป สรุปได้ดังนี้

1. แผนที่ชุมชน

- ทราบถึงจุดบ้านผู้นำชุมชน บ้านปราชญ์ สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน ลานออกกำลังกาย
- ทราบถึงจุดเสี่ยงที่ต้องการติดกล้อง CCTV และติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะ
- ทราบถึงระบบประปาหมู่บ้าน และหอกระจายข่าว
- ทราบถึงบริเวณการปลูกพืชเศรษฐกิจของหมู่บ้าน
- ทราบถึงเส้นทางและจุดเชื่อมต่อกับหมู่บ้านและอำเภอข้างเคียง

2. เส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ (Time line)

- ทราบถึงประวัติหมู่บ้าน เดิมเป็นป่าดงดิบ ชาวบ้านมีการอพยพมาจากภาคอีสาน มีประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมจากภาคอีสาน มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และทอผ้า
- ทราบถึงการดำเนินชีวิตแต่ก่อน มีการพึ่งพาอาศัยกันอยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ มีปู่ย่า ตายาย ลูกหลานอยู่บ้านหลังเดียวกัน การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานจึงสามารถทำได้ทุกวันทุกเวลา เด็ก เยาวชน สมัยก่อนรู้จักใช้ชีวิต สามารถพึ่งพาตัวเองได้ มีการช่วยเหลืองานบ้าน มีการร่วมกลุ่มเล่นแบบบ้านๆ เช่น หมากเก็บ ม้าก้านกล้วย กระโดดยาง ฯลฯ ปัจจุบันมีการแยกเป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ เริ่มออกไปทำงานนอกพื้นที่ ให้เด็ก เยาวชน อยู่กับปู่ย่าตายาย อีกทั้งมีเทคโนโลยีเข้ามาทำให้มีปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหาเด็กติดเกมส์ ปัญหายาเสพติด ปัญหาเด็กแว้น ปัญหาไม่มีแรงงานในครัวเรือน
- ทราบถึงความต้องการสร้างอาชีพให้กับสตรี ผู้สูงอายุในพื้นที่ เนื่องจากมีภาระที่ต้องใช้จ่ายมากขึ้น อีกทั้งผลิตสินค้าออกมาไม่มีตลาดรองรับ

เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินการเสร็จสิ้น ทีมวิจัยได้มีการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม สิ่งที่ต้องปรับปรุงและนัดหมายการประชุมครั้งต่อไป สรุปได้ดังนี้

สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

1. แผนที่ชุมชน

- ทราบแหล่งและสถานที่สำคัญในหมู่บ้านและพื้นที่ข้างเคียง
- ทราบถึงถนน ประปา หอกระจายข่าว ที่มีในพื้นที่และต้องเพิ่มเติม
- ทราบถึงแหล่งทุนและทรัพยากรในพื้นที่

2. เส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ (Time line)

- ทราบประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน กลุ่มคนที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ การประกอบอาชีพและความต้องการของคนในพื้นที่
- ทราบถึงการดำเนินชีวิตจากอดีต - ปัจจุบัน ที่แตกต่างกัน
- ทราบถึงการเลี้ยงดูบุตรหลานในอดีต - ปัจจุบัน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในชุมชน

สิ่งที่ควรปรับปรุง

1. สถานที่แคบ ทำให้เกิดเสียงรบกวน
2. ประเด็นคำถามไม่ชัดเจน
3. การกระตุ้นผู้เข้าร่วมจากทีมวิจัยยังมีน้อย
4. ความกระตือรือร้นของนักวิจัยยังมีน้อย
5. การนัดหมายไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป
ไม่มีการนัดหมาย

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีสร้างความเข้าใจ ครั้งที่ 1 หมู่ที่ 11 บ้านห้วยน้ำจันทรีใต้
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 8 ตุลาคม 2560 เวลา 17.00 – 18.00 น.

ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นางประเทือง	โพธิ์พันธ์	ประชาชน
2. นางพา	พรหมเดช	ประชาชน
3. นางสาวออย	อิเพชร	ประชาชน
4. นายศุภศิลป์	พิมพ์พันธ์	ประชาชน
5. นายเสนาะ	แจ่มอำพร	ผู้นำชุมชน
6. นายสุนันท์	รัชวงษ์	ประชาชน
7. นางเนตรทราย	พินสุบิน	ประชาชน
8. นางสาวกาญจนา	โพธิ์ทอง	ประชาชน
9. นายสำนวน	สุขสวัสดิ์	ประชาชน
10. นางสาวเสาวนีย์	ลูกฟัก	ประชาชน
11. นางสาววน	เรือนทอง	ประชาชน
12. นางสาวปราณี	แสงธรรม	ประชาชน
13. นางยุพิน	มีชนะ	ประชาชน
14. นายชัชวาล	เข็มทอง	ปราชญ์ชาวบ้าน
15. นางสุนิสา	ไชยยา	ประชาชน
16. นางสาวลัดดาภรณ์	ระนำไทยสงค์	ประชาชน
17. นางประเทือง	ระนำไทยสงค์	ประชาชน
18. นายทอง	พุทธโกศา	ประชาชน
19. นางสาวช้วน	เข็มทอง	ประชาชน
20. นางสุพัตรา	แย้มวงษ์	ประชาชน
21. นางสาววัชรภรณ์	ทองเชื้อ	ประชาชน
22. นางมณี	คชวงษ์	ประชาชน
23. นางรัศมี	ศรีวิเศษ	ประชาชน
24. นายประกิจ	เรือนคง	ประชาชน
25. นายชูชาติ	เข็มทอง	ประชาชน
26. นายยงยุทธ	มีชนะ	ประชาชน
27. นายเทพนม	สมจิตร	ประชาชน
28. นายสมบัติ	เรือนคง	ประชาชน
29. นายสวงศ์	โสวัศสะ	ประชาชน
30. นายสุวิทย์	พันศิริ	ประชาชน
31. นายอดิศักดิ์	แจ่มอำพร	ประชาชน
32. น.ส.อำพร	แจ่มอำพร	ประชาชน
33. นางประจวบ	กาฬภักดี	ประชาชน
34. นางเมตตา	ทูนบุญ	ประชาชน
35. นายจอง	พุทธโกศา	ผู้นำชุมชน
36. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
37. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
39. นางสาวศรีเรือน	เพชรสีจา	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 17.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธโกศา นักวิจัย กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมเวที บอกถึงวัตถุประสงค์ในการมาประชุม ได้มีการทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อศึกษาข้อมูล เงื่อนไข ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อค้นหาหลักและกระบวนการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในตำบลหนองขาม

ที่ผ่านมาการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ อบต.หนองขาม เพียงลงมาสำรวจความต้องการของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ เพื่อนำไปบรรจุลงแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านมานั้นโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับวันนี้ทุกคนที่ลงพื้นที่เรียกว่า “นักวิจัย” ซึ่งนักวิจัยทุกคน ต้องการมาสอบถามข้อมูลต่างๆ ของชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน ปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหา นั้น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และพฤติกรรมของบุตรหลาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ โดยผู้ให้ข้อมูลคือคนในชุมชน นักวิจัยจะเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน โดยจะนำเครื่องมือเข้ามาใช้ แต่ละเครื่องมือมีรายละเอียด ดังนี้

- แผนที่ชุมชน คือแผนที่ของหมู่บ้าน ใส่รายละเอียดสำคัญๆ ของหมู่บ้าน เช่น บ้านผู้นำชุมชน วัด โรงเรียน จุดเสี่ยงภัย หรือรายละเอียดในหมู่บ้านให้ได้มากที่สุด
- เส้นทางการก่อเกิดเรื่องราวต่างๆ ในหมู่บ้าน ประวัติการทำอาชีพ ประเพณีวัฒนธรรม การเลี้ยงดูบุตรหลาน ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- ปฏิทินการผลิต คือกำหนดช่วงระยะเวลาในการประกอบอาชีพ ประเพณี ช่วงเวลาต่างๆ ในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน

ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ สรุปผล หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน วันนี้เป็นเพียงการทำความเข้าใจให้ทราบถึงการทำงานของนักวิจัย ที่จะมีการลงพื้นที่อีกครั้ง ในวันที่ขอให้คุณท่านเขียนปัญหาด้านเด็กและเยาวชนและวิธีการแก้ไขปัญหา ที่พบเจอในพื้นที่หมู่บ้านหรือที่ประสบด้วยตัวท่านเองลงในกระดาษที่ได้แจกให้

จากที่ทุกท่านได้เขียนปัญหาด้านเด็กและเยาวชนที่เจออยู่ในขณะนี้ ดังนี้

- ปัญหาเด็กติดเกมส์
- ปัญหาเด็กติดเพื่อน
- ปัญหาเด็กก้าวร้าว ไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่
- ปัญหาเด็กไม่ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน
- ปัญหาเด็กไม่ชอบทำการบ้าน
- ปัญหาเด็กเวลามีเรื่องไม่ปรึกษาพ่อแม่ ญาติพี่น้อง
- ปัญหาเด็กใช้เงินเกินตัว
- ปัญหาเด็กช่วยเหลือตัวเองไม่ได้

แนวทางที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้น คือ

- ให้ อบต.หนองขาม โรงเรียนในพื้นที่ จัดกิจกรรมให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- พ่อแม่และผู้ปกครองต้องฝึกให้เด็กช่วยงานบ้านและทำกิจกรรมส่วนตัวเองบ้าง
- ผู้ปกครองต้องทำตัวให้เป็นแบบอย่าง เช่น ไม่กินเหล้า สูบบุหรี่ ให้เห็น
- ผู้ปกครองต้องเข้าใจเด็กและเยาวชนและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป
- ผู้ปกครองและบุตรหลานควรต้องมีกิจกรรมร่วมกันมากกว่านี้

จากที่ทุกท่านได้เขียนทั้งปัญหาและแนวทางแก้ไขด้านเด็กและเยาวชนมาบางส่วน ทางทีมวิจัยจะขออนุญาตเพื่อให้ทุกท่านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำเวทีวิจัยในครั้งต่อไป เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหมู่ที่ 11 บ้านห้วยน้ำจันทร์ได้อีกครั้ง ในวันที่ 17 ตุลาคม 2560 เวลา 09.00 น. ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม

ปิดการประชุมเวลา 18.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีสร้างความเข้าใจ
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 11 ตุลาคม 2560 เวลา 17.00 – 20.30 น.
ณ ศาลาประชาคมหมู่ที่ 7 ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นางละเอียด	สวนมะลิ	ประชาชน
2. นางเป่า	ทองมีทรัพย์	ประชาชน
3. นายสุรินทร์	ทองมีทรัพย์	ประชาชน
4. นางเตียน	ชูแก้ว	ประชาชน
5. นางอ่อน	เงินเลี้ยง	ประชาชน
6. นางชำนาญ	สวนมะลิ	ประชาชน
7. นายพุด	สวนมะลิ	ประชาชน
8. นางสาวนุชจิรา	ประกอบบุญ	ประชาชน
9. นายสุประดิษฐ์	รอดโรคา	ประชาชน
10. นางละเอียด	สุรามাত্র	ประชาชน
11. นางสาวจิราภรณ์	บุญเมือง	ประชาชน
12. นางสาวสายทอง	เข้มโสภา	ประชาชน
13. นางวาสนา	จวันจินดา	ประชาชน
14. ด.ช.พชรกร	จวันจินดา	เด็กและเยาวชน
15. ด.ช.ธีวสุ		เด็กและเยาวชน
16. ด.ญ.กัญญ์จิรา		เด็กและเยาวชน
17. นายภาณุวัฒน์	นันทวล	นักวิจัย
18. นางทองคำ	คชินทร์	ประชาชน
19. น.ส.จริยา	เพ็งเรือง	ประชาชน
20. นางมินทร์	สิงหกุล	ประชาชน
21. ด.ญ.ขวัญจิรา	วงษ์เนียม	เด็กและเยาวชน
22. นายหนูเล็ก	สิงหกุล	ประชาชน
23. ด.ญ.ปพิชญา	พรมปัจจะเวก	เด็กและเยาวชน
24. นางวิเชียร	คอนสันต์	ประชาชน
25. นางกล่อม	แตงหวาน	ประชาชน
26. น.ส.อุไร	วงษ์สุวรรณ	ประชาชน
27. นางเสงี่ยม	โพธิ์สุวรรณ	ประชาชน
28. นางนิตย	อุ๋ทอง	ประชาชน
29. นางวันนีย์	สุทน	ประชาชน
30. นางพัฒนิตา	วรรณะโส	ประชาชน
31. นางลำยอง	แก้วตา	ประชาชน
32. ด.ช.เดชสิทธิ์	วงษ์ปาน	เด็กและเยาวชน
33. นางเฉลียว	วงษ์สุวรรณ	ประชาชน
34. นางสมนึก	วงษ์สุวรรณ	ประชาชน
35. นายแก้วตา	ไชยมาตร	ประชาชน
36. นายจักรกฤษ	อุ๋ทอง	ประชาชน
37. นายจินดา	เข้มประสพ	นักวิจัย
38. นายธนินธร	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย

39.	นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
40.	นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
41.	นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
42.	นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
43.	นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
44.	นางสาวศรีเรือน	เพชรสีจา	นักวิจัย
45.	นางสาวชนิษฐา	คลองคณิตสรณ์	นักวิจัย
46.	นางสาววันเพ็ญ	ชัยเกตุ	นักวิจัย
47.	นางสาวธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
48.	นายสุวรรณ	ราชบัณฑิตย	นักวิจัย
49.	นางสำเนียง	สมใจเพ็ง	นักวิจัย
50.	นางบุญเสริม	แฉล้มภักดี	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 10.00 น.

นายจินดา แชมประสมพ หัวหน้าโครงการฯ ได้พูดถึงความเป็นมาในการทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อศึกษาข้อมูล เจือใจ ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเพื่อค้นหาหลักและกระบวนการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในตำบลหนองขาม

จากนั้นนางสาวชลธิชา พุทธโกศา แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมเก็บเก็บข้อมูลชุมชนโดยใช้เครื่องมือ Timeline ซึ่งได้ข้อมูลดังนี้

Time Line

พ.ศ.2507

- ครั้งตำบลของหนองขามเป็นของหมู่ 7 หมดเลย
- หมู่บ้านหนองล้ง มีหนองเยอะและมีต้นล้งเยอะ
- คนหมู่ 7 ใช้การตัดไม้เพื่อนำไปเผาถ่านและสร้างบ้าน
- เมื่อก่อนหมู่ 7 เป็นป่าใหญ่มากแต่โดนมนุษย์ทำลาย
- ข้าวไร่อ่อนแบบข้าวเหนียว
- มีการลงแขกดำนา ปลูกมะเขือ ฟักทอง ฟัก ปลูกแลกของกันกิน ไม่มีการซื้อขาย
- ทองบาทละ 400

พ.ศ.2515

- ข้าวไร่หาย เริ่มมีสารเคมีเข้ามา เริ่มมีการชลประทานขนาดเล็กทำให้วิธีการทำนาเปลี่ยนไป
- เริ่มมีการทำไร่อ้อย บ่อบาดาล
- บ่อบาดาลสำหรับใช้ในไร่ ประปาใช้ในครัวเรือน
- ปิดวิกโรงหนังใช้สังกะสีล้อมรอบ ค่าดูหนังคนละ 3 บาท
- ลงแขกเอาแรงทำนากัน หมู่สาวมาจับกัน
- เล่นลูกช่วง มอญซ่อนผ้า หมากเก็บ
- ประเพณีสงกรานต์ ทำบุญกลางบ้าน ทำบุญหลังบ้าน
- เงินเริ่มเข้ามาเป็นปัจจัยหลัก

พ.ศ.2522

- ส่วนผสมของยากวาด เม็ดมะนาว ผิวมะกรูด ว่านน้ำ ไบนาต พริกไทย พริกเทศ ดีปี ชิงแห้ง กระเทียม พิมเสน กาลาปูน มหาหิงค์ อัตรารส่วนทุกอย่าง 1 ส่วน เท่า ๆ กัน

- วิธีทำ นำส่วนผสมทุกอย่างมาผสมน้ำมะนาวกับเกลือ
- วิธีใช้ ใช้มือป้ายแล้วล้างลงไปในคอ
- สรรพคุณ แก้ตัวร้อน คายเสมหะ แก้ไอ เจ็บคอ เมื่อก่อนค่ากวาด 2 บาท แต่ในปัจจุบันค่ากวาด 50 บาท
- ภูมิปัญญา หมอเป่าแก้งูสวัด ไพรามทุ่ง

พ.ศ.2530

- เริ่มมีไฟฟ้าใช้
- ตั้มยารักษาตัวเอง
- มีประเพณีกวนขนมไปทำบุญสงกรานต์

พ.ศ.2535

- มีสถานื่อนามัย
- กินขนมลอดช่อง เปียกปูน ข้าวต้มมัด ขนมห่อ
- งานบวช งานแต่ง ทำขนมกินเอง
- การตั้งบ้านเรือนแบบเครือญาติ

พ.ศ.2536 – ปัจจุบัน

- ศูนย์เด็กเล็กมีความเจริญก้าวหน้า
- จุดเด่น กวาดยา ยาสมุนไพร ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม
- กรทำมาหากินแก่งแย่งกัน
- หม่อนมี 3 ชนิด ขาใบหม่อน ใบหม่อนเลี้ยง ตัวไหม หม่อนกินผล
- ขายรังละ 200 บาท
- มีบริษัทมารับซื้อเป็นตัวไหม

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีสร้างความเข้าใจ ครั้งที่ 2 หมู่ที่ 11 บ้านห้วยน้ำจันทรีใต้
 โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
 ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
 วันที่ 17 ตุลาคม 2560 เวลา 09.30 – 12.00 น.
 ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายจินดา	ช่างประปา	รองนายก อบต.หนองขาม
2. นายจอย	พุทธโกศา	ประธานสภาฯ
3. นายเสนาะ	แจ่มอำพร	สมาชิกสภาฯ
4. นายกฤษณะ	พุทธโกศา	ผู้ใหญ่บ้าน
5. นางประเทือง	โพธิ์พันธ์	ประชาชน
6. นายบุญสม	ราชบัณฑิตย์	ประชาชน
7. นางสาวลักษณ์	คำสร้อยทอง	ประชาชน
8. นางสมหวัง	พุทธโกศา	ประชาชน
9. นางพา	พรหมเดช	ประชาชน
10. นายสมบัติ	สามง่ามจ้อย	ประชาชน
11. นางจันทรี	ทิวาวัชร์	ประชาชน
12. นางสาวสุภรณ์	เรือนทอง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
13. เด็กหญิงกวีนิดา	สมจิตร	เด็กเยาวชน
14. เด็กหญิงสิริประภา	ปทุมสูตร	เด็กเยาวชน
15. นายธงชัย	จุลมุสิก	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
16. นายสำราญ	รัชวงษ์	ประชาชน
17. นางกำไร	บุญรอด	ประชาชน
18. นางพะเยาว์	พันศิริ	ประชาชน
19. นายพิเชษฐ์	รัชวงษ์	ประชาชน
20. เด็กชายรัชชานนท์	ดีเสมอ	เด็กเยาวชน
21. เด็กหญิงอาทิตย์ยา	อิเพชร	เด็กเยาวชน
22. เด็กหญิงดาราวดี	อิเพชร	เด็กเยาวชน
23. เด็กชายสุริยะ	อิเพชร	เด็กเยาวชน
24. นายชัชวาล	เข้มทอง	ประชาชน
25. นางสาวอำพร	แจ่มอำพร	ประชาชน
26. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
27. นายเสริม	อิเพชร	นักวิจัย
28. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
29. นายภาณุวัฒน์	นิมนวล	นักวิจัย
30. นางณัฐกาญจน์	ทองเลิศพร้อม	นักวิจัย
31. นางสาวปภิตตา	สรหงษ์	นักวิจัย
32. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
33. นางสาวนงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
34. นางสาววรรณิษา	สีสด	นักวิจัย
35. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	นักวิจัย
36. นางสาวศรีเรือน	เพชรสีจ่า	นักวิจัย
37. นายธนินธร	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
38. นางสาววันเพ็ญ	ชัยเกตุ	นักวิจัย

39. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
40. นางสาวปาณิดา	ทองแพ	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 09.30 น.

นายจินดา แชมป์ประสพ หัวหน้าโครงการฯ กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมเวที บอกถึงวัตถุประสงค์ในการมาประชุม ได้มีการทำโครงการพัฒนาการจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อศึกษาข้อมูล เงื่อนไข ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อค้นหากลไกและกระบวนการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในตำบลหนองขาม

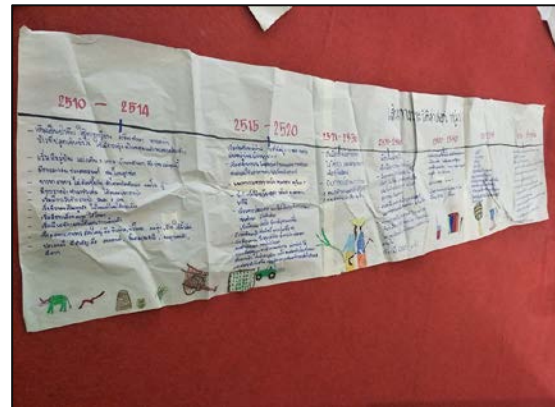
จากนั้นนางสาววันเพ็ญ ชัยเกตุ ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติการลงพื้นที่ในวันนี้ ดังนี้

ที่ผ่านมการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ อบต.หนองขาม เพียงลงมาสำรวจความต้องการของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ เพื่อนำไปบรรจุลงแผนพัฒนาท้องถิ่น ที่ผ่านมานั้นโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับวันนี้ทุกคนที่ลงพื้นที่เรียกว่า “นักวิจัย” ซึ่งนักวิจัยทุกคน ต้องการมาสอบถามข้อมูลต่างๆ ของชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน ปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหา นั่น การเลี้ยงดูบุตรหลาน และพฤติกรรมของบุตรหลาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อสภาพความเป็นอยู่ โดยผู้ให้ข้อมูลคือคนในชุมชน นักวิจัยจะเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน โดยจะนำเครื่องมือเข้ามาใช้ แต่ละเครื่องมือมีรายละเอียด ดังนี้

- แผนที่ชุมชน คือแผนที่ของหมู่บ้าน ใส่รายละเอียดสำคัญของหมู่บ้าน เช่น บ้านผู้นำชุมชน วัด โรงเรียน จุดเสี่ยงภัย หรือรายละเอียดในหมู่บ้านให้ได้มากที่สุด
- เส้นทางการประวัติศาสตร์ (Time line) คือ เส้นทางการก่อเกิดเรื่องราวต่างๆ ในหมู่บ้าน ประวัติการทำอาชีพ ประเพณีวัฒนธรรม การเลี้ยงดูบุตรหลาน ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- ปฏิทินการผลิต คือกำหนดช่วงระยะเวลาในการประกอบอาชีพ ประเพณี ช่วงเวลาต่างๆ ในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน

ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ สรุปผล หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน

จากนั้นนายธนินทร พิมพ์พันธ์ นายธงชัย จันมะณี นางสาวปาริฉัตร สุรามมาตร ได้นำทุกคนทำสนทนากาาร เพื่อสร้าง ความคุ้นเคยให้กับทุกคน พร้อมทั้งแบ่งกลุ่ม มีการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ใช้เครื่องมือ แผนที่ชุมชนและเส้นทางแห่ง

ประวัติศาสตร์

เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินการเสร็จสิ้น มีการนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม สิ่งที่ต้องปรับปรุงและนัดหมาย การประชุมครั้งต่อไป สรุปได้ดังนี้

1. แผนที่ชุมชน

- ทราบถึงจุดบ้านผู้นำชุมชน บ้านผู้รู้ทางประเพณี บ้านปราชาญ และสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน
- ทราบจุดเสี่ยงในหมู่บ้าน ที่ต้องการให้มีการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง
- ทราบถึงถนนสายหลักและผิวถนน
- ทราบจุดที่มีการติดตั้งกล้อง CCTV
- ทราบแหล่งทรัพยากรทางน้ำ (ประปา, บ่อ, สระ)

2. เส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ (Time line)

- ทราบประวัติหมู่บ้าน ที่แยกมาจากหมู่ที่ 7

- ทราบถึงอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของชุมชน เช่น ทำอ้อย ทำนา ทำสวน

- ทราบถึงประเพณีวัฒนธรรมไททรงดำที่มีอยู่ในหมู่บ้าน

- ทราบถึงการดำเนินชีวิตจากอดีตที่จะมีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันทำการเกษตรไม่มีการจ้าง มีการรวมกลุ่มพูดคุยกันในช่วงเย็น ปัจจุบันไม่ค่อยมีเนื่องจากมีชีวิตส่วนตัวมากขึ้น มีเครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น ทำให้ไม่มีเวลาพูดคุยพบปะเห็นหน้ากันเท่าที่ควร

- ทราบถึงการเลี้ยงดูบุตรหลาน ในอดีตการเลี้ยงดูจะเป็นแบบให้เด็กและเยาวชนได้ลงมือทำ เด็กและเยาวชนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้มากกว่าปัจจุบัน การอบรมสั่งสอนจะทำช่วยกินข้าวตอนเย็น สอนให้รู้จักช่วยเหลือคนในครอบครัว ปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีปัญหาจากสื่อโซเชียล ติดโทรศัพท์มือถือ ติดเกมส์ ติดเพื่อน ก้าวร้าวไม่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ อาจมาจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่สมัยนี้เน้นให้ลูกเรียนหนังสือและไม่มีเวลาอบรมเลี้ยงดู เด็กและเยาวชนอยู่กับปู่ย่าตายาย

- ทราบถึงความต้องการให้มีการรวมกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านและให้ทางกาารจัดหาตลาดในการกระจายสินค้า

เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินการเสร็จสิ้น ทีมวิจัยได้มีการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม สิ่งที่ต้องปรับปรุงและนัดหมายการประชุมครั้งต่อไป สรุปได้ดังนี้

สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

1. แผนที่ชุมชน

- ทราบบ้านผู้นำชุมชน บ้านผู้รู้ทางประเพณี บ้านปราชาญ และสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน

- ทราบถึงแผนที่ชุมชน ถนนสายหลักและสายรอง รวมทั้งจุดเสี่ยง และจุดที่ต้องการแก้ไขปัญหาเรื่องอุบัติเหตุทางถนน

- ทราบแหล่งทรัพยากรทางน้ำในชุมชน

2. เส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ (Time line)

- ทราบประวัติหมู่บ้าน การประกอบอาชีพและประเพณีวัฒนธรรมไททรงดำที่มีอยู่ในหมู่บ้าน
- ทราบถึงการดำเนินชีวิตจากอดีต – ปัจจุบัน ที่แตกต่างกัน
- ทราบถึงการเลี้ยงดูบุตรหลานในอดีต – ปัจจุบัน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในชุมชน

สิ่งที่ควรปรับปรุง

1. สถานที่ในการประชุมแคบ ทำให้เกิดเสียงรบกวนซึ่งกันและกัน
2. ประเด็นคำถามยังไม่ชัดเจน
3. การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ยังไม่เรียบร้อย
4. การแบ่งช่วงระยะเวลากลุ่ม เส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ (Time line) เป็นช่วงยาวเกินไป
5. ไม่มีการเปลี่ยนกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
6. อาหารว่างมาช้าเกินไป
7. นักวิจัยไม่ช่วยกระตุ้นความน่าสนใจผู้เข้าร่วม

นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

นัดหมายลงพื้นที่ทำความเข้าใจ หมู่ที่ 3 บ้านทะเลเพลาะ วันอังคาร ที่ 31 ตุลาคม 2560 เวลา 16.00 น. ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีสร้างความเข้าใจ หมู่ที่ 3
 โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
 ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
 วันที่ 21 พฤศจิกายน 2560 เวลา 16.30 – 20.00 น.
 ณ ศาลาประชาคมหมู่ที่ 3 ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1.	นางจินดา	พิมพ์พันธ์	ประชาชน
2.	นายแดง	แดงทอง	ประชาชน
3.	นายพัน	สมหวัง	ประชาชน
4.	นายสมบัติ	โรจนพัฒน์	ประชาชน
5.	นายรอง	เข้มประสพ	ประชาชน
6.	นายปรีชา	สว่างศรี	ประชาชน
7.	นายวิรัตน์	สระคำ	ประชาชน
8.	นายศริน	ดวงจินดา	ประชาชน
9.	นางสมัย	พลที	ประชาชน
10.	นางวารี	เจตนาเสน	ประชาชน
11.	นางณัฐภรณ์	แก้วเรือง	ประชาชน
12.	น.ส.รุ่งฤดี	สว่างคือ	ประชาชน
13.	นายไวพจน์	รักเทศ	ประชาชน
14.	นายเชียน	อัทโธ	ประชาชน
15.	นางบุญรอด	ธัญญเจริญ	ประชาชน
16.	นางกุหลาบ	สมหวัง	ประชาชน
17.	นางจันดี	เทพเทียน	ประชาชน
18.	นายสวาท	สว่างศรี	ประชาชน
19.	นางแคลน	เจตนาเสน	ประชาชน
20.	นางวิไล	เข้มประสพ	ประชาชน
21.	น.ส.ชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
22.	นายสละ	พูลสมบัติ	ประชาชน
23.	นายพุง	อยู่เลี้ยง	ประชาชน
24.	นางสายฝน	อยู่ปรีชา	ประชาชน
25.	นางมณี	พฤษดี	ประชาชน
26.	น.ส.อุไร	เขยด่านกลาง	ประชาชน
27.	นางประจัน	กลิ่นหอม	ประชาชน
28.	ด.ญ.พิมพ์ศิริ	เข้มประสพ	เด็กและเยาวชน
29.	ด.ญ.พรศิริ	เข้มประสพ	เด็กและเยาวชน
30.	นางมานิตย์	สระคำ	ประชาชน
31.	ด.ช.ปรวรรตน์	พลาวยาม	เด็กและเยาวชน
32.	ด.ช.สรารุช	มาลัย	เด็กและเยาวชน
33.	น.ส.นงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
34.	นางอุษา	เข้มเพชร	ประชาชน
35.	น.ส.สุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
36.	นางหวาน	แก้วเรือง	ประชาชน
37.	นางณัฐกาญ	ทองเลิศพร้อม	นักวิจัย
38.	น.ส.ปกิตตา	สรหงษ์	นักวิจัย

39.	น.ส.วรรณิษา	สีสด	นักวิจัย
40.	นายธงชัย	จันทะณี	นักวิจัย
41.	นายศิริพรชัย	หงษ์ษา	ประชาชน
42.	นายเสริม	อิเพชร	นักวิจัย
43.	นายภานุวัฒน์	นิ่มนวล	นักวิจัย
44.	ด.ช.ภูริพัฒน์	เข้มประสพ	เด็กและเยาวชน
45.	ด.ช.ภูมินทร์	เข้มประสพ	เด็กและเยาวชน
46.	นายประชุม	หงษ์ษา	ประชาชน
47.	น.ส.จรัสดวง	ทองคำ	ประชาชน
48.	นายธนิษฐ	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 17.00 น.

นายจินดา เข้มประสพ หัวหน้าโครงการฯ กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมเวที บอกถึงวัตถุประสงค์ในการมาประชุมได้มีการทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

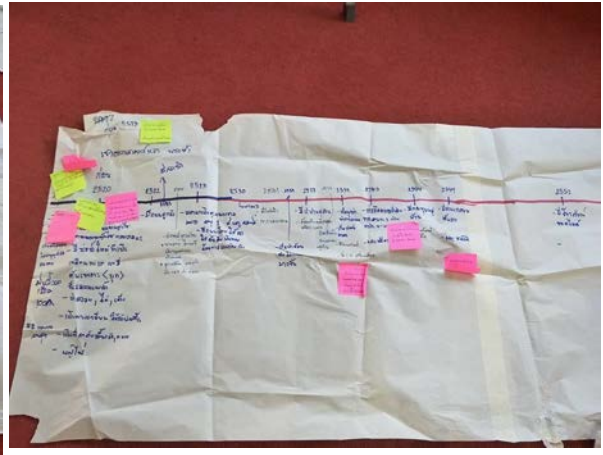
- เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อศึกษาข้อมูล เงื่อนไข ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อค้นหาหลักและกระบวนการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในตำบลหนองขาม

จากนั้นนางสาววันเพ็ญ ชัยเกตุ ได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติการลงพื้นที่ ดังนี้
การลงพื้นที่ในวันนี้มีวัตถุประสงค์ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ซึ่งที่ผ่านมามีการลงมาสำรวจข้อมูลจะเป็นการสอบถามถึงความต้องการที่จะให้ทางหน่วยงานมาช่วยเหลือความเดือดร้อนเพียงเท่านั้น แต่ในวันนี้ทุกคนที่มาจะได้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อหาวิธีทางในการแก้ไขปัญหาและทุกท่านก็จะเป็นผู้เล่าเหตุการณ์ในชุมชนหมู่ที่ 3 ให้กับทางทีมนักวิจัย ซึ่งข้อมูลที่ต้องการทราบจะเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรหลานของทุกท่านตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมและการเลี้ยงดูบุตรหลาน ประวัติศาสตร์ชุมชนตั้งแต่การก่อตั้งเป็นชุมชนบ้านทะเลเพลาะ การจะทำการเล่าผ่านเครื่องมือที่ทางนักวิจัยจะนำมาใช้ คือ

- แผนที่ชุมชน คือแผนที่หมู่บ้าน ใส่รายละเอียดสำคัญ ของหมู่บ้าน เช่น บ้านผู้นำชุมชน วัด โรงเรียน จุดเสี่ยงภัย หรือรายละเอียดในหมู่บ้านให้ได้มากที่สุด
- เส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ (Time line) คือ เส้นทางการก่อเกิดเรื่องราวต่างๆ ในหมู่บ้าน ประวัติการทำอาชีพ ประเพณีวัฒนธรรม การเลี้ยงดูบุตรหลาน ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ สรุปผล หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา
ร่วมกัน

จากนั้นนางสาวปาริฉัตร สุรามมาตร ได้นำทุกคนทำสนทนากาการเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับทุกคน พร้อมทั้งแบ่งกลุ่ม มีการแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม ใช้เครื่องมือ แผนที่ชุมชนและเส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ (Time line)

เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินการเสร็จสิ้น มีการนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม สิ่งที่ต้องปรับปรุงและนัดหมาย การประชุมครั้งต่อไป สรุปได้ดังนี้

1. แผนที่ชุมชน

- ทราบถึงจุดบ้านผู้นำชุมชน บ้านผู้รู้ทางประเพณี สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน
- ทราบถึงถนนสายหลักและผิวถนน
- ทราบแหล่งทรัพยากรทางน้ำ (ประปา, บ่อ, สระ)
- ทราบถึงจุดเสี่ยงในหมู่บ้าน
- ทราบถึงแหล่งการเพาะปลูกและแหล่งที่ชุมชนนัดทำกิจกรรม

2. เส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ (Time line)

- ทราบถึงชื่อชุมชน ทะเลเพลาะ เกิดจากในหนองน้ำขนาดใหญ่มีต้นเพลาะ (บุก) ขึ้นอยู่เต็มสระ จึงได้ตั้งชื่อ

- ทราบถึงวิถีการดำเนินชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยกันมาตั้งแต่อดีต
- ทราบถึงศูนย์รวมของคนในหมู่บ้านคือเจ้าอาวาสวัด
- ทราบถึงการเลี้ยงดูลูกหลานในอดีตคือให้ช่วยทำงานบ้าน ทำสวน ทำไร่ เพาะที่จะทำไหวและมีการอบรมเลี้ยงดูกันในชวงเย็น ช่วยสอนการบ้าน

- ทราบถึงในอดีตมีเวลาได้พบเจอและพูดคุยกันมากกว่าปัจจุบัน เพราะไม่มีเทคโนโลยีเหมือนปัจจุบัน เวลาว่างส่วนใหญ่ก็จะพูดคุยกันเป็นกลุ่มๆ

- ทราบถึงประเพณีในปัจจุบันจะมีการไปทำบุญกันทั้งครอบครัว แต่ปัจจุบันเด็กและเยาวชนไม่ค่อยเข้าวัดทำบุญ และไม่ไปไหนมาไหนมาผู้ปกครอง แต่จะไปกับเพื่อน

- ทราบถึงครอบครัวปัจจุบันจะเน้นให้ลูกหลานเรียนสูงๆ จะได้มีงานดีๆทำ ไม่นเน้นให้ลูกหลานทำเกษตรเหมือนแต่ก่อน ทำให้วัยรุ่นไม่ค่อยอยู่ในพื้นที่แต่จะไปทำงานในเมืองหลวงเป็นส่วนใหญ่

เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินการเสร็จสิ้น ทีมวิจัยไม่มีการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม สิ่งที่ต้องปรับปรุงและนัดหมายการประชุมครั้งต่อไป สรุปได้ดังนี้

สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

1. แผนที่ชุมชน

- ทราบบ้านผู้นำชุมชน และสถานที่สำคัญในหมู่บ้าน
- ทราบถึงเส้นทางถนนสายหลักและสายรอง จุดเสี่ยง และจุดที่ต้องการแก้ไขปัญหาเรื่องอุบัติเหตุทาง

ถนน

- ทราบถึงเส้นทางการใช้น้ำและบ้านที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค

2. เส้นทางการประวัติศาสตร์ (Time line)

- ทราบประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- ทราบถึงการดำเนินชีวิตอดีต – ปัจจุบัน
- ทราบถึงการเลี้ยงดูบุตรหลานในอดีต – ปัจจุบัน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนในชุมชน

สิ่งที่ควรปรับปรุง

1. ประเด็นคำถามยังไม่ชัดเจน
2. ไม่สามารถควบคุมผู้เข้าร่วมประชุมได้
3. มีการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมยังไม่เพียงพอ
4. การจดประเด็นคำตอบยังไม่ชัดเจนและครอบคลุม
5. นักวิจัยยังไม่ตื่นตัวที่จะช่วยกันทำงาน

นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

ไม่มีการนัดหมาย

ปิดการประชุม 20.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจสอบรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีสร้างความเข้าใจโรงเรียนบ้านหนองห้าง
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2561 เวลา 15.30 – 17.00 น.
ณ โรงเรียนบ้านหนองห้าง ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. เด็กหญิงเนตรทราย	โพธิ์กลิ่น	เด็กเยาวชน
2. เด็กหญิงชลธิชา	วงศ์สุวรรณ	เด็กเยาวชน
3. เด็กหญิงอัจฉราภรณ์	แก้วตา	เด็กเยาวชน
4. เด็กชายนฤนาท	ครองชื่น	เด็กเยาวชน
5. เด็กชายผลิตโชค	แก้วตา	เด็กเยาวชน
6. เด็กชายณัชพล	วังเปรม	เด็กเยาวชน
7. เด็กชายอนุกุล	ทองสุข	เด็กเยาวชน
8. เด็กชายอนันต์	แก้วตา	เด็กเยาวชน
9. เด็กชายเกษมสันต์	วังกรานต์	เด็กเยาวชน
10. เด็กชายณัฐพนธ์	คงกระโทก	เด็กเยาวชน
11. เด็กชายณัฐวุฒิ	พิมพ์ภูธร	เด็กเยาวชน
12. เด็กหญิงศนิสา	สุขทอง	เด็กเยาวชน
13. เด็กหญิงปุณยพร	อู่ทอง	เด็กเยาวชน
14. เด็กหญิงศิริลักษณ์	มีชะนะ	เด็กเยาวชน
15. เด็กหญิงน้ำฝน	โลมา	เด็กเยาวชน
16. เด็กหญิงปนัดดา	พรวยยงค์	เด็กเยาวชน
17. เด็กหญิงชุติกายุจน์	สมใจเพ็ง	เด็กเยาวชน
18. เด็กหญิงพรพณา	อู่ทอง	เด็กเยาวชน
19. เด็กหญิงสุจิวรรณ	วงศ์สุวรรณ	เด็กเยาวชน
20. เด็กหญิงสุมิตรา	วงศ์ละคร	เด็กเยาวชน
21. เด็กหญิงสุกฤตา	วงศ์ทอง	เด็กเยาวชน
22. เด็กชายณัฐนันท์	แป้นทอง	เด็กเยาวชน
23. เด็กหญิงจันธรา	เอมอุ้นจิตร	เด็กเยาวชน
24. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
25. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
26. นายจินดา	แจ่มประสพ	นักวิจัย
27. นายสมบูรณ์	แพรราช	นักวิจัย
28. นางสาวน้ำทิพย์	ดีเสมอ	นักวิจัย
29. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
30. นางสาวนงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
31. นางสาววันเพ็ญ	ชัยเกตุ	นักวิจัย
32. นางสาวปาณิดา	ทองแพ	นักวิจัย
33. นางธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
34. นางสาวขนิษฐา	คล่องคณิตสรณ์	นักวิจัย
35. นางสาวลภัสสร	คขวางษ์	นักวิจัย
36. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
37. นายธนินธร	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
38. นายอาวุธ	วารี	รองปลัด อบต.

39. นางสาวศรีเรือน	เพชรสีจา	นักวิจัย
40. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี	ปลัด อบต.
41. นางสาววรรณิษา	สีสด	นักวิจัย
42. นางบุญเสริม	แฉล้มภักดี	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 15.30 น.

นายจินดา แชมป์ประสพ หัวหน้าโครงการฯ กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมเวที บอกถึงวัตถุประสงค์ในการมาประชุมได้มีการทำโครงการพัฒนาการจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อศึกษาวิถีชีวิตสภาพความเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อศึกษาข้อมูลเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อค้นหาโอกาสและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบลหนองขาม

จากนั้นนายธนินทร พิมพ์พันธ์ นายธงชัย จันมะณี นางสาววันเพ็ญ ชัยเกตุ ได้นำทำสังฆทานการและแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม

จากนั้นนางสาวชลธิชา พุทธโกศา ได้กล่าวถึงแนวทางในการลงพื้นที่ทำวิจัยในวันนี้ ซึ่งจะทำการสอบถามข้อมูลจากเด็ก เยาวชน ซึ่งขอให้ทุกคนให้ความสำคัญในการตอบคำถามและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทุกคนสามารถแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เราจะได้ข้อมูลที่เด็ก เยาวชนต้องการไปสรุปและดำเนินการต่อไป

เมื่อแต่ละกลุ่มดำเนินการเสร็จสิ้น ทีมวิจัยไม่มีการสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม สิ่งที่ต้องปรับปรุงและนัดหมายการประชุมครั้งต่อไป สรุปได้ดังนี้

สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

ข้อมูลในอดีตที่ได้จากเด็กและเยาวชน

1. ถนนแถวบ้านจะเป็นทางลูกรัง ฝุ่นละอองมีจำนวนมาก การไปไหนมาไหนค่อนข้างลำบาก
2. เวลาว่างจะเล่นฟุตบอล ซี่ม้าก้านกล้วย กระโดดยาง ตีแปะ หมากเก็บ มอญซ่อนผ้า
3. ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน เช่น รดน้ำผัก เลี้ยงไก่ ล้างจาน
4. ช่วยมีดๆ จะมีการนั่งคุยภายในครอบครัวและบ้านใกล้เคียง
5. ไปทำบุญตักบาตรในช่วงวันพระ เทศกาลต่างๆ
6. เวลาไปโรงเรียนพ่อแม่ จะมาส่ง

ข้อมูลปัจจุบันที่ได้จากเด็กและเยาวชน

1. อาชีพส่วนใหญ่ของที่บ้าน คือ ทำไร่ ทำนา ทำสวน รับจ้างทั่วไป
2. ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย คนหนุ่มสาวไปทำงานที่อื่น
3. เวลาว่างจะเล่นโทรศัพท์ ดูทีวี เล่นกีฬา ซี่จักรยาน
4. เวลามีปัญหาจะปรึกษาเพื่อนในกลุ่ม

5. ไม่ค่อยมีเวลาคุยกับผู้ปกครอง เพราะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน และมีเทคโนโลยีเข้ามา
6. การสัญจรไปไหนมาไหนสะดวกขึ้น ถนนดีขึ้น น้ำ ไฟเพียงพอ
7. ไม่ค่อยได้ทำงานบ้าน เพราะพ่อแม่ จะเน้นให้เรียน
8. ไม่ค่อยได้เข้าวัดทำบุญเหมือนแต่ก่อน

ข้อมูลอนาคตที่ได้จากเด็กและเยาวชน

1. โตขึ้นอยากเป็นครู ทหาร นักกีฬา
2. อยากมีครอบครัวที่อบอุ่น พ่อแม่ไม่ทะเลาะกัน
3. อยากมีเวลาอยู่กับพ่อแม่ ไปเที่ยวด้วยกัน
4. อยากเห็นสังคมสงบสุข ไม่มียาเสพติด
5. อยากให้พ่อเลิกกินเหล้า
6. อยากให้มีประเพณีแบบเก่าๆ
7. อยากให้มีการจัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออก

ข้อดีในการใช้เทคโนโลยี

1. ทำให้เรารู้จักคนได้มากขึ้น
2. ทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวก รวดเร็ว
3. ทำให้โลกกว้าง แคบลง
4. ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายและรวดเร็ว

ข้อเสียจากการใช้เทคโนโลยี

1. ทำให้มีการหลอกลวง
2. ไม่มีเวลาได้พูดคุยกันเหมือนเมื่อก่อน
3. ทำให้เด็กและเยาวชน และคนโต ติดโทรศัพท์
4. ทำให้เด็กและเยาวชน ไม่สนใจเรียน
5. ทำให้สายตาเสีย
6. ทำให้เสียเงิน

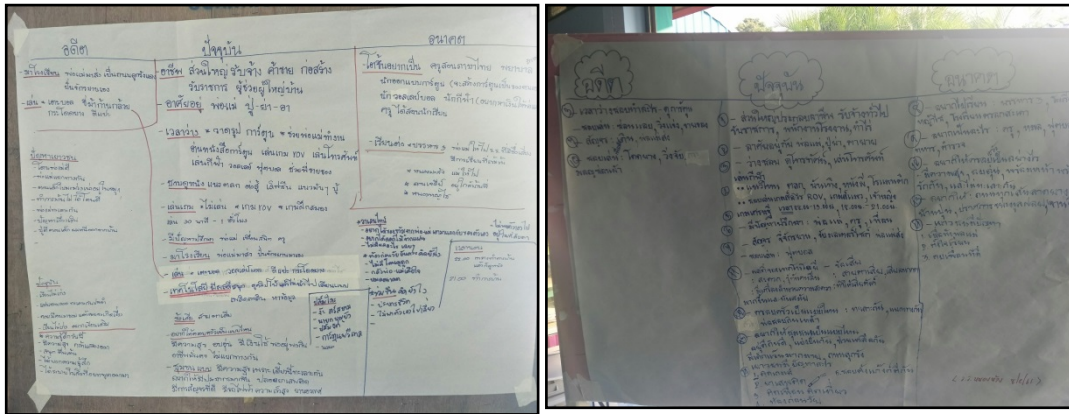
ปัญหาของเด็กและเยาวชน

1. ติดเกมส์ ติดโทรศัพท์
2. ไม่สนใจเรียน
3. ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ผู้ปกครอง
4. เวลามีปัญหา ไม่มาปรึกษาพ่อแม่ ผู้ปกครอง
5. มีพฤติกรรมลอกเลียนแบบสิ่งที่ไม่ดี
6. ปัญหายาเสพติด
7. ปัญหาทะเลาะวิวาท

แนวทางในการแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชน

1. จัดให้มีการฝึกอบรมใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
2. เวลาเมื่ออบรมอยากให้มีผู้ปกครองเข้าด้วย
3. มีเวทีให้เด็กและเยาวชนได้แสดงออก แสดงความคิดเห็น

สิ่งที่ควรปรับปรุง

1. การเตรียมความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์
2. การจดประเด็น การสรุปประเด็น ยังไม่ชัดเจน
3. การเตรียมเนื้อหาการยังไม่ถี่ถ้วน
4. การชี้แจงวัตถุประสงค์ยังไม่ชัดเจน
5. การรวบรวมประเด็นคำถามยังไม่ครอบคลุม และหลากหลาย

นัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

นัดประชุม วันพฤหัสบดี ที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561 เวลา 16.00 น. ณ ศูนย์ผู้สูงอายุตำบลหนองขาม

ปิดการประชุม 17.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา

ผู้สรุปรายงานการประชุม

นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้ตรวจสอบรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 20 กันยายน 2560 เวลา 10.00 – 12.00 น.
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายบุญยัง	วังเปรม	นายก อบต.หนองขาม
2. นายจินดา	แฉ่มประสพ	รองนายก อบต.หนองขาม
3. นายจอง	พุทธโกศา	ประธานสภาฯ
4. นายณรงค์	วงษ์สุวรรณ	สมาชิกสภาฯ
5. นายพลอย	อยู่นันต์	สมาชิกสภาฯ
6. นายสมศักดิ์	โพธิ์สุวรรณ	สมาชิกสภาฯ
7. นายทองเหมาะ	เปรมทอง	สมาชิกสภาฯ
8. นายสยาม	เดชเดชา	สมาชิกสภาฯ
9. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	สมาชิกสภาฯ
10. นายวิเศษ	พงศ์เกษตร	สมาชิกสภาฯ
11. นางสาวศรีเรือน	เพชรสีจา	สมาชิกสภาฯ
12. นายสนอง	ศุภย์ศรี	สมาชิกสภาฯ
13. นางชวนชม	เข้มเพชร	ผู้ใหญ่บ้าน
14. นายลำดวน	รังษิบุตร	ผู้ใหญ่บ้าน
15. นายประสาร	หอมไม่หาย	ผู้ใหญ่บ้าน
16. นางทองดี	กร่างปรีชา	ผู้ใหญ่บ้าน
17. นายฤกษ์	พุทธโกศา	ผู้ใหญ่บ้าน
18. นายสัญญา	ศรีบัวขำ	ผู้ใหญ่บ้าน
19. นางประไพภรณ์	วงศ์เกิด	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
20. นายแสงฉาย	ห้วงประโคน	ครูโรงเรียนบ้านหนองขาม
21. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี	ปลัด อบต.หนองขาม
22. นายธนิธ	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
23. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
24. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
25. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
26. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
27. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 10.00 น.

นายจินดา แฉ่มประสพ หัวหน้าโครงการฯ กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมเวที บอกถึงวัตถุประสงค์ในการมาประชุมได้มีการทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการชวนประชุมในวันนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและเพื่อศึกษาข้อมูลเงื่อนไข ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จากนั้นนายธนิธ พิมพ์พันธ์ นายธงชัย จันมะณี นางสาววันเพ็ญ ชัยเกตุ ได้นำทำสนทนากลุ่มและแบ่งกลุ่ม ออกเป็น ตามหมู่บ้านเพื่อทำเครื่องมือ Timeline และนำมาเสนอ ดังนี้

Time Line หมู่ที่ 2

พ.ศ.2513

- มีวัดเพราะก่อนหน้านี้เรียนที่สระเตย ไปทำบุญที่วัดสระเตย
- มีบ้าน 100 หลังคาเรือน
- หมู่ 2 แจงงามสามชุก

พ.ศ.2520

- แยกจาก อ.สามชุกเป็นกิ่ง อ.หนองหญ้าไซ ต.แจงงาม หมู่ 2
- มีบ่อน้ำใหญ่ที่เป็นเหมือนทะเลและมีต้นเพลาะ(บุก) ขึ้นรอบหนองน้ำ
- ป่าสงวน, ไร่, เต็ง
- เป็นทางเกวียนใช้น้ำบ่อต้น
- เป็นที่อาศัยเลี้ยงวัว , ควาย
- ผ.ญ.ไฟ

พ.ศ.2522

- มีถนนลูกรัง

พ.ศ.2523

- มีสระวัด

พ.ศ.2524

- ประชาชนชาวบ้าน
*ยายสาย ไทยศรี เป็นหมอต้าแยทำคลอด
*ลุงเปลื้อง ดวงแก้ว เป็นหมอเป่า พ่นยา

พ.ศ.2525

- แยกมาเป็นตำบลหนองขาม หมู่ 1 มี ผ.ญ.สมยงค์
- มีถนนโดยใช้รถไถดันดินเป็นทางโดยการร่วมมือกัน

พ.ศ.2530

- แยก หมู่ 3

พ.ศ.2531

- มีไฟฟ้า
- เจาะบ่อบาดาล

พ.ศ.2533

- เริ่มทำอ้อยส่งโรงงานมากขึ้น

พ.ศ.2537

- มีประปาหมู่บ้าน
- เริ่มทำพริกสด , พริกแดง

พ.ศ.2538

- มีรถอีแต่นคันแรกของหมู่บ้าน

พ.ศ.2539

- เริ่มบุกป่าทำการเกษตร
- เริ่มก่อตั้ง อบต.
- มีโทรศัพท์
- มี CD เครื่องเสียง

พ.ศ.2543

- การถือครองที่ดินจาก กบท.5 เป็น ส.ป.ก.4-01
- ผ.ญ.ปรีชา สว่างศรี

พ.ศ.2544

- มีกองทุนหมู่บ้าน
- โทรศัพท์มือถือ

พ.ศ.2549

- มีถนนลาดยางเส้นแรก
- ผ.ญ.สมบัติ

พ.ศ.2552

- มีโทรศัพท์จอสีไลต์

พ.ศ.2555

- มีแท็บเล็ต
- เริ่มทำผักเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ปลูกเองกินเองเหลือขาย
- ให้ความอบอุ่นในการเลี้ยงดูลูก
- เลี้ยงหลาน(แบบตามใจ)

พ.ศ.2558

- ลาดยางหน้าวัด
- สร้างแรงจูงใจให้กับเด็กโดยการให้ค่าตอบแทน
- กินแบบที่มีอยู่ในครัวเรือน

พ.ศ.2560

- มี WIFI หมู่บ้าน

Time Line 9

พ.ศ.2512

- เป็นป่าดงดิบ
- มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่
- ทางส่วนมากเป็นทางเกวียน
- อาชีพส่วนใหญ่ทำข้าวไร่
- ใช้ตะเกียง
- มีชาวอีสานอพยพเข้ามาอยู่
- ใช้ควายไถนา
- มีวัด โรงเรียน
- มีโรคระบาดในควาย

พ.ศ.2530

- มีถนนลงหินคลุก
- มีจักรยาน มีจักรยานยนต์ รถไถ
- มีบ่อบาดาล
- มีการทำอ้อยเพิ่มขึ้น
- มีไฟฟ้าบางส่วน
- มีการทำนาข้าว
- มีการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม

พ.ศ.2535

- มีประปาใช้
- มีกลุ่มสตรีแม่บ้าน

- มีไฟฟ้าใช้ทุกบ้าน
- มีกลุ่มทอผ้า
- มีถนนคอนกรีต
- มีโทรศัพท์บ้าน
- มีทีวี
- โรงงานเย็บผ้า

พ.ศ.2538

- มีอนามัยหนองเสือเด่น
- มี อบต.
- มีทางลาดยาง
- มีเสียงตามสาย
- ศูนย์หม่อนไหม
- มีรถยนต์
- ก.ศ.น.

พ.ศ.2544

- มีกองทุนหมู่บ้าน
- มีโรงสีชุมชน
- มีลานตากข้าว
- มีเสาสัญญาณโทรศัพท์
- มีโทรศัพท์มือถือ
- มีรถโดยสารประจำทาง
- ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
- มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในโรงเรียน
- เริ่มมียาเสพติด
- เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ – ผู้พิการ
- มีตลาดนัดวันจันทร์ อังคาร พุธ ศุกร์ เสาร์

พ.ศ.2551

- มีศาลาประชาคม
- ชมรมผู้สูงอายุ
- กลุ่มทำสบู่ไหม

พ.ศ.2558

- มีโรคระบาดทางไก่
- มีฟาร์มไก่
- มีลานกีฬาออกกำลังกาย
- มีศูนย์เด็กเล็กของ อบต.
- มีกลุ่มถักกระเป๋า

พ.ศ.2560

- มีเน็ตประชารัฐ
- โครงการปลูกหม่อนทำไบซา (9101)
- มีชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็ง
- มีโครงการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย
- กลุ่มทำน้ำหม่อนเบอร์รี่ , ผลสด แปรรูปเป็นเค้กหม่อน

Time Line หมู่ 11

พ.ศ.2510 – 2514

- เดิมเป็นป่าทึบ ใช้ทางเกวียน อาชีพทำนา หาของป่า ข้าวที่ปลูกเป็นข้าวไร่ ใช้ไม้กระทุ้งเป็นหลุมแล้วหยอดเมล็ดข้าว
- เริ่มมีหมู่บ้าน แบ่งเป็น 3 เกาะ บ้านหลังแรก คือ บ้านแม่คุณบี
- มีการละเล่นช่วงสงกรานต์ เช่นโยนลูกช่วง
- การหาอาหารไม่ต้องซื้อกิน ตกไซหาปลากินเอง หอยโข่ง ปู
- มีการถางป่าทำนาข้าวเพิ่ม ใช้คนลงแขกถางป่า
- เริ่มมีการรับจากถากป่า วันละ 5 บาท
- เริ่มมีถนนเป็นลูกรัง ไปไหนมาไหนใช้การเดินทาง
- เริ่มมีการเลี้ยงควายใช้ไถนา
- เริ่มมีรถจักรยานใช้แทนการเดินทาง
- พืชผลทางเกษตรส่วนใหญ่คือ ข้าวฟ่าง ข้าวโพด ฝรั่ง ข้าว ใช้น้ำฝน
- ประเพณีที่สำคัญ คือ สงกรานต์ ขึ้นศาลประจำปี มอญช้อนผ้า ผีเสก

พ.ศ.2515 – 2520

- เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน จากที่มีอยู่ 4 – 5 หลัง รวมกันเป็นหมู่บ้านแรงงาน หมู่ที่ 1
- เริ่มสร้างถนน โดยริเริ่มสร้างถนนด้วยการลงแขก ทำถนนใช้แรงงานคน ริเริ่มโดยป่าสุรินทร์
- แยกจากแรงงานมาเป็นหนองขามอยู่ในหมู่ที่ 7
- น้ำกินน้ำใช้จะเป็นบ่อสาว บ่อโพรง จะต้องหามาใช้
- เริ่มเจาะบ่อบาดาลและใช้น้ำในการทำเกษตร เช่นทำนา มีไฟฟ้าเข้ามา
- เริ่มมีถนน มีรถไถ มีรถสัญจรมากขึ้น
- มีการทำนาปัง เริ่มมีหนี้ เพราะกู้มาซื้อรถ
- เริ่มมีกองทุน มีกลุ่มแม่บ้าน มีการแปรรูปอาหาร เช่นทำปลาร้า ตองผักไว้กินเอง
- การเลี้ยงดูบุตรจะมีการสอนทำงาน แบ่งหน้าที่ให้ตั้งแต่เช้า เพื่อทำงานบ้าน งานไร่ จะต้องทำเป็นทั้งหมดและต้องทำให้เสร็จ ก่อนที่จะมาเตรียมตัวเองเพื่อไปเรียน

พ.ศ.2521 – 2530

- เริ่มมีการจ้างถากหญ้าไม่ให้รก และสาวกระเถาเพื่อทำไร่อ้อย
- มีปราชญ์ด้านการรักษา
- *หมอนำคลอดคือ ป้าแก้ว
- *หมอนพ่นเป่าคือ ลุงซิว

พ.ศ.2531 – 2540

- มีรถเพิ่มมากขึ้น
- เริ่มมีประปาหมู่บ้านเพิ่มขึ้น
- มีสหกรณ์ทำไร่แรงงานให้เงินกู้ไม่เกิน 4,000 บาทต่อครัวเรือน เพื่อใช้ทำการเกษตร ต่อมาสหกรณ์เริ่มขาดทุน
- ตั้งแต่มี อบต. เริ่มมีการพัฒนาและการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น
- ด้านประเพณี (สงกรานต์) การตักถรด เรียไรเงินข้าววัดหายไป การยกมือไหว้ขอผัดแบ่งอย่างนอบน้อมกันหายไป
- เริ่มมี อบต.แล้ว

พ.ศ.2541 – 2550

- เริ่มมีการกู้เงินมาซื้อของใช้ เครื่องมืออำนวยความสะดวก
- การใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เริ่มมีการลงทุนของรัฐบาล
- มีการตั้งกลุ่มแม่บ้าน เงินทุน 30,000 – 40,000 บาท ทำอาชีพ เช่น กล้ายฉาบ
- แยกจากหมู่ 7 เป็นหมู่ 11
- ผู้ใหญ่บ้านคนแรกของหมู่ 11 คือ ผู้ใหญ่สำราญ เรือนคง

พ.ศ.2551 -2555

- มีน้ำใช้
- มีบ่อบาดาล
- มีน้ำดื่ม
- มีประปา
- มีปัญหาเรื่องน้ำในการทำการเกษตร
- มีรายจ่ายมากแต่มีรายได้น้อย
- ไม่มีเงินสม้ยก่อนอยู่ได้แต่สม้ยนี้ต้องซื้อกินแม้กระทั่งผักแต่ส่วนใหญ่ใช้สารเคมี
- หากินยากมากขึ้นและมีการแข่งขันกันเยอะ
- ไม่ค่อยมีเวลาทำงานบ้านเพราะสม้ยนี้มีการบ้านเยอะ

พ.ศ.2556 – ปัจจุบัน

- เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงและปัญหาต่าง ๆ เข้ามาในหลาย ๆ รูปแบบ
- ส่วนใหญ่ใช้เครื่องซักผ้า
- ใช้โทรศัพท์ในการเลี้ยงดูลูก
- เด็กสม้ยใหม่เริ่มติดเทคโนโลยีใหม่ๆ ติดเกมส์ ติดโซเชียล
- การเลี้ยงดูลูกโดยการสร้างข้อตกลงกับลูก
- พ่อแม่บางคนเลี้ยงลูกตามใจ
- ส่วนใหญ่ไม่ปลูกผักกินกันหาซื้อกินทุกอย่าง
- เริ่มอยู่กันแบบตัวใครตัวมันไม่ค่อยช่วยเหลือกันแบบเมื่อก่อน
- เวลาทำการเกษตรต้องจ้างตลอด
- การสอนเด็กสม้ยใหม่ต้องสอนทางอ้อม ยกเหตุผลขึ้นมาสอน
- สม้ยนี้จะทำอะไรต้องแข่งกับเวลา
- เด็ก ๆ ไม่ค่อยมีสัมมาคารวะนอนอบน้อมกับผู้ใหญ่
- มีกล้อง CCTV ตามจุดต่าง ๆ

Time Line หมู่ที่ 8

พ.ศ.2524 (เดิมเป็นหมู่ที่ 6)

- ผ.ญ.บ.บุญช่วย กอบไธสงรงค์

พ.ศ.2530 (เดิมเป็นหมู่ 12 ปัจจุบันคือหมู่ 8)

- ผ.ญ.บ.เฉลิม แดงนัม

พ.ศ.2538

- ผ.ญ.บ.ล้อม ทองสุข

พ.ศ.2542

- ผ.ญ.บ.ระเบียบ อยู่นันท์

ส.อบต.

- ธนากร ก่อกุล > ละมัย หอมไม่หาย
- พลอย อยู่นันท์

พ.ศ.2553 – ปัจจุบัน

- ผ.ญ.บ.ทองดี กร่างปรีชา

ส.อบต.

- พลอย อยู่นันท์
- ณรงค์ วงษ์สุวรรณ

วัดหนองห้าง(เดิมวัดโปร่งนง) พ.ศ.2515

- โรงเรียนบ้านหนองห้าง พ.ศ.2523
- ประปาจุดหนองมะสัง พ.ศ.2538
- ประปาหนองห้าง พ.ศ.2539 - 2550
- ประปาบ้าน อบต. พลาย พ.ศ. 2549
- ถนนลาดยางเส้นหนองห้าง – หนองมะสัง พ.ศ.2558
- ถนนคอนกรีตหน้าอนามัยหนองเสือเต็น พ.ศ.2558
- ลาดยางหน้าวัดหนองห้าง พ.ศ.2558
- ลาดยางหนองห้าง – แยกแดงโม พ.ศ.2559

Time Line หมู่ 5

พ.ศ.2510 – 2530

- หนองหญ้าไซยกฐานะขึ้นเป็นกิ่งอำเภอหนองหญ้าไซและแยกการปกครองออกมาเป็นตำบล
- แยกจากตำบลแจรงามออกมาเป็นตำบลหนองขาม
- มีหนองน้ำใหญ่และมีต้นมะขามจึงมีชื่อว่าตำบลหนองขาม
- ตำบลหนองขามอยู่ในหมู่ 5 คนที่เข้ามาอยู่อพยพมาจากเวียงจันทน์ ออกมา 4 กลุ่ม
- กลุ่มตาอ่อม เป็นกลุ่มที่เกเร ทำมาหากินในป่า
- กลุ่มคุณปู่สุณา แสงธรรมเป็นปู่ที่อยู่มากินในตำบลหนองขาม
- มีคนอพยพมาจากสามชุก ศรีปะจันต์ อ่างทอง เข้ามาตั้งแต่ 2510 – 2530
- สภาพพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ไม่มีถนน เดินทางเท้าและเกวียนขนส่งภาระ
- มีจักรยานพัฒนามาเป็นมอเตอร์ไซด์
- ไฟฟ้าไม่มี เริ่มมีการใช้ไฟฟ้าประปราย
- เริ่มเจาะบ่อบาดาล
- มีภัยธรรมชาติ ฝนตกหนักน้ำบาดาลและแล้งหนัก

พ.ศ.2528 – 2530

- เดิมเป็นตำบลแจรงาม อำเภอสามชุก
- เปลี่ยนมาเป็นตำบลหนองขาม กิ่งอำเภอหนองหญ้าไซ เพื่อความสะดวกในการเดินทาง
- เป็นทางลูกรัง เป็นทางฝุ่น ทางทราย
- ขุดสระ บ่อโยง ชั่งน้ำไว้ใช้
- กินน้ำฝน
- ไม่ใช้ยาในการทำการเกษตร
- หาบน้ำไว้กินไว้ใช้
- กำนันชื่อแหวง
- หมู่ 5 มีผู้ใหญ่บ้านชื่อผู้ใหญ่แหวง เป็นตำบลแจรงาม
- จุดเด่นคือ วัดหนองขาม(หลวงพ่อดัง)
- อาชีพ คือ การเกษตร โดยใช้ควายไถนา ใช้คนเกี่ยวข้าว การลงแขก ร้องเพลงเกี่ยวข้าว
- ฝึกควายไว้ไถนา
- ลูกแกคือลูกควาย
- ใช้ควายย่ำให้ข้าวหลุดออกมาเป็นเมล็ด นำไปตำเป็นข้าวสาร
- ใช้กระดิ่งมัดข้าวเพื่อเอาเปลือกออก
- เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไปทำงานเอาไปด้วย ไม่มีแพมเพิส เอาผ้าถุงมัดตัดทำผ้าอ้อม
- ประจำเดือนไม่มีผ้าอนามัยใช้ผ้าถุงพับซ้อนกัน
- หลังคลอดลูกมีการอยู่ไฟ
- ใช้สมุนไพร

พ.ศ.2531 – 2536

- ช่วงนี้เริ่มมีไฟฟ้ามากขึ้น
- เริ่มมีการปลูกข้าว
- เริ่มมีการปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์
- น้ำกิน น้ำใช้ เริ่มจะสมบูรณ์
- มีการเลี้ยงวัว ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม
- มีการทอผ้าไหม
- มีฝนตกหนัก น้ำหลาก
- เกื้อกูลกัน
- มีอาชีพปลูกข้าว ข้าวโพด และนำอ้อยเข้ามาปลูก
- อ้อยมีการปลูกมากขึ้นเพราะมีโรงงานน้ำตาลมิตรผลมาตั้ง
- ผู้คนฐานะที่ดีขึ้นหลังจากมีโรงงานน้ำตาล

พ.ศ.2537 – 2550

- เดิมสถานีอนามัยคนคลอดลูกจะมาที่นี่
- เริ่มมีโทรศัพท์มือถือใช้
- มีประปาใช้ มีไฟฟ้าใช้
- เริ่มมีรถมอเตอร์ไซด์แทนจักรยาน
- เริ่มมีทางลาดยาง
- เริ่มมี อบต.
- จะมีแค่ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน
- ทำนาใช้รถไถนา
- ใช้คนเกี่ยวข้าว
- ใช้รถรูดข้าว
- นำข้าวไปโรงสีข้าว
- เริ่มมีนมผงยี่ห้อ “เมจิ”
- เริ่มกินนมผงเพราะเศรษฐกิจไม่ดีต้องออกไปทำงานไม่มีเวลาดูแลจึงซื้อนมผงไว้ให้ทาน
- กล่อมลูกด้วยวิทยุ โทรทัศน์ (TV)
- เป็นเมนส์ใช้ผ้าอนามัยแบบห่วง
- ใช้ยาแผนปัจจุบัน

พ.ศ.2551 – ปัจจุบัน

- ตำบลหนองขามมี หมู่
- มี กนพ.
- เริ่มเปลี่ยนจากสถานีอนามัยเป็น ร.พ.สต. ในตัวเมืองจังหวัดจะมีเทศบาล
- ปัจจุบันใช้รถปั่นเกี่ยวข้าว
- การเก็บเกี่ยวก็ใช้ รถเกี่ยวและรถสีข้าวมาถึงที่
- การเลี้ยงลูกคือการให้โทรศัพท์ให้ลูกเล่น
- ผ้าอนามัยแบบกาง

Time Line หมู่ 2

พ.ศ.2528 – 2530

- เปลี่ยนจากตำบลแจรงมาเป็นตำบลหนองขามใช้เป็นกิ่งอำเภอหนองหญ้าไซ

- เปลี่ยนจากกิ่งอำเภอนองหญ้าไซมาเป็นอำเภอนองหญ้าไซ
- เปลี่ยนจากการทำคลองจากหมอต้าแยมาเป็นหมอ
- ใช้บิ๊บน้ำเพราะระยะทางมันไกล สมัยก่อนไม่มีประปาใช้
- ทางเป็นคันทนาไม่มีสื่อต่าง ๆ ใช้
- เดินทางโดยการเดินเท้าถ้ามีฐานะก็ใช้จักรยาน
- ตลาดไกล จึงมีแค่วันโกนหรือวันพระ
- ใช้โทรศัพท์บ้าน
- เขียนจดหมาย
- มีไฟฟ้า น้ำประปาใช้เข้าห้องน้ำ โดยการขุดหลุม
- เด็กกินนมแม่

พ.ศ.2535 – 2540

- เริ่มมีโทรศัพท์มือถือ
- เริ่มมีนมผง (เมจิ)
- เริ่มมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น
- มีรถมอเตอร์ไซด์ หรือรถยนต์

ปัจจุบัน

- มีสมาร์ตโฟน
- มีไฟฟ้าทั่วถึง
- มีถนนลาดยาง
- มีรถใช้อย่าง
- ประเพณีหลายอย่างหาย
- ไม่นิยมกวาดยา

ปิดการประชุม 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมเวทีเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 29 มิถุนายน 2560 เวลา 10.00 – 12.00 น.
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายบุญยัง	วังเปรม	นายก อบต.หนองขาม
2. นายจินดา	แช่มประสพ	รองนายก อบต.หนองขาม
3. นายจอง	พุทธโกศา	ประธานสภาฯ
4. นายณรงค์	วงศ์สุวรรณ	สมาชิกสภาฯ
5. นายพลอย	อยู่นันต์	สมาชิกสภาฯ
6. นายสมศักดิ์	โพธิ์สุวรรณ	สมาชิกสภาฯ
7. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	สมาชิกสภาฯ
8. นางชวนชม	เข็มเพชร	ผู้ใหญ่บ้าน
9. นายลำดวน	รังษิบุตร	ผู้ใหญ่บ้าน
10. นายประสาร	หอมไม่หาย	ผู้ใหญ่บ้าน
11. นางทองดี	กร่างปรีชา	ผู้ใหญ่บ้าน
12. นายกฤษณะ	พุทธโกศา	ผู้ใหญ่บ้าน
13. นายสัญญา	ศรีบัวขำ	ผู้ใหญ่บ้าน
14. นางประไพภรณ์	วงศ์เกิด	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
15. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี	ปลัด อบต.หนองขาม
16. นายธนิธร	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
17. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
18. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
19. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
20. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
21. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 10.00 น.

นายจินดา แช่มประสพ หัวหน้าโครงการฯ ได้พูดถึงความเป็นมาในการทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
- เพื่อศึกษาข้อมูล เงื่อนไข ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเพื่อค้นหากลไกและกระบวนการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในตำบลหนองขาม

จากนั้นนางสาวชลธิชา พุทธโกศา แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมเก็บเก็บข้อมูลชุมชนโดยใช้เครื่องมือ Timeline ซึ่งได้ข้อมูลดังนี้

พ.ศ.2503 – 2515

มีสภาพพื้นที่เป็นป่าสมบูรณ์มีสัตว์ป่า เช่น หมู เสือ ช้าง ทำอาชีพปลูกข้าว ข้าวโพด ถางป่าเพื่อทำไร่ ตัดไม้เพื่อสร้างบ้านการเดินทางโดยเท้าและการใช้เกวียน เริ่มมีจักรยาน สภาพอากาศถูกต้องตรงตามฤดูกาล เก็บเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้ในแต่ละครั้งเพื่อนำปลูกในครั้งถัดไป มีการใช้จดหมายในการติดต่อสื่อสาร

พ.ศ.2515 – 2530

ลงแขกช่วยเหลือกันในการเกี่ยวข้าวมีการเลี้ยงวัวเลี้ยงควายเป็นจำนวนมาก มีตลาดนัดตั้งขึ้นที่ วัดตรอกสะเดาเป็นครั้งแรก เริ่มเปลี่ยนการเดินทางจากรถจักรยานมาเป็นรถมอเตอร์ไซด์ มีพายุนรุนแรงเกิดขึ้นเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติและมีการก่อตั้งโรงเรียนตรอกสะเดา นิยมใช้ยาสมุนไพรในการรักษาโรคต้องหาน้ำจากสระหลวงเพื่อมาใช้ในการใช้ในบ้าน มีการดูหนังกลางแปลง มีการละเล่น เช่น มอญซ่อนผ้า ตะเบ้ย เสือกินหาง ยังใช้จดหมายในการติดต่อสื่อสาร มีการร้องเพลงอีแซวในขณะเกี่ยวข้าว

พ.ศ.2531 – 2540

เริ่มมีน้ำประปา มีไฟฟ้าใช้มีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้นใช้ควายทำนา ดำนา ไม่มีถนนลาดยาง เริ่มมีโรงเรียนที่เข้ามา เริ่มมีโทรศัพท์ใช้ในบางครอบครัว มีความสะดวกมากขึ้น มีการก่อตั้ง อสม. ชุมชน

พ.ศ.2541 – 2550

มีความเจริญเข้ามา มีถนนลาดยาง มีรถไถ มีรถเกี่ยว รถตุ๊ก มีการทำน่าน้ำตาม เลิกลงแขกเกี่ยวข้าว มีการจ้างแรงงาน มีการเจาะบ่อบาดาล ทำไร่ ทำนา ไม่ต้องรอน้ำฝนอย่างเดียว กู้กองทุนเงินล้านในทางเกษตร การเลี้ยงวัว ควาย ลดลง

พ.ศ.2551 – ปัจจุบัน

มีการกู้ยืมเงินมาจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันยังนิยมทำการเกษตรกรรมคือการปลูกมัน มีความสะดวกสบายมากขึ้น มีโทรศัพท์มือถือ มีเบียร์ยี่ห้อ มีบัตรสวัสดิการรัฐ มีการมอบเงินช่วยเหลือ ในการทำไร่ ทำนา

จากนั้นที่มวิจัยได้ร่วมกันสรุปบทเรียนที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้

1. สิ่งที่ได้เรียนรู้

ได้รับความรู้จากคนเฒ่าคนแก่ของหมู่บ้าน เช่น

- ความเป็นมา
- วิถีชีวิตความเป็นอยู่
- ได้เห็นสภาพของธรรมชาติที่สมบูรณ์ดีดีจากการฟังคนเฒ่าคนแก่เล่า
- ได้รู้ว่าบ้านตรอกสะเดาเกิดขึ้นเมื่อใด
- ได้เห็นถึงความแตกต่างของการใช้เทคโนโลยีที่ในสมัยอดีตไม่มี

2. สิ่งที่ได้เห็นจากการลงพื้นที่

- เห็นความร่วมมือจากผู้ใหญ่
- สภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน
- เห็นความมีน้ำใจของผู้ใหญ่

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา

นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม

ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมเวทีเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชน
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 14 พฤศจิกายน 2560 เวลา 10.00 – 12.00 น.
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายจินดา	ช่างประสม	รองนายก อบต.หนองขาม
2. นายจอง	พุทธโกศา	ประธานสภาฯ
3. นายณรงค์	วงศ์สุวรรณ	สมาชิกสภาฯ
4. นายพลอย	อยู่นันต์	สมาชิกสภาฯ
5. นายสมศักดิ์	โพธิ์สุวรรณ	สมาชิกสภาฯ
6. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	สมาชิกสภาฯ
7. นางชวนชม	เข็มเพชร	ผู้ใหญ่บ้าน
8. นางทองดี	กร่างปรีชา	ผู้ใหญ่บ้าน
9. นายกฤษณะ	พุทธโกศา	ผู้ใหญ่บ้าน
10. ด.ญ.วลีลักษณ์	ธนะอนันต์วัฒน์	เด็กและเยาวชน
11. ด.ช.ชญาณนท์	อยู่วงษ์อ้น	เด็กและเยาวชน
12. ด.ช.เมธี	ภูมิไทยสง	เด็กและเยาวชน
13. นายสัญญา	ศรีบัวขำ	ผู้ใหญ่บ้าน
14. นางประไพภรณ์	วงศ์เกิด	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
15. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี	ปลัด อบต.หนองขาม
16. นายธนิษฐ	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
17. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
18. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
19. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
20. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
21. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 10.00 น.

นายจินดา ช่างประสม หัวหน้าโครงการฯ ได้พูดถึงความเป็นมาในการทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการประชุมในวันนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จากนั้นนางสาวชลธิชา พุทธโกศา แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมเก็บเก็บข้อมูลชุมชนโดยใช้เครื่องมือ Timeline ซึ่งได้ข้อมูลดังนี้

พ.ศ.2500 – 2520

- เริ่มตั้งหมู่บ้านมีบ้านประมาณ 7 หลัง
- ใช้หมอต้าแยทำคลอด
- ใช้กะลาเป็นของเล่น
- เป็นป่าดงดิบ
- เริ่มก่อตั้งวัดที่บ้านพักครูโรงเรียนบ้านหนองขาม
- เจ้าอาวาสวัดองค์แรก คือ อาจารย์ผ่อง
- เริ่มมีการย้ายวัดใน พ.ศ.2510
- หลวงพ่อด้วงเข้ามาท่องเที่ยวและเป็นคนอุ้มทอง เมื่อก่อนเป็นลูกศิษย์หลวงสมบุญ ณ วัดบางยี่แ้ว (อุ้มทอง)
- ถนนเป็นทางเกวียน

- ทำอาชีพเกษตร
- มีศาลตาเจ้าบ้าน (เจ้าปู่สี) และมีประเพณีเดือนหก
- ใช้เคาะไม้ไผ่เรียกชาวบ้าน
- เริ่มใช้โทรเลข
- เริ่มใช้จักรยาน
- เริ่มมีของเล่นพลาสติก
- เปลี่ยนบ้านไม้เป็นบ้านปูน
- ไฟป่า
- ไข้โง้งเป็นที่เก็บน้ำ
- ผู้ใหญ่คนแรก คือ ผ.ญ.จอม พลายมี

พ.ศ.2521 – 2530

- เริ่มเปลี่ยนจากหมอต้าแยเป็นสาธารณสุข
- เริ่มตัดถนนซอยในหมู่บ้าน
- ใช้ควายในการทำนา
- ฝึกควาย
- เริ่มมีรถลูป
- เริ่มมีไฟฟ้าเปิดใช้เมื่อ พ.ศ.2529
- ทำอาชีพการเกษตร
- เปลี่ยนพาหนะมาเป็นจักรยานยนต์
- ไฟป่า
- เปลี่ยนบ้านไม้เป็นบ้านปูน
- น้ำป่าไหลหลาก
- มีบ่อบาดาลใช้
- ใช้รถยนต์เป็นพาหนะ
- ตั้งอนามัยตำบล
- เริ่มมีโบสถ์จำลอง
- ตั้งกิ่งอำเภอหนองหญ้าไซ
- หาบอ้อยแข่ง ปลุกอ้อย

พ.ศ.2531 – 2540

- เริ่มใช้เครื่องมือสื่อสาร
- มีโทรศัพท์แบบตู้เมื่อ พ.ศ.2533
- เริ่มมีเทคโนโลยีในด้านการเกษตร
- มีตลาดนิยมไปซื้อเนื้อสัตว์และเครื่องปรุง
- มีประปาหมู่บ้าน
- เริ่มวางศิลาฤกษ์
- แยกตำบลหนองขาม 1 ในหมู่บ้าน
- สร้างฝายน้ำ
- แห่งแล้ง ไร่นาเสียหาย
- เริ่มเป็นสภาตำบล

พ.ศ.2541 – 2550

- เป็นถนนคอนกรีต
- หลวงพ่อด้วง มรณภาพ

- แห่งแล้ง ไร่นาเสียหาย
- ชุดลำคลองบ้านห้วยน้ำจันทร์
- มี อ.บ.ต.หนองขาม

ปัจจุบัน

- ตั้งรูปปั้นช้าง(วัดหนองขาม)
- เปลี่ยนเจ้าอาวาส องค์ปัจจุบันคือพระปลัดมัธราพันธ์
- ผ.ญ.ลำดวน รังสีบุตร
- ฝีกอาชีพ
- นายก อ.บ.ต.หนองขาม คือ นายกบุญยัง วังเปรม
- ทำขนมลอดช่อง

จากนั้นทีมวิจัยได้ร่วมกันสรุปบทเรียนที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมในวันนี้อย่างนี้

1. สิ่งที่ได้เรียนรู้

- ความเป็นมาของหลวงพ่อดัง (กุฎิหลวงพ่อดังหลังแรกทำจากหญ้าแฝก,การรวมใจของชาวบ้านที่ช่วยสร้างวัด)
- สิ่งที่หมู่บ้านพัฒนา
- ความเป็นมาของหมู่บ้าน
- แหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้าน
- ความเป็นมาของ อ.บ.ต.
- การสื่อสารสมัยก่อนโดยการใช้ “เกราะ”
- การที่ผู้ใหญ่เปิดโอกาสให้เด็กกล้าคิดกล้าทำ
- การมีมารยาทในการคุยกับผู้ใหญ่

2. เรื่องที่สนใจ

- แหล่งน้ำชุมชน
- วิถีชีวิต
- การถักเปส

3. ความรู้สึกจากการจัดเวที

- รู้สึกดีที่ได้ได้เข้ามาทำกิจกรรมของหมู่บ้าน
- ทำให้ได้ความรู้เพิ่มจากคนเฒ่าคนแก่
- เป็นสิ่งที่ดีทำให้เด็กกล้าแสดงออก
- เด็กสามารถเข้าหาผู้ใหญ่ได้มากขึ้น
- เด็กสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- ได้รู้ถึงความลำบากที่ผ่านมาในอดีต
- ภูมิใจที่เห็นลูกหลานมาทำกิจกรรม
- เด็กมาทำกิจกรรมทำให้คนแก่รู้สึกดีใจ

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนและบริบทชุมชน
โครงการพัฒนาการจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 21 มกราคม 2561 เวลา 10.00 – 12.00 น.
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายจินดา	ช่างประสพ	รองนายก อบต.หนองขาม
2. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	สมาชิกสภาฯ
3. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี ปลัด	อบต.หนองขาม
4. นายธนินทร	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
5. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
6. นายธงชัย	จันทะณี	นักวิจัย
7. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
8. นางสาวปาริฉัตร	สุรามมาตร	นักวิจัย
9. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
10. นางสาวนงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
11. นางสาวน้ำทิพย์	ดีเสมอ	นักวิจัย
12. นางธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
13. นางสาวชนิษฐา	คลองคณิตสรณ์	นักวิจัย
14. นางเป่า	ทองมีทรัพย์	ประชาชน
15. นายสุรินทร์	ทองมีทรัพย์	ประชาชน
16. นางเตียน	ชูแก้ว	ประชาชน
17. นางอ่อน	เงินเลี้ยง	ประชาชน
18. นางชำนาญ	สวนมะลิ	ประชาชน
19. นายพุด	สวนมะลิ	ประชาชน
20. นางสาวนุชจิรา	ประกอบบุญ	ประชาชน
21. นายสุประดิษฐ์	รอดโรคา	ประชาชน
22. นางละเอียด	สุรามมาตร	ประชาชน
23. นางสาวจิราภรณ์	บุญเมือง	ประชาชน
24. นางสาวสายทอง	ช่างโสภา	ประชาชน

เปิดประชุมเวลา 10.00 น.

นายจินดา ช่างประสพ หัวหน้าโครงการฯ ได้พูดถึงความเป็นมาในการทำโครงการพัฒนาการจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการประชุมในวันนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จากนั้นนางสาวชลธิชา พุทธโกศา แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมพูดคุยระดมความคิดเห็นกัน ซึ่งได้ข้อมูลดังนี้

สภาพพื้นที่

สภาพดิน แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

- ดินร่วนปนทราย ไม่อุ้มน้ำ(พื้นที่ดอน) ส่วนใหญ่เป็นหมู่ 4 – 11 ชาวบ้านบริเวณนี้จึงปลูกมันสำปะหลังเป็นหลัก
- ดินเหนียว มีน้ำหมู่ 1 – 2 – 3 ชาวบ้านบริเวณนี้จึงทำเป็นหลัก
- ดินกรวดปนลำห้วย หมู่ 6 ฝนตกไม่ซึ่ม หน้าแล้งกันดาร ชาวบ้านบริเวณนี้จึงเลี้ยงสัตว์เป็นหลัก

แหล่งน้ำ (ไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ของตำบล)

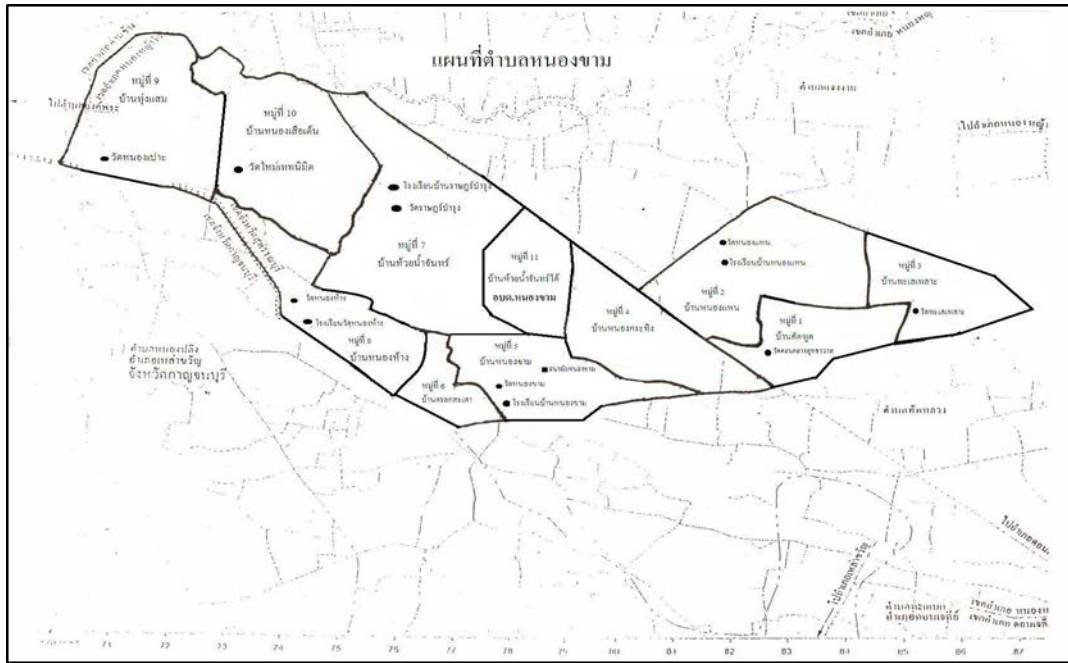
- ปอบาดาล เจาะลึกลงไปในพื้นที่ดิน 40 -70 เมตร
  - หมู่ 1 จำนวน 3 บ่อ
  - หมู่ 2 จำนวน 3 บ่อ
  - หมู่ 3 จำนวน 2 บ่อ
  - หมู่ 4 จำนวน 2 บ่อ
  - หมู่ 5 จำนวน 2 บ่อ
  - หมู่ 6 จำนวน 2 บ่อ
  - หมู่ 7 จำนวน 3 บ่อ
  - หมู่ 8 จำนวน 5 บ่อ
  - หมู่ 9 จำนวน 3 บ่อ
  - หมู่ 10 จำนวน 3 บ่อ
  - หมู่ 11 จำนวน 2 บ่อ
- ฟังพาฝน
- ลำห้วยน้ำจันทร์ (ลำห้วยหลักของตำบล)
- ชาวบ้านรวมกลุ่มจัดทำฝายมีชีวิตในพื้นที่ หมู่ 6 และ หมู่ 8 โดยการไปเรียนรู้จากกลุ่มฝายมีชีวิตจังหวัดนครศรีธรรมราช

อาชีพ

- มันสำปะหลัง
- อ้อย
- กล้วยเลี้ยงสัตว์ (กล้วยเนเปียร์)
- เมล่อน
- เลี้ยงจิ้งหรีด
- ข้าวนาปี/ข้าวหอม
- นาปลั่ง
- ร้อยมาลัย
- เลี้ยงสัตว์, วัว, ไก่ฟุ้ง
- ค้าขาย (ร้านค้าโชห่วย)
- รับจ้างทั่วไป
- ต้นหม่อนเลี้ยงไหม
- สวนมะขามเทศ
- มะม่วง
- กล้าย

ข้อมูลทั่วไปของตำบลนั้น มีพื้นที่ในการปกครองดูแลประมาณ 42,093 ไร่ หรือประมาณ 67.35 ตารางกิโลเมตร มีความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ ประมาณ 136 คน/ตร.กม. (ข้อมูล ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2560, ที่มาข้อมูล : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง) มีอาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือติดต่อกับตำบลแจ้จามและอำเภอด่านช้าง ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลทัพหลวง และทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมตำบลหนองขามมีลักษณะภูมิประเทศสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง แห้งแล้ง ไม่มีภูเขาและแม่น้ำไหลผ่าน พื้นที่และการใช้ประโยชน์พื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นดินร่วนปนทรายไม่อุ้มน้ำใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำไร่อ้อย ปลูกข้าว ปลูกมันสำปะหลัง เลี้ยงสัตว์และการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

ภูมิอากาศ ลักษณะภูมิอากาศ เป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีเก็บข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนและบริบทชุมชน
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 24 มกราคม 2561 เวลา 10.00 – 12.00 น.
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายจินดา	ช่างประสพ	รองนายก อบต.หนองขาม
2. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	สมาชิกสภาฯ
3. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี ปลัด	อบต.หนองขาม
4. นายธนินทร	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
5. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
6. นายธงชัย	จันทมะณี	นักวิจัย
7. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
8. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
9. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
10. นางสาวนงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
11. นางสาวน้ำทิพย์	ดีเสมอ	นักวิจัย
12. นางธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
13. นางสาวชนิษฐา	คลองคณิตสรณ์	นักวิจัย
14. นางเป่า	ทองมีทรัพย์	ประชาชน
15. นางอ่อน	เงินเลี้ยง	ประชาชน
16. นางชำนาญ	สวนมะลิ	ประชาชน
17. นายพุด	สวนมะลิ	ประชาชน
18. นางสาวนุชจิรา	ประกอบบุญ	ประชาชน
19. นายสุประดิษฐ์	รอดโรคา	ประชาชน
20. นางละเอียด	สุรามাত্র	ประชาชน
21. นางสาวจิราภรณ์	บุญเมือง	ประชาชน
22. นางสาวสายทอง	ช่างโสภา	ประชาชน

เปิดประชุมเวลา 10.00 น.

นายจินดา ช่างประสพ หัวหน้าโครงการฯ ได้พูดถึงความเป็นมาในการทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการประชุมในวันนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จากนั้นนางสาวชลธิชา พุทธโกศา แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมในการจัดทำปฏิทินชุมชน และวาดแผนที่ตำบล ซึ่งได้ข้อมูลดังนี้

วัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเพณี

- ทำบุญขึ้นบ้านใหม่
- ทำบุญกลางหมู่บ้าน
- สงกรานต์/รวมญาติ
- งานประจำปีหลวงพ่อด้วง 2 คืน 3 วัน (สืบทอดกันอยู่)
- เจ้าเข้าทรง + ขึ้นศาล
- ทำบุญข้าวหลาม
- สารทไทย
- เลี้ยงผีบ้านผีเรือน
- แห่เทียนพรรษา
- ทำบุญผู้สูงอายุ
- ลอยกระทง

การแต่งกาย

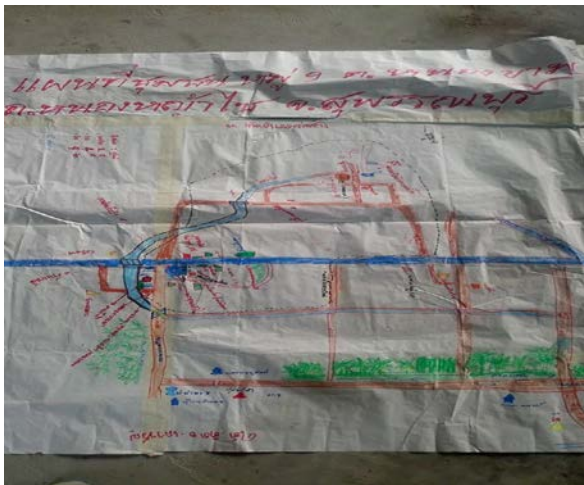
- ชุดไทยทรงดำ
- เสื้อพิเศษมีเส้นหลากสี
- ประยุกต์ จากลวดลายเดิมโทนสีเดิม จะใส่ในช่วงการทำพิธีกรรมสำคัญของตำบล

อาหาร

- แกงส้มปुนา
- กะปิปุนา + น้ำยาปู
- อี๋อ่างแกงใบมะขาม(ผนแรก)
- จิ้งหรีดทอด
- หนุณา
- ลอดช่อง
- เปี้ยกปูน(ยายเสียม)
- ขนมกล้วย
- ทองม้วน

- ภูมิปัญญา
- ทองพลับ
  - สานตะกร้า
  - กวาดยา
  - หมอน้ำมัน
  - อนุรักษ์พันธุ์ไก่พื้นเมือง
  - ส่งตัวไหมเข้ากลุ่ม(ซาโบหม่อน)
  - ร้อยมาลัย

*ข้อความที่ขีดเส้นใต้ คือ ทูตดีๆที่มีอยู่ในตำบลและเริ่มมีเด็กและเยาวชนเข้าไปสืบสานต่อจึงอยากนำมาเป็นกิจกรรมในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในตำบล

ข้อมูลแผนที่ตำบลหนองขามจากการวาดแผนที่

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีเก็บข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชน โรงเรียนบ้านหนองห้าง
โครงการพัฒนาการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 17 สิงหาคม 2560 เวลา 15.30 – 17.00 น.
ณ โรงเรียนบ้านหนองห้าง ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. เด็กหญิงเนตรทราย	โพธิ์กลิ่น	เด็กเยาวชน
2. เด็กหญิงชลธิชา	วงศ์สุวรรณ	เด็กเยาวชน
3. เด็กหญิงอัจฉราภรณ์	แก้วตา	เด็กเยาวชน
4. เด็กชายณัฐนาท	ครองชื่น	เด็กเยาวชน
5. เด็กชายผลิตโชค	แก้วตา	เด็กเยาวชน
6. เด็กชายณัชพล	วังเปรม	เด็กเยาวชน
7. เด็กชายอนุกุล	ทองสุก	เด็กเยาวชน
8. เด็กชายอนันต์	แก้วตา	เด็กเยาวชน
9. เด็กชายเกษมสันต์	วังกรานต์	เด็กเยาวชน
10. เด็กชายณัฐพนธ์	คงกระโทก	เด็กเยาวชน
11. เด็กชายณัฐภูมิพิมพ์	ภูธร	เด็กเยาวชน
12. เด็กหญิงศนิสา	สุขทอง	เด็กเยาวชน
13. เด็กหญิงปณยพร	อู่ทอง	เด็กเยาวชน
14. เด็กหญิงศิริลักษณ์	มีชะนะ	เด็กเยาวชน
15. เด็กหญิงน้ำฝน	โลมา	เด็กเยาวชน
16. เด็กหญิงปนัดดา	พรวยยงค์	เด็กเยาวชน
17. เด็กหญิงชุตติกาญจน์	สมใจเพ็ง	เด็กเยาวชน
18. เด็กหญิงพรพณา	อู่ทอง	เด็กเยาวชน
19. เด็กหญิงสุจิวรรณ	วงศ์สุวรรณ	เด็กเยาวชน
20. เด็กหญิงสุมิตรา	วงศ์ละคร	เด็กเยาวชน
21. เด็กหญิงสุกฤตา	วงศ์ทอง	เด็กเยาวชน
22. เด็กชายณัฐนันท์	แป้นทอง	เด็กเยาวชน
23. เด็กหญิงจันธรา	เอมอุ้นจิตร	เด็กเยาวชน
24. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
25. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
26. นายจินดา	เข้มประสพ	นักวิจัย
27. นายสมบูรณ์	แพรราช	นักวิจัย
28. นางสาวน้ำทิพย์	ดีเสมอ	นักวิจัย
29. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
30. นางสาวนงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
31. นางสาววันเพ็ญ	ชัยเกตุ	นักวิจัย
32. นางสาวปาณิตา	ทองแพ	นักวิจัย
33. นางธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
34. นางสาวนิษฐา	คล่องคณิตสรณ์	นักวิจัย
35. นางสาวลภัสสร	คขวางษ์	นักวิจัย
36. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
37. นายธนินธร	พิมพพันธ์	นักวิจัย
38. นายอาวุธ	วารี	รองปลัด อบต.

39. นางสาวศรีเรือน	เพชรสีจา	นักวิจัย
40. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี	ปลัด อบต.
41. นางสาววรรณิษา	สีสด	นักวิจัย
42. นางบุญเสริม	แฉล้มภักดี	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 15.30 น.

นายจินดา แซ่มประสพ หัวหน้าโครงการฯ กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมเวที บอกถึงวัตถุประสงค์ในการมาประชุมได้มีการทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- เพื่อศึกษาวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ของเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
  - เพื่อศึกษาข้อมูล เงื่อนไข ที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
  - เพื่อค้นหาทบทวนและกระบวนการพัฒนาเด็ก เยาวชน ในตำบลหนองขาม
- จากนั้นนายธนิธร พิมพ์พันธ์ นายธงชัย จันมะณี นางสาววันเพ็ญ ชัยเกตุ ได้นำทำสนทนากาและการแบ่งกลุ่ม

ออกเป็น 3 กลุ่ม

จากนั้นนางสาวชลธิชา พุทโกศา ได้กล่าวถึงแนวทางในการลงพื้นที่ทำวิจัยในวันนี้ ซึ่งจะทำการสอบถามข้อมูลจากเด็ก เยาวชน ซึ่งขอให้ทุกคนให้ความสำคัญในการตอบคำถามและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทุกคนสามารถแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เราจะได้นำสิ่งที่เด็ก เยาวชนต้องการไปสรุปและดำเนินการต่อไป

อดีต

- เวลาว่างชอบทำอะไร : ดูการ์ตูน
- ชอบเล่น : ซ่อนแอบ วิ่งแข่ง ชายของ
- สัญจร : เดิน , พ่อแม่ไปส่ง
- ชอบเล่น(เพื่อเด็ก) : โดดอย่าง , วิ่งจับ , มอญซ่อนผ้า

ปัจจุบัน

- ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ : รับจ้างทั่วไป , รับราชการ , พนักงานโรงงาน , ทำไร่
- อาศัยอยู่กับ : พ่อแม่ ปู่ย่า , ตายาย
- ว่างชอบ : ดูโทรทัศน์ > แอนิเมชัน > ตลก , บันเทิง , หนังสื , โรแมนติก
: เล่นโทรศัพท์ > ชอบเล่นเกมส่อะไร > ROV , เกมส์แมว , เจ้าหญิง , เกมส์เศรษฐี เวลา 08.00 – 13.00 น. , 18.00 – 21.00 น.
เล่นกีฬา
- มีปัญหาปรึกษา : พ่อแม่ , ครู , เพื่อน
- สัญจร : ซึ่จักรยาน , ขับมอเตอร์ไซด์ , พ่อแม่ส่ง
- ชอบเล่น : ฟุตบอล , เล่นเกมส์
- ผลดีของเทคโนโลยี
  1. สะดวก , รู้ทันคนอื่น
  2. มีเครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้นและทันสมัย
- ข้อเสียของเทคโนโลยี
  1. สายตาเสีย เสียอนาคต
  2. ทำให้เสียเงิน
- ครอบครัวเป็นแบบไหน : ทะเลาะกัน แยกทางกัน พ่อชอบกินเหล้า
- อยากให้ชุมชนเป็นแบบไหน : อยู่ดีกินดี แบ่งปันกัน ช่วยเหลือกัน มีเด็กแว้นมากมาย ถนนลูกล้ง
- เยาวชนมีปัญหาอะไร
  1. ติดเกมส์

2. ยาเสพติด
3. ติดเพื่อน , ติดเที่ยว
4. ท้องก่อนวัย
5. ชอบตั้งแก๊งตีกัน

อนาคต

- อยากไปเรียน : บรรหาร 3 โรงเรียนหนองหญ้าไซ โรงเรียนตรอกสะเดา เพราะเป็นโรงเรียนที่ดี
- อยากเป็นอะไร : ครู หมอ ฟุตบอล นักร้อง ทหาร ตำรวจ เพราะเป็นการทำงานที่มั่นคง
- อยากให้ครอบครัวเป็นอย่างไร : มีความสุข อบอุ่น พร้อมหน้าพร้อมตา รักกันและไม่ทะเลาะกัน
- อยากให้ : ถนนทุกเส้นลาดยาง บ้านปูน ปราศการขยะมูลฝอย จานบิน
- เยาวชนมีปัญหา (แนวทางแก้ปัญหา)
  1. เชื่อฟังพ่อแม่
  2. ตั้งใจเรียน
  3. คบเพื่อนที่ดี

ปิดการประชุม 17.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีเก็บข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชน โรงเรียนบ้านหนองห้าง
โครงการพัฒนาการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561 เวลา 15.30 – 17.00 น.
ณ โรงเรียนบ้านหนองห้าง ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. เด็กหญิงเนตรทราย	โพธิ์กลิ่น	เด็กเยาวชน
2. เด็กหญิงชลธิชา	วงศ์สุวรรณ	เด็กเยาวชน
3. เด็กหญิงอัจฉราภรณ์	แก้วตา	เด็กเยาวชน
4. เด็กชายณัฐนาท	ครองชื่น	เด็กเยาวชน
5. เด็กชายผลิตโชค	แก้วตา	เด็กเยาวชน
6. เด็กชายณัชพล	วังเปรม	เด็กเยาวชน
7. เด็กชายอนุกุล	ทองสุก	เด็กเยาวชน
8. เด็กชายอนันต์	แก้วตา	เด็กเยาวชน
9. เด็กชายเกษมสันต์	วังกรานต์	เด็กเยาวชน
10. เด็กชายณัฐพนธ์	คงกระโทก	เด็กเยาวชน
11. เด็กชายณัฐภูมิพิมพ์	ภูธร	เด็กเยาวชน
12. เด็กหญิงศนิสา	สุขทอง	เด็กเยาวชน
13. เด็กหญิงปณยพร	อู่ทอง	เด็กเยาวชน
14. เด็กหญิงศิริลักษณ์	มีชะนะ	เด็กเยาวชน
15. เด็กหญิงน้ำฝน	โลมา	เด็กเยาวชน
16. เด็กหญิงปนัดดา	พรวยยงค์	เด็กเยาวชน
17. เด็กหญิงชุตติกาญจน์	สมใจเพ็ง	เด็กเยาวชน
18. เด็กหญิงพรพณา	อู่ทอง	เด็กเยาวชน
19. เด็กหญิงสุจิวรรณ	วงศ์สุวรรณ	เด็กเยาวชน
20. เด็กหญิงสุมิตรา	วงศ์ละคร	เด็กเยาวชน
21. เด็กหญิงสุกฤตา	วงศ์ทอง	เด็กเยาวชน
22. เด็กชายณัฐนันท์	แป้นทอง	เด็กเยาวชน
23. เด็กหญิงจันธรา	เอมอุ้นจิตร	เด็กเยาวชน
24. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
25. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
26. นายจินดา	เข้มประสพ	นักวิจัย
27. นายสมบูรณ์	แพรราช	นักวิจัย
28. นางสาวน้ำทิพย์	ดีเสมอ	นักวิจัย
29. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
30. นางสาวนงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
31. นางสาววันเพ็ญ	ชัยเกตุ	นักวิจัย
32. นางสาวปาณิตา	ทองแพ	นักวิจัย
33. นางธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
34. นางสาวนิษฐา	คล่องคณิตสรณ์	นักวิจัย
35. นางสาวลภัสสร	คขวางษ์	นักวิจัย
36. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
37. นายธนินธร	พิมพพันธ์	นักวิจัย
38. นายอาวุธ	วารี	รองปลัด อบต.

39. นางสาวศรีเรือน	เพชรสีจา	นักวิจัย
40. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี	ปลัด อบต.
41. นางสาววรรณิษา	สีสด	นักวิจัย
42. นางบุญเสริม	แฉล้มภักดี	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 15.30

นายจินดา แซ่มประสพ หัวหน้าโครงการฯ กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมเวที บอกถึงวัตถุประสงค์ในการมาประชุมจากนั้น นายธนิษฐ พิมพ์พันธ์ นายธงชัย จันมะณี นางสาววันเพ็ญ ชัยเกตุ ได้นำทำสนทนากาและแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 3 กลุ่ม

จากนั้นนางสาวชลธิชา พุทธโกศา ได้กล่าวถึงแนวทางในการลงพื้นที่ทำวิจัยในวันนี้ ซึ่งจะทำการสอบถามข้อมูลจาก เด็ก เยาวชน ซึ่งขอให้ทุกคนให้ความสำคัญในการตอบคำถามและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทุกคนสามารถ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน โดยให้ย้อนมองอดีต ดูปัจจุบัน และลองวาดภาพอนาคตร่วมกัน จากนั้นให้มานำเสนอดังนี้

อดีต	ปัจจุบัน	อนาคต
<ul style="list-style-type: none"> - มาโรงเรียน 1. พ่อแม่มาส่ง 2. เป็นถนนลูกรังแดง ปั่นจักรยานเอง - เล่น 1. ตะบอล 2. ซี่ม้าก้านกล้วย 3. กระโดดยาง 4. ตีแปะ - ปัญหาเยาวชน 1. โดนพ่อแม่ตี 2. พ่อแม่แยกทางกัน 3. ตอนเด็กโบยมะม่วง เนาอยู่ในจุมก 4. ทำการบ้านไม่ได้ โดนตี 5. พ่อแม่ทะเลาะกัน 6. ปัญหาเรื่องเงิน 7. ปู่ตีตอนเด็กผมหนี ออกจากบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> - อาชีพ 1. ส่วนใหญ่ รับจ้าง, ค้าขาย, ก่อสร้าง 2. รับราชการ 3. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน - อาศัยอยู่ 1. พ่อ , แม่ , ปู่ , ย่า ,อา - เวลาว่าง 1. วาดรูปการ์ตูน 2. ช่วยพ่อแม่ทำงาน 3. อ่านหนังสือ การ์ตูน 4. เล่นเกมส์ ROV , เล่นโทรศัพท์ 5. เล่นกีฬา วอลเลย์บอล , ฟุตบอล 6. ช่วยพี่ชายของ - ขอบดูหนังแนว 1. ตลก 2. ต่อสู้ 3. เลิฟซีน 4. แนวมัน ๆ บู้ ๆ - เล่นเกมส์ 1. ไม่เล่น 2. เล่นเกมส์ ROV 3. เกมส์ฝึกสมอง 4. เล่น 30 นาที – 1 ชั่วโมง - มีปัญหาปรึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> - โตขึ้นอยากเป็น 1. ครูสอนภาษาไทย 2. พยาบาล 3. นักออกแบบ การ์ตูน(จะสร้าง การ์ตูนเป็นของ ตัวเอง) 4. นักวอลเลย์บอล 5. นักกีฬา(อยากหา เงินให้พ่อแม่) 6. ครูได้สอนนักเรียน - เรียนต่อ โรงเรียนบรรหาร 3 1. พ่อแม่ให้ไป โรงเรียนที่มี ชื่อเสียง 2. มีการเรียนที่ เข้มข้น 3. โรงเรียนหนอง มะสัง แม่ให้ไป 4. โรงเรียนดอนเจดีย์ อยู่ใกล้บ้านพี่ 5. โรงเรียนหนอง หญ้าไซ

	<ol style="list-style-type: none"> 1. พ่อแม่ 2. เพื่อนสนิท 3. ครู <ul style="list-style-type: none"> - มาโรงเรียน <ol style="list-style-type: none"> 1. พ่อแม่มาส่ง 2. ปั่นจักรยานมาเอง - เล่น <ol style="list-style-type: none"> 1. เตະบอล 2. วอลเลย์บอล 3. ตีแปะ 4. กระโดดยาง - ปัจจุบัน <ol style="list-style-type: none"> 1. เรียนไม่เก่ง 2. แฟนชอบงอนทะเลาะกันปกติ 3. คอยมีคนมาชอบแล้วคอยจะเกิดเรื่อง 4. เรียนไม่เก่งอยากเรียนเสริม - เทคโนโลยีมีผลดี <ol style="list-style-type: none"> 1. สนุก 2. ดูคลิปไปแล้วยังนำไปเลียนแบบ 3. เฟลิดเฟลิน 4. หาข้อมูล - เทคโนโลยีมีผลเสีย <ol style="list-style-type: none"> 1. สายตาเสีย - ปลื้มใคร <ol style="list-style-type: none"> 1. จี๊ อาร්යาม 2. นายกบุญยัง 3. ปลื้มจิตร 4. การ์ตูนฟรีเทล 5. นายก - วาเลนไทน์ <ol style="list-style-type: none"> 1. อยากได้ของขวัญจากพ่อแม่เอามาแลกกับของตัวเอง 2. อยากได้ดอกไม้จากแฟน 3. ไม่มีผลอะไรเฉย ๆ 4. ไม่พาตัวเองไปอยู่ในที่ลับตา 	
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - ท้องก่อนวัยอันควรคิดยังไง <ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่ดีโดนดูถูก 2. กลัวพ่อ แม่ เสียใจ 3. หมดอนาคต - ข่มขืนคิดยังไง <ol style="list-style-type: none"> 1. ประหารชีวิต 2. ไม่พาตัวเองไปเสีย - เวลานอน <ol style="list-style-type: none"> 1. 21.00 น. ทำการบ้าน 2. 22.00 น. เพราะทำการบ้านและดูหนัง - อยากให้ครอบครัวเป็นแบบไหน <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสุข อบอุ่น 2. มีเงินใช้ พออยู่ พอกิน 3. อาชีพมั่นคง 4. ไม่แยกทางกัน - ชุมชนแบบ <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสุขเพราะเดี๋ยวนี้ทะเลาะกัน 2. อยากให้มีประชากรมากขึ้น 3. ปลอดภัยเสพติด 4. มีการสัญจรที่ดี 5. มีรถไฟฟ้าความเร็วสูง 6. ยานอวกาศ 	
--	---	--

ความรู้สึกวันนี้

- มีความสุข กล้าแสดงออก
- สนุกตื่นเต้น
- ได้บอกความรู้สึก
- ได้ระบายในสิ่งที่อยากพูดออกมา

ปิดการประชุม 17.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีเก็บข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนในตำบล
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2561 เวลา 10.00 – 12.00 น.
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายจินดา	ช่างประสพ	รองนายก อบต.หนองขาม
2. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	สมาชิกสภาฯ
3. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี ปลัด	อบต.หนองขาม
4. นายธนินธร	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
5. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
6. นายธงชัย	จันทมะณี	นักวิจัย
7. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
8. นางสาวปาริฉัตร	สุรามมาตร	นักวิจัย
9. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
10. นางสาวนงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
11. นางสาวน้ำทิพย์	ดีเสมอ	นักวิจัย
12. นางธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
13. นางสาวนิษฐา	คลองคณิตสรณ์	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 10.00 น.

นายจินดา ช่างประสพ หัวหน้าโครงการฯ ได้พูดถึงความเป็นมาในการทำโครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการประชุมในวันนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูล เงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนาเด็ก เยาวชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกันดังนี้

การศึกษา

อดีต (ความต่าง)	ปัจจุบัน(ความต่าง)	ความเหมือนของการศึกษาในอดีตและปัจจุบัน
<ul style="list-style-type: none"> - เรียนในพื้นที่ใกล้บ้าน - ปั่นจักรยาน + พ่อแม่ไปส่ง - ห่อข้าวไปกิน - เชื่อฟัง, ขยัน - ตรงต่อเวลา - เข้มงวด, ไม่แยกภาษา - เน้นอ่านออกเขียนได้ - ค้นหาความรู้ในห้องสมุด - ผ่านการลงมือทำ - ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนดี - การให้เกรด 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าเรียนเมือง - ใช้สื่อเทคโนโลยีเยอะ/ใช้ใน การค้นหา - ไม่ตั้งใจเรียน - ไม่เชื่อฟัง - สอนในตำรา เน้นทฤษฎี - ศึกษาเอง Google - โรงเรียนกวดวิชาเพิ่ม - แข่งขันสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำตามระเบียบโรงเรียน - ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อเด็กนักเรียน - ทศนคติของผู้ปกครอง

กลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเด็ก + เยาวชน

กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในตำบล	บทบาท
6. สภาเด็กฯและเยาวชน	ทำกิจกรรมที่กลุ่มเด็กและเยาวชนสนใจและ กิจกรรมที่ อบต.จัด
7. กลุ่มอาชีพในตำบล - กลุ่มสานตะกร้า - กลุ่มผ้าไหม - กลุ่มข้าวอินทรีย์ - กลุ่มร้อยมาลัย - กลุ่มปลูกเมล่อน	สนับสนุนการจัดกิจกรรมของเด็กและเยาวชน ที่สนใจเข้าร่วมเรียนรู้
8. ชมรมสร้างเสริมสุขภาพสาธารณสุข (อสม.)	ดึงเด็กและเยาวชนเข้ามาร่วมในการทำ กิจกรรมของชมรมทุกครั้ง
9. ชมรมจักรยานตำบลหนองขาม	ใช้จักรยานเป็นสื่อในการดึงเด็กและเยาวชน เข้ามาร่วมทำกิจกรรมต่างๆในตำบล
10. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม	จัดกิจกรรมให้กับเด็กและเยาวชนตามที่สนใจ และตามภารกิจหลักของ อบต.

กลุ่มเด็กในตำบล

กลุ่มเด็กและเยาวชน	จำนวนสมาชิก
11. สภาเด็กฯ อบต.	61 คน
12. กลุ่มไก่ชน หมู่ 3,5,7	10-15 คน
13. กลุ่มฟุตบอล หมู่1,5,6,8	20-30 คน
14. กลุ่มร้อยมาลัย หมู่1,2	10-15 คน
15. กลุ่มเปตอง หมู่ 3	10 คน
16. สนุกเกอร์ หมู่ 8	11 คน
17. กลุ่มวอลเลย์บอล หมู่ 6	10-20 คน

หมายเหตุ * กลุ่มร้อยมาลัยเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มารวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพช่วยเหลือผู้ปกครองโดย อบต. สนับสนุน
ให้เกิดกิจกรรมในการสร้างอาชีพ

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีสรุปข้อมูลและเก็บข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนในตำบล
โครงการพัฒนาภาคจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

ตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

วันที่ 1 มีนาคม 2561 เวลา 10.00 – 12.00 น.

ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายจินดา	ช่างประสม	รองนายก อบต.หนองขาม
2. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	สมาชิกสภาฯ
3. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี ปลัด	อบต.หนองขาม
4. นายธนิษฐ	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
5. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
6. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
7. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
8. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
9. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
10. นางสาวนงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
11. นางสาวน้ำทิพย์	ดีเสมอ	นักวิจัย
12. นางธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
13. นางสาวนิษฐา	คลองคณิตสรณ์	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 10.00 น.

นายจินดา ช่างประสม หัวหน้าโครงการฯ ได้พูดถึงความเป็นมาในการทำโครงการพัฒนาภาคจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการประชุมในวันนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสรุปข้อมูลและความคิดเห็นต่างของการทำวิจัยและการทำกิจกรรมที่ผ่านมาว่ามีการปรับเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง

1. หลังจากทำวิจัยมาได้สักระยะทำให้เห็นว่ากระบวนการในการสร้างพื้นที่ทำกิจกรรมต่อเนื่อง (กิจกรรมสัมพันธ์กัน + กิจกรรมที่ทำบ่อย) ส่งผลให้เด็กฯ ได้แสดงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่โดยเฉพาะกิจกรรมที่เป็นกระบวนการและมีความต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็จำเป็นที่จะต้องมีการติดตามวันสำคัญ เช่น วันเด็ก หรือเทศกาลต่างๆ ควบคู่ไปด้วย
2. บทบาทของพี่เลี้ยงตอนนี้ไม่ใช่การจัดการจัดกิจกรรมให้เด็กลงมือทำอย่างเดียว แต่ตอนนี้จำเป็นต้องคอยดูแล/สังเกตพฤติกรรมเด็กตามช่วงวัย เพื่อออกแบบกิจกรรมให้เกิดความเหมาะสมด้วย
3. ปัจจุบันมีการประชุมทีมงานเด็กและเยาวชนต่อเนื่อง เพื่อพูดคุยวางแผน ซึ่งเดิมไม่เคยทำแบบนี้ เป็นการสร้างรูปแบบการพูดคุยในแนวราบที่ทุกคนต่างช่วยกันเสนอความคิดเห็น
4. สามารถดึงการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมได้มากขึ้น
5. Active จากการปฏิบัติให้เด็กและเยาวชนได้ไปลงเรียนรู้อะไรจากการทำจริง ในพื้นที่จริง และสนใจในเรื่องราวและข้อมูลของท้องถิ่น
6. มีการใช้ข้อมูลมาเป็นตัวช่วยในการออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็กและเยาวชน เช่น การใช้ข้อมูลทุนชุมชนมาเป็นตัวเลือกในการตัดสินใจของเด็กและเยาวชนว่าสนใจเรียนรู้อะไรบ้างในท้องถิ่น
7. เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นและพร้อมในการรับฟังความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน
8. ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดอบรมแทนที่จะเชิญวิทยากรมาบรรยายแบบเดิม จะเน้นไปที่กระบวนการจัดการเรียนรู้จากการลงมือทำ และเจ้าหน้าที่สามารถเข้ามาทำหน้าที่พี่เลี้ยงได้

นายธนิษฐ พิมพ์พันธ์ ชวนทีมวิจัยสรุปต่อว่าการทำหน้าที่ดูแลเด็กไม่ใช่ว่าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ อบต.เพียงอย่างเดียวอีกต่อไปแต่ยังมีทั้งตัว เด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง อบต.(เจ้าหน้าที่) ผู้นำหมู่บ้าน ครู ศพด./ประถม และผู้สูงอายุ ซึ่งทั้งหมดต้องจับมือเดินไปด้วยกันจึงจะประสบความสำเร็จ

ปิดการประชุมเวลา 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานเวทีสรุปข้อมูลและเก็บข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนในตำบล
โครงการพัฒนาภาคจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
วันที่ 3 มีนาคม 2561 เวลา 10.00 – 12.00 น.

ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายจินดา	ช่างประสพ	รองนายก อบต.หนองขาม
2. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	สมาชิกสภาฯ
3. นางสาวสุมาลี	ผิวพิมพ์ดี ปลัด	อบต.หนองขาม
4. นายธนิช	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
5. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
6. นายธงชัย	จันทะณี	นักวิจัย
7. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	นักวิจัย
8. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	นักวิจัย
9. นางสาวสุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
10. นางสาวนงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
11. นางสาวน้ำทิพย์	ดีเสมอ	นักวิจัย
12. นางธัญญาภรณ์	แดงทอง	นักวิจัย
13. นางสาวนิษฐา	คลองคณิตสรณ์	นักวิจัย
14. นาย มานพ	แดงทอง	นักวิจัย

เปิดประชุมเวลา 10.00 น.

นายจินดา ช่างประสพ หัวหน้าโครงการฯ กล่าวทักทายผู้เข้าร่วมเวที บอกถึงวัตถุประสงค์ในการมาประชุม โดยเราจะมาสรุปกันว่าตลอดการทำโครงการวิจัยในระยะแรกแต่ละคนได้เรียนรู้อะไร และเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง

1.) น.ส.ปาริฉัตร สุรามাত্র

1. ได้เรียนรู้อะไร

- วิธี/กระบวนการในการจัดกิจกรรม
- ได้เรียนรู้การใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
- ได้เรียนรู้การวางแผนเป็นขั้นเป็นตอน
- ได้เรียนรู้เกมสนทนาการใช้จัดกิจกรรม

2. การเปลี่ยนแปลงตัวเอง

- กล้าพูดมากขึ้น
- ได้แสดงความคิดเห็นมากขึ้น
- ได้เทคนิคในการทำกิจกรรมด้วยเกมสนทนา

3. ปัญหา/อุปสรรค

- เวลา/ภาระงานในหน้าที่มีเยอะมาก ทำให้ดำเนินงานไม่เต็มที่

4. ทีมเปลี่ยนแปลงอย่างไร

- ได้รู้จักกระบวนการ ขั้นตอน มีการวางแผนก่อนการทำงาน เน้นการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากขึ้น

2.) ธนิช พิมพ์พันธ์

1. ได้เรียนรู้อะไร

- รูปแบบการจัดเวทีกับชุมชนในอีกรูปแบบที่ได้เคยรู้มา เช่น การจัดสนทนาโดยไม่ต้องร้อง เล่น เต้น เครื่องมือในการได้มาซึ่งข้อมูล ฯลฯ

- ได้เข้าใจชุมชนมากขึ้น
- 2.การเปลี่ยนแปลงตัวเอง
- รู้ เข้าใจกระบวนการจัดเวทีมากขึ้น
  - มีเทคนิคการจัดนัดนัดงานที่ไม่ใช่ร้อง เล่น เต้น
  - เปลี่ยนแปลงเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดเวที โดยไม่ยึดติดถึงระบบราชการ
- 3.ปัญหา/อุปสรรค
- เวลาที่ไม่ตรงกันของทีมที่เลี้ยง(นักวิจัย)ในการทำเวลาและสรุปข้อมูล
  - ความเข้าใจในบทบาทของแต่ละคน
  - การสนับสนุนอย่างแท้จริงของผู้มีอำนาจสั่งการในการใช้คน
  - ความเข้าใจว่างานวิจัยไม่ใช่งานเฉพาะของใคร
- 4.ทีมเปลี่ยนแปลงอย่างไร
- ทีมนักวิจัยที่จะแสดงออกมากขึ้น
  - รู้เทคนิคต่าง ๆ ในการจัดเวทีประชุมที่นอกเหนือจากทางการ
- 3.) **มานพ แดงทอง**
- 1.ได้เรียนรู้อะไร
- ได้รู้การทำงานเกี่ยวกับเด็กเยาวชนในตำบล
- 2.การเปลี่ยนแปลงตัวเอง
- เด็กมีกิจกรรมทำช่วงปิดเทอม
- 3.ปัญหา/อุปสรรค
- เด็กต้องทำงานบ้านไม่ค่อยว่าง(ช่วยพ่อแม่ทำงาน)
- 4.) **พนอ น้ำแก้ว**
- 1.ได้เรียนรู้อะไร
- เราได้เรียนรู้เรื่องการที่เราเข้าสังคมได้
  - รู้จักพื้นที่แต่ละพื้นที่มากขึ้น
- 2.การเปลี่ยนแปลงตัวเอง
- การแสดงความคิดเห็นมากขึ้น
  - มีทักษะในการพูดคุยที่ดีขึ้น
- 3.ปัญหา/อุปสรรค
- บางครั้งชาวบ้านบางท่านไม่ค่อยเข้าใจในการทำงานของเรา
  - บางครั้งเวลาอาจจะไม่ตรงกัน
- 4.ทีมเปลี่ยนแปลงอย่างไร
- จากที่ไม่ค่อยจะพูดคุยกันมากนักในการทำงานแต่พอได้เข้ามาทำงานวิจัยสิ่งที่เป็นในทีมมีการพูดคุยกันมากขึ้น ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันมากขึ้น(ความสามัคคีมากขึ้น)
- 5.) **ธัญญาภรณ์ แดงทอง**
- 1.ได้เรียนรู้อะไร
- เรียนรู้การทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นแบบแผน
- 2.การเปลี่ยนแปลงตัวเอง
- กล้าที่จะพูด แสดงความคิดเห็น
  - ความกล้ามีน้อยลง
- 3.ปัญหา/อุปสรรค
- ยังจับประเด็นในการฟังแล้วพาเขียน ไม่ค่อยชัดเจน ไม่ตรงประเด็น
  - ตั้งประเด็นในการพูดไม่ชัดเจน

4. ทีมเปลี่ยนแปลงอย่างไร

- เป็นระบบ มีการวางแผน เป็นทีมงาน สามัคคี

6.) นายจินดา แชมป์ประสพ

1. ได้เรียนรู้อะไร

- เรียนรู้การทำงาน รู้จักเครื่องมือ กล้าแสดงออกมากขึ้น พูดจา มีหลักการมากขึ้น ดูดีขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงตัวเอง

- เปลี่ยนแปลงจากเดิมไม่ค่อยกล้าแสดงออก มีการยอมรับจากน้อง ๆ มากขึ้น

3. ปัญหา/อุปสรรค

- คนในทีมมีภารกิจของตนเอง
- การลงพื้นที่มีคนมามากบ้าง น้อยบ้าง

4. ทีมเปลี่ยนแปลงอย่างไร

- มีการรวมกลุ่มพูดคุยมากขึ้น
- มีเวลาวางแผนและสรุปการทำงานในแต่ละครั้ง
- ได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ๆ

7.) น.ส.สุภาพร ลินพูล

1. ได้เรียนรู้อะไร

- เรียนรู้การทำงานที่เป็นกระบวนการ รูปแบบที่ต่างจากเดิม
- ทำให้เข้าชุมชนได้ง่าย

2. การเปลี่ยนแปลงตัวเอง

- กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น
- กล้าจับไม้เท้าพูดต่อหน้าคนเยอะ ๆ ได้

3. ปัญหา/อุปสรรค

4. ทีมเปลี่ยนแปลงอย่างไร

8.) น.ส.ชลธิชา พุทธิโกศา

1. ได้เรียนรู้อะไร

- วิธีการหาข้อมูลใหม่ๆ
- รูปแบบการทำงานที่ลดการเป็นทางการ
- การทำงานร่วมกับผู้อื่น
- การทำงานเป็นทีม แต่ละคนรับผิดชอบหน้าที่

2. การเปลี่ยนแปลงตัวเอง

- การทำงานมีทักษะใหม่ๆ
- มีการทำงานที่เป็นขั้นเป็นตอน
- ใส่ใจให้คนอื่นทำงานแทน

3. ปัญหา/อุปสรรค

- เวลาไม่ค่อยตรงกัน

4. ทีมเปลี่ยนแปลงอย่างไร

- ทุกคนทำงานได้หลายหน้าที่
- บางคนกล้าพูด กล้าคิดขึ้น

9.) น.ส.นงทิพย์ เกื้อนเฉย (นก)

1. ได้เรียนรู้อะไร

- ได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม
- ได้รู้จักเครื่องมือที่ใช้ มีแผนที่ และ Time Line

- ได้เรียนรู้วิธี กระบวนการ รูปแบบการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน
- 2.การเปลี่ยนแปลงตัวเอง
- เวลาทำกิจกรรมได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กและเยาวชน
  - ได้คิด กล้าพูด กล้าแสดงออกมากขึ้น
- 3.ปัญหา/อุปสรรค
- เวลาไม่ค่อยตรงกัน
- 4.ทีมเปลี่ยนแปลงอย่างไร
- ทีมมีความสามัคคี
  - เวลาแบ่งหน้าที่กันก็มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
  - มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องงานก็จะคุยกันและช่วยกันหาวิธีแก้
- 10.) **น.ส.ลภัสสรดา คชวงษ์**
- 1.ได้เรียนรู้อะไร
- ขั้นตอนการจัดทำวิจัยที่เป็นระบบ มีแบบแผนที่ชัดเจน มีเป้าหมายที่ชัดเจน
- 2.การเปลี่ยนแปลงตัวเอง
- เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น แก้ปัญหา และวิเคราะห์ แนวทางการทำวิจัยได้ดีขึ้น
- 3.ปัญหา/อุปสรรค
- ปัญหาเรื่องเวลาที่จะรวมเด็กเข้าเป็นกลุ่ม
- 4.ทีมเปลี่ยนแปลงอย่างไร
- ทีมมีการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น ช่วยกันทำงาน มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน

ปิดการประชุม 12.00 น.

นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา
นายจินดา แซ่มประสพ

ผู้สรุปรายงานการประชุม
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรวิทยากรกระบวนการในงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ระหว่างวันที่ 10 - 14 พฤษภาคม 2560

ณ กนกรัตน์รีสอร์ท ตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายชลัม	โรจน์บุญถึง	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
2. นายเอกวิทย์	ชาวสวน	หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
3. นางยุพา	โพธิ์ทอง	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
4. นางสาวชวนพิศ	แพสุขชื่น	นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
5. นายคมสัน	พันธุ์เสื่อ	เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชำนาญงาน
6. นายเกียรติศักดิ์	นาคือนุรักษ์	นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
7. นางชยาภา	สุกใส	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
8. นางปิยฉัตร	ศรีคำแหง	ผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
9. นางสาวประทุม	ผิวอ่อนดี	ผู้ดูแลเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
10. นางสมคิด	หงส์เวียงจันทร์	แกนนำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
11. นายสามารถ	โกสินทร์	แกนนำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
12. นายคารม	คงปรีพันธุ์	แกนนำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
13. นายสันติสุข	พันธุ์ศรี	แกนนำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
14. นายทวีศักดิ์	ไทยทีวี	แกนนำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
15. นางสาวธีรภัทร	อุ้นตาดี	องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
16. นางสาวณัชชา	เคนมา	องค์การบริหารส่วนตำบลปลับปลาไชย
17. นายจินดา	เข้มประสพ	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
18. นางศรีเรือน	เพชรสีจา	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
19. นายธนิษฐ	พิมพ์พันธ์	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
20. นางสาวชลธิชา	พุทธโกศา	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
21. นายธงชัย	จันมะณี	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
22. นางสาวพนอ	น้ำแก้ว	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
23. นางสาวปาริฉัตร	สุรามাত্র	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
24. นางสาวสุภาพร	สินพูล	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
25. นางบุญเสริม	แฉล้มภักดี	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
26. นางสาวน้ำอบ	ดอกสาหร่าย	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
27. นายแสงฉาย	ห้วงปรโณ	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
28. นายทรงพล	เจตนาวิชย์	สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข
29. นางสาวนวลทิพย์	ชูศรีโธม	สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข
30. นายวิรัช	เอี่ยมปลัด	พี่เลี้ยงงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท
31. นายชิษณุวัฒน์	มณีศรีขำ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
32. นางสาวพวงทอง	เม็งเกร็ด	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
33. นางอาภา	พงศ์ศรีแสน	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
34. นายคำรณ	นิ่มอนงค์	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
35. นายอรรถชัย	ณ บางช้าง	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
36. นายสถาพร	โพธิ์ไพโรศรี	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
37. นายณฤวัต	แช่ตัน	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม

38. นายเฉลิมพล	อิมเกียรติ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
39. นางสาวบัวรัตดา	สุขชาติ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
40. นายชนม์สวัสดิ์	ฉิมเชื้อ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
41. นายมณฑล	อยู่สูงเนิน	ทีมงานสื่อ

เริ่มกิจกรรมวันที่ 1 เวลา 15.30 น.

ชี้แจงวัตถุประสงค์

คุณชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ผู้ประสานงานศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม กล่าวทักทายและต้อนรับผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากตำบลหนองขาม และตำบลพลับพลาไชย จังหวัดสุพรรณบุรี จากนั้นคุณชิษณุวัฒน์ ชี้แจงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมว่า วันนี้เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาคือวันวิสาขบูชาและเป็นวันหยุดทุกคนควรพักผ่อนหรือทำบุญปฏิบัติธรรม แต่ทุกคนก็เสียสละเวลาเข้ามาเข้าร่วมการฝึกอบรม การอบรมในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะฝึกให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนสามารถเป็นวิทยากรกระบวนการ สามารถนำไปขยายผลกับการทำวิจัยในพื้นที่ของตน และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นตลอดระยะเวลา 2 วันครึ่ง ของการฝึกอบรมขอให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเปิดใจเรียนรู้ และเก็บเกี่ยวความรู้ไปให้มากที่สุด โดยที่วิทยากรได้ออกแบบกระบวนการฝึกอบรมแบบเน้นการลงมือปฏิบัติจริง โดยกิจกรรมในวันที่ 1 และ 2 ของการฝึกอบรมจะเป็นการให้ทุกคนได้เรียนรู้กระบวนการและการใช้เครื่องมือ และในครึ่งวันสุดท้ายผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนจะได้ลงพื้นที่และเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง พบปะกับนักวิจัยที่ขับเคลื่อนงานอยู่ในท้องถิ่นซึ่งประกอบไปด้วย ชาวบ้าน เด็กและเยาวชน โดยจะมีพี่เลี้ยงจากทีมวิทยากรพาทุกคนลงไปในพื้นที่ทั้งหมด 6 พื้นที่ หลังจากนั้นคุณชิษณุวัฒน์แนะนำคุณมณฑล อยู่สูงเนิน ที่จะลงมาช่วยในเรื่องของการทำสื่อ จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยท้องถิ่น และกล่าวต่อไปว่าต่อไปการทำรายงานเพื่อรายงานผลการวิจัยนอกจากจะมีเล่มรายงานการวิจัยแล้วยังจะต้องมีการจัดทำรายงานในรูปแบบของสื่อวิดีโอ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นกระบวนการการทำงานได้น่าสนใจและเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น จากนั้นคุณชิษณุวัฒน์ จึงให้ทีมวิทยากรจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม กล่าวแนะนำตัวดังนี้

1. คุณอาภา พงศ์ศิริแสน (คุณนุ้ย)
2. คุณวิรัช เอี่ยมปลัด (คุณหนอง)
3. คุณพวงทอง เม็งเกร็ด (คุณพวง)
4. คุณคำรณ นิมอนงค์ (คุณอ้วน)
5. คุณอรุณชัย ณ บางช้าง (คุณโต่ง)
6. คุณนฤวัต แซ่ตัน (คุณไหว้)
7. คุณบัวรัตดา สุขชาติ (คุณน้ำตาล)
8. คุณเฉลิมพล อิมเกียรติ (คุณปิง)
9. คุณชนม์สวัสดิ์ ฉิมเชื้อ (คุณนัส)

คุณชิษณุวัฒน์ กล่าวว่าทีมวิทยากรทุกคนที่กล่าวแนะนำตัว จะเป็นวิทยากรให้ความรู้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตลอดระยะเวลาของการฝึกอบรมทั้งหมด 2 วันครึ่ง ถือว่าเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทีมวิทยากรและผู้เข้ารับการฝึกอบรม

หลังจากนั้นคุณทรงพล เจตนาวณิชย์ จากสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) กล่าวต้อนรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และกล่าวว่าทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการจะมีประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ทำงานร่วมกับชาวบ้านและสามารถที่นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ อยากให้ทุกคนเรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ให้ได้มากที่สุด ซึ่งเป็นโชคดีของทุกท่านที่ได้เข้ามาในงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น และขอเป็นกำลังใจให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน ตนก็จะอยู่ร่วมเป็นกำลังใจให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมตลอดระยะเวลาของการฝึกอบรม

ต่อจากนั้นคุณชิษณุวัฒน์ ชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมกำหนดเวลาในการฝึกอบรมในวันแรกร่วมกัน ซึ่งหัวข้อที่พูดคุยคือกิจกรรมในวันที่ 1 ควรจัดถึงเวลาเท่าไร ซึ่งในวงใหญ่เห็นร่วมกันว่ากิจกรรมในวันแรกควรจะทำเร็ว ไม่มีกิจกรรมภาคค่ำ

เนื่องจากวันนี้เป็นวันวิสาขบูชา ซึ่งเป็นวันที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงอยากที่จะเดินทางไปเวียนเทียนในวัดใกล้ๆ ในเวลาค่ำ

กิจกรรมเตรียมความพร้อมและระดมความคิด

คุณคำณ นิมอนงค์และคุณอรุณชัย ณ บางช้าง ผู้ช่วยผู้ประสานงานวิจัย ชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำกิจกรรม โดยเริ่มจากการกล่าวทักทาย และเริ่มจากการสลับมือ จากนั้นยื่นมือซ้ายออกมากำมือขวานิ้วโป้ง ยื่นมือขวากำมือซ้ายนิ้วก้อย แล้วทำสลับกันพร้อมๆ กันทั้ง 2 ข้าง โดยเริ่มทำจากซ้ายๆ และเร็วขึ้น จากนั้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสลับมือ จากนั้นให้ยื่นมือซ้ายออกมาทำรูปตัวแอล ยื่นมือขวามาในลักษณะนี้ชี้กับนิ้วโป้งจับกันอยู่ แล้วให้ทำสลับพร้อมๆ กันทั้ง 2 ข้าง เริ่มจากซ้ายๆ และค่อยๆ เร็วขึ้น จากนั้นจึงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเล่นเกมสปรบมือ โดยเริ่มจากการปรบมือตามจำนวนครั้งธรรมดา จากนั้นจึงมีกติกาเพิ่มว่า ให้ปรบมือเท่าไรให้บวก 1 ครั้ง และให้ปรบมือเท่าไรให้ลบ 1 ครั้ง จากนั้นจึงเปลี่ยนกติกาว่าให้ปรบมือตามความจริง กติกาถ้าวิทยากรพูดอะไรที่เป็นความจริงให้ปรบมือ 1 ครั้ง ถ้าวิทยากรพูดอะไรที่ไม่เป็นความจริงไม่ต้องปรบมือ ตัวอย่างการใช้คำพูดเช่น โก๋มีขน คนมีขา หมามีปีก หรือ โก๋มีขน คนมีหู หมูมีปาก ซึ่งจะสังเกตได้ว่าส่วนใหญ่จะเป็นคำคล้องจองกัน จากนั้นจึงเปลี่ยนกติกาให้ปรบมือตามขาสัตว์ต่างๆ ตัวอย่างเช่น หม่า ปรบมือ 4 ครั้ง โก๋ ปรบมือ 2 ครั้ง เป็นต้น จุดนาคิดของเกมนี้คือการปรบมือตามขาของลิง ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะสับสนว่าลิงมีกี่ขา ต่อจากนั้นจึงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเล่นเกมสปรบมือ โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับคู่กัน 2 คน หนึ่งกระจายตัวให้ทั่วห้อง หลังจากนั้นให้เลือกว่าใครจะเป็นปลาหูใครจะเป็นปลาหู กติกาคือให้เอามือสับหว่างกันถ้าวิทยากรพูดชื่อปลาอะไรให้ปลานั้นจับมือปลาที่เป็นคู่มือให้ได้ เช่น ถ้าบอกว่าปลาหูปลาหูก็ต้องจับปลาหูให้ได้ ถ้าใครถูกจับได้จะต้องไปเปลี่ยนคู่กับคนที่ไม่รู้จัก จากนั้นจึงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเล่นเกมสเร่ใจละเธอ กติกาคือให้จับคู่กัน 2 คน แล้วเลือกว่าใครจะเป็นหมายเลข 1 และหมายเลข 2 วิทยากรจะกำหนดว่าจะให้พูดในหัวข้ออะไรและให้หมายเลขใดพูดก่อน เช่น ให้หมายเลข 2 เริ่มก่อน ให้พูดชื่อสัตว์บก หรือให้หมายเลข 1 เริ่มก่อน ให้พูดชื่อจังหวัดที่ลงท้ายด้วยคำว่าบุรี หากได้ยินเสียงสัญญาณระฆังดังขึ้นหยุดที่ใครคนนั้นแพ้

จากนั้นคุณคำณ จึงให้ทีมงานแจกกระดาษและปากกาให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยกิจกรรมนี้ให้ไปหาชื่อคนที่มีความเหมือนกันกับตัวเองให้ได้มากที่สุด ตามที่วิทยากรกำหนดภายในระยะเวลา 10 วินาที ซึ่งมีโจทย์ต่างๆ ดังนี้

1. คนที่ชอบสีเดียวกับเรา โดยคนที่ได้ชื่อเพื่อนมากที่สุด 2 รายชื่อ
2. คนที่ชอบทานอาหารประเภทเดียวกับเรา มีคนได้รายชื่อมากที่สุด 6 คน แต่ก็ยังมีคนที่ชอบเหมือนกันอีก 3 ซึ่งส่วนใหญ่ชอบกินน้ำพริกปลาหู มีคนที่ไม่ได้รายชื่อใครเลยเนื่องจากไม่มีเพื่อนชอบอาหารเหมือนกันคือ คนที่ชอบข้าวผัดและหมูกระทะ

จากนั้นจึงเพิ่มกติการอบต่อไปมีห้ามใช้เสียง

3. คนที่มีพยัญชนะตัวแรกในชื่อตัวเดียวกับเรา มีคนได้รายชื่อมากที่สุด 3 รายชื่อ และมีคนที่ไม่มีคนชื่อที่มีพยัญชนะตัวหน้าเหมือนดังนี้ จินดา คมสัน พนอ บุญเสริม เกียรติศักดิ์ และสามารถ

4. คนที่เกิดวันที่เดียวกับกับเรา มีคนได้รายชื่อมากที่สุด 2 คน
5. คนที่เกิดวันที่เดียวกับกับเราแล้วนั่งเป็นกลุ่มวันได้ 6 กลุ่มวัน ประกอบด้วย วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันเสาร์ จากนั้นให้ทุกคนแลกเปลี่ยนในกลุ่มของตัวเองว่าคนที่มีวันเกิดในกลุ่มตัวเองมีชื่ออะไรบ้าง จากนั้นจึงร่วมแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มใหญ่ดังนี้

วัน	ชื่อดี
วันอาทิตย์	1. อารมณ์ดี 2. เรียบร้อย 3. ยิ้มเก่ง
วันจันทร์	1. ดุมีเสน่ห์ 2. หน้าตาดี 3. ความดี 4. มนุษย์สัมพันธ์ดี 5. อัจฉริยะดี 6. ปากดี
วันอังคาร	1. สวย 2. หล่อ 3. หุ่นดี 4. รักสัตว์ 5. รักเด็ก 6. น่ารัก 7. ปากตรงกับใจ 8. รักสิ่งรอบข้าง
วันพุธ	1. มีแต่ความดี
วันพฤหัสบดี	1. ขยัน 2. ฉลาด 3. อัจฉริยะดี 4. มีเสน่ห์
วันศุกร์	1. เก่ง 2. ฉลาด 3. ใจบุญ 4. หน้าตาดี
วันเสาร์	1. สวย 2. เก่ง 3. น่ารัก 4. เสาร์

6. หากคนที่มีคามคาดหวังการมาอบรมเหมือนกับตัวเอง หลังจากจับกลุ่มสามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มสะท้อนกันดังนี้

กลุ่มที่ 1 คาดหวังดังนี้

- สามารถเป็นวิทยากรกระบวนการที่สามารถขับเคลื่อนงานในพื้นที่ตนเองได้

กลุ่มที่ 2 คาดหวังดังนี้

- สามารถเป็นวิทยากรกระบวนการที่ดีได้
- สามารถนำไปออกแบบกระบวนการวิจัยในพื้นที่ได้
- แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกับเพื่อนๆ จากพื้นที่อื่นๆ
- นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การเป็นวิทยากรกระบวนการ การใช้น้ำเสียง ท่าทาง

กิจกรรมสันทนการและกลุ่มสัมพันธ์มีเป้าหมายที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้อยู่กับตัวเองอย่างมีสติ ก่อนที่จะร่วมกลุ่มกัน ซึ่งจะมีการลำดับของเกมส์ที่จะเล่นดังนี้

1. เกมส์ที่อยู่กับตนเอง
2. เกมส์ที่เล่นเป็นคู่
3. เกมส์ที่เล่นเป็นกลุ่ม

สังเกตได้ว่าเกมส์ที่วิทยากรให้เล่นนั้นเริ่มจากกิจกรรมที่เล่นคนเดียว เล่นเป็นคู่ และเล่นเป็นกลุ่มหลายคนตามลำดับ จากนั้นจึงเป็นเกมส์ที่ให้จัดซื้อคนที่มีความเหมือนกันตามที่วิทยากรกำหนด ซึ่งเป้าหมายของเกมส์นี้ก็เพื่อที่จะระดมความคิดเห็นของแต่ละท่าน

กิจกรรม Check in

หลังจากนั้นคุณคำณ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน สามารถแบ่งได้ 4 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มให้นั่งห่างกันกระจายตัวให้ทั่วห้อง ทีมวิทยากรจึงนำปากกาไปวางไว้กลางวงของทุกกลุ่ม หลังจากนั้นคุณชิษณุวัฒน์ ชวนทุกคนมองย้อนกลับไปถึงความคาดหวังของทุกคน โดยยกตัวอย่างหากผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นครูและจะต้องเล่านิทานให้นักเรียนฟังควรจะต้องใช้น้ำเสียงที่น่าสนใจสามารถเล่าเรื่องและทำให้นักเรียนสนใจในเรื่องที่เล่าได้ เช่นเดียวกันกับการจัดเวทีที่วิทยากรจะต้องใช้น้ำเสียงให้เหมาะสม ตลอดระยะเวลาของการฝึกอบรมนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้เรียนการเป็นวิทยากรกระบวนการ ความแตกต่างระหว่างวิทยากรธรรมดาและวิทยากรกระบวนการต่างกันอย่างไร การจะเป็นวิทยากรกระบวนการจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมียุทธศาสตร์และการฟังที่ดี ซึ่งทีมวิทยากรจะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้ผ่านกิจกรรม Check in

กติกากิจกรรม Check in

ให้ทุกคนในกลุ่มนั่งหัวเข้าชิดกัน โดยนั่งใครใคร่ครวญอยู่กับตนเองในประเด็น 2 ข้อดังนี้

1. บ่ายวันนี้รู้สึกอย่างไร เช่น สบายๆ เครียด กังวล ขอให้เคารพกับความรู้สึกของตัวเอง
2. ความสุขและความภาคภูมิใจในการทำงานกับชุมชน

จากนั้นให้ทุกคนแลกเปลี่ยนในกลุ่มของตน โดยให้แลกเปลี่ยนทั้ง 2 หัวข้อในครั้งเดียว ใครพร้อมพูดให้พูดก่อน คนที่จะพูดต้องถือปากกาที่วางไว้กลางวง หลังจากพูดจบแล้วให้วางปากกาไว้ที่กลางวงและพูดว่า Check in แล้วครบ/คะ คนที่ไม่ได้ถือปากกาไม่มีสิทธิ์พูดให้ตั้งใจฟังเพื่อนที่กำลังพูดอยู่โดยไม่พูดแทรก

ระหว่างการทำกิจกรรมจะมีทีมวิทยากรลงไปนั่งสังเกตการณ์และฟังอยู่ข้างๆ กลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม หลังจากนั้นคุณชิษณุวัฒน์ ให้ทุกคนหลับตาเพื่ออยู่กับตัวเอง เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณระฆังให้คนแรกเริ่มพูด หลังจากการทำกิจกรรม คุณชิษณุวัฒน์ ชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมถอดบทเรียนจากกิจกรรม Check in และแลกเปลี่ยนกันในวงใหญ่ ซึ่งวงใหญ่สะท้อนบทเรียนร่วมกันดังนี้

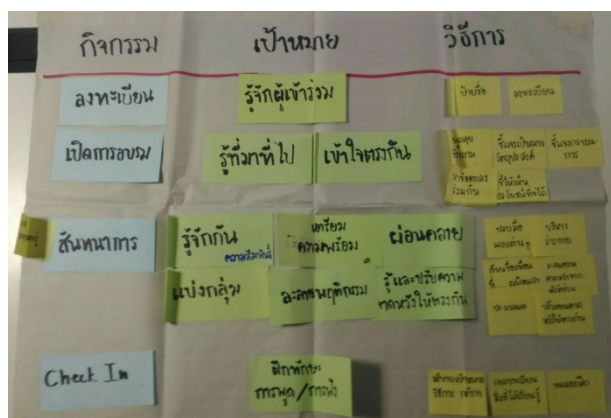
- เห็นความตั้งใจฟังของเพื่อน สังเกตจากภาษากาย เช่น การพยักหน้า
- เกิดความสัมพันธ์รู้จักกันมากขึ้น
- ได้ทบทวนตัวเองผ่านการคิดก่อนพูด
- มีความรู้สึกดีเพราะพูดแล้วมีคนฟัง
- สังเกตว่าเป็นการพูดที่แตกต่างจากในชีวิตประจำวันเพราะไม่มีการพูดแทรก
- ได้ตั้งใจฟังอย่างลึกซึ้ง ฟังแล้วคิดตาม

กิจกรรม Check in เป็นกิจกรรมที่ออกแบบเพื่อฝึกทักษะการพูด การคิด และการฟัง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นที่จะต้องมียังใช้ในการเป็นวิทยากรกระบวนการ

คุณชิษณุวัฒน์ จึงชวนมองเบื้องหลังของกิจกรรมซึ่งทีมวิทยากรออกแบบกระบวนการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่ง

กิจกรรมทั้งหมดที่ทำในวันนี้ที่ทีมวิทยากรได้ออกแบบกิจกรรม 4 ช่วงและชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมถอดบทเรียนการออกแบบกระบวนการดังนี้

หลังจากนั้นคุณชิษณุวัฒน์ แจ้งว่าสำหรับวันนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเดินทางมาอาจจะรู้สึกเหนื่อยและวันนี้เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาจึงจะให้ทุกคนได้พักผ่อนเร็วและให้มาพบกันในวันพรุ่งนี้เวลา 08.00 น.

เสร็จกิจกรรมวันที่ 1 เวลา 17.30 น.

เริ่มกิจกรรมวันที่ 2 เวลา 08.00 น.

นายคำรณ และนายอรรถชัย กล่าวทักทายผู้เข้ารับการฝึกอบรม และสอบถามว่าเมื่อคืนมีใครไปเวียนเทียนหรือไปเที่ยวที่ใดมาบ้าง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางท่านไปเวียนเทียนที่วัดเพชรสมุทรวรวิหาร และมีบางท่านเดินทางไปเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา

กิจกรรมเตรียมความพร้อม

จากนั้นนายอรรถชัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสลับมือ ให้อีกมือซ้ายมาด้านหน้าในลักษณะกำมือ มือขวาแบทาบหน้าอก ถ้าได้ยินคำสั่งบอกว่า “เปลี่ยน” ให้สลับมือ มือขวายืนมาด้านหน้าในลักษณะกำมือ มือซ้ายแบทาบหน้าอก ทำสลับกันไปได้ซักระยะจึงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสลับมือ ให้อีกมือซ้ายจับมุมมือขวาจับหูซ้าย ถ้าได้ยินคำสั่งว่า “เปลี่ยน” ให้เปลี่ยนมือทำสลับกัน จากนั้นให้สลับมือ เอานิ้วทุกนิ้วมาประกบกันโดยให้หมุนทีละนิ้วนิ้วละ 10 ครั้ง เมื่อหมุนครบทุกนิ้วจึงมีคำสั่งเพิ่มโดยให้หมุนนิ้วที่วิทยากรกำหนด ผลที่ได้คือนิ้วที่หมุนได้ยากที่สุดคือนิ้วนาง จากนั้นจึงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเล่นเกมสลิงนับเลข โดยมีกติกาดังนี้

คนที่เป็นคนเริ่มให้เลือกว่าจะนับถึงกี่ตัว คนถัดไปทางซ้ายมือจะต้องกระโดดมาด้านหน้าแล้วบอกจำนวนเลขกระโดดเท่ากับลิงที่คนแรกเลือก คนถัดไปจะต้องทำท่าลิงและเปล่งเสียงว่า “เจ๊ยก” ไปจนครบเท่ากับจำนวนที่แรกเลือก ตัวอย่าง

- คนที่ 1 ลิงสองตัว
- คนที่ 2 กระโดดพร้อมกล่าวว่า “กระโดด 2 ครั้ง”
- คนที่ 3 ทำท่าลิงและเปล่งเสียงว่า “เจ๊ยก”
- คนที่ 4 ทำท่าลิงและเปล่งเสียงว่า “เจ๊ยก”

จากนั้นจึงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับกลุ่ม 3 คน คละพื้นที่เพื่อเล่นเกม สดุด โดยผู้มีกติกาดังนี้ กำหนดให้ในกลุ่มเลือกว่าใครจะเป็นหมายเลข 1,2 และ 3 โดยกำหนดให้แต่ละหมายเลขมีหน้าที่ดังนี้

1. หมายเลข 1 กำหนดให้เป็นกำแพงมีหน้าที่ป้องกันไม่ให้สุดโหดแต่ละตัวเปิดได้
2. หมายเลข 2 กำหนดให้เป็นสุดโหดมีหน้าที่จะต้องแต่ละตัวเปิดให้ได้
3. หมายเลข 3 กำหนดให้เป็นเปิดมีหน้าที่ต้องหลบหลังกำแพงไม่ให้สุดโหดแต่ละตัวได้

โดยมีเวลาที่สุดโหดจะแต่ละตัวเปิดได้รอบละ 10 วินาที หลังจากครบ 10 วินาทีแล้วจึงให้แต่ละหมายเลขสลับหน้าที่กันให้ทุกคนได้ทำหน้าที่

คุณคำรณ ชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมหันหน้าเข้าหากันในวง 3 คน แล้วให้นับเลข 1-5 วนไปจนกว่าจะได้ยินเสียงสัญญาณระฆังดัง หลังจากผ่านรอบแรกจึงเพิ่มกติกาแต่ละรอบดังนี้

1. รอบที่ 2 ให้ปรบมือแทนการนับเลข 3
2. รอบที่ 3 ให้กระต๊อบเท้าแทนการนับเลข 5
3. รอบที่ 4 ให้ตืดนิ้วแทนการนับเลข 1
4. รอบที่ 5 ให้เอามือตีที่หน้าขาแทนการนับเลข 4
5. รอบที่ 6 ให้ทำท่ากอดอกแทนการนับหมายเลข 2
6. รอบที่ 7 เป็นรอบสุดท้ายให้แสดงท่าทางทั้งหมดแทนการนับเลข

จากนั้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหันหน้าเข้าหากันเพื่อเล่นเกม “นักฆ่า” กติกาคือให้ทุกคนในกลุ่มนับเลข 1 ถึง 25 โดยคนหนึ่งนับเลขต่อกันได้ไม่เกิน 3 เลข คนไหนนับลงเลข 25 คนนั้นถูกฆ่าจะต้องออกจากกลุ่ม หลังจากนั้นให้ผู้ชนะของแต่ละกลุ่มมาแข่งกันหน้าห้องเพื่อหาผู้ชนะเพียงคนเดียว

กิจกรรมสันทนนาการในเช้าวันนี้เป็นเกมส์ที่กระตุ้นให้มีสติและใช้ไหวพริบ ขณะเดียวกันจุดประสงค์อีกหนึ่งอย่างก็เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนมีความคุ้นชินและสนิทกันซึ่งจะทำให้ทำกิจกรรมได้มีอย่างเต็มที่

กิจกรรม Check in

นายคำรณให้ทุกคนกลับไปเข้ากลุ่ม 3 คนที่แบ่งไว้ตอนเล่นกิจกรรมสันทนนาการ เพื่อทำกิจกรรม Check in โดยให้แต่ละกลุ่มกระจายตัวไปทั่วห้อง และให้ทีมวิทยากรแจกปากกาเพื่อวางไว้ที่กลางวง โดยใช้กติกาเหมือนเมื่อวานคือ ใครพร้อมพูดให้พูดก่อน คนที่จะพูดต้องถือปากกาที่วางไว้กลางวง หลังจากพูดจบแล้วให้วางปากกาไว้ที่กลางวงและพูดว่า Check in แล้วครบ/คะ คนที่ไม่ได้ถือปากกาไม่มีสิทธิ์พูดให้ตั้งใจฟังเพื่อนที่กำลังพูดอยู่โดยไม่พูดแทรก โดยมีโจทย์ 2 ข้อคือ

1. เข้านี้รู้สึกอย่างไร
2. ได้เรียนรู้หรือมีอะไรประทับใจจากกิจกรรมเมื่อวานบ้าง

โดยให้แลกเปลี่ยนในกลุ่มทั้ง 2 โจทย์ในครั้งเดียว ก่อนแลกเปลี่ยนให้ทุกคนหลับตาอยู่กับตัวเอง เมื่อได้ยินเสียงระฆังจึงให้แลกเปลี่ยนกันในกลุ่มเล็ก หลังจากแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มแล้วจึงให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวแทนเพื่อนำเสนอให้กับเพื่อนๆ ในวงใหญ่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงแลกเปลี่ยนกันดังนี้

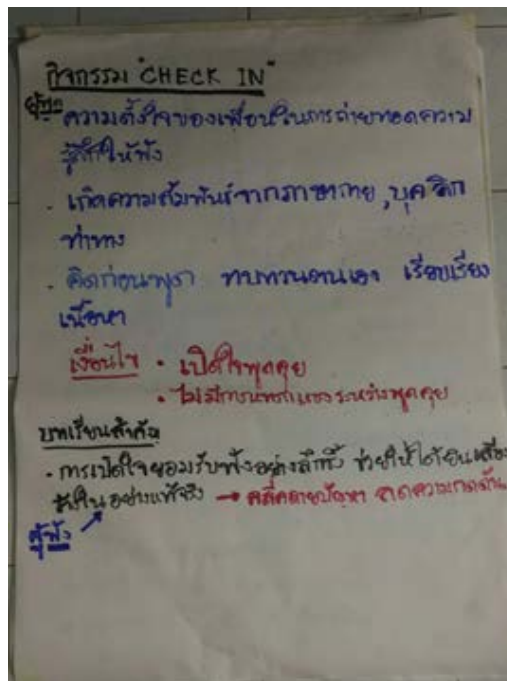
1. เข้านี้รู้สึกอย่างไร	2. ได้เรียนรู้หรือมีอะไรประทับใจจากกิจกรรมเมื่อวานบ้าง
<ul style="list-style-type: none"> ● สดชื่น ● นอนหลับพักผ่อนสบาย ● ชอบบรรยากาศ ● เพื่อนๆ เป็นกันเอง เพื่อนๆ น่ารัก ● สบายใจมากกว่าเมื่อวาน ● บรรยากาศดีชื่น ● มีความเป็นกันเอง ● ว่าง 	<ul style="list-style-type: none"> ● เรียนรู้จากกระบวนการการทำงานเป็นขั้นตอน การทำงานต้องมีการวางแผนก่อน ยกตัวอย่าง การเป็นครูสอนศูนย์เด็กเล็กก่อนจะสอนเด็กต้องมีการวางแผน ● ได้รับความรู้ใหม่ๆ นำไปปรับใช้กับการเป็น อสม.และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การวางแผน ● ทบทวนการทำกิจกรรมที่ผ่านมาของตัวเอง ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ได้กับการทำงานกับเด็ก และการทำงานในชุมชนกับชาวบ้าน ● เรียนรู้กระบวนการผ่านการลงมือทำแบบไม่รู้ตัว ● ได้เรียนรู้การฟังคนอื่นมากขึ้น

จากนั้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมแลกเปลี่ยนความรู้สึกจากการทำกิจกรรม Check in ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นผู้ฟังและผู้พูด ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมแลกเปลี่ยนความรู้สึกในวงใหญ่กันดังนี้

ผู้ฟัง	ผู้พูด
<ul style="list-style-type: none"> พยายามเป็นผู้ฟังที่ดีเมื่อเป็นผู้ฟังที่ดีทำให้เราสามารถจับใจความเรื่องที่ฟังและสามารถมีอารมณ์ตามไปกับเรื่องที่ฟังได้ และจำเป็นที่ผู้ฟังจะต้องมีการออกท่าทางเพื่อให้เขารู้สึกว่าเราตั้งใจฟังเขา การเป็นผู้พูดต้องสนใจความรู้สึกของผู้ฟัง ตั้งใจที่มีคนนั่งฟังเราพูดจนจบ รู้สึกดีเหมือนเขาเข้าใจสิ่งที่เราพูด ดูจากลักษณะท่าทางหน้าตาที่เหมือนผู้ฟังเข้าใจผู้พูด ผู้ฟังต้องมีมารยาทของผู้ฟัง ไม่ถามหรือพูดแทรก ควรฟังเขาพูดให้จบก่อนหากมีข้อสงสัยจึงจะถามได้ 	<ul style="list-style-type: none"> เมื่อพูดแล้วมีคนสนใจทำให้เราสามารถพูดในสิ่งที่เราอยากพูดได้เต็มที่ มีความตั้งใจและภูมิใจอยากจะทำเนื่องจากมีคนตั้งใจฟังอย่างลึกซึ้ง เมื่อวานมาด้วยความกังวลและจับใจความที่ตัวเองพูดไม่ได้ แต่วันนี้ผ่อนคลายมากยิ่งขึ้นมีสมาธิมากยิ่งขึ้นทำให้สามารถเรียบเรียงและคิดก่อนที่จะพูดทำให้สามารถสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น เมื่อมีการกำหนดกรอบกติกาทำให้การพูดคุยมีประเด็นที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

กิจกรรม Check in ในเช้าวันที่ 2 ของการฝึกอบรม ค่อนข้างจะเคร่งครัดในกติกา และลดจำนวนคนลงจากวันที่ผ่านมาเนื่องจากวันที่ผ่านมากิจกรรม Check in ทีมวิทยากรกำหนดให้จับกลุ่ม 6 คนเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมคุ้นชินกับกระบวนการ แต่สำหรับวันนี้ให้จับกลุ่ม 3 คนเพื่อฝึกการเป็นผู้ฟังที่ตั้งใจ และผู้พูดที่ดีที่สามารถพูดได้อย่างเต็มที่

กิจกรรม Check in เป็นกิจกรรมที่ทุกคนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมและสามารถแลกเปลี่ยนได้ทุกคน ดังนั้นคำถามแรกที่ใช้จึงควรใช้คำถามว่ารู้สึกอย่างไร เนื่องจากทุกคนมีความรู้สึกจึงสามารถที่จะตอบคำถามในข้อแรกได้ นอกจากนี้ยังเป็นการแลกเปลี่ยนเพื่อทำความพร้อมก่อนที่จะเข้าสู่การฝึกอบรม เนื่องจากในแต่ละวันแต่ละคนพบกับเหตุการณ์ที่ไม่เหมือนกันมีความรู้สึกไม่เหมือนกัน

หลังจากนั้นคุณคำณ ขวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมสังเกตว่าทุกครั้งในระหว่างการทำกิจกรรมจะมีการจดขึ้นกระดานเพื่อให้ทุกคนเห็นเหมือนกัน และสามารถนำความรู้มาต่อยอดประยุกต์ในประเด็นต่อไปได้ ซึ่งการจดบันทึกขึ้นกระดานควรเขียนให้ตัวใหญ่ ใช้สีขีดเส้นใต้เน้นคำที่น่าสนใจ ซึ่งกระบวนการจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นกระบวนการที่ควรนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรได้ โดยมี 3 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผน การลงมือทำ และการถอดบทเรียน

คุณชิษณุวัฒน์ชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมย้อนมองไปดูกิจกรรมเมื่อวันที่ผ่านมา เพื่อให้คนที่มาใหม่สามารถเรียนรู้และตามทันจากบทเรียนที่ผ่านมา

จากนั้นคุณคำรณให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนจับมือเป็นวงใหญ่ แล้วมีกติกาดังนี้

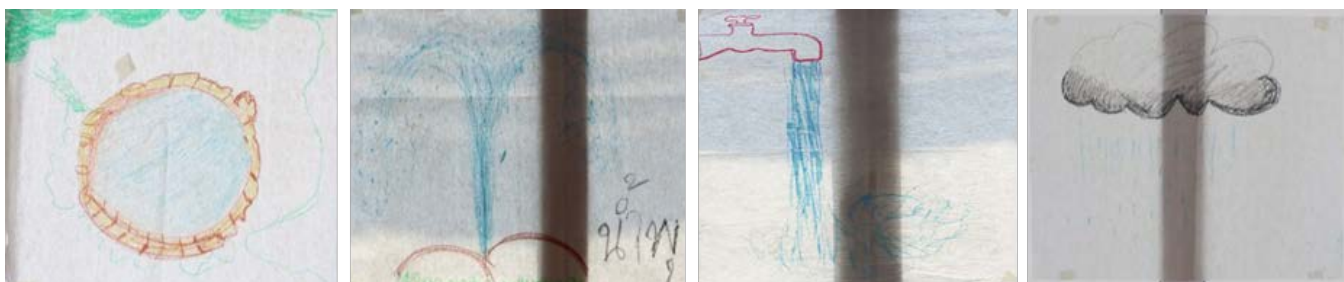
1. ถ้าบอกว่า 1 ให้ขยับไปทางซ้าย 1 ก้าว
2. ถ้าบอกว่า 2 ให้ขยับไปทางขวา 1 ก้าว
3. ถ้าบอกว่า 3 ให้เดินหน้า 1 ก้าว
4. ถ้าบอกว่า 4 ให้เดินถอยหลัง 1 ก้าว

จากนั้นถ้าใครผิดจะถูกชดเชย 1 ครั้ง

กิจกรรมน้ำพุน้ำบ่อ

จากนั้นคุณคำรณให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั่งลงเพื่อทำกิจกรรม “น้ำพุน้ำบ่อ” โดยมีภาพอยู่ 4 ภาพ คือ

1. น้ำฝน
2. น้ำพุ
3. น้ำบ่อ
4. น้ำก็อก

โดยให้ทีมแจกบัตรคำและปากกาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม แล้วให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปอยู่หน้าภาพที่ตนชอบ แล้วให้นั่งล้อมวงกันกับคนที่เลือกภาพเดียวกัน โดยให้ทุกคนนั่งหัวเข้าชิดกัน คุณชิษณุวัฒน์กล่าวว่าการเป็นวิทยากรกระบวนการมีความจำเป็นมากที่จะต้องควบคุมบรรยากาศ และรูปแบบการนั่งของวง หลังจากนั้นจึงให้ทุกคนแลกเปลี่ยนกันในวงว่าทำไมถึงชอบภาพนี้ ซึ่งกิจกรรมนี้จะไม่มีกรวางปากกาที่กลางวง ดังนั้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องควบคุมตนเอง จะต้องตั้งใจฟังเพื่อนให้จบ ไม่ตั้งคำถามและพูดคุยกันระหว่างเพื่อนพูด หลังจากแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มย่อยแล้วทีมวิทยากรจึงแจกกระดาษบุฟให้แต่ละกลุ่มเขียนสรุปสิ่งที่คุยกัน แล้วแลกเปลี่ยนในวงใหญ่ได้ดังนี้

รูปภาพ	สาเหตุที่เลือกภาพนี้
น้ำก็อก	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมปริมาณ ความเร็ว และความแรงได้ - เป็นการรวมทรัพยากร - (น้ำฝน น้ำพุ น้ำบ่อ) เหมือนองค์กรชุมชน - ใช้ได้เมื่อต้องการ
น้ำบ่อ	<ul style="list-style-type: none"> - ตัวเองเป็นขานารอฝนฝนไม่ตก มีบ่อใช้จึงดีกว่า - เปรียบเหมือนชีวิตคนการออมเงิน - การรวมพลังในชุมชน
น้ำพุ	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเป็นธรรมชาติที่มีแรงผลักดันเหนือธรรมชาติ - น่าค้นหา - สดชื่น รู้สึกได้ปลดปล่อย - รู้สึกเหมือนได้รับชัยชนะเหมือนน้ำที่เอาชนะขึ้นมาบนผิวดินได้

	<ul style="list-style-type: none"> - ขอบแสงที่ตัดผ่านน้ำพุ
น้ำฝน	<p>กลุ่ม 1 น้ำฝนสามัคคี</p> <ul style="list-style-type: none"> - คนสัตว์พืชได้รับประโยชน์ - ฝนตกทำให้อุดมสมบูรณ์ - ฝนตกทำให้มีงานทำ (ชาวนามีรายได้เพิ่มขึ้น) - ตกทั่วถึงไม่เลือกที่ตกไม่ลำเอียง - ฝนตกลงมาแล้วสดชื่น <p>กลุ่มที่ 2</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความชุ่มชื้นเมื่อฝนตก - บางอาชีพต้องรอฝน - กำเนิดชีวิต เช่น เมล็ดพันธุ์พืช วัชพืช กบ - น้ำดื่มจากน้ำฝนในสมัยก่อนดังนั้นควรมีจัดการให้น้ำฝนดื่มได้เหมือนสมัยก่อน - น้ำฝนชำระล้าง - ความสวยงามของธรรมชาติ มีดอกไม้มีสีเขียว - ต่อชีวิตเกษตรกร - ฝนไม่เลือกที่ตก ไม่ลำเอียง - ฝนไม่มีคำว่าหมด <p>กลุ่มน้ำฝน 3</p> <ul style="list-style-type: none"> - น้ำฝนได้จากธรรมชาติ กระบวนการธรรมชาติ การระเหย กลั่นตัว และตกลงมาสิ้นสุดการรอคอย - น้ำฝนทำให้ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ - ใช้ในการเกษตร <p>กลุ่มน้ำฝน 4</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ความชุ่มชื้น บรรยากาศดี - ใช้ในการอุปโภคบริโภค และการเกษตร - ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เช่น ป่าชุมชน สัตว์ป่า - น้ำฝนตกลงมาเป็นน้ำบาดาลเจาะบ่อบาดาลมาเป็นน้ำก็ออก - ถ้าฝนไม่ตกจะเกิดผลกระทบต่อคนใช้ชีวิต

จากนั้นคุณวิรัช ชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมพูดคุย ดังนี้ การทำกระบวนการในกิจกรรมที่ผ่านมาผู้เข้ารับการฝึกอบรมใช้เครื่องมือบัตรคำ บัตรคำคือเครื่องมือที่ใช้ในการระดมความคิดโดยให้เขียนความคิดของตนลงในบัตรคำก่อนแลกเปลี่ยนกันในวงพูดคุย ซึ่งจากการใช้บัตรคำทำให้พบว่าบางครั้งคนที่ชอบอะไรเหมือนกันอาจจะมีความคิดที่ไม่เหมือนกันซึ่งอาจจะเกิดจาก หน้าที่การงาน ประสบการณ์ ซึ่งการที่ในกลุ่มมีหลายความคิดเห็นทำให้สามารถเห็นความแตกต่าง และเหตุผลที่เราอาจจะคิดไม่ครอบคลุม คุณวิรัช กล่าวต่อไปว่าการนำเสนอในรูปแบบกลุ่มเป็นการนำเสนอความคิดของทุกคน อยากจะตั้งคำถามกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกท่านว่าในชีวิตจริงเราสามารถยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นได้หรือไม่ ตนอยากจะยกคำพูดหนึ่งมาบอกกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมคือ ทุกความคิดเห็นมีคุณค่าอย่าฆ่าความคิด เพราะตนเชื่อว่าทุกความคิดมีความสำคัญทั้งสิ้น

จากนั้นคุณวิรัช จึงชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมแลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้จากการพูดคุยในกลุ่ม ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมสะท้อนในวงใหญ่ดังนี้

จำนวนคน	สิ่งที่ได้จากการพูดคุย
กลุ่มที่มี 1 คน	- อยู่คนเดียวทำให้คิดอะไรสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว แต่จะทำให้ไม่สามารถเห็นมุมมองที่หลากหลายได้
กลุ่มที่มี 2 คน	- ถึงแม้จะชอบรูปเดียวกันแต่มีความคิดไม่เหมือนกัน จึงต้องฟังเหตุผลของกันและกัน
กลุ่มที่มีหลายคน	- นำทั้ง 4 รูป ถ้ามารวมกันก็เหมือนการใช้ชีวิต - มีทรัพยากรมากแต่ไม่จำเป็นจะต้องใช้วิธีเดียว - มุมมองที่แตกต่างอาจจะนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาได้

จากนั้นคุณคาร์ณ จึงชวนคุยต่อว่าภายใต้ความแตกต่างเราจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์เดียวกัน ทุกความคิดของทุกคนมีคุณค่าอยากจะให้ทุกคนนำกระบวนการนำพู่กันไปใช้ให้เกิดประโยชน์

คุณคำรณ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั่งล้อมกันเป็นวงกลมใหญ่ และกล่าวว่าความคิดเห็นของทุกคนไม่มีใครถูกใครผิด อยากจะให้แลกเปลี่ยนกันมากๆ จากนั้นจึงชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมคิดว่า รูปภาพไหนสามารถแทนการเป็นวิทยากรกระบวนการได้ในความคิดของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยให้เขียนลงในบัตรคำ แล้วจึงร่วมกันแลกเปลี่ยนในวงใหญ่ดังนี้

- น้ำพุ

- น้ำที่อยู่ใต้ดินเปรียบเหมือนปัญหา ความร้อนคือกระบวนการ น้ำที่พุ่งออกมาคือการที่วิทยากรกระบวนการที่สามารถแก้ปัญหาได้ประสบความสำเร็จ
- น้ำพุพุ่งจากพื้นดินสู่อากาศเป็นการผืนแรงโน้มถ่วงของโลก การเป็นวิทยากรกระบวนการก็เหมือนกับการที่เราไปช่วยคนให้ก้าวพ้นขีดจำกัดของปัญหา
- วิทยากรกระบวนการเหมือนผู้จุดประกายความคิด

- น้ำประปา

- การเปิดปิดน้ำเหมือนการเปิดปิดใจที่จะยอมรับการเรียนรู้ของวิทยากรกระบวนการ
- เปรียบเหมือนวิทยากรกระบวนการที่สามารถควบคุมสถานการณ์และกำหนดกิจกรรมให้เป็นไปตามแนวทางนั้นๆ ได้ เหมือนกับการเปิดปิดน้ำ
- การทำน้ำประปาจำเป็นจะต้องผ่านกระบวนการหลายกระบวนการก่อนจะมาเป็นน้ำประปา การเป็นวิทยากรก็จะต้องผ่านการฝึกอบรมหลายอย่างจึงจะสามารถเป็นวิทยากรกระบวนการที่มีคุณภาพ

- น้ำบ่อ

- เปรียบเหมือนเป็นผู้ให้ความรู้ อาศัยแค่ความรู้สึกของผู้ให้และผู้รับ ต้องการให้ผู้ให้และผู้รับเท่าเทียมกันมากที่สุด เหมือนการเป็นวิทยากรกระบวนการที่ควรจะทำเท่าเทียม เสมอภาค ไม่ทำให้รู้สึกที่เราสูงกว่าเพื่อให้เขาเปิดใจที่จะเรียนรู้

- น้ำฝน

- น้ำฝนเกิดจากกระบวนการธรรมชาติคือ ระเหย ควบแน่น เหมือนกับการเป็นวิทยากรคือการระเหยความรู้รวบรวมความรู้ให้มาก และตกลงเหมือนกับการให้ความรู้ และคิดว่าน้ำทุกอย่างมีต้นกำเนิดมาจากฝน
- น้ำฝนเกิดจากกระบวนการธรรมชาติและมีประโยชน์ต่อโลกวิทยากรกระบวนการก็มีประโยชน์มากต่อชุมชน

กิจกรรมน้ำพุน้ำบ่อน้ำฝนเป็นกิจกรรมที่ออกแบบกระบวนการเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รู้จักตัวเอง และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ในขณะเดียวกันก็เชื่อมโยงไปถึงความคิดที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีต่อการเป็นวิทยากรกระบวนการซึ่งจะเชื่อมโยงกับกิจกรรมต่อไป

กิจกรรม Body paint

หลังจากนั้นคุณคำรณ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนับเลข 1-4 โดยให้คนที่นับหมายเลขเดียวกันไปรวมกลุ่มกัน จากนั้นทีมวิทยากรจึงแจกกระดาษรูปและสีเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำกิจกรรม Body paint โดยให้เลือกคนในทีม 1 คนนอนลงบนกระดาษเพื่อร่างเป็นตัวคน จากนั้นให้ตบแต่งเสื้อผ้าให้สวยงามและตั้งชื่อของหุ่นในกลุ่มตัวเอง หลังจากนั้นคุณคำรณจึงให้โจทย์ดังนี้

1. แขนซ้าย เขียนว่าวิทยากรกระบวนการควรจะมีบทบาทอะไรบ้าง
2. ขาซ้าย เขียนว่าคิดว่าการเป็นวิทยากรกระบวนการจะมีอุปสรรคใดบ้าง
3. หัว เขียนว่าความคิดหรือทัศนคติของคนเป็นวิทยากรกระบวนการควรจะเป็นอย่างไร
4. แขนขวา เขียนว่าทักษะใดบ้างที่จำเป็นต่อการเป็นวิทยากรกระบวนการได้
5. ขาขวา เขียนว่ามีอะไรบ้างที่เป็นสิ่งที่สนับสนุนการเป็นวิทยากรกระบวนการได้
6. หัวใจ เขียนว่าหัวใจของการเป็นวิทยากรกระบวนการมีอะไรบ้าง

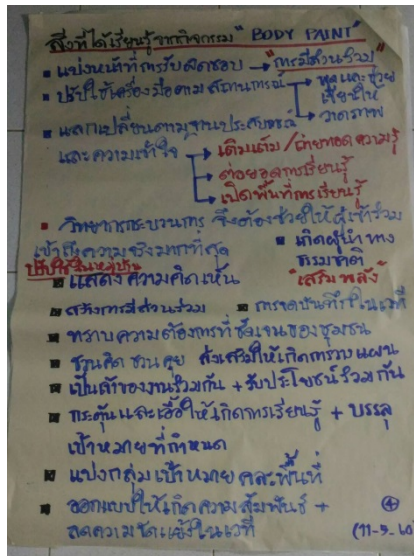
7. หลังจากทุกกลุ่มทำเสร็จแล้วจึงให้เรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการ Shopping คือการเดินเวียนแบบฐาน

หลังจากนั้นคุณชิษณุวัฒน์ กล่าวว่ากิจกรรม Body paint เป็นกิจกรรมที่ดึงดูดให้เราสร้างการเรียนรู้อย่างหนึ่ง จึงอยากจะชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมคว่าได้อะไรจากกิจกรรม Body paint ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงร่วมกันสะท้อนว่า

- การแบ่งหน้าที่
- เป็นกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม
- การบริหารเวลาในการทำงาน

- การเลือกใช้เครื่องมือให้เหมาะสมกับกิจกรรม

คุณชิษณุวัฒน์ กล่าวว่าก่อนที่จะเรานำเครื่องมือไปใช้มีความจำเป็นที่จะต้องรู้วัตถุประสงค์ของเครื่องมือชิ้นนั้นก่อน จึงตั้งคำถามว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมคิดว่าการนำเครื่องมือไปใช้นั้นมีวัตถุประสงค์อะไร และเมื่อนำเครื่องมือไปใช้แล้วจะได้ อะไร ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันสะท้อนในวงใหญ่ดังนี้

- วัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องมือ
  - เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความเข้าใจ
  - ช่วยเติมเต็มต่อยอดองค์ความรู้
  - ช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าถึงความจริงมากที่สุด
- สิ่งที่ได้จากการนำเครื่องมือไปใช้
  - เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน
  - สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีส่วนร่วม
  - ได้ความสามัคคี เพราะทำให้เขาช่วยคิดช่วยทำ
  - ทำให้สามารถเก็บข้อมูลได้ภายใต้ความแตกต่าง
  - ทำให้รู้ว่าชุมชนต้องการอะไร
  - ทำให้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของงานร่วมกัน เพราะทุกคนทำร่วมกัน
  - ได้ผู้นำจากการทำกิจกรรม
  - สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม

คุณชิษณุวัฒน์ ชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมชวนคุยต่อว่าแค่เปลี่ยนวิธีคิดและวิธีการลงมือทำเราก็จะได้แนวทางใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหา เครื่องมือแต่ละตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมและเป้าหมายที่กำหนด จากนั้นจึงชวนมองย้อนกลับไปกิจกรรมน้ำพุน้ำบ่อว่า แม้เราจะเลือกรูปภาพเดียวกันหรือเปรียบเทียบว่าเราเลือกนายกรัฐมนตรีคนเดียวกันก็ไม่สามารถที่จะบอกได้ว่าเขาเป็นพวกเดียวกันกับนายกรัฐมนตรี เขาอาจจะให้เหตุผลที่แตกต่างกันออกไปเปรียบเหมือนกับการทำกิจกรรมน้ำพุน้ำบ่อ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและนำไปสู่การเรียนรู้บทบาทของวิทยากรกระบวนการโดยเริ่มหยิบจากเรื่องใกล้ตัวก่อน สิ่งที่สำคัญคือการคิดเป็นระบบและการลงมือปฏิบัติจริง โดยการลงมือทำในลักษณะนี้เป็นรูปแบบของการระดมพลังเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับวิทยากรกระบวนการและทำให้ชาวบ้านเข้มแข็งขึ้น

กิจกรรมฝึกจับประเด็น

จากนั้นคุณชิษณุวัฒน์ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมดูวิดีโอหนังสือพัฒนาทักษะสมอง Executive Functions:EF

เนื้อหาของวิดีโอที่ค้นกล่าวถึงการทำงานของสมองส่วนหน้า สมองส่วนหน้าทำให้เกิดทักษะต่างๆ เช่น การยั้งคิด การทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะพื้นฐาน เช่น ทักษะการกำกับตัวเอง ทักษะการปฏิบัติ ซึ่งจากการศึกษาทักษะสมอง Executive Functions สามารถพัฒนาได้

หลังจากดูวิดีโอจบคุณชิษณุวัฒน์ จึงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมสะท้อนว่าจากการดูวิดีโอระยะเวลาสั้นๆ คิดว่าประเด็นของวิดีโอนี้คืออะไร โดยให้เขียนลงในบัตรคำแล้วจับกลุ่มกัน 6 คนได้ 5 กลุ่ม จากนั้นจึงให้แลกเปลี่ยนกันในกลุ่มย่อย และให้สรุปออกมาในภาพรวมของกลุ่มเพื่อสะท้อนในวงใหญ่ หลังจากพูดคุยแล้วแต่ละกลุ่มร่วมสะท้อนกันดังนี้

- กลุ่มที่ 1
  - วิดีโอกำลังสื่อสารถึงสื่อพัฒนาทักษะทางสมองโดยใช้หนังสือเป็นตัวช่วยพัฒนาเด็ก
- กลุ่มที่ 2
  - หนังสือมีประโยชน์ต่อการพัฒนาสมอง แต่หนังสือแต่ละประเภทจะมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาสมองที่แตกต่างกัน ผู้ปกครองและครูควรมีส่วนร่วมในการนำหนังสือมาพัฒนาเด็ก
- กลุ่มที่ 3
  - สื่อว่าเราควรจะทำกิจกรรมอะไรกับเด็กแต่ละช่วงวัย
- กลุ่มที่ 4
  - สื่อว่าเราเลือกเครื่องมือที่จะนำไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างไร เหมือนหนังสือแต่ละเรื่องก็จะไปพัฒนา EF ในด้านที่ไม่เหมือนกัน
- กลุ่มที่ 5
  - สื่อสารถึงทักษะการใช้ชีวิต

คุณชิษณุวัฒน์ชวนมองต่อไปว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม 5 กลุ่มทุกคนดูวิดีโอเรื่องเดียวกันและพร้อมกัน บทบาทการทำงานก็ใกล้เคียงกัน แต่เรากลับวิเคราะห์ไม่เหมือนกัน ดังนั้นเราจะมีวิธีการจับประเด็นอย่างไรให้ได้ประเด็นที่ต้องการจะสื่อสาร หลังจากนั้นคุณชิษณุวัฒน์จึงกล่าวต่อไปว่ากิจกรรมภาคบ่ายผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้เรียนรู้ทักษะการจับประเด็นซึ่งมีความจำเป็นต่อการเป็นวิทยากรวิทยากรกระบวนการ จากนั้นจึงย้อนกลับมาที่ทักษะ Executive Function ว่ามีความจำเป็นมากสำหรับเด็กในยุคปัจจุบันดังนั้นจึงเป็นความรู้ที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะ Executive Function

พักรับประทานอาหารกลางวันเวลา 12.30 น.

เริ่มกิจกรรมภาคบ่ายเวลา 13.30 น.

กิจกรรมเตรียมความพร้อม

เริ่มกิจกรรมภาคบ่ายโดยนายคำรณให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั่งเป็นวงกลมแล้วนับเลข 1-60 หลังจากนั้นเพิ่มกติกาว่า ถ้าเลขที่นับมีเลข 5 ไม่ต้องนับให้ปรบมือแทน หลังจากนั้นจึงมีท่าทางให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำดังนี้

1. ถ้าบอกว่า 1 ให้ยกมือซ้ายขึ้นเปล่งเสียงว่า “เฮ้”
2. ถ้าบอกว่า 2 ให้ยกมือขวาขึ้นเปล่งเสียงว่า “เฮ้”
3. ถ้าบอกว่า 3 ให้กอดอกแล้วเปล่งเสียงว่า “เฮ้”
4. ถ้าบอกว่า 4 ให้ชูมือซ้ายเปล่งเสียงว่า “เฮ้” แล้วให้ชูมือขวาเปล่งเสียงคำว่า “เฮ้”
5. ถ้าบอกว่า 5 ให้นำท่าทั้งหมดมาทำตามลำดับ

จากนั้นคุณคำรณ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจับกลุ่ม 3 คน เพื่อเล่นเกมแข่งปลาทุ แล้วเลือกว่าใครจะเป็นหมายเลข 1,2 และ 3 โดยกำหนดให้ดังนี้

1. หมายเลข 1 และหมายเลข 2 เป็นแข่งปลาทุ
2. หมายเลข 3 เป็นปลาทุ

โดยหมายเลข 1 และ 2 จะต้องจับมือกันเป็นแข่ง และหมายเลข 3 ซึ่งเป็นปลาทุอยู่ด้านใน โดยมีกติกา ดังนี้ ถ้ามีคำสั่งบอกว่า “ปลาทุเปลี่ยนแข่ง” ปลาทุจะต้องวิ่งไปเปลี่ยนกับแข่งที่ไกลที่สุด ถ้ามีคำสั่งบอกว่า “แข่งเปลี่ยนปลาทุ” แข่งจะต้องจับมือกันไปเปลี่ยนกับปลาทุที่ไกลที่สุด และทั้งปลาทุและแข่งจะต้องทำความรู้จักกันให้ได้มากที่สุด หลังจากนั้นจึงมีคำสั่งเพิ่มเติมว่าถ้าได้ยินคำสั่งบอกว่า “แข่งระเบิด” ให้ทั้งปลาทุและแข่งเปล่งเสียงว่า “บีม” แล้วจับคู่ใหม่ตามคำสั่ง เช่น ปลาทุ 3 แข่ง 2 เป็นต้น หลังจากเล่นได้ 3-4 รอบจึงเข้าสู่กิจกรรมภาคบ่าย

กิจกรรมสันทนาการในบ่ายวันที่ 2 เน้นการขยับร่างกาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีสติและไม่่วงก่อนจะเข้าสู่กิจกรรมและบทเรียนในภาคบ่าย

กิจกรรม 20 คำถาม

คุณวิรัช ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำกิจกรรม 20 คำถาม โดยให้และกลุ่มจับกลุ่มกันกลุ่มหนึ่งประมาณ 6-7 คน แล้วให้ในกลุ่มนับเลขจนครบทุกคนและกำหนดหน้าที่แต่ละหมายเลขดังนี้

1. หมายเลข 1 ให้ออกไปฟังเรื่องเล่าจากท่านผู้เฒ่าแล้วกลับมาบอกเพื่อน แต่จะสื่อสารกับเพื่อนได้ก็ต่อเมื่อเพื่อนถามคำถาม ถ้าเพื่อนไม่ถามห้ามพูด
2. หมายเลข 2 มีหน้าที่คอยจดบันทึกเนื้อหาที่คนที่ 1 นำมาเล่าให้ฟังเพื่อเรียบเรียงเป็นเรื่องราว

3. หมายเลข 3 มีหน้าที่จดคำถามที่เพื่อนในกลุ่มถามหมายเลข 1
4. หมายเลข 4-7 มีหน้าที่เป็นคนตั้งคำถามให้ได้คำตอบที่ต้องการ

โดยขณะที่ทำกิจกรรมจะมีผู้สังเกตการณ์เข้ามาดูเพื่อไม่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำผิดกติกา โดยกำหนดให้ถามได้เพียง 20 คำถามเท่านั้น หลังจากทุกกลุ่มทำกิจกรรมเสร็จ คุณวิรัชจึงให้ในกลุ่มประมวลคำตอบและให้หมายเลข 1 ห้ามพูดฟังได้เพียงอย่างเดียว โดยให้หมายเลข 2 ของแต่ละกลุ่มออกมาเล่าเรื่องของกลุ่มตนเอง

กลุ่ม	เรื่อง
ต้นฉบับ	<ul style="list-style-type: none"> ชื่อเรื่องบ้านผีปอบ ทีมอ้วนลงพื้นที่เก็บข้อมูลในตำบลแพรกหนามแดง พบลุงมาแต่ลุงมาแต่งตัวไม่ดี ทีมอ้วนอยากรู้ว่าเป็นใครไปถามเพื่อนเพื่อนก็ไม่รู้ จึงไปถามลุงปัญญา แต่แรกลุงปัญญาไม่ยอมพาไปบ้านลุงมา แต่ทีมอ้วนขอให้พาไปให้ได้จนลุงปัญญาพาไปโดยเอาเด็กๆในชุมชนไปด้วย บ้านนี้มีเรื่องเล่าว่าบ้านลุงมาเป็นบ้านผีปอบจึงไม่มีใครเข้ามาอยู่ เมื่อไปถึงบ้านทุกคนได้กลิ่นปัสสาวะ อูจจาระ ทำให้ทีมอ้วนกลัว ลุงปัญญาจึงขึ้นไปเรียกลุงมาแล้วบอกว่ามีคนมาเยี่ยม ลุงมากระโดดกอดลุงปัญญาแล้วบอกว่าไม่มีใครมาเยี่ยมตนนานแล้ว ซึ่งพบว่าเมื่อหลายปีก่อนลุงมาและภรรยาขับรถยนต์เพื่อไปขายของทำให้โดนรถยนต์ชนภรรยาของลุงมากลายเป็นเจ้าหญิงนิทรา กลิ่นปัสสาวะ อูจจาระ ที่ได้กลิ่นก็มาจากภรรยาของลุงช่วยตัวเองไม่ได้ ลุงมาเองได้รับการช่วยเหลือจาก อบต. และเงินที่ลูกส่งให้ซึ่งไม่พอใช้ และหลังจากเกิดเหตุลุงก็ไม่ได้เข้าสังคมอีกเลย
กลุ่มที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> มีชายคนหนึ่งดูแลคนพิการคนทั่วไปเรียกว่าคุณตา คุณยาย ความเป็นอยู่แร้นแค้นได้รับความช่วยเหลือแค่ อบต. คุณยายเป็นเจ้าหญิงนิทรา ทุกคนมองว่าบ้านนี้เป็นบ้านผีปอบเพราะคุณตาแต่งตัวรุงรัง บ้านเหม็นสาบเพราะคุณยายขับถ่ายช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ แต่มามีกลุ่มเยาวชนแพรกหนามแดงมาเยี่ยม นอกจาก อบต. ก็มีเงินจากลูกที่ส่งให้ คุณตาคุณยายไม่มีความสุข
กลุ่มที่ 2	<ul style="list-style-type: none"> เกี่ยวกับความปลอดภัยบนท้องถนน การทำงานที่โดดเดี่ยว ไม่สามารถเข้าสังคมได้
กลุ่มที่ 3	<ul style="list-style-type: none"> ครอบครัวครอบครัวหนึ่งได้รับผลกระทบจากการที่ถูกคนอื่นมองว่าเขาทำผิด เขาได้รับการช่วยเหลือจาก อบต. และเด็ก ที่เข้าไปทำงานวิจัยและผลปรากฏว่าเขาไม่ผิด
กลุ่มที่ 4	<ul style="list-style-type: none"> เรื่องเล่าชุมชนปากแพรก สมุทรสงคราม เรื่องเกี่ยวกับการออกค่ายความปลอดภัยบนท้องถนน โดยเด็กและเยาวชนมีองค์กรรับผิดชอบผลปรากฏว่าได้รับความร่วมมืออย่างดี เจ้าของโครงการคือสกว. เล่าเรื่องบ้านผีปอบคือเล่าถึงคนๆ หนึ่งที่ไม่มีใครยุ่งเพราะคิดว่าเป็นผีปอบผลสุดท้ายเขาเป็นคนดีเตี๋ยง

จากนั้นคุณวิรัชจึงให้หมายเลข 1 มาเล่าเรื่องที่ได้ฟังมา และหมายเลข 3 มาเล่าคำถามของคนในกลุ่ม จากนั้นคุณวิรัชจึงกล่าวว่า การใช้คำถามเป็นวิธีหนึ่งของการสร้างการเรียนรู้ ซึ่งคำถามที่พบในกิจกรรมนี้คือ

1. คำถามปลายเปิด (มีคำตอบกว้าง)
2. คำถามใช่ไม่ใช่
3. คำถามแบบชุดคำถาม

หลังจากนั้นคุณคาร์ณ ให้ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมกลับไปนั่งล้อมวงในกลุ่มเดิม และให้ทีมงานวิทยากรแจกปากกาและบัตรคำให้เขียนว่าหลังจากทำกิจกรรม 20 คำถาม ทำให้ได้เรียนรู้อะไรบ้าง และลักษณะการตั้งคำถามที่ดีควรเป็นอย่างไร หลังจากนั้นให้พูดคุยแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มย่อย หลังจากนั้นคุณคาร์ณให้แลกเปลี่ยนวงใหญ่ในหัวข้อลักษณะคำถามที่ดีดังนี้

- คำถามง่ายๆ ที่สามารถเข้าใจง่าย
- คำถามเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย
- คำถามแรกควรเป็นคำถามปลายเปิดที่รวบรวมข้อมูลได้มากที่สุดเพื่อเป็นข้อมูลในการถามข้อต่อไป
- ตั้งคำถามให้ตรงประเด็น กระชับ
- ก่อนตั้งคำถามมีความจำเป็นมากที่จะต้องปรึกษากันในทีม
- มีชุดคำถามที่สามารถถามได้ต่อเนื่อง เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร
- เป็นคำถามที่ไม่ชี้นำคำตอบ
- ต้องไม่นำไปสู่ความแตกแยก ไม่ควรใช้คำถามในประเด็นสุ่มเสี่ยง
- คนตั้งคำถามควรมีความรู้พื้นฐานในชุมชนเบื้องต้น
- มีกฏกติกาในการตั้งคำถาม

คุณชิษณุวัฒน์กล่าวว่า “ถามคือสอน” งานวิจัยท้องถิ่นไม่ได้ต้องการความสำเร็จในรูปแบบของความสำเร็จของงาน แต่งานวิจัยท้องถิ่นต้องการความสำเร็จที่ตัวคน โดยฝึกให้คนใฝ่รู้ รู้ลึกถึกลึก ยกตัวอย่างเวทีแรกที่เป็นเวทีประวัติศาสตร์ชุมชน ซึ่งเป็นข้อมูลต่อยอดกับเรื่องต่อไป ซึ่งแท้จริงแล้วทั่วโลกที่สำคัญคือการพัฒนาคนขึ้นมาทำงานเพื่อท้องถิ่น ดังนั้นทักษะการตั้งคำถามและการเป็นวิทยากรกระบวนการ จะทำให้เรากลับไปทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจำเป็นอย่างยิ่งในการทำงานวิจัยที่จะต้องมีความสงสัยกับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

กิจกรรมเรียนรู้การจัดเวที

หลังจากนั้นคุณคำณให้กลับไปนั่งตามกลุ่มเดิมและให้ดูวิดีโอผู้ชายจะทำอะไรก็ได้ เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กผู้ชายที่ใช้ความรุนแรงกับเด็กผู้หญิงในที่สาธารณะโดยมีเหตุผลมาจากการเรียนแบบคนในครอบครัว

หลังจากชมวิดีโอจบลงคุณคำณตั้งคำถามว่าสาเหตุของสถานการณ์ในวิดีโอนี้มาจากอะไร ซึ่งในวงใหญ่ร่วมสะท้อนว่าสาเหตุมาจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัว จากนั้นคุณวิรัชจึงกล่าวว่าต่อไปจะเป็นกิจกรรมที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทักษะการจับประเด็น ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากกว่าการสรุปประเด็น เพราะจะต้องจับเฉพาะแก่นของเรื่องให้ได้ โดยยกตัวอย่างวิดีโอเมื่อซักครู

หลังจากดูตัวอย่างการระดมความคิดไปแล้ว คุณคำณจึงบอกว่าต่อไปจะให้ดูวิดีโอซึ่งทีมจะแจกบัตรคำให้คนละ 15-20 ใบ โดยวิธีการใช้บัตรคำก็คือ 1 ประเด็นต่อ 1 บัตรคำ หากประเด็นไหนเป็นประเด็นหลักให้ตีกรอบด้วยปากกาสีแดง โดยจะให้ดูวิดีโอแล้วเอามาจัดหมวดหมู่ตัวอย่าง ซึ่งจะให้รวมกลุ่มกันโดยจะต้องมีคนนำคุย 1-2 คน และมีคนจัดหมวดหมู่ 1 คน โดยมีเทคนิคเพิ่มเติมให้ว่าการตีกรอบทำให้มันเข้าหากันแล้วติดตรงกลางกระดาษ เพราะจะสามารถเคลื่อนย้ายได้ง่ายหากมีข้อผิดพลาด

โจทย์ในการชวนคุยในวง 2 ข้อคือ

1. สาเหตุของปัญหาคืออะไร
2. วิธีการแก้ปัญหาควรทำอย่างไร

หลังจากนั้นจึงให้ดูวิดีโอของเพจ toolmorrow เนื้อหาคือมีวิทยากรพิเศษที่เขาไปสอนในสถานศึกษาแบบผิดๆ แต่นักเรียนก็เชื่อและไม่ตั้งคำถาม จนถึงตอนสุดท้ายจึงเฉลยว่าตนมาเพื่อทดสอบนักเรียนในห้องเรียนนี้และสอนให้รู้จักการตั้งคำถามอย่างละเอียดง่ายๆ

หลังจากดูวิดีโอจบนายคำรณจึงให้ทุกคนเข้าไปที่กลุ่มของตนเองตามมุมที่ทีมงานวิทยากรติดกระดาษรูปไว้ให้ โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำลองเหมือนสถานการณ์จริงให้มากที่สุด เช่น วิธีการนั่ง การชวนคุย การจับประเด็น โดยคุณคำรณกล่าวว่าจะต้องมีการพูดคุยกันก่อนที่จะจัดหมวดหมู่ข้อมูล โดยให้เวลาถึงพักรับประทานอาหารเย็นกลุ่มไหนคุยเสร็จก่อนสามารถไปพักก่อนได้

เสร็จกิจกรรมภาคเย็นเวลา 17.00 น.

เริ่มกิจกรรมภาคค่ำเวลา 18.30 น.

กิจกรรมเตรียมความพร้อม

เริ่มจากนายคำรณกล่าวทักทายผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าทานอาหารเย็นอร่อยไหม ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมตอบว่ารสชาติอร่อยดี คุณคำรณจึงชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเล่นเกมส่นอนขาเขียว กติกาคือเอานิ้วชี้และนิ้วโป้งทั้ง 2 ข้างประกบกัน ทำ 2 เอานิ้วโป้งซ้ายจับบริเวณนิ้วชี้ขวา ทำที่ 3 ยื่นนิ้วชี้ซ้ายขึ้น ทำที่ 4 นิ้วโป้งขวาจับกับนิ้วชี้ขวาบริเวณนิ้วโป้งซ้ายแล้วยัดนิ้วชี้ขวาชนกับนิ้วชี้ซ้าย หลังจากนั้นทำลงกลับกันสลับไปมา จากนั้นนายอรรถชัยจึงสอนทำท่าทางเพื่อเล่นเกมส่อดร่าแมน โดยมี 3 ท่า ดังนี้

1. ท่าซาร์ทพลัง
2. ท่าป้องกัน
3. ท่าปล่อยพลัง

กติกาคือ จะมีสัตว์ประหลาดเข้าไปในวงถ้าสัตว์ประหลาดไปยืนหน้าใครแล้วทำท่าพร้อมเปล่งเสียง “อะโฮ๊ะ” หน้าใครให้ทำท่าที่ไม่เหมือนสัตว์ประหลาด หากใครทำท่าเหมือนสัตว์ประหลาดถือว่าแพ้ หลังจากเล่นไปซีกพักจึงนำคนแพ้มาเป็นสัตว์ประหลาด หลังจากนั้นจึงให้สัตว์ประหลาดจับคู่กัน 2 คน และไปทำท่าให้ได้สมาชิกครบ 4 คน คู่ไหนได้ 4 คนให้จับกลุ่มกัน

เกมส์อุลตราแมนเป็นเกมส์หนึ่งที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยคละกัน เพราะไม่รู้ว่าใครจะแพ้และมาอยู่กับทีมตนเอง

กิจกรรมถอดบทเรียนจากกิจกรรมกิจกรรมเรียนรู้การจัดเวที

หลังจากนั้นคุณวิรัชจึงเข้ามากล่าวทักทายในช่วงคำและชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมถอดบทเรียน โดยคุณวิรัชกล่าวว่า กิจกรรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำก่อนไปรับประทานอาหารคือการฝึกจับประเด็น ใช้บัตรคำ และฝึกกระบวนการ คุณวิรัชจึงให้ทุกคนร่วมสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้และบรรยากาศในวง ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกันแลกเปลี่ยนดังนี้

สิ่งที่ได้เรียนรู้

- เรียนรู้การจับประเด็น
- เรียนรู้การจัดเวทีซึ่งค่อนข้างยากในขั้นตอนแรกๆ แต่ทำไปได้ซักระยะเมื่อทุกคนเห็นเป้าร่วมกันการทำเวทีจะง่ายขึ้น
- คิดว่าหากนำไปใช้จะเริ่มจากกลุ่มเล็กๆ ปริมาณคนน้อยๆ ก่อน

บรรยากาศในวง

- ค่อนข้างเครียดเพราะต่างคนต่างคิด
- คนมากทำให้ความคิดหลากหลาย

คุณวิรัชกล่าวต่อไปว่าการจัดเวทีจริงๆจะมีบางคนที่อาจจะไม่พูดบัตรคำจะช่วยได้ ทั้งยังเป็นเครื่องมือบันทึก และยังทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการวิจัยท้องถิ่น แต่ยังมีเครื่องมืออื่นอีกจากนั้นจึงเชิญคุณอาภาเข้ามาให้คำแนะนำเรื่องเครื่องมือต่อไป

คุณอาภากล่าวว่าในวันพรุ่งนี้ทุกคนจะได้ลงพื้นที่ชุมชนเพื่อลองจัดเวทีเก็บรวบรวมข้อมูลจริงๆ และเชื่อว่าทุกคนเคยจัดเวทีในพื้นที่ของตนเองมาแล้ว แต่ก็อยากถามว่ามีอะไรที่กังวลสำหรับวันพรุ่งนี้ไหม หรือต้องการตัวช่วยอะไรจากวิทยากรหรือไม่ ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงสะท้อนว่าต้องการ

1. ข้อมูลพื้นฐานพื้นที่ที่จะลงไปจัดเวที
2. หัวข้อในการจัดเวที

คุณชิษณุวัฒน์ กล่าวว่าวันพรุ่งนี้พื้นที่ๆ เราจะลงจะเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านผ่านกระบวนการวิจัยท้องถิ่นมาแล้ว โดยทางทีมวิทยากรจะมีข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ให้เพื่อให้ทุกคนมีข้อมูลพื้นฐานในการจัดเวที แต่นักวิจัยในพื้นที่จะเข้าไปนั่งร่วมกับชาวบ้านหมายความว่าเราจะไปจัดเวทีให้เขา 1 ครั้ง ในคืนนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถสอบถามพี่เลี้ยงในการออกแบบกระบวนการได้ แต่ในวันพรุ่งนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องจัดเวทีเองทั้งหมด

กิจกรรมการเรียนรู้การใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลอย่างมีส่วนร่วม

จากนั้นคุณอาภาจึงให้คำแนะนำเรื่องเครื่องมือการเก็บข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วม

ทำไมต้องศึกษาชุมชนแบบมีส่วนร่วม

การศึกษาชุมชนโดยทั่วไป	การศึกษาชุมชนโดยใช้เครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วม
<ul style="list-style-type: none"> • ออกแบบสำรวจ • ประมวล/วิเคราะห์ • ทำแผน/โครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> • ชาวบ้านเป็นพระเอกในการให้ข้อมูลและวิเคราะห์ตนเอง • เน้นการแลกเปลี่ยนที่เท่าเทียม
<ul style="list-style-type: none"> • โครงการส่วนใหญ่ชาวบ้านไม่ยอมรับ, ไม่รวมมือ ไม่ตรงกับปัญหาชุมชน • ชาวบ้านตอบคำถาม • ข้อมูลหายาก, ผิดเพี้ยน, เป็นตัวเลข • เค้นและค้นออกมาในช่วงสั้นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน แก้ปัญหาได้ตรงจุด • ชาวบ้านร่วมวิเคราะห์ • ข้อมูลลึก / เป็นจริงมากขึ้น • ชาวบ้านรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ • ได้สื่อเพื่อใช้สำหรับการนำเสนอ • นำไปสู่การจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม

เครื่องมือศึกษาชุมชนแบบมีส่วนร่วม

หลังจากนั้น

ทีมวิทยากร

จึงจัดแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 4 กลุ่มเพื่อลงเรียนรู้อตามฐานดังนี้

1. Timeline
2. ปฏิทินฤดูกาล ปฏิทินอาชีพ ทำเนียบผู้รู้
3. แผนที่รอบใน/รอบนอก
4. โองชีวิต

หลังจากนั้นคุณชิษณุวัฒน์ชวนคุยต่อไปว่าบทบาทหน้าที่ของวิทยากรกระบวนการคืออะไร อยากจะให้ป็นโจทย์ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเก็บไปคิดในคืนนี้ ซึ่งวิทยากรกระบวนการจะทำงานกับชาวบ้านจะต้องมีเครื่องมือเข้ามาช่วย หลังจากนั้นจึงให้ทุกคนลงเรียนรู้ตามฐานข้างต้นฐานละ 10 นาที โดยได้ยินเสียงระฆังดังให้เปลี่ยนฐานโดยเวียนฐานไปทางขวา หลังจากเวียนครบทุกสถานีคุณอภาจึงให้มานั่งจับกลุ่มเป็นกลุ่มเล็กและชี้แจงเรื่องการแบ่งกลุ่มและข้อมูลเบื้องต้นดังนี้

โดยมีข้อมูลเบื้องต้นของแต่ละพื้นที่ดังนี้

พื้นที่	ข้อมูล	พี่เลี้ยง
ตำบลแพรกหนามแดง	<ul style="list-style-type: none"> เป็นพื้นที่ที่เคยทำวิจัยมาแล้วเรื่องการจัดการน้ำ และประเด็นเด็กและเยาวชน บริบทพื้นที่ฝั่งหนึ่งน้ำจืด อีกฝั่งหนึ่งน้ำเค็ม มีอาชีพทำนาข้าว เลี้ยงกุ้งและปู มีการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชน เช่น กลุ่มเด็ก กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ และกลุ่มที่จะเข้าร่วมเวทีในวันพรุ่งนี้คือเด็กและผู้สูงอายุ 	คุณอภา คุณณฤวัต คุณบัวรัตดา
ตำบลบางพรหม	<ul style="list-style-type: none"> ตำบลบางพรหม อยู่ในอำเภอบางคนที ทำวิจัยในประเด็นเด็กและเยาวชน กลุ่มที่จะเข้าร่วมเวทีในวันพรุ่งนี้คือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เคยผ่านกระบวนการวิจัยมาแล้ว 	คุณอรุณชัย คุณชนม์สวัสดิ์
ตำบลบางขันแตก	<ul style="list-style-type: none"> เป็นกลุ่มที่เริ่มทำโครงการมาจากโครงการเล้าบู่หรี เนื่องจากเป็น อสม. ต่อมาเกิดผลกระทบจากกระรอกกัดกินพืชผลทางการเกษตร ปัจจุบันศึกษาการมีผลกระทบจากกระรอก วันพรุ่งนี้กลุ่มที่จะเข้าร่วมเวทีเป็นคน 3 วัย คือ เด็กและเยาวชน คนวัยกลางคน และผู้สูงอายุ 	คุณวิรัช คุณเฉลิมพล
ตำบลแม่กลอง	<ul style="list-style-type: none"> ทำโครงการสวัสดิการชุมชนตำบลแม่กลอง โดยมีศูนย์ย่อยทั้งหมด 14 ศูนย์ พรุ่งนี้จะได้ลงพื้นที่ในศูนย์ที่ 4 วัดธรรมนิมิตร และพบกับทีมนักวิจัยในระยะที่ 2 	คุณพวงทอง
ตำบลบางนางลี่	<ul style="list-style-type: none"> คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวน ปัจจุบันกำลังทำโครงการสวัสดิการชุมชน กำลังเข้าสู่ระยะที่ 2 กำลังจะต้องเก็บข้อมูลมากขึ้น โดยพรุ่งนี้จะพบกับทีมวิจัยและชาวบ้าน แต่ทีมนี้ค่อนข้างไม่ค่อยพูด 	คุณคำรณ
ตำบลบางสะแก	<ul style="list-style-type: none"> ส่วนใหญ่เป็นผู้นำชุมชนและผ่านกระบวนการวิจัยมาแล้ว กำลังทำเรื่องการบริหารจัดการน้ำและลำกระโดง กำลังต้องศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่คนในชุมชนเป็นชาวสวนปลูกส้มโอ ส้มแก้ว ลิ้นจี่ ทีมนี้เป็นผู้นำที่ค่อนข้างจะกล้าพูด 	คุณชิษณุวัฒน์

คุณอภาชวนคุยต่อไปว่าตอนนี้เหลือเพียงแค่ออกแบบกิจกรรมสำหรับวันพรุ่งนี้ที่จะต้องออกแบบและคิดกันเอง หลังจากนั้นจึงฝากโจทย์ให้คิดดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่จะใช้
2. เตรียมประเด็นย่อยและคำถาม
3. ออกแบบขั้นตอนการทำงาน ตั้งแต่ต้นจนจบ
4. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นจะต้องใช้(เบิกได้จากทีมวิทยากร)
5. แบ่งบทบาทในทีม

ซึ่งทุกอย่างทีมวิทยากรได้ถ่ายทอดให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปแล้ว ขอให้นำเอาบทเรียนไปใช้ในการออกแบบกระบวนการและจัดเวทีในวันพรุ่งนี้ สำหรับวันนี้จะมีพี่เลี้ยงช่วยออกแบบกระบวนการและให้คำแนะนำแต่สำหรับวันพรุ่งนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องจัดเวทีเองพี่เลี้ยงจะไม่เข้าไปช่วย

คุณศิษณุพัฒน์กล่าวว่าความเป็นวิทยากรกระบวนการจะต้องลงไปชวนชาวบ้านทำไมไขลงไปทำให้ชาวบ้าน ทางทีมวิทยากรไม่ได้ต้องการข้อมูลทั้งหมดแต่ต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมดึงเอาศักยภาพของตนออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ จากนั้นคุณศิษณุพัฒน์ให้กลับไปทีกลุ่มและพบพี่เลี้ยงของกลุ่มตนเพื่อวางแผนกระบวนการสำหรับวันพรุ่งนี้ต่อไป

เสร็จกิจกรรมวันที่ 2 เวลา 21.00 น.

เริ่มกิจกรรมวันที่ 3 เวลา 08.00 น.

กิจกรรมเตรียมความพร้อม

เริ่มจากคุณคำรณกล่าวทักทายที่ประชุม แล้วชี้แจงว่าวันนี้จะเดินทางลงพื้นที่เวลา 08.45 น. จากนั้นคุณคำรณจึงชวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำท่าทางเพื่อเรียกสติดังนี้

1. ตบตัก นิ้ว 1,2
2. ตบบนตบล่าง นิ้ว 3,4
3. กำมือวางทับกัน นิ้ว 5,6
4. จับหูสลับไขว้เข้าแล้วออก นิ้ว 7,8
5. จิ้มหัวจิ้มคาง นิ้ว 9,10
6. ตบไหล่มือซ้ายตามด้วยมือ นิ้ว 11,12
7. ยื่นมือออกทีละข้าง นิ้ว 13,14
8. กำมือตึงแขนซ้ายและขวา นิ้ว 15,16
9. ต่อยมือขวาขึ้นข้างบนตามด้วยมือซ้าย นิ้ว 17,18
10. สบัดมือขึ้นด้านบน นิ้ว 19,20
11. กระทุบเท้าซ้ายขวา นิ้ว 21,22

จากนั้นนายคำรณจึงแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 2 ทีม โดยมีกติกาว่าให้ทีมแรกทำท่าทางไปจนถึงนับเลข 5 ทีมที่ 2 จึงจะเริ่มทำขั้นตอนที่ 1 เพื่อให้ทุกคนมีสติอยู่กับตนเอง จากนั้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั่งเป็นวงกลมเพื่อเล่นเกมส่ประตูสวรรค์ โดยมีกติกาอยู่ว่า ตนจะเป็นทเวดาเย็นอยู่กลางวงคอยกำหนดว่าหมายเลขใดควรจะได้ขึ้นสวรรค์ เมื่อตนบอกว่าหมายเลขใดจะได้ขึ้นสวรรค์ให้ 2 หมายเลขข้างๆ จับตัวเพื่อไว้ให้ได้ ถ้าจับได้หมายเลขนั้นจะไม่ได้ขึ้นสวรรค์ แต่ถ้าจับไม่ได้ 2 หมายเลขข้างๆ จะต้องตายและออกจากเกมส์

หลังจากเล่นเกมส่ประตูสวรรค์ในช่วเช้าเพื่อเรียกสติและผ่อนคลายความเครียดแล้ว จึงให้เวลาเพื่อกลับไปทีกลุ่มพูดคุยวางแผนกันอีกครั้งโดยให้เวลาเพิ่มเป็น 10 นาที เวลา 09.00 น. เริ่มออกเดินทางไปยังพื้นที่ต่างๆที่กำหนดไว้

กิจกรรมเรียนรู้จากการลงพื้นที่จริง

ตำบลแพรกหนามแดง

ตำบลบางพระ

ตำบลบางชันแตก

ตำบลแม่กลอง

ตำบลบางน้ำลิ

ตำบลบางสะแก

เริ่มกิจกรรมภาคบ่ายเวลา 13.00 น.

หลังจากทุกทีมกลับมาจากพื้นที่ที่แบ่งไว้ที่มหาวิทยาลัยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมถอดบทเรียนในกลุ่มของตนเอง มีที่เสียงกลุ่มลงไปช่วยชวนคิดชวนคุยโดยมีโจทย์ 3 ข้อคือ

1. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำเวทีในชุมชน
2. สิ่งที่ได้ดีในการจัดเวที
3. ถ้าจะต้องทำใหม่อีกครั้งให้ดีกว่าเดิมจะต้องปรับหรือแก้ไขอะไร

หลังจากพูดคุยกันในกลุ่มย่อยแล้ว คุณวิชญ์วัฒน์ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมานั่งเป็นวงใหญ่และกล่าวว่าหลังจากที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมถอดบทเรียนในกลุ่มของตนเองแล้ว อยากจะให้ฟังบทเรียนของเพื่อนต่างกลุ่มเพราะบทเรียนของของแต่ละกลุ่มมีประโยชน์ เนื่องจากการลงพื้นที่จัดเวทีในครั้งนี้เป็นการแบ่งกลุ่มกันลงไปในพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายที่พบก็ต่างเพศ ต่างวัย จึงอยากจะให้ทุกกลุ่มออกมานำเสนอแล้วจะให้ที่เสียงที่ลงไปในพื้นที่ด้วยช่วยเติมเต็ม ให้กลุ่มหนึ่งนำเสนอไม่เกิน 5 นาที ซึ่งให้พูดในภาพรวมของกลุ่มที่ทำงานเป็นทีม

พื้นที่ ตำบล แพรก หนาม แดง	ผู้เข้าร่วมเวที	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มเด็กและเยาวชน • กลุ่มอาชีพ
	สิ่งที่ได้เรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ได้เรียนรู้เรื่องการฟัง - พุดในเชิงบวกไม่พุดภาพลบ - การแบ่งหน้าที่ชัดเจน - เทคนิคการตั้งคำถาม - การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า - การจัดลำดับความสำคัญ - รู้จักทีมมากขึ้น - รู้จักคนอื่นมากขึ้น - ได้หลักคิดวิทยากรกระบวนการในการคุยในช่วงท้ายกับพี่เปี้ยก ความแตกต่างของแต่ละชุมชน
	สิ่งที่ทำได้ดี	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างความคุ้นเคยกับชุมชน - การวางแผนกระบวนการครบทุกขั้นตอน - การทำงานตามเวลา - การตั้งคำถามชวนคิดชวนคุยเรื่องผลิตภัณฑ์ชุมชน
	สิ่งที่อยากจะปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - การวางแผนกระบวนการให้เข้าใจขั้นตอนอย่างชัดเจน - มีเวลาคุยน้อย - ใช้เวลาน้อยได้น้อยใช้เวลาเยอะได้เยอะ - แบ่งบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับบุคคล - การใช้เครื่องมือ - การตั้งคำถามเพราะตั้งคำถามไม่ตรงกับเป้าหมาย
	ข้อเสนอแนะจากวิทยากร	<ul style="list-style-type: none"> - มีความตั้งใจ แต่ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นนักวิจัยในทุกช่วงวัยจึงถือว่าเป็นโชคดี อะไรที่ทีมไม่ชัดเจนบ้านก็ช่วยเติมในตอนท้าย - แก้อ้อที่เราเตรียมไว้ให้ คนค่อนข้างเยอะทำให้ชาวบ้านนั่งห่างกัน ช่วงแรกที่ควรปรับคือวงพุดคุยตอนแรก และการเล่นเกมที่จับกลุ่มกันไกลเพราะโต๊ะวาง บรรยากาศจึงสำคัญมากกับการเรียนรู้ - การประยุกต์หรือสร้างนวัตกรรมใหม่เราควรจะให้ถึงเครื่องมือ - ทำเนียบผู้รู้ในรูปแบบปฏิทินซึ่งเป็นการประยุกต์ที่น่าสนใจแต่เราควรเข้าใจเครื่องมือ - วิทยากรกระบวนการควรมีทักษะการฟังบางครั้งอาจจะได้ยินการพุดคุยซึ่งอาจเป็นประโยชน์กับกระบวนการ - นำบทเรียนและเครื่องมือทุกอย่างไปใช้ได้เหมาะสม เช่น การเล่นเกมก็ควรจะต้องเล่นถึงจุดไหนถึงจะสนุก การสรุปคุณค่าของมันอยู่ที่เนื้อหาและความชัดเจน ควรเอาสิ่งที่ชาวบ้านเล่ามาสรุปใหม่แล้วเติมอะไรบางอย่างเข้าไปให้เกิดคุณค่าใหม่
พื้นที่ บางพรหม (ศาลา กองทุน สตรีบาง พรหม)	ผู้เข้าร่วมเวที	<ul style="list-style-type: none"> • กลุ่มเด็กและเยาวชน
	สิ่งที่ได้เรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า - มีความกล้าและความมั่นใจมากขึ้น - สร้างความสัมพันธ์ - ทักษะการตั้งคำถามเปลี่ยนไป - วัตถุประสงค์ชัดเจนทำให้ได้ความร่วมมือ
	สิ่งที่ทำได้ดี	<ul style="list-style-type: none"> - ทุกกระบวนการเป็นไปตามเวลา - ตั้งคำถามให้เข้าใจง่ายจากสิ่งใกล้ตัวและคุ้นชิน - กระบวนการพุดคุยช่วยเติมกำลังใจให้กับเด็ก

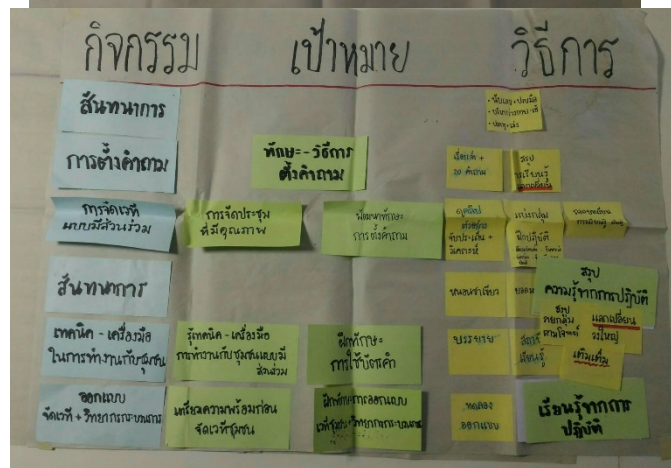
		<ul style="list-style-type: none"> - การจัดรูปแบบเวทีแบบมีส่วนร่วม - สังเกตพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมาย
	สิ่งที่อยากจะปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - การสนทนาการกับเด็ก
	ข้อเสนอแนะจากวิทยากร	<ul style="list-style-type: none"> - ชื่นชมที่สามารถทำกระบวนการกับเด็กได้ดี - ชื่นชมการตั้งสิ่งรอบข้างมาเป็นคำถามได้ดี - ชื่นชมเรื่องของการสังเกต การใช้เครื่องมือ
แม่กลอง (วัดธรรมนิมิต)	ผู้เข้าร่วมเวที	<ul style="list-style-type: none"> ● สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชน
	สิ่งที่ได้เรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - การทำงานเป็นทีม แบ่งหน้าที่ วางแผน กำหนดเวลา - การจัดสวัสดิการกองทุน - การตั้งคำถามที่ไม่ทำให้เสี่ยงต่อการขัดแย้ง - ได้ประสบการณ์จากการลงพื้นที่จริง
	สิ่งที่ทำได้ดี	<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ไปถึงก็แนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ - การแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้า - การสรุปทเรียนคืนข้อมูลให้กับเวที - การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เข้าร่วมเวที
	สิ่งที่อยากจะปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - การเขียนขึ้นกระดานควรเขียนตัวใหญ่ๆ - การปรับสนทนาการให้เหมาะสมกับช่วงวัย - ตำแหน่งหน้าที่ให้เหมาะสม - ศึกษาข้อมูลบริบทชุมชนพื้นฐาน - จัดเวทีให้กระชับยิ่งขึ้น
	ข้อเสนอแนะจากวิทยากร	<ul style="list-style-type: none"> - ชื่นชมทีมนี้ นอกจากไปเป็นวิทยากรยังลงไปทำด้วยกับชาวบ้าน - ที่ต้องปรับปรุงคือเครื่องมือ timeline ไม่จำเป็นที่จะลงลึกในตัวข้อมูลแต่เน้นในเรื่องของความสัมพันธ์ - เรามีทุนในการทำงานในพื้นที่ แต่ว่าบริบทของแต่ละพื้นที่ต่างกัน - ระวังเรื่องคำถามที่จะนำไปสู่ความเสี่ยง
พื้นที่ตำบลบางชันแตก (ศาลาประชาคมหมู่2)	ผู้เข้าร่วมเวที	<ul style="list-style-type: none"> - ชาวบ้านวัยกลางคนถึงผู้สูงอายุ - ผู้นำชุมชน - อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
	สิ่งที่ได้เรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> ● ชั้นเตรียม - เครื่องมือที่จะนำไปใช้กับชุมชน - การวางแผนการแบ่งหน้าที่ ● ชั้นปฏิบัติ - นำกระบวนการที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติจริง - การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าตามความเหมาะสม - ข้อดีและข้อบกพร่องของทีม - การแนะนำตัวและสร้างความสัมพันธ์
	สิ่งที่ทำได้ดี	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้เกมส์เชื่อมความสัมพันธ์เข้าไปสู่เครื่องมือ - ช่วยกันกระตุ้นทำงานเป็นทีม เช่น ทีมช่วยกระตุ้นตอนทำแผนที่
	สิ่งที่อยากจะปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการวางแผนและจัดเตรียมของ

	ข้อเสนอแนะ จากวิทยากร	<ul style="list-style-type: none"> - จุดเด่นของกลุ่มคือการประเมินจิตใจของแต่ละคน การแก้ไขปัญหาด้านอารมณ์จนสามารถทำเวทีสำเร็จ เราสามารถใช้ประโยชน์จากทีมวิจัยได้แต่เราไม่ได้ใช้ แต่มันก็เป็นข้อดีอย่างหนึ่งเพราะเราให้เขาอยู่ในวง - ยังขาดรอยต่อของคำถาม เช่น เมื่อเรารู้ของดีในชุมชนเราอาจจะเชื่อมมาแล้วลูกหลานรู้จักไหม เรามาทำแผนที่ด้วยกันไหม
พื้นที่ บางนาง ลี่ (ห้อง ประชุม อบต. บางนาง ลี่ ชั้น 2)	ผู้เข้าร่วมเวที	<ul style="list-style-type: none"> - ชาวบ้าน - ทีมวิจัย
	สิ่งที่ได้เรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมอาจไม่เป็นไปตามแผน - เรียนรู้เรื่องการจัดเวทีจากการปฏิบัติจริง - การแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละคน - เรียนรู้การเลือกเครื่องมือให้เหมาะสมกับเป้าหมาย
	สิ่งที่ทำได้ดี	<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างความสัมพันธ์ - การใช้เครื่องมืออย่างมีส่วนร่วม - การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า - การทำงานเป็นทีมได้ดี เช่น การแบ่งหน้าที่ การใช้คำถามที่เข้าใจง่าย
	สิ่งที่อยากจะ ปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - การประสานงาน
	ข้อเสนอแนะ จากวิทยากร	<ul style="list-style-type: none"> - ทีมนี้ทำให้คนที่ไม่พูดพูดได้ - ผู้สูงอายุและวัยกลางคนไม่ควรใช้การนับเลขเพราะเราจะได้กลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมกับเครื่องมือควรใช้กระบวนการอื่น - เครื่องมือควรเอื้อต่อการมีส่วนร่วมกับชาวบ้านให้ได้มากที่สุด
พื้นที่ ตำบล บาง สะแก (บ้าน กำนัน หมู่ 6 ตำบล บาง สะแก)	ผู้เข้าร่วมเวที	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำชุมชน - ชาวบ้าน
	สิ่งที่ได้เรียนรู้	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดการ - การทำงานเป็นทีม - พฤติกรรมผู้เข้าร่วม - กระตุ้น
	สิ่งที่ทำได้ดี	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดสันทนการได้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเริ่มจากเกร็งๆและค่อยๆผ่อนคลาย - ทำกระบวนการอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้เครื่องมือ - ทำตามแผน
	สิ่งที่อยากจะ ปรับปรุง	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับสมดุลเวทีให้เอื้อต่อการเรียนรู้ - เปิดโอกาสให้คนในทีมได้ฝึกทักษะ - การสื่อสาร เพราะ รู้สึกสื่อสารไม่ชัดเจน ไม่เป็นภาษาชาวบ้าน - ขาดการชี้แจงวัตถุประสงค์
	ข้อเสนอแนะ จากวิทยากร	<ul style="list-style-type: none"> - สถานที่เป็นสิ่งสำคัญไม่จำเป็นจะต้องรีบทำกระบวนการ แต่ควรดูองค์ประกอบให้เรียบร้อยก่อนจึงค่อยเริ่ม - มีการวางแผนและการทำตามแผน โดยให้ข้อสังเกตว่าแผนคือเข็มทิศแต่ไม่จำเป็นจะต้องยึดมาก สามารถปรับเปลี่ยนได้ - ควรจะมีการแนะนำตัว - ควรเอาใจใส่ในประเด็นเล็กๆน้อยๆ - นำเครื่องมือและกระบวนการไปใช้ได้ดีพอสมควร แต่อาจจะมีคำพูดบางคำพูดที่จะต้องระวัง เพราะคำพูดมีความสำคัญค่อนข้างมาก - ควรจะมีการสังเกตเพื่อทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม

		<ul style="list-style-type: none"> - วิธีการสร้างการเป็นพวกเดียวกัน - ควรมีการสลับเปลี่ยนหน้าที่กันในห้อง
--	--	---

คุณชิษณุวัฒน์ กล่าวว่าทั้งหมดเป็นบทเรียนที่ดีสำหรับวิทยากรกระบวนการ วิทยากรกระบวนการจะต้องนำความรู้ไปต่อยอดและนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับการทำงานและชีวิตประจำวันของตนเองได้ เช่น ครอบครั้ว ชุมชน จากนั้นจึงเชิญคุณอาภามาถอดการออกแบบกิจกรรมทั้ง 2 วันที่ผ่านมา

คุณอาภากล่าวว่ากิจกรรมวันที่ 2 เริ่มด้วยสันทนาการ มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงอยู่ 3 ส่วน คือ

1. ส่วนที่ 1 กลุ่มเป้าหมาย
2. ส่วนที่ 2 การจัดลำดับเกมส์ตัวเอง จับคู่ กลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่

3. ส่วนที่ 3 การใช้เกมส์ให้เต็มประสิทธิภาพ(เป็นสิ่งที่สังเกตเองเช่นเสียงหัวเราะ เล่นได้คล่อง)

กิจกรรมเช็คอินมีความแตกต่างจากวันแรกเพราะโจทย์กระชับสั้นทำให้การเช็คอินในวันที่สองผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดระบบความคิดได้ดียิ่งขึ้น กิจกรรมน้ำพุน้ำบ่อ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรู้จักตนเองและเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้บทบาทความสำคัญของวิทยากร และถ่ายทอดออกมาผ่านกิจกรรม Body paint ซึ่งกิจกรรม Body paint เป็นกิจกรรมที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วม การเรียนรู้ผ่านการ Shopping ทำให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงทุกคน กิจกรรมเรียนรู้การจับประเด็นผ่านการดูวิดีโอ กิจกรรม 20 คำถามเพื่อฝึกการตั้งคำถาม กิจกรรมจัดเวทีอย่างมีส่วนร่วมที่เริ่มจากการบรรยาย การเรียนรู้เทคนิคและการใช้เครื่องมือมีส่วนร่วมผ่านการเรียนรู้ผ่านสถานีต่างๆ ทำให้มีการเคลื่อนไหวในการเรียนรู้ สำหรับกิจกรรมวันที่ 3 เป็นการลงพื้นที่ปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง จากนั้นจึงกลับมาสรุปเป็นแบบกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ และให้วิทยากรเติมเต็มเพื่อที่จะสามารถนำกลับไปแก้ไขได้

จากนั้นคุณชินุวัฒน์ มาชี้แจงบทบาทและหน้าที่ของวิทยากรกระบวนการว่าความจริงแล้วหลักสูตรวิทยากรกระบวนการ(CoPs) เป็นหลักสูตรที่จะต้องฝึกอบรม 4 วัน เป็นการจัดการความรู้มารวมกันสร้างปฏิสัมพันธ์ใช้ความสัมพันธ์เป็นตัวเริ่มต้น มีการแลกเปลี่ยน จากนั้นจึงเป็นเรื่องประเด็นที่อยากจะทำร่วมกัน พันธะทาสังคม ยกระดับและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การเป็นวิทยากรเปรียบเสมือนกับการเป็นคุณอำนวย คือ อำนวยให้เกิดกระบวนการ วิทยากรกระบวนการจะต้องทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย การจะเป็นวิทยากรกระบวนการที่ดีจึงจะต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ของเราคือการลงไปทำงานร่วมกับชุมชน

จากนั้นคุณชินุวัฒน์เชิญคุณทรงพลมาพูดคุยกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม คุณทรงพลกล่าวว่าการออกแบบกระบวนการสร้างความรู้และทักษะ เปรียบเสมือนกับการรู้แล้วทำเป็น ไม่ใช่รู้เพียงอย่างเดียว ซึ่งถ้ามีเวลามากกว่าตนอยากจะให้นำกระดาษ body paint มาเปรียบเทียบกับบทเรียนอีกครั้งว่าเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งอยากจะฝากให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนในวันนี้ นำความรู้ไปบอกต่อกับคนที่ไม่ได้มาและที่สำคัญอยากให้ทุกคนกลับไปสื่อสารกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของตน และที่สำคัญที่สุดคือการได้เข้ามาทำงานวิจัยนั้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมนอกจากจะได้พัฒนาตนเองแล้วยังได้พัฒนาชุมชนอีก

ด้วย ภายในระยะเวลา 20 เดือนต่อไปนี้อาจจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมขับเคลื่อนงานในชุมชนให้เต็มที่ ซึ่งจะทำให้เราได้เรียนรู้จากการลงมือทำกิจกรรมจริงๆ

จากนั้นคุณชิษณุวัฒน์ ขอตัวแทนผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมสะท้อนความรู้สึที่ได้มาอบรมเป็นระยะเวลา 3 วัน 2 คืน ดังนี้

คุณบุญเสริมสะท้อนว่ามาแรกๆ รู้สึกเกร็งมาถึงตอนนี้ผ่อนคลายได้เยอะ ซึ่งจากการทำกิจกรรมทำให้เราเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับเด็กซึ่งคิดว่าเด็กไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด

คุณเอกวิทย์สะท้อนว่าในฐานะที่ตนเป็นหัวหน้าทีมวิจัยของตำบลพลับพลาไชย ตนคงไม่สามารถทำให้สำเร็จได้เพียงลำพังแม้จะมีความพร้อมขนาดไหน จึงชวนทีมวิจัยมาอบรมในครั้งนี้ด้วย เชื่อว่าทุกคนมีเป้าหมายที่จะกลับไปทำให้พื้นที่ของตนแล้ว การมาอบรมครั้งนี้เปรียบเหมือนมาจัดทัพเพื่อกลับไปทำกระบวนการ

คุณชิษณุวัฒน์กล่าวว่าตนมีความคาดหวังที่อยากจะให้กระบวนการนี้เริ่มต้นที่สุพรรณ อยากจะให้พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ต้นแบบให้กับพื้นที่อื่นด้วยในเรื่องของการที่องค์กรบริหารส่วนตำบลลุกขึ้นมาทำอะไรกับชาวบ้าน และครั้งนี้มีคุณครูจากศูนย์เด็กเล็กด้วย อยากจะให้ขอบคุณตัวเองเพราะว่ายอมเสียสละมาอบรมทั้งๆ ที่เป็นวันหยุด ตนขอขอบคุณผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนด้วย ระยะเวลา 20 เดือนต่อไปเราจะจับมือไปด้วยกัน และจะต้องประสบความสำเร็จ การอบรมครั้งนี้เป็นเพียงหลักสูตรแรกคิดว่ายังจะต้องมีการเติมความรู้เพิ่มเติมอีกเรื่อยๆ ซึ่งอีกไม่นานผมจะลงพื้นที่เพื่อวางแผนกิจกรรมกับทุกทีม และในวันนี้ตนก็ขอให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนเดินทางกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

เสร็จกิจกรรมเวลา 16.40 น.

นายชนม์สวัสดิ์ ฉิมเชื้อ
ผู้สรุปรายงานการประชุม
นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ
ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปรายงานการประชุมเวทีพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
โครงการพัฒนากลไกการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลหนองขาม
อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ระหว่างวันที่ 24 – 25 มีนาคม 2561

ณ ห้องประชุมจันทร์ธาราวิลลา อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

รายชื่อผู้เข้าร่วม

16.	ด.ช.จันทกร	เนียมจันทร์	หมู่ที่ 1
17.	ด.ช.จันทร์สม์	เนียมจันทร์	หมู่ที่ 1
18.	ด.ช.คณิศร	แดงทอง	หมู่ที่ 1
19.	ด.ช.ธนภุต	สุขสำราญ	หมู่ที่ 1
20.	ด.ช.ทรงพล	แดงทอง	หมู่ที่ 1
21.	ด.ญ.สุนลสพัส	คำแดง	หมู่ที่ 1
22.	ด.ญ.นริศรา	แดงทอง	หมู่ที่ 1
23.	ด.ช.ขวัญชัย	ธรรมศร	หมู่ที่ 2
24.	ด.ช.พันธกานต์	สร้อยระย้า	หมู่ที่ 3
25.	ด.ญ.วลีลักษณ์	ชนะอนันต์วัฒน์	หมู่ที่ 6
26.	ด.ญ.ภัทรธิดา	ศรีสุริยมาตย์	หมู่ที่ 6
27.	ด.ญ.ชลธิชา	ศรีสังาม	หมู่ที่ 6
28.	ด.ช.ศรารุฒิ	แฉล้มภักดี	หมู่ที่ 6
29.	ด.ช.ชัยวัฒน์	สมใจเพ็ง	หมู่ที่ 6
30.	ด.ญ.ขวัญจิรา	พลาयरหาร	หมู่ที่ 6
31.	ด.ญ.ธนชชา	ด่านเจริญวัฒนกิจ	หมู่ที่ 6
32.	ด.ญ.พิชยา	บุบผา	หมู่ที่ 6
33.	ด.ญ.สุกฤตา	วงษ์ทอง	หมู่ที่ 7
34.	ด.ญ.จินตนา	ตาลหวาน	หมู่ที่ 7
35.	ด.ช.ชาวิน	อภิรมณ์	หมู่ที่ 7
36.	ด.ช.กิตติทัศน์	สองคร	หมู่ที่ 7
37.	ด.ญ.สัณห์สินี	สายรี้รักษ์	หมู่ที่ 7
38.	น.ส.นริศรา	ลิ้มถาวรณ	หมู่ที่ 9
39.	น.ส.รสิกา	กลีนมาก	หมู่ที่ 9
40.	ด.ญ.มนัสยา	อุบล	หมู่ที่ 9
41.	ด.ช.นิธิต	เสื่อแดง	หมู่ที่ 9
42.	ด.ญ.นวพร	กลีนมาก	หมู่ที่ 9
43.	ด.ช.ศศิศ	พงษ์เกษตร	หมู่ที่ 9
44.	ด.ช.ปรียากร	นาเจริญ	หมู่ที่ 9
45.	ด.ญ.ศิริปัญญา	น้ำทิพย์	หมู่ที่ 9
46.	ด.ญ.พรนภา	แก้วบัวดี	หมู่ที่ 9
47.	ด.ช.ชฎานนท์	อยู่วงศ์อัน	หมู่ที่ 9
48.	ด.ช.ฐปนนท์	เตชะดี	หมู่ที่ 9
49.	นายสถาพร	ธรรมศร	หมู่ที่ 9
50.	ด.ช.รัชชานนท์	ดีเสมอ	หมู่ที่ 11
51.	ด.ญ.ชุตินา	กุ่มภิโล	หมู่ที่ 11
52.	ด.ญ.ศิริรัตน์	สว่างศรี	หมู่ที่ 11

53. ด.ช.สุพัฒนพงษ์	ศรียุทธ	หมู่ที่ 11
54. น.ส.เสาวณีย์	อยู่วงษ์อิน	ผู้ปกครอง
55. น.ส.น้ำทิพย์	ดีเสมอ	ผู้ปกครอง
56. นายธนิษฐ	พิมพ์พันธ์	นักวิจัย
57. นายธงชัย	จันมะณี	นักวิจัย
58. นางบุญเสริม	แฉล้มภักดี	นักวิจัย
59. น.ส.สุภาพร	สินพูล	นักวิจัย
60. น.ส.ชลธิชา	พุทธโกศา	นักวิจัย
61. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	นักวิจัย
62. น.ส.นงทิพย์	เถื่อนเฉย	นักวิจัย
63. นายภาณุวัฒน์	นันทนวล	นักวิจัย
64. นายเสริม	อิเพชร	นักวิจัย
65. น.ส.สุภาพร	ผิวพิมพ์ดี	นักวิจัย
66. นายสมบุรณ์	แพงราช	พนักงาน อบต.
67. น.ส.ปกิตตา	สรหงษ์	พนักงาน อบต.
68. นายทรงพล	เจตนาวิชย์	สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)
69. นางสาวนวลทิพย์	ชูศรีโฉม	สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)
70. นางสาวนาถชิดา	อินทร์สะอาด	มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
71. นางสาวสุทิน	ศิรินคร	มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
72. นายชิษณุวัฒน์	มณีศรีขำ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
73. นายคำรณ	นันทอนงค์	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
74. นายเฉลิมพล	อิมเกียรติ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
75. นางสาวพวงทอง	แม้งเกร็ด	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
76. นางสาวอรธิดา	นามศิริ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
77. นางสาวกนกวรรณ	พวงประทุม	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
78. นางสาววิวรรธรณ	ดวงแข	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
79. นายธนศ	สร้อยทอง	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม

วันที่ 24 มีนาคม 2561

เปิดประชุมเวลา 08.55 น.

กิจกรรมเตรียมความพร้อม

นายคำรณ นิมนองค์ (พี่อ้วน) และนายธงชัย จันมะณี (พี่ต้อม) ชวนน้องทำกิจกรรมเตรียมความพร้อมต่างๆ ดังนี้

- 1) ยกมือขึ้นสลับไปทางด้านซ้าย ด้านขวา ด้านหน้า และด้านหลัง
- 2) ประบมือตามจำนวนนับ ลดลง 1 ครั้ง ประบมือตามจำนวนศาสตร์ เช่น ประบไก่ ประบเปิด ประบช้าง ประบม้า ประบลิง ประบยุง เป็นต้น
- 3) จับคู่กันทำกิจกรรมปลาหูปลาใบ เอามือสับหว่างกันขึ้นลงไปมา เมื่อบอกว่าปลาหูให้คนที่เป่าปลาหู จับมือเพื่อนให้ได้ เมื่อบอกว่าปลาใบให้คนที่เป่าปลาใบจับมือเพื่อนให้ได้ คนที่ถูกจับมือได้จะเป็นคนแพ้ รอบแรกให้สลับที่นั่งและทำความรู้จักกับเพื่อน
- 4) กิจกรรมเสรีจละเธอ ให้จับคู่กันพูดชื่อตามทีบอก เช่น ผลไม้ สัตว์น้ำ สัตว์ปีก สัตว์ทะเล จังหวัดที่ลงท้ายด้วยคำว่า “บุรี” เป็นต้น เมื่อหมดเวลาคนที่พูดไม่ทันจะเป็นคนแพ้ รอบแรกให้คนชนะเปลี่ยนคู่นั่งกับเพื่อน รอบที่ 2 ให้คนที่แพ้ให้ทำท่าแก้ว กะลา ชัน โอง เป่าลูกโป่ง โอง ชัน กะลา แก้ว รอบที่ 3 ให้ไปทำความรู้จักกับเพื่อนให้มากที่สุด

จากนั้นพี่ต้อมเชิญนางสาวสุภาพร ผิวพิมพ์ดี ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม มากล่าวเปิดงาน โดยกล่าวว่า ขอให้น้องได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์นำไปปรับใช้กับการทำงานและการเรียน และช่วงคืนนี้ขอให้พี่ๆ ดูแลน้องในการพักค้างร่วมด้วย ขอให้ทุกคนมีความสุขจากการจัดกิจกรรม หวังว่าน้องๆ จะเป็นกำลังหลักในการทำงานตำบลหนองขามร่วมกันต่อไป เนื่องจากในกิจกรรมครั้งนี้จะมีการลงพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูลของเพื่อนต่างพื้นที่ร่วมกันด้วย

- 5) จับคู่แล้วยืนหันหลังชนกัน เมื่อบอกว่า “คนต่อคน” ให้วิ่งกลับมาหาเพื่อนคู่เดิม เมื่อบอกว่าให้ทำกิจกรรมอะไรให้วิ่งไปทำท่ากับเพื่อนคนใหม่และแนะนำตัว เช่น เข้าต่อเข้า ไหลต่อไหล นีวก้อยต่อนีวก้อย ขาต่อขา หน้าแข่งต่อหน้าแข่ง นีวกกลางต่อนีวกกลาง หูต่อหู เป็นต้น

6) กิจกรรมแยะเปลี่ยนรู โดยให้จับคู่กับ 2 คน เป็นรู และอีก 1 คน เป็นแยะ เมื่อบอกว่า “แยะเปลี่ยนรู” ให้แยะเปลี่ยนไปหารูใหม่ เมื่อบอกว่า “รูเปลี่ยนแยะ” ให้รูไปหาแยะตัวใหม่ เมื่อบอกว่า “รูระเบิด” ให้พูดคำว่า “บีม” แล้วทำตามคำสั่งใหม่ เช่น รู 3 แยะ 3, รู 41 แยะ 1 เป็นต้น

7) กิจกรรมวิวาท์เหาะ โดยให้ยืนล้อมวงใหญ่ คนที่มีช่องว่างต้องคู่กับเพื่อนเพื่อไปหาเพื่อนคนใหม่ 1 คน มาเติมช่องว่างให้เต็ม เมื่อเสียงเพลงจบในแต่ละรอบ คนที่ไปหาเพื่อนไม่ทันจะต้องแพ้และมานั่งกลางวง เมื่อได้คนแพ้มากพอให้คนแพ้ร้องเพลงและคนที่อยู่ในวงเต้นทำท่ากึ่งท่า

8) กิจกรรมชอมบี้ โดยให้ชอมบี้เดินไปแตะเพื่อนให้ได้ คนที่ถูกชอมบี้แตะจะแข็ง ต้องมีเพื่อนมาปลดปล่อยจึงจะคืนชีวิตต่อได้

9) จับกลุ่ม 6 คน คละเทศและพื้นที่ ขอให้แต่ละกลุ่มทำความรู้จักกัน และตั้งชื่อกลุ่ม 2 พยางค์ เช่น หมูกรอบ หม่าบ้า ออเจ้า มินเนียน ไม่ได้ รักเด็ก เป็นต้น เมื่อชี้ไปที่กลุ่มใดให้กลุ่มนั้นลุกขึ้นพร้อมชื่อพูดกลุ่มตัวเองและชี้ไปยังกลุ่มเพื่อนพร้อมๆ กับชี้มือด้วย รอบที่ 2 ให้ตั้งชื่อกลุ่ม 2 พยางค์ที่ยากขึ้น เช่น แสงแดด หมูหมี เต็งค้าง ดาวเต่า แพลนเน็ต จัสติน เป็นต้น

10) นั่งหันหน้าเข้าหากกลุ่มตัวเอง จำหน้าเพื่อนให้ได้ แล้วทำความรู้จักกับเพื่อนเพื่อเข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง

จากนั้นให้แต่ละกลุ่มทำกิจกรรมระบบ โดยเขียนขั้นตอนการกินข้าวพร้อมทำท่าประกอบ และให้เขียนขั้นตอนการอาบน้ำ พร้อมทั้งพี่อ้วนชวนน้องพูดคุยว่า น้องที่มาในวันนี้มีทั้งในส่วนของประธานและคณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน ตำบลหนองขาม น้องๆ ที่อยู่ในชุมชน รวมทั้งน้องที่สนใจมาเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 2 วันนี้ จึงอยากให้พวกเราทำความรู้จักกันได้

กิจกรรมภาพวาดสื่อสารถึงตำบลหนองขาม

เพื่อวันให้น้องแต่ละกลุ่มช่วยกันวาดภาพที่สื่อสารถึงตำบลหนองขาม ให้เวลา 25 นาที ในรอบแรก เมื่อวาดภาพเสร็จสิ้นให้ระดมความคิดเห็นว่า จะทำอะไรให้ได้ข้อมูลวาดภาพครบถ้วน เมื่อวาดภาพเสร็จสิ้นให้นำเสนอแต่ละภาพดังนี้

กลุ่ม	เรื่องราวสื่อสารผ่านภาพวาด	สิ่งที่เด็กต้องการเรียนรู้	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
1	ตำบลหนองขามมีอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ปลุกอ้อย มีถ้ำและค่างควมแม่ไก่ หนองขามมีความอุดมสมบูรณ์	— ประวัติความเป็นมาของหนองขาม	— สอบถามจากคนเฒ่าคนแก่ที่อยู่ในตำบลหนองขาม
2	อบต.หนองขามและสภาพพื้นที่ของแต่ละหมู่บ้าน หมู่ 9 มี รพ.สต. และศูนย์เด็กเล็ก หมู่ 7 เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น (กวาดยา) ม.1 มีโรงเรียนและวัด มีนาข้าว	— วัดและสมุนไพรร	— คนในหมู่บ้าน — ผู้ใหญ่บ้าน
3	ตำบลหนองขามมีฝ่ายมีชีวิตที่ชาวบ้านร่วมใจกันทำขึ้นมา มีนาข้าวของชาวนา นาข้าวกับไร่อ้อย อบต.	— คนดังของตำบล (นายกบุญยังวังเปรม) — ประวัติหมู่บ้าน	— นายก อบต.

	รพ.สต. ศูนย์เด็กเล็ก และหลวงพ่อดั่ง	<ul style="list-style-type: none"> — เข้าร่วมกิจกรรมวัยใส กวาดลานวัด เก็บขยะ — ศูนย์ฝึกอาชีพของแต่ละหมู่บ้าน (ถักตะกร้า กระเป๋า) 	<ul style="list-style-type: none"> — คนเฒ่าคนแก่ที่อยู่ในตำบลหนองขาม — เรียนรู้จากครูและ อบต. สำเนียง
4	อบต.หนองขาม ถนนเส้นหนองขามฝ่ายมีชีวิต มีค้ำควาแม่ไก่อยู่ โรงปลูกเมล็ดอ่อนของหมู่ 2	<ul style="list-style-type: none"> — การถักกระเป๋า — การเลี้ยงไหม — การจักสานจากไม้ไผ่ — การปลูกเมล็ดอ่อน — ประวัติของหนองขาม — การกวาดยา — การทอผ้า 	<ul style="list-style-type: none"> — คนที่เคยถักกระเป๋ามาก่อน — ยายหวิด — ปู่ — แปลงเมล็ดอ่อน — คนเฒ่าคนแก่ที่อยู่ในพื้นที่ — ยายเสียง — ศูนย์ฝึกการทอผ้า
5	โรงสี หมอกวาดยา วัดหนองขาม ลอดช่อง บุคคลสำคัญในตำบลหนองขาม	<ul style="list-style-type: none"> — ประวัติของตำบลหนองขาม — ประวัติความเป็นมาของหลวงพ่อดั่ง รูปปั้นช้างที่เกี่ยวข้องกับวัด 	<ul style="list-style-type: none"> — คนในตำบลหนองขาม
6	อบต.หนองขาม ยายเสียงกวาดยา โรงสีเก็บข้าว ทำไร่อ้อย นาข้าว วัดหนองขาม หลวงพ่อดั่งนอนในโลงแก้ว หม่อน ไทยทรงดำ นายบุญยังวังเปรม	<ul style="list-style-type: none"> — จุดเด่นและสิ่งสำคัญของหมู่บ้าน — ที่มาของ อบต.หนองขาม — ประชากรของหนองขาม 	<ul style="list-style-type: none"> — ผู้ใหญ่หรือนายบุญยังวังเปรม — เจ้าหน้าที่ อบต. — คนเฒ่าคนแก่ (ลุงซัว เข็มทอง) — ผู้ใหญ่บ้าน หรือนายบุญยังวังเปรม

ที่อ้วนสรุปว่า ส่วนใหญ่น้องๆ อยากเรียนรู้เรื่องที่มาของตำบลหนองขาม การกวาดยา ซึ่งสิ่งที่เล่ามานั้นแบ่งแยกออกเป็นเรื่องๆ หากเราจะต้องเริ่มฝึกเพื่อให้รู้จักชุมชนเพิ่มขึ้น จะมีเครื่องมือฝึกให้เราได้ลงมือทำในช่วงบ่าย รวมทั้งการวางแผนลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลในวันที่ 25 มีนาคม 2561

ช่วงบ่ายที่อ้วนให้น้องเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรมหลัก ดังนี้

- 1) ปรบมือตามจำนวนนับ
- 2) ทำท่าทาง 13 ท่า
- 3) มังกรลอดถ้ำ โดยการยืนเรียงแถวตอน เมื่อบอกเลขไหนให้ 2 คน จับมือกันไว้เหนือศีรษะเพื่อให้เพื่อนลอด ทีมที่ลอดเสร็จก่อนจะเป็นฝ่ายชนะ
- 4) ซามูไร ผี ผู้หญิง ซามูไรชนะผี ผีชนะผู้หญิง ผู้หญิงชนะซามูไร โดยให้แต่ละกลุ่มปรึกษาว่าจะทำอะไรเพื่อให้เกมส์ชนะ

บทเรียนจากการเล่นเกมส์ชนะ เพราะว่ามี การวางแผนร่วมกันก่อน ต้องทำซ้ำๆ จดบันทึกในกระดาษ มีการช่วยเหลือกัน และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

จากนั้นให้น้องคูลีปที่มีเนื้อหาว่า สังคมต้องการอะไรจากชายคนนี้ ผู้ชายธรรมดา ความเอื้ออาทร น้ำใจ จากผู้ชายคนนี้ แต่เรากลับให้ความนิ่งเฉยและไม่สนใจต่อสังคมรอบข้าง และถ้าหากเขาต้องการจากสังคมบ้างก็อาจจะไม่ได้รับ เช่นเดียวกัน ทุกวันนี้เราต่างอยู่กับโลกของตัวเองมากเกินไปหรือเปล่า จนลืมไปว่า เราเองก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เพราะสังคมก็หมายถึงตัวเราเองด้วยเช่นกัน จงอย่ามองข้ามสังคมที่เกื้อกูลกัน เพราะสังคมที่สวยงามเริ่มต้นที่ตัวเราเอง จากการชมวีดีทัศน์ ทำให้เด็กและเยาวชนคิดเพิ่มเติมต่อยอดจากการเล่นเกมสว่า ไม่นิ่งเฉยและมีน้ำใจ การช่วยเหลือผู้อื่นก็จะได้รับการช่วยเหลือกลับคืนมา จากนั้นให้เรียนรู้กิจกรรมผ่านประสบการณ์ตรงเดินเท้าชิด

กิจกรรมเดินเท้าชิด

เพื่อวันให้ผู้เข้าร่วมทำกิจกรรมเดินเท้าชิดในสนามหญ้าบริเวณด้านหน้าห้องประชุม โดยมีเงื่อนไข คือ ทุกคนต้องเดินเท้าชิดกันและเข้าเส้นชัยพร้อมกัน เมื่อทำกิจกรรมเสร็จสิ้นแบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็น 6 กลุ่มเดิม เพื่อสรุปบทเรียนเริ่มจากสรุปการเรียนรู้ของตนเอง แล้วนำมาแลกเปลี่ยนในกลุ่ม เพื่อเขียนลงบนกระดาษฟลิปชาร์ต ภายใต้หัวข้อต่อไปนี้

- 1) ได้เรียนรู้อะไรบ้าง จากกิจกรรมเดินเท้าชิด
- 2) ถ้าจะทำให้ดีขึ้น จะต้องเพิ่มเติมเรื่องอะไร

กลุ่มที่	สิ่งที่ได้เรียนรู้	สิ่งที่จะทำให้ดีขึ้น
1.	<ol style="list-style-type: none"> 1) ความสามัคคีที่จะเดินไปพร้อมกัน 2) ความอดทนต่อความร้อน ความเจ็บ การฝึกซ้ำๆ 3) การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นในการวางแผน 4) ความเสียสละให้เพื่อนเหยียบเท้า ตะโกนบอกสัญญาณ 5) การวางแผนในการเดินและการเข้าเส้นชัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1) การวางแผนให้มั่นใจก่อนเดิน ทุกคนช่วยกันวางแผน 2) มีการใช้สัญญาณเสียงดังมาก ทำให้เดินพร้อมเพรียงกัน 3) อดทนต่อความเจ็บให้ได้มากที่สุด พยายามไม่ปล่อยเท้า
2.	<ol style="list-style-type: none"> 1) ความพร้อมเพรียง ช่วยให้เดินพร้อมกัน 2) ความสามัคคีเกิดจากความร่วมมือกัน 3) ความอดทน 4) การวางแผน ช่วยให้เราสัญญาณในการเดินได้ 5) ความมีน้ำใจ 6) เสียสละ 7) การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 8) ช่วยเหลือกัน 9) มีเป้าหมายร่วมกัน 10) มีความเกรงใจ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ความพร้อมเพรียงตอนเข้าเส้นชัย 2) เพิ่มการมีน้ำใจ 3) การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 4) เพิ่มการวางแผนตอนเข้าเส้นชัย 5) เพิ่มความอดทน 6) เพิ่มความเสียสละ 7) ช่วยเหลือกันเพิ่มขึ้น
3.	<ol style="list-style-type: none"> 1) ความสามัคคี 2) ความพร้อมเพรียง 3) การเข้าใจกัน 4) ความอดทน เสียสละ 5) การฝึกสมาธิ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) การวางแผนเพื่อการลงมือทำอย่างเป็นขั้นตอน 2) การฝึกซ้อมเพื่อความพร้อมเพรียงและนำไปสู่ความสำเร็จ 3) มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการลงมือทำ 4) เพิ่มความตั้งใจและใส่ใจเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งดูแลเพื่อนที่อยู่รอบข้าง
4.	<ol style="list-style-type: none"> 1) การวางแผน 2) ทำอย่างมีขั้นตอน 3) ทำงานแข่งขันกับเวลา 4) การอดทนที่จะถูกเพื่อนเหยียบเท้า 5) เป้าหมายที่กำหนดไว้ 6) ความพยายามก้าวเดินพร้อมกัน 7) ความสามัคคี 8) การทำงานพร้อมกัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1) การช่วยเหลือเพื่อน 2) การเดินพร้อมกัน 3) การฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ 4) การให้อภัยกันและกลับไปเริ่มต้นใหม่ 5) การเติมกำลังใจให้เพื่อนในทีมระหว่างปฏิบัติงาน
5.	<ol style="list-style-type: none"> 1) มีความสามัคคีเป็นหมู่คณะ 2) ความพร้อมเพรียงในการเดิน 3) มีการวางแผน การจัดการแบ่งหน้าที่หมู่คณะ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) มีสติ 2) มีความสามัคคีเพิ่มขึ้น 3) มีการวางแผนที่ดี

	4) ความอดทนให้เพื่อนเหยียบเท้า 5) การมีสติ 6) การฟังผู้อื่น ต้องเชื่อผู้นำ 7) การมีมิตรภาพ 8) ความพยายาม	4) ไม่พุดคุยและเล่นระหว่างทำกิจกรรม 5) ควรมีสติกับสิ่งที่ทำอยู่ 6) ความอดทน
6.	1) ความสามัคคี ช่วยเหลือกัน ความพร้อมเพรียง การ เข้าเส้นชัยพร้อมกัน 2) ความมีน้ำใจให้ผู้อื่นเหยียบเท้า 3) ฝึกความอดทน ทนร้อน ทนเจ็บ ทนเบื่อ 4) การทำงานเป็นทีม ช่วยกันคิด ช่วยกันวางแผน 5) เชื่อฟังผู้นำ ทำตามความคิดผู้นำ	1) วางแผนที่ดีขึ้น 2) ต้องทำให้พร้อมเพรียงมากขึ้น 3) มีความอดทนเพิ่มขึ้น 4) ต้องทำตามผู้นำบอก 5) ต้องสามัคคีเพิ่มขึ้น 6) ทำตามกฎกติกา

พี่อ้วนสรุปว่า จากการนำเสนอแต่ละกลุ่มจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน หลังทำกิจกรรมเสร็จสิ้นต้องมีการสรุปทเรียน
 ทุกครั้ง พบว่า การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำดีกว่า เนื่องจากได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง การวางแผนซ้ำๆ ช่วยให้เราได้
 ทบทวนผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น ทั้งการเดินเท้าชิด การเดินพร้อมเพรียงกัน และช่วงการเหยียบเส้นชัย จนเกิดทเรียนที่ดีที่
 ทำให้สามารถทำงานได้สำเร็จ การรับฟังความคิดเห็นของพี่ๆ ที่ช่วยให้เกิดการดำเนินงานต่อได้ ดังนั้นการรับฟังความคิดเห็น
 อย่างมีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญมาก

นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ (อาธเนศ) สรุปว่า ตั้งแต่เข้ามาที่อ้วนชวนพวกเราเล่นเกมส์และทำกิจกรรมเรียนรู้ตำบล
 หนองขาม และการทำกิจกรรมเดินเท้าชิดเพื่อให้ถึงเส้นชัย เพื่อให้เรารู้จักชุมชนของตนเอง จากนั้นให้แต่ละกลุ่มแสดงความ
 คิดเห็นร่วมกันว่า ทำไมเราต้องรู้ว่าหนองขามมีอะไรดี? บ้าง น้อยๆ สรุปว่า การรู้จักตำบลหนองขาม จะช่วยสร้างรายได้ใน
 ชุมชน จากการที่มีคนรู้จักกันมากขึ้น เชิญชวนและบอกเรื่องดีๆ ที่มีในชุมชนไปบอกต่อคนภายนอกได้ และให้คนมาเที่ยวหนอง
 ขามเพิ่มขึ้น ทราบการดำรงชีวิตของคนในชุมชนตำบลหนองขามก็จะทำให้ทราบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตำบลหนองขามได้
 ทำให้ทราบว่าเรามีของดีอะไรบ้าง เช่น ชมรมจักรยาน เป็นต้น และสามารถแนะนำสถานที่ต่างๆ ในตำบลหนองขามได้ การรู้จัก
 วิถีชีวิตของคนในตำบลหนองขาม จะช่วยให้เราทราบสภาพภูมิประเทศ การประกอบอาชีพต่างๆ ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับความ
 มั่นคงทางด้านอาหารทั้งนั้น ความมั่นคงทางด้านอาหารไม่ใช่เพียงแต่อาหารจากร้านสะดวกซื้อเท่านั้น ต่อไปในอนาคตธนาคาร
 จะมีการใช้พนักงานลดลง เนื่องจากปัจจุบันมักโอนเงินทางโทรศัพท์มือถือ ติดต่อซื้อของทางแอปพลิเคชัน การสอบถาม
 เส้นทางผ่าน GPS แล้วเราจะทำอย่างไรกับโลกอนาคต เราลองดูตัวอย่างของกลุ่มหนึ่งที่ลุกขึ้นมาทำกิจกรรม

จากนั้นให้ชมวีดิทัศน์ เรื่องการค้นหาสถานที่ต่างๆ ในเมืองตรังของนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่มีการลงพื้นที่สำรวจเมืองตรัง และพบว่าวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่ดี แต่ที่มีมากที่สุด คือ ความใจดีของคนตรัง เริ่มจากการพูดคุยร่วมกันของคนในจังหวัดตรัง จึงกลับมาทำรูปพร้อมคำใบ้และหารูปสถานที่ที่หายไป ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องหาคำใบ้ให้พบ ช่วยให้เมืองตรังกลับมามีชีวิตชีวามากขึ้นหนึ่ง รวมทั้งสภาพเศรษฐกิจที่ลดลงกลับฟื้นตัวขึ้นมาได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งน้องสะท้อนสิ่งที่เห็นจากการชมวีดิทัศน์แล้ว คือ ความมีน้ำใจของคนในจังหวัดตรัง ซึ่งก่อนที่นักศึกษาจะแนะนำได้นั้นต้องรู้จักสถานที่ ข้อมูลสภาพปัญหา มีการวางแผนการทำงาน จุดเด่นของแต่ละพื้นที่

เมื่อน้องพักรับประทานอาหารว่างและกลับเข้ามานั่งเป็นวงกลม นางสาวชลธิชา พุทธิโกศา (พี่อ้อย) อธิบายเครื่องมือสร้างการมีส่วนร่วมให้กับคนในชุมชนสำหรับการลงพื้นที่ในวันพรุ่งนี้ ได้แก่ เส้นแห่งประวัติศาสตร์ (Timeline) และแผนที่ชุมชน ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความสำคัญ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยการทำให้ชุมชนจะทำให้เราได้ทราบสถานที่ต่างๆ ในชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน ทั้งเส้นทาง ถนน สถานที่สำคัญ และการใช้ประโยชน์ที่ดินในตำบลนั้นๆ สำหรับการทำให้เส้นแห่งประวัติศาสตร์ (Timeline) เป็นการย้อนอดีตของแต่ละพื้นที่ ผ่านการสอบถามจากคนที่มีอายุมากกว่าเราเป็น 10 – 20 ปี และเมื่อมาถึงสมัยปัจจุบัน เราก็สามารถบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ได้ ทำให้เราทราบประวัติศาสตร์ชุมชนของแต่ละพื้นที่ได้

จากนั้นแบ่งน้องออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อทดลองทำเครื่องมือเส้นแห่งประวัติศาสตร์ (Timeline) และแผนที่ชุมชน สลับกันเครื่องมือละ 30 นาที โดยให้แกนนำชุมชนมาเล่าเรื่องราวในอดีตให้ฟัง และน้องเป็นผู้จัดทำเครื่องมือ ซึ่งก่อนที่น้องจะลงมือทำให้ฝึกกระตมคำถามที่จะใช้ก่อนลงกลุ่ม

กระบวนการในกลุ่มย่อยและตัวอย่างผลงานของเด็กและเยาวชน

ช่วงคำให้ห้องเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรมในช่วงต่อไป ดังนี้

- 1) เมื่อพูดคำว่า สักกะรว ให้เอามือ (จับศรียะ) อากู (จับไหล่) สักกะรา (กอดอก) เอ็มตี (จับหู) เอ็นนัง (จับตา) อูโก (จับจมูก)
- 2) จับกลุ่ม 3 คน เพื่อทำกิจกรรมสุดโหดกระโดดตีเป็ด แบ่งกันเป็นหมายเลข 1 เป็นสุดโหด หมายเลข 2 เป็นก้าแพง และหมายเลข 3 เป็นเป็ด รอบแรกสุดโหดต้องพยายามกระโดดตีเป็ดให้ได้ รอบที่ 2 – 3 วนบทบาทกันไป 3 บทบาท
- 3) จับกลุ่ม 3 คน โดยรอบแรกให้หมายเลข 1 กับ 3 ทำตามที่หมายเลข 2 เป็นผู้บอก รอบที่ 2 ให้หมายเลข 1 เป็นผู้บอก และรอบที่ 3 ให้หมายเลข 3 เป็นผู้บอก ประกอบเพลง
- 4) จับกลุ่ม 6 คน นั่งเป็นวงกลม เอาเท้าชนกัน เพื่อทำกิจกรรมต้มยำกุ้ง โดยให้ทุกคนแบ่งกันเป็นส่วนประกอบต่างๆ เช่น เหน็ด ตะไคร้ ใบมะกรูด ข่า ใก้ พริก เมื่อบอกชื่ออะไรให้คนที่เป็นส่วนประกอบนั้นๆ ลูกขึ้นมาเดินรอบวง
- 5) ยื่นมือซ้ายชูนิ้วโป้ง มือขวาชูนิ้วก้อย สลับเปลี่ยนไปมา

จากนั้นนายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ชวนน้องเกรียนนำเรื่องการลงพื้นที่สำหรับวันพรุ่งนี้ เพื่อฝึกฝนทักษะต่างๆ ก่อนอื่นขอให้ดูวีดิทัศน์เรื่องหมอน้อย โรงเรียนป่าแดงวิทยา อำเภอกพาน จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับมีหญิงชราคนหนึ่งทนป่วยยับยั้งตัวไม่ได้ คุณคิดว่าเวลาแห่งความสุขหายไปไหน โลกของหญิงชรา กำลังจะเปลี่ยนไป แพรวนักเรียนโรงเรียนป่าแดงวิทยาอยากลงไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน โดยก่อนที่จะไปช่วยเหลือแพรวจะต้องไปค้นหาทักษะการช่วยเหลือ จึงรวมตัวกับเพื่อนหลังเลิกเรียนไปดูแลผู้ป่วยขั้นพื้นฐาน เพราะความสุขที่แท้จริง คือ การแบ่งปัน ความสุขจากการช่วยเหลือของเด็กหมอน้อยกลุ่ม ร.ร.ป่าแดงวิทยา เห็นแล้วสุขใจ จากจุดเล็กๆ ช่วยสร้างสิ่งดีๆ ต่อไป แพรวอยากช่วยเพราะลูกๆ ของผู้สูงอายุไปทำงานต่างจังหวัด และอยากให้คนอื่นมาช่วยเราบ้าง โลกสามารถส่งต่อความดีได้ เมื่อดูวีดิทัศน์เสร็จสิ้นให้น้องเขียนของตัวเอง 2 ข้อ ดังนี้

- 1) ดูคลิปรีดีโอแล้วรู้สึกอย่างไร
- 2) ดูคลิปรีดีโอแล้วได้เรียนรู้อะไรบ้าง

เมื่อเด็กและเยาวชนเขียนคำตอบเสร็จสิ้น อารเนศให้น้องแบ่งกลุ่มคณะระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นั่งรวมกันที่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่ อบต.หนองขาม ซึ่งเป็นการจำลองจากสถานการณ์จริงที่มีคนทุกช่วงวัยอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนสิ่งที่เขียนจากการชมวีดิทัศน์

เมื่อแลกเปลี่ยนการชมวีดิทัศน์เสร็จสิ้น พี่อ้วนขอให้แต่ละกลุ่มมีพูดคุยเพื่อการวางแผนการลงพื้นที่หมู่ 5, 6, 7 เพื่อแบ่งบทบาทหน้าที่กันสำหรับพื้นที่ ดังนี้

- 1) คนจดบันทึก
- 2) คนตั้งคำถาม
- 3) คนชวนคุย
- 4) คนวาด / เขียน
- 5) คนลงทะเบียน / เตรียมอุปกรณ์
- 6) คนสรุป

เมื่อแต่ละกลุ่มวางแผนกันเสร็จสิ้น พี่อัยชวนน้องชี้แจงเรื่องกำหนดการลงพื้นที่ในวันรุ่งขึ้น โดยขอให้ทุกคนมารับประทานอาหารพร้อมกัน 07.30 น. และเตรียมเดินทางลงพื้นที่เวลา 08.00 น.

ปิดประชุมเวลา 21.00 น.

วันที่ 25 มีนาคม 2561

เปิดประชุมเวลา 08.00 น.

เช้าวันนี้พี่เลี้ยงพาน้องลงพื้นที่จัดเวทีในหมู่ 5, 6, 7 ตามที่วางแผนกันไว้ พร้อมทั้งรับประทานอาหารในชุมชน จากนั้นกลับมาที่ อบต.หนองขาม เพื่อสรุปบทเรียนร่วมกัน ก่อนที่จะเริ่มสรุปบทเรียนในช่วงบ่าย มีการทำกิจกรรมเตรียมความพร้อม คือ กิจกรรมทำท่าทางประกอบเพลงดอกกลั่นทม และเพลงปลุกผัก

จากนั้นสรุปบทเรียนร่วมกันภายใต้หัวข้อต่อไปนี้

- 1) เราได้เรียนรู้อะไร
- 2) สิ่งที่เราสนใจทำเป็นพิเศษ
- 3) ความรู้สึกจากการลงพื้นที่

เมื่อแต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนเสร็จสิ้น ให้พี่เลี้ยงประจำกลุ่มและน้องที่ลงพื้นที่สะท้อนการเรียนรู้ สรุปได้ดังนี้

หมู่ 5

- มีความสุข ตื่นเต้นจากการได้ลงพื้นที่ เห็นเด็กสนใจและอยากจะทำงานต่อ เช่น การจักสาน เป็นต้น (พี่เลี้ยง)
- ดีใจ ได้รู้จักประวัติศาสตร์ตำบลหนองขามมากขึ้น (น้องหนุ่ม)
- ดีที่ได้เรียนรู้สิ่งอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ประวัติศาสตร์ชุมชนที่ทำให้ตนเองภาคภูมิใจ (น้องเกมส์)
- ผู้ใหญ่หมู่ 5 ใจดี ได้รับความรู้เรื่องภูมิศาสตร์ชุมชน (น้องนิว)
- ดีใจที่ผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนโดยการอธิบายทุกอย่างที่ถามและประวัติศาสตร์ความเป็นมา (น้องโบว์)

หมู่ 7

- ได้เปิดโลกใหม่ ทำให้เราได้เห็นตัวเองมากขึ้นจากการพูดคุยกับผู้ใหญ่ จากเดิมที่มักอยู่กับตนเอง (น้องเนย)
- รู้สึกดี ได้เห็นน้องๆ ทุกคนมีความสามารถ แต่ไม่กล้าแสดงออก เมื่อลงพื้นที่ทำให้สามารถแสดงตนเองออกมา มีความสุข สามารถนำคำถามที่เตรียมไว้พูดคุยได้ (พี่เลี้ยง)
- รู้สึกดีที่ได้เห็นในสิ่งที่เราไม่เคยเห็น และไม่เคยได้ทำมาก่อนก็ได้ลงมือทำ เช่น การพูดคุยกับผู้ใหญ่ทำให้เรารู้ว่าเราสามารถพูดคุยกับวัยอื่นก็ได้ (น้องมาย)
- มีความภูมิใจมากสำหรับวันนี้ (น้องบีม)
- รู้สึกดีที่ได้พูดคุยกับคนอื่นมากขึ้น (น้องภูมิ)
- มีความสุขที่ได้พูดคุยเรื่องราวต่างๆ ที่ตกลงให้ฟังร่วมด้วย (น้อง)
- รู้สึกดีที่ได้สอบถามเรื่องราวในอดีต (น้องเพียว)

หมู่ 6

- เด็กๆ ทุกคนมีความตื่นตัวที่ได้สอบถามและพูดคุยกับเด็ก อยากถามแต่ที่ถามไปแล้วจะต้องถามอย่างไร (พี่เลี้ยง)
- รู้สึกตื่นเต้นตอนลงพื้นที่ เพราะไม่เคยลงพื้นที่มาก่อน (น้องนินจา)
- ดีใจและสบายใจที่ได้รับความรู้ และได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี เรียนรู้การทำงานในกลุ่ม การทำงานร่วมกับคนในชุมชน (น้องน้ำ)
- รู้สึกดีที่ได้พูดคุยกับคนแก่ (น้องก้อย)
- ประทับใจกับการลงพื้นที่ เห็นความร่วมมือของคนแก่ และที่มาของชื่อหมู่บ้าน และประวัติศาสตร์ชุมชน การเดินทางในอดีต (น้องนนท์)

ผู้ปกครอง

- ขอบคุณที่อยู่ที่ให้ลงพื้นที่และทุกคนที่ให้ลงเรียนรู้งานวิจัยร่วมกับเด็ก
- ขอบคุณที่มหาวิทยาลัยที่มีกิจกรรมดีๆ ให้กับเด็กๆ ตนเองเลี้ยงลูกมาไม่ใช่ในแบบของเขา ควรมาจากแบบของเขา เพื่อให้เขาได้แสดงออกมาจากตัวเด็กและเยาวชนเอง จากการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้เป็นกิจกรรมที่ดี เด็กทุกคนสนใจ งานเด็กๆ แต่ความรู้ไม่เด็กเลย
- เด็กๆ มีความกระตือรือร้น มีความสนใจ อยากถามว่าสมัยก่อนเป็นอย่างไร เด็กๆ เก่ง มีนิสัยใจคอนอบน้อม พบผู้ใหญ่แล้วสวัสดิ
-

สรุปการลงพื้นที่และการเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม

จากนั้นอาจารย์ให้ทุกคนหยิบสมาร์ทโฟนขึ้นมา ปัจจุบันเราหาข้อมูลจาก www.google.com ให้พิมพ์คำว่า “ประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลหนองขาม จังหวัดสุพรรณบุรี” แล้วลองดูเนื้อหาว่ามีเหมือนกับที่เราลงพื้นที่วันนี้หรือไม่ น้อยๆ ในเวทีสะท้อนว่า เราได้ข้อมูลมากกว่าในสมาร์ทโฟน เราได้ความสัมพันธ์มากกว่า แม้ว่าข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลจริง แต่ไม่สามารถลงรายละเอียดอย่างลึกซึ้ง และช่วยโต้ตอบ / พูดคุยกับเราได้

พร้อมกันนี้อยากถามว่า เข้าร่วมกิจกรรม 2 วันนี้ ได้เรียนรู้อะไรบ้าง

- ความอดทน
- ความสามัคคีจากการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นเพื่อนกัน
- เพื่อนใหม่และความสนุก

ถ้าน้องออกมาทำกิจกรรมจะทำให้น้องเรียนรู้ชุมชนได้เพิ่มขึ้น หากเราตั้งคำถามเราจะคิดถึง ถ้าอยากเก่งต้องฝึกให้เด็กถามมากกว่าตอบ ถามแล้วตอบเอง จะรู้ว่าเราตั้งคำถามผิดหรือไม่ หากพี่ๆ เขาชวนลงพื้นที่น้อยๆ ควรร่วมทำกิจกรรมจะทำให้เราเก่งขึ้น

ช่วงท้ายนายจินดา แชมป์ประสพ รองนายก อบต.หนองขาม กล่าวว่า กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมของพวกเราในการสร้างความเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ทำเพื่อเราทุกคน หากผู้ใหญ่รักเตือนหรือมาบอกนับว่าเป็นสิ่งดีที่ผู้ใหญ่คอยตักเตือนเรา ขอขอบคุณทีมวิทยากร และพี่เลี้ยงทุกท่าน เราจะลงพื้นที่เป็นระยะๆ หากจะลงพื้นที่จะให้พี่ต่อมประสานงานลงเวทีกับพี่ๆ ในชุมชนทุกครั้ง พวกเราจะป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาหนองขามต่อไป พร้อมทั้งมีการถ่ายรูปเป็นที่ระลึกร่วมกัน

สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้หลังทำกิจกรรมร่วมกับทีมวิจัย

เมื่อเด็กและเยาวชนกับผู้ปกครองเดินทางกลับ ทีมวิจัยได้เข้าร่วมสรุปบทเรียนหลังทำกิจกรรมกับทีมพี่เลี้ยงและวิทยากร สรุปได้ดังนี้

ทีมวิจัย

- เด็กติดเวลาเรียน บางส่วนติดเรียน แต่เด็กที่เข้ามาใหม่ให้ความร่วมมือกับพวกเรา ไม่มีความต้อ
- เห็นพัฒนาการของหลานว่า สามารถทำได้ กล้าพูด เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีมาก
- หลานบอกว่าดี งดหน้าจะไปอีก
- ลองชวนเด็กมาเข้าร่วมกิจกรรม บอกว่าลองเข้าร่วมหากไม่ดีกว่าให้กลับ วันนี้เห็นว่าเด็กรู้จักพูด เดิมไม่ออกจากบ้านมีแต่ช่ิร์มมอเตอร์ไซค์อย่างเดียว จับแต่โทรศัพท์ วันนี้กล้าแสดงออก กล้าพูดนิดหน่อยก็ยังดี
- น้องไม่กล้าทำ น้องจะติดเป็นทางการ พี่เสนอช่วยให้ลดความเป็นทางการออกไป ทำให้น้องกล้าถามและเข้าถึงตัวผู้ใหญ่ได้มากขึ้น
- เดิมนึกไม่ออกว่าจะดำเนินงานกับน้องๆ อย่างไร แต่เมื่อเข้าร่วมกระบวนการ พบว่า น้องมีจิตวิญญาณ ข้อมูล และเรียนรู้ไปเรื่อยๆ เป็นเรื่องความภาคภูมิใจ
- ประทับใจเด็กที่ไม่คิดว่าจะกล้ามาร่วม แต่เมื่อมาร่วมแล้วน้องทำได้
- น้องกลุ่มหนึ่งติดงาน เมื่อใกล้วันจัดงานมีเด็กกลุ่มหนึ่งมาร่วมทำกิจกรรม เดิมเด็กจะไม่กล้า และวางเป้าหมายว่า ให้น้องเป็นทีมงานวิจัยร่วมด้วย บางชุดเด็กจะคุ้นเคยกับงาน อดทนมาก่อน เมื่อเด็กมีความสัมพันธ์ร่วมกัน ทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า เด็กที่เข้ามาใหม่มีความกล้ามากกว่า ซึ่งเมื่อเปิดให้ทุกคนตอบถึงความรู้สึก พบว่า เด็กสามารถตอบได้ แสดงว่าน้องทุกคนมีศักยภาพ ขึ้นอยู่กับว่า จะมีโอกาสได้พูดหรือไม่ กิจกรรมแบบนี้คือโอกาสในการพัฒนาเด็ก เด็กมีส่วนร่วมได้ลงไปทำงานกับคนในชุมชน
- ต้องขอโทษที่ไม่ได้เข้าร่วมเมื่อวานนี้ เชื่อมมั่นทีมงานว่าไปได้ จากการลงพื้นที่พบว่า มีการวางแผนการทำงาน ที่ประทับใจมาก คือ ผู้นำแต่ละหมู่บ้านมาเข้าร่วม แสดงถึงการประสานงานของทีมงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดีใจแทนน้องที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ดี

ทีมพี่เลี้ยง / วิทยากร

- ก่อนมาร่วมงานรู้สึกกังวล แต่เมื่อผ่านวันแรกไป น้องๆ ได้แสดงความสามารถออกมาได้ดี ทำให้รู้สึกชื่นชม น้องๆ ที่ทำได้ดีมาก
- เห็นน้องร่วมกิจกรรมเต็มที่ เห็นความร่วมมือ นึกถึงเราที่อยากทำกิจกรรมที่สนุกและได้เรียนรู้ หากอนาคตเรามีกิจกรรมในโรงเรียนแบบนี้จะทำให้เรามีชีวิตที่ดีขึ้น มีความสุข มีชีวิตชีวา ได้ปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น
- รู้สึกดีได้สัมผัสกับความรู้สึกสนุกกับน้องๆ
- ได้ความสัมพันธ์กับเด็กทั้งตัวเล็กๆ ได้มุมมองความคิดใหม่ ทำให้เรามีความสุขและได้เปิดโลก ได้เห็นกระบวนการทำงานว่า หากเรากล้าที่จะพูดคุย ตั้งคำถาม ผู้ใหญ่ก็บอกเราทุกอย่าง ไม่ต้องกลัว
- น้องมีความสามารถ คิดเป็น เขียนได้ น้องแค่ไม่กล้าพูดและไม่คุ้นเคยกับคนจำนวนมาก หากเปิดพื้นที่ให้น้องมีโอกาสน้องได้ลงมือทำ มีความคุ้นชิน น้องก็จะสนุก และทำได้
- ชอบการทำงาน ที่ทุกคนรู้จักหน้าที่ของตนเอง ทุกคนวางบทบาทหน้าที่การทำงานได้ดี ทั้งการทำงานกับเด็ก และการดูแลเด็ก ทุกคนได้สลับบทบาทกัน เป็นจุดเริ่มต้นการทำงานบทบาทพี่เลี้ยงเด็ก เพียงเห็นเด็กเปลี่ยนแปลงจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ก็จะทำให้การสนับสนุนเด็กให้เติบโตขึ้นได้ ช่วงนี้พวกเราต้องเป็นตัวหลักแล้วให้เด็กช่วยเสริม ขอให้ใช้รูปแบบนี้ไปก่อน

นายชินวุฒัน มณีศรีขำ สรุพบว่า ขอให้ดูต้นทุนเดิมของเด็ก พัฒนาความเปลี่ยนแปลงจากจุดเล็กๆ หากเราสนใจความสมบูรณ์ของเนื้อหาจะทำให้พื้นที่ความปลอดภัยระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ลดลง ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์จะเน้นการลดช่องว่างระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เมื่อช่องว่างลดลง เด็กจะเริ่มเข้าหา และมีพื้นที่ปลอดภัยที่จะพูดคุยกับผู้ใหญ่ อยากให้ทีมงาน

กลับไปดูว่า ช่วงไหนที่เด็กอยากพูดคุย / ไม่อยากพูดคุย หากเราตั้งคำถามไปที่เนื้อหาเด็กจะกังวลเรื่องความถูกต้อง / ความผิด เราต้องลดความถูกต้องกับความผิดพลาด และเพิ่มพื้นที่ปลอดภัย เช่น แม่น้องกรกับน้องกัน จะทำอะไรให้เด็กสนุกและมีความสุข (Play + Learn) และอย่าเว้นช่วงเวลาการทำกิจกรรมนานเกินไป เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างต่อเนื่อง ครั่งนี้ดีมากสบายใจว่า ถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ให้ทีมวิจัยได้พอสมควร หากพวกเราเข้าใจและสามารถติดตั้งกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้ทีมวิจัยฝึกการทำงานร่วมด้วย และพี่เลี้ยงจะช่วยเติมเป็นระยะๆ แม้ว่าโครงการจะดำเนินงานเสร็จสิ้นก็ยินดีช่วย ซึ่งการให้น้องได้ลงพื้นที่ แม้ว่าจะเป็นเพียงการช่วยขีดเขียนหรือเตรียมอุปกรณ์ก็ยังดี เด็กจะซึมซับไปเอง และอยากลงทำงานในพื้นที่ / เข้าร่วมทำกิจกรรม

ปิดประชุมเวลา 14.10 น.

นางสาวพวงทอง เม็งเกร็ด

ผู้สรุปรายงานการประชุม

นายชินนวัฒน์ มณีศรีขำ

ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

สรุปการอบรมเชิงปฏิบัติการ
การเขียนแผนกิจกรรมตามความสนใจของเด็กและเยาวชน
โครงการพัฒนาการจัดการจัดการและกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี
โครงการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลพลับพลาไชยในการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน
ให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
ระหว่างวันที่ 18 – 19 สิงหาคม 2561
ณ ห้องประชุมสมุทรธรรมคดี วัดกลางเหนือ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

รายชื่อผู้เข้าร่วม

1. นายจินดา	ช่างประสพ	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
2. นางสาวสุภาพร	สินพูล	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
3. นางสาวเรวดี	แดงทอง	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
4. นายมานพ	แดงทอง	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
5. นางสาวยุพิน	อ่วมมัน	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
6. นางธัญญาภรณ์	แดงทอง	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม (ครูผู้ดูแลเด็ก)
7. นางสาวพะนอ	น้ำแก้ว	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม (ครูผู้ดูแลเด็ก)
8. นางสาวปภาณิดา	ทองแพ	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม (ครูผู้ดูแลเด็ก)
9. นางสาววันเพ็ญ	ชัยเกตุ	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม (ครูผู้ดูแลเด็ก)
10. นางสาวนงทิพย์	เถื่อนเฉย	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม (ครูผู้ดูแลเด็ก)
11. นายสุวัตร	สว่างศรี	แกนนำชุมชน
12. นางสาวเนียง	สมใจเพ็ง	แกนนำชุมชน
13. เด็กชายอชิษนันท์	ศรีบัวข้า	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
14. เด็กหญิงสันสินีย์	สายรี้รักษ์	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
15. เด็กหญิงวาสิตา	วัยเจริญ	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
16. เด็กชายภูมินทร์	ช่างประสพ	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
17. เด็กชายสถาปัตน์	รักชาติ	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
18. เด็กหญิงชลธิชา	ศรีสังงาม	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
19. เด็กชายทรงพล	แดงทอง	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
20. เด็กหญิงวลีลักษณ์	ชนะอนันต์วัฒน์	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
21. นายอนุรักษ์	ทองโสภาก	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
22. เด็กชายชัยวัฒน์	สมใจเพ็ง	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
23. เด็กชายรัชชานนท์	ดีเสมอ	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
24. เด็กหญิงชุตินา	กุมพิโล	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
25. เด็กหญิงกวีณิดา	สมจิตร์	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
26. เด็กหญิงพรรณพษา	จันทร์งาม	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
27. เด็กชายธนกร	เสาร์ท้าว	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
28. เด็กชายนิธิศ	เสื่อแดง	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
29. เด็กชายคณิศร	แดงทอง	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
30. เด็กหญิงขวัญจิรา	พลายระหาร	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
31. นางสาวทองเหมาะ	อุบล	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม

32.	เด็กชายปลั่งกร	พุทธโกศา	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
33.	เด็กหญิงสุพรรณษา	สว่างศรี	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
34.	เด็กชายจิรววัฒน์	สว่างศรี	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
35.	เด็กหญิงมนทิวรรณ	ฉัญญาเจริญ	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
36.	เด็กหญิงศิวพร	ฝักเงิน	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
37.	เด็กหญิงพิชยา	บุบผา	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
38.	เด็กชายชัยวัฒน์	สมใจเพ็ง	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
39.	เด็กชายกิตติทัศน์	สอดเดช	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
40.	นายไมรัช	รัตนกุล	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
41.	นายเชลพจน์	ทิพย์สัมฤทธิ์กุล	เด็กและเยาวชนตำบลหนองขาม
42.	คุณธัญรัตน์	ธนะนันตาวัฒน์	ผู้ปกครอง
43.	นางสาวปภิตตา	สาหงษ์	ผู้ปกครอง
44.	คุณแมน	อุทัยจิตตระกูล	ผู้ปกครอง
45.	นายไพโรจน์	พยุหฤกษ์	ผู้ปกครอง
46.	นางชยาภา	สุกใส	องค์การบริหารส่วนตำบลลับพลาไชย
47.	นายคมสัน	พันธุ์เสื่อ	องค์การบริหารส่วนตำบลลับพลาไชย
48.	นางยุพา	โพธิ์ทอง	องค์การบริหารส่วนตำบลลับพลาไชย
49.	นายเกียรติศักดิ์	นาคือนุรักษ์	องค์การบริหารส่วนตำบลลับพลาไชย
50.	นางสาวชวนพิศ	แพสุขชื่น	องค์การบริหารส่วนตำบลลับพลาไชย
51.	นางสาวเบญจมาศ	หงษ์เวียงจันทร์	องค์การบริหารส่วนตำบลลับพลาไชย
52.	นายเอกวิทย์	ชาวสวน	องค์การบริหารส่วนตำบลลับพลาไชย
53.	นายกมล	นาควงศ์	องค์การบริหารส่วนตำบลลับพลาไชย
54.	นางสาวธนรัตน์	ชาดำ	ครู โรงเรียนลับพลาไชย
55.	เด็กหญิงพลอยชมพู	สารวรรณ	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
56.	เด็กหญิงรัตนกรณ	พยายม	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
57.	เด็กชายวันชนะ	นาควงษ์	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
58.	เด็กชายยุทธภูมิ	มะยมทอง	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
59.	เด็กหญิงวันเพ็ญ	พรหมชนะ	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
60.	เด็กหญิงวรรณวิภา	สุวรรณศรี	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
61.	เด็กหญิงสุดารัตน์	หงษ์เวียงจันทร์	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
62.	เด็กหญิงพิมพ์า	ผ่องยา	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
63.	เด็กหญิงสุพรรณษา	ศรีเหรา	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
64.	เด็กหญิงฐิติมา	ผิวอ่อนดี	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
65.	เด็กหญิงเกศินี	ผิวพิมพ์ดี	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
66.	เด็กชายพีรพงศ์	สถาปิตานนท์	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
67.	เด็กชายพิชณู	เพชรสุข	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
68.	นางสาวกัญญาณัฐ	พันธุ์จ้อย	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
69.	นางสาวญาตาวิ	แดงอ่อน	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
70.	นางสาวนิศามณี	คำป้อง	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย
71.	เด็กหญิงบุษราภรณ์	ลาสี	เด็กและเยาวชนตำบลลับพลาไชย

72.	เด็กหญิงอังสุมารินทร์	ปรีชา	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
73.	เด็กหญิงภัสรา	สุนิรันดร	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
74.	เด็กหญิงสุนิญา	โกสินทร	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
75.	เด็กหญิงนฤมล	ทิมสี	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
76.	เด็กหญิงพัชรา	จำปาทอง	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
77.	เด็กหญิงชลดา	อ่อนแหมยม	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
78.	นางสาวมาริษา	ดอกกุหลาบ	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
79.	นางสาวภัททิรา	จีนซี	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
80.	เด็กชายปฐมพงษ์	ชัยศรี	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
81.	นางสาวนพรัตน์	หงษ์เวียงจันทร์	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
82.	เด็กหญิงพีรภัทร	เปรมใจ	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
83.	เด็กหญิงภัสรา	สุนิรันดร	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
84.	เด็กหญิงสุพิชชา	โกสินทร	เด็กและเยาวชนตำบลพลับพลาไชย
85.	นางสุรีย์	โรจน์บุญถึง	ผู้ปกครอง
86.	นางสาวรัตนวรางค์	ขุนบุญจันทร์	ผู้ปกครอง
87.	นางสมคิด	หงษ์เวียงจันทร์	ผู้ปกครอง
88.	นางประเทือง	บุญบันดาล	ผู้ปกครอง
89.	นายวสันต์	อุทัยเลี้ยง	มหาวิทยาลัยสยาม
90.	นางสาววิมลพร	ไบสนธ์	ทิมคิดค้นคว้า
91.	นางสาวพัชรี	ชาติเผือก	ทิมคิดค้นคว้า
92.	นางสาวนาถชิดา	อินทร์สะอาด	มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
93.	นางสาวสุทิน	ศิรินคร	มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
94.	นายทรงพล	เจตนาวนิชย์	สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)
95.	นางสาวนวลทิพย์	ชูศรีโฉม	สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)
96.	นายชิษณุวัฒน์	มณีศรีขำ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
97.	นายคำรณ	นิ่มอนงค์	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
98.	นายเฉลิมพล	อิมเกียรติ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
99.	นายสุจินดา	อิมเกียรติ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
100.	นางสาวพวงทอง	เม้งเกร็ด	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
101.	นางสาวอรธิดา	นามศิริ	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
102.	นางสาววีรวรรณ	ดวงแข	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
103.	นายวัชรกร	ดิษฐสมบุรณ์	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
104.	นายบุญรักษ์	จ้อยจินดา	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
105.	นางสาวอัญชญา	ดีไสว	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม
106.	นายธเนศ	สร้อยทอง	ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม

วันที่ 18 สิงหาคม 2561

เริ่มกิจกรรมเวลา 09.00 น.

เข้าวันนี้เด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง ครู แกนนำชุมชน และเจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชยและตำบลหนองขาม จังหวัดสุพรรณบุรี ต่างทยอยกันเข้าร่วมลงทะเบียน และเตรียมพร้อมสำหรับการทำกิจกรรม โดยกิจกรรม

ในช่วงเช้าจะแบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็น 2 ห้องย่อย คือ 1. ห้องเด็กและเยาวชน และ 2 ห้องพี่เลี้ยง เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ห้องเด็กและเยาวชน

กิจกรรมเตรียมความพร้อม

นายคำรณ นิมนองศ์ ผู้ช่วยผู้ประสานงานศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม กล่าวทักทายกลุ่มเด็กและเยาวชน และได้ทบทวนถึงกระบวนการอบรมพัฒนาศักยภาพที่ผ่านมา ว่าได้เขียนร่างกิจกรรมที่อยากจะทำให้พื้นที่เบื้องต้นไปแล้ว แต่ยังมีบางทีม ที่ไม่ได้มาร่วมอบรมพัฒนาศักยภาพ ทำให้ยังไม่มีกิจกรรมที่อยากจะทำ ซึ่งในการอบรมพัฒนาศักยภาพทั้ง 2 วันนี้ จะมีกระบวนการที่ทำให้ทุก ๆ ทีมได้กิจกรรม และได้แผนการดำเนินกิจกรรมกลับไปดำเนินงานต่อไปในพื้นที่ได้ หลังจากนั้นได้ชวนให้เด็กและเยาวชน ทำกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่กระบวนการ โดยมีกิจกรรมดังนี้

- 1) กิจกรรมสละบัตมือ เริ่มจากสละบัตมือ แล้วยืดแขนขึ้นข้างบน ด้านขวา ด้านซ้าย ด้านหน้า และด้านหลัง
- 2) กิจกรรมกำ-แบ เริ่มจากกำมือนำไปข้างหน้า แบนมือขวาทาบไว้ที่อก ทำสลับกันไปมา
- 3) กิจกรรมจับ-แอล เริ่มจากยื่นมือซ้ายไปด้านหน้าทำมือในลักษณะจับ มือขวาทำมือในลักษณะตัวแอล (L) ทำสลับกันไปมา
- 4) กิจกรรมโป่ง-ก้อย เริ่มจากยื่นมือซ้ายไปด้านหน้าชูนิ้วโป่ง มือขวาชูนิ้วก้อย ทำสลับกันไปมา
- 5) กิจกรรมคนต่อคน เริ่มจากการจับคู่กัน 2 คน หันหลังชนกัน ซึ่งจะเรียกลักษณะนี้ว่าคนต่อคน จากนั้นจะออกคำสั่งเพิ่มเช่น ขาต่อขา แขนต่อแขน ศอกศอก เด็กและเยาวชนจะต้องเปลี่ยนคู่พร้อมกับทำความรู้จักคู่ที่เปลี่ยนด้วย แต่หากได้คำสั่งว่าคนต่อคน ให้กลับมาอยู่ที่คู่เดิมที่ได้จับคู่กันหลังชนกันในตอนแรก
- 6) กิจกรรมปลาทุ-ปลาบู ให้ผู้เข้าร่วมจับคู่ เลือกว่าใครจะเป็นปลาบู ใครจะเป็นปลาทุให้นำมือทั้งสองข้างมาสับหว่างคู่ของตนเอง เมื่อเอ่ยชื่อปลาชนิดไหน ให้ปลาชนิดนั้นจับมือฝ่ายตรงข้ามให้ได้ โดยที่ฝั่งตรงข้ามจะต้องหนีจากการจับให้ทัน
- 7) กิจกรรมแย้เปลี่ยนรู เริ่มจากจับกลุ่ม 3 คน จากต่างพื้นที่ จากนั้นให้ตกลงกันว่าใครจะเป็นหมายเลข 1, 2 และ 3 โดยที่หมายเลข 1 กับ 3 จับมือกันเป็นลักษณะรู และหมายเลข 2 จะเป็นแย้ ซึ่งจะต้องเข้าไปอยู่ตรงกลางรู หากได้ยินคำสั่งแย้เปลี่ยนรู ให้รูอยู่กับที่ ส่วนแย้ ให้เปลี่ยนไปเข้ารูอื่น หากได้ยินคำสั่งรูเปลี่ยนแย้ ให้แย้อยู่กับที่ ส่วนรูให้เปลี่ยนไปครอบแย้ตัวอื่น แต่หากได้ยินคำสั่งรูระเบิด ให้กระจายตัว แล้วจะสั่งให้จับกลุ่มใหม่ตามจำนวน เช่น รู 4 แย้ 4 เป็นต้น
- 8) กิจกรรมแหจับปลา เริ่มจากหาตัวแทน 4 คน จับมือกันเรียงหน้ากระดานเรียกว่าแห ส่วนคนที่เหลือให้เป็นปลา โดยแหทั้ง 2 ด้านต้องช่วยกันจับปลาให้ได้มากที่สุด หากจับใครได้ ผู้นั้นจะต้องมาเป็นแหเพิ่มต่อไปเรื่อย ๆ แต่ห้ามขาดออกจากกัน
- 9) กิจกรรมมังกรลอดถ้ำ เริ่มจากต่อแถวเป็น 2 แถวเท่า ๆ กัน แล้วให้นับเลขเรียงคน ตั้งแต่คนแรกไปจนถึงคนสุดท้าย จากนั้นให้จำหมายเลขของตัวเอง หากได้ยินคำสั่งเลขอะไร ให้ 2 หมายเลขนั้นจับมือกันเป็นลักษณะถ้ำ แล้วให้ปลายแถวของทั้ง 2 ด้านวิ่งมาลอดถ้ำแล้วกลับที่เดิมให้ได้ไวที่สุด โดยจะแข่งกัน 4 รอบ เพื่อหาทีมที่แพ้เพื่อทำโทษพี่เลี้ยงประจำทีม โดยให้เดินท่ากบไปตามทาง และเรียกเด็กเยาวชนมาร่วมเดินด้วยอีก 4 คน คนที่เหลือร่วมกันร้องเพลง

เมื่อเสร็จกิจกรรม นายคารณ นิมนองค์ชวนผู้เข้าร่วมแบ่งกลุ่มตามโครงการต่างๆ และพูดคุยเกี่ยวกับโครงการของแต่ละกลุ่มเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้เห็นความชัดเจนของโครงการที่ตัวเองจะทำขึ้นมา และเพื่อให้เห็นรูปแบบโครงการของตัวเองให้ชัดเจนขึ้นจึงได้ตั้งโจทย์ให้ผู้เข้าร่วมวาดรูปสิ่งที่จะเกิดขึ้นเมื่อทำโครงการนี้เสร็จแล้ว หลังจากนั้นให้แต่ละกลุ่มวาดรูป โดยมีพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีความเข้าใจร่วมกันมากขึ้น

2. ห้องพี่เลี้ยง

นายชินนุวัฒน์ มณีศรีชา ผู้ประสานงาน ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม กล่าวสวัสดิ์พี่เลี้ยงเด็กและเยาวชนจากทั้ง 2 พื้นที่ และกล่าวถึงความเป็นมาของโครงการที่เกิดจากความร่วมมือของมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุน

การวิจัย (สกว.) เพื่อสร้างกลไกการทำงานด้านเด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่ประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง และพี่เลี้ยงที่เป็นเจ้าหน้าที่ อบต. เนื่องจากเด็กและเยาวชนจะเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพล้วนต้องการการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด โดยพี่เลี้ยงและผู้ปกครองที่อยู่ในพื้นที่จะมีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากกว่า ดังนั้นการสร้างกลไกการทำงานจึงมีความสำคัญมากจะช่วยสร้างเด็กและเยาวชนที่สานต่อจากรุ่นสู่รุ่นในพื้นที่

กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

จากนั้นนางสาวอรธิตา นามศิริ (น้องฟลุค) กับนางสาวอัญชญา ดีไสว (น้องอ้อม) ขวนผู้เข้าร่วมแนะนำตัวและทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ดังนี้

- 1) ยกมือขึ้นเหนือศีรษะแล้วสับมือไปทางด้านซ้าย ด้านขวา ด้านหน้า และด้านหลัง
- 2) มือซ้ายชูนิ้วโป้ง มือขวาชูนิ้วก้อย และทำสลับไปมา
- 3) มือซ้ายทำรูปตัวแอล มือขวาจับนิ้ว และทำสลับไปมา
- 4) ทำท่าทาง 4 ท่าทาง เพื่อประกอบการร้องเพลง “ปลูกผักๆ สวนครัวไม่ต้องกลัวอดผัก ปลูกอะไรก็ต้องรู้หลักๆ ถ้าเราปลูกผักเราจะมีผักกินๆ”
- 5) ลูกขึ้นยืนทำกิจกรรมลมพัดพัด โดยเมื่อบอกวลมพัดอะไร ให้สิ่งนั้นเคลื่อนที่ไปสลับกับเพื่อน เช่น คนใส่ถุงเท้า คนที่ใส่กางเกงขายาว ผู้ชาย เป็นต้น เมื่อบอกวลมพัดอะไร ให้สิ่งนั้นอยู่กับที่ เช่น ผู้ชาย ผู้หญิง เป็นต้น คนเข้ากลุ่มช้าที่สุดจะถูกทำโทษโดยการขีดสีที่ข้อมือ และคำสั่งสุดท้าย คือ ลมพัดยืนเรียงตามอายุจากน้อยที่สุดไปหามากที่สุดเพื่อแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมตามช่วงอายุ

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จสิ้น นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ขวนผู้เข้าร่วมพูดคุยเรื่องการเล่นเกมสว่าช่วยเรื่องการฝึกสมองกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัว การสร้างสร้างความสัมพันธ์ และทำให้ผู้เข้าร่วมมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น จากนั้นให้แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมตามช่วงอายุ 4 ช่วง เพื่อทบทวนช่วงเวลาในอดีตของแต่ละกลุ่ม ภายใต้ประเด็นคำถามต่อไปนี้

- 1) ในอดีตหมู่บ้านเราเป็นอย่างไร
- 2) พ่อแม่ / ปู่ ย่า ตา ยาย มีพฤติกรรมอย่างไรกับเรา และเรามีพฤติกรรมอย่างไรกับพ่อแม่ / ปู่ ย่า ตา ยาย
- 3) ญาติพี่น้องมีพฤติกรรมอย่างไรกับเรา และเรามีพฤติกรรมอย่างไรกับญาติพี่น้อง
- 4) ลักษณะของครูเป็นอย่างไร และเรามีพฤติกรรมอย่างไรกับครู
- 5) มีความสัมพันธ์กับคนในชุมชนอย่างไร และคนในชุมชนมีความสัมพันธ์อย่างไรกับเรา
- 6) อบต.มีความสัมพันธ์กับเราอย่างไร และถ้าในช่วงเวลานั้นยังไม่มี อบต. ใครทำหน้าที่นี้กับเรา

ตารางที่ 1 แสดงการเลี้ยงดูและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 19 - 20 ของตำบลพลับพลาไชย อำเภออุ้มทอง และตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

หัวข้อ	กลุ่ม 1 (อายุ 25 - 35 ปี)	กลุ่ม 2 (อายุ 35 - 40 ปี)	กลุ่ม 3 (อายุ 40 - 45 ปี)	กลุ่ม 4 (อายุ 45 - 60 ปี)
1. บริบทชุมชน	มีการละเล่นหมากเก็บ กระโดดยาง ไล่จับกัน มีเครื่องใช้ไฟฟ้าครบ สะดวก แต่ยังไม่มีความทันสมัยมากนัก	มีทีวีขาวดำ เตาไร้ไฟใช้ ถ่าน ห่อข้าวไปรับประทานที่โรงเรียน เล่นกองฟาง	มีทีวีขาวดำ ใช้แบตเตอรี่	ใช้ควายไถนา มีการเกี่ยวข้าว ลงแขกช่วยเหลือกัน
2. พ่อแม่ / ปู่ย่า ตายาย	ผู้ใหญ่จะนอนเร็ว ตื่นเช้า สอนให้เรามีความรับผิดชอบมากขึ้น ช่วยเหลือตนเองได้ เช่น ซักผ้า หุงข้าว เป็นต้น	อบรมสั่งสอน ให้ความอบอุ่น พาเข้าวัด ทำบุญ ตักบาตร ทำให้เราเชื่อฟังพ่อแม่	กินข้าววงใหญ่ กินพร้อมกัน ปลูกผักกินเอง	ผู้ใหญ่จะเข้มงวด มีระเบียบวินัย ทำให้เรามีความเคารพญาติผู้ใหญ่
3. ญาติพี่น้อง	รักใคร่กลมเกลียวกัน ไม่ก้าวร้าว	เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คอยตักเตือน	แบ่งปันแกงกันกิน	แนะนำดี ทำให้เราเชื่อฟัง
4. ครู	เข้มงวด สอนแบบตำรา	อบรมสั่งสอนเหมือนพ่อแม่ ดี เข้มงวด	เดินไปโรงเรียน ครูมาส่งที่บ้าน	เข้มงวด ใช้กระดานดำสอน แต่ให้ความรักกับลูกศิษย์มาก เด็กจะเชื่อฟังครูมากกว่าพ่อแม่
5. คนในชุมชน	ปฏิสัมพันธ์ดี แบ่งปันกัน ช่วยกันทำงานเป็นกลุ่ม	ดูแล ช่วยกันในชุมชน	ดูแลกันเอง ช่วยกันสอดส่อง	เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน
6. อบต.	มีสภาพตำบล ไม่มีบทบาทมากนัก แต่ปัจจุบันมี อบต.ดูแลหลายด้าน	ไม่รับรู้เรื่อง อบต.	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะดูแลทุกเรื่อง	มีสภาพตำบลดูแลแทน อบต.
7. ทักษะ	1) ความรับผิดชอบ 2) การประหยัด 3) เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 4) สอนลูกต่อ 5) อ่อนน้อมถ่อมตน	1) มีความอดทน 2) ระเบียบวินัย 3) ประหยัด อดออม 4) กตัญญู 5) ฟังตนเองได้	1) ฟังตนเอง ช่วยเหลือตนเอง 2) การมีระเบียบวินัย 3) การมีสัมมาคารวะกับคนรอบข้าง	1) สอนลูกเรื่องการงานและดูแลตนเองได้ 2) ประหยัด อดออม

	6) เข้าวัดทำบุญ 7) ช่วยเหลือตนเอง เอาตัวรอด	6) การครองเรือน ไม่มี ปัญหาเรื่องหย่าร้าง	4) กตัญญูทวดเที 5) การอยู่ร่วมกัน การ พึ่งพากัน 6) การครองเรือน	3) เข้าวัด อยู่'ใน ศีลธรรม
--	---	--	--	-------------------------------

ทักษะที่ได้ในศตวรรษที่ 19 - 20

หากตั้งคำถามกับเด็กจะไม่ได้คำตอบแบบนี้ เนื่องจากเด็กอยู่ในช่วงอายุรุ่นเดียวกัน การแบ่งช่วงอายุทั้ง 4 กลุ่ม ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกด้าน กลุ่มที่เลี้ยงเกิดในศตวรรษที่ 19 – 20 แต่เด็กและเยาวชนเกิดในศตวรรษที่ 21 จากนั้นให้พี่เลี้ยงระดมความคิดเห็นร่วมกันว่าในอดีตที่มีการเลี้ยงดูดังกล่าว ทำให้มีทักษะต่างๆ (รายละเอียดในหัวข้อที่ 7 ตารางที่ 1) สรุปได้ดังนี้

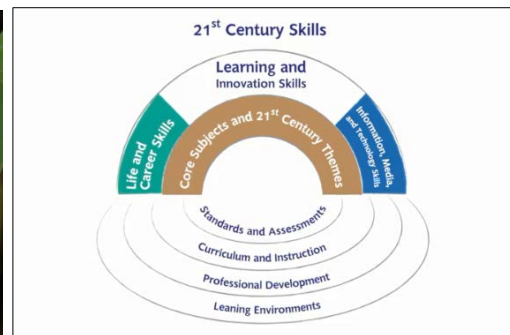
- 1) ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย ความอดทน กตัญญูทวดเที
- 2) การมีสัมมาคารวะกับคนรอบข้าง อ่อนน้อมถ่อมตน
- 3) การอยู่ร่วมกัน การพึ่งพากัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประหยัด อดออม
- 4) เข้าวัดทำบุญ อยู่ในศีลธรรม การครองเรือน ไม่มีปัญหาเรื่องหย่าร้าง
- 5) ช่วยเหลือตนเองได้ เอาตัวรอด อาชีพการงาน และดูแลตนเองได้

ซึ่งทักษะต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน มาจากการที่หลายๆ คนเรียนรู้ลงมือปฏิบัติ และช่วยกันหล่อหลอม ทั้งพ่อแม่ ครูอาจารย์ แกนนำ และคนในชุมชน แต่ในปัจจุบันพ่อแม่มักคิดว่าครุมีหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนเท่านั้น วันนี้จึงชวนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่มาร่วมกันวางกลไกการพัฒนาเด็กและเยาวชน ไม่ได้ยกให้เป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งในการดูแลเด็กและเยาวชนเท่านั้น และครูไม่สามารถตัดเดือนหรือตีเด็กได้ดังในข่าวที่มีในปัจจุบัน ดังนั้นเด็กและเยาวชนในอนาคตจะเติบโตขึ้นมาจะเป็นอย่างไร

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากนั้นแนะนำนายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ แนะนำ อ.วสันต์ อุทัยเลี้ยง จากมหาวิทยาลัยสยามมาช่วยเติมเต็มความรู้ โดยการให้ชมคลิปวิดีโอ 2 เรื่อง ดังนี้

คลิปที่ 1 เรื่อง “Active learning” เปิดโลกใหม่ของการเรียนรู้ ของสถาบันอาศรมศิลป์ ที่กล่าวถึงทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3Rs+7Cs+2L ดังนี้

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	
3Rs	ความรู้ขั้นพื้นฐานทางการอ่าน ภาษา และการเขียน 1) การอ่าน (Reading)

	2) การเขียน (Writing) 3) การคิดคำนวณ (Arithmetics)
7Cs	เป็นทักษะที่สำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) 2) การคิดอย่างสร้างสรรค์และมีประดิษฐ์กรรม (Creativity & Innovation) 3) การเรียนรู้ผ่านการทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี (Collaboration, Teamwork & Leadership) 4) การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Cross – Cultural Understanding) เพื่อความเข้าใจที่ติดต่อกัน 5) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Communication, Information & Media Literacy) การสื่อสารที่รู้ว่าจัดการกับข้อมูลข่าวสารที่สื่ออย่างไร 6) การใช้เทคโนโลยี (Computing & Media Literacy) ซึ่งกำลังขึ้นมาแข่งกับบทบาทของครูที่สอนแบบต่างๆ ไปและใช้ตำราเดิม เนื่องจากผู้เรียนจะเข้าถึงข้อมูลสมัยใหม่ได้มากกว่าครู 7) การเรียนรู้จากการลงมือทำงาน เพื่อพัฒนางานอาชีพ (Career & Learning Self - Reliance) เรียนรู้ตัวผู้เรียนเอง เป็นการตระหนักรู้ด้วยตนเอง 8) เรียนรู้การเปลี่ยนแปลง (Change)
2L	นพ.วิจารณ์ พานิช ได้เพิ่มเติม 2 L ได้แก่ 1) การเรียนรู้ (Learning) 2) ความเป็นผู้นำ (Leadership)

ดังนั้นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้เน้นที่ตัวความรู้ แต่เป็นการเรียนรู้ที่นำไปสู่การใช้งานได้จริง ซึ่งต้องมีทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลายมาก ปัจจุบันเด็กค้นหาความรู้ทุกด้านได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีทั้งความรู้ด้านบวกและด้านลบ ผู้ปกครองประกอบอาชีพจนไม่มีเวลาในการให้คำแนะนำเด็กและเยาวชน หรือผู้ปกครองก็ไม่อยากให้ลูกหลานทำอาชีพเดิมเพราะลำบาก เด็กจึงไม่ได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และไม่มีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต แตกต่างกับผู้ปกครองในสมัยก่อนที่มักจะพาเด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือทำร่วมด้วย ครูจึงต้องเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อสร้างการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเด็กแต่ละช่วงวัย

คลิปที่ 2 เรื่อง “AI” (Artificial Intelligence) เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

AI คือ ปัญญาประดิษฐ์ ที่เกิดจากการที่เราสร้างซอฟต์แวร์ให้มีความฉลาด สามารถรับรู้เหตุผล การตัดสินใจได้ มีความฉลาดหลายๆ ส่วน เดิมเป็น AI เฉพาะเรื่อง เช่น ตอบคำถาม เล่นเกมส์ เป็นต้น และมี AI ที่มีความกว้าง สามารถทำได้หลายอย่าง AI ที่ใกล้ตัวที่สุด คือ เครื่องซักผ้าที่บ้าน สามารถตัดสินใจได้ว่าต้องการซักแบบไหน ประหยัดน้ำ / ไฟฟ้าอย่างไรต่อไปในอนาคตเครื่องปรับอากาศที่บ้านจะสามารถจำพฤติกรรมของเราและปรับอากาศได้ เช่น ชอบอากาศประมาณไหน

เปิด-ปิดเองเมื่อเราออกจากบ้าน เป็นต้น AI ไม่ได้ทำได้ทุกอย่าง แต่มันช่วยทำให้เราทำงานได้รวดเร็วขึ้น แก้ไขปัญหาได้ดีกว่าเดิม AI จะแก้ไขเรื่องการงานซ้ำๆ เมื่อนำเข้ามาใช้งานจะทำงานได้มากกว่า ต้นทุนลดลง ทำให้ผู้ประกอบการนำมาใช้ เช่น call center งานธนาคาร เป็นต้น แต่สมองมนุษย์ฉลาดกว่า ดังนั้นสิ่งที่ AI ทำไม่ได้ คือ ความคิดสร้างสรรค์ เหมือนกับของทำมือ (handmade) จึงมีคุณค่ามากกว่าของทั่วไป มนุษย์จึงต้องค้นหางานที่ทำแล้วมีคุณค่า ทำน้อย ได้มาก เราจะต้องเริ่มคิดเอง (AI software) ไม่ใช่เพียงแค่ให้นำเทคโนโลยีของเขามาใช้เท่านั้น เพื่อต่อยอดการทำงานให้ AI มีความเก่งเพิ่มขึ้น ถ้าเราทำบางเรื่องที่จะช่วยแก้ไขปัญหาก็กับคนจำนวนมากจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะในธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีการใช้ประโยชน์จาก AI

เมื่อฟังเสร็จสิ้น อ.วสันต์ อุทัยเลี้ยง ชวนผู้เข้าร่วมพูดคุยว่า ฟังแล้วรู้สึกอย่างไร ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นว่า เราต้องพัฒนาตนเอง เทคโนโลยีจะมาทำหน้าที่แทนคน เราต้องพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันเทคโนโลยี และจากการฟังเกษตรกรแล้ว หาก AI มาทำงานแทนเราได้ แล้วเราจะสั่งการให้หุ่นยนต์ทำนาข้าวแทนเรา AI จึงต้องพัฒนาเทคโนโลยีเข้ามาใช้แทนเรา จากประสบการณ์เกษตรกรรุ่นใหม่ที่เป็นผู้นำและทำงานประสบความสำเร็จนั้น จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดผลผลิตมากมายมหาศาล ซึ่งเราจะต้องนำไปใช้งานได้จริง

คุณค่าของเทคโนโลยี คือ สามารถทำงานทดแทนเราโดยเราไม่ต้องเสี่ยงภัย เช่น หุ่นยนต์กู้ระเบิด เป็นต้น และคุณค่าของเรา คือ คุณธรรมจริยธรรม ที่มนุษย์มีแต่ AI ไม่มี คุณค่าของคน คือ ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาที่ได้รับถ่ายทอดมาจากพ่อ แม่ ปู่ย่า ตา ยาย และเราสามารถนำไปถ่ายทอดสู่ลูกหลานต่อไป ซึ่งเราต้องรู้ว่าเด็กและเยาวชนขาดเรื่องอะไร เพื่อให้เราต้องไปเติมเต็มให้ลูกหลานต่อไป หรือเด็กและเยาวชนเข้ามาเติมเต็มเรื่องเทคโนโลยีให้กับเรา การเข้าสู่โลกยุคใหม่จากการปรับเปลี่ยนความคิดในการใช้งานเทคโนโลยีได้

จากนั้น นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ กล่าวว่า ถ้าเราไม่สร้างเทคโนโลยีเองก็ต้องใช้ของคนอื่นไปทั้งชาติ เช่น คีโตะระบบการให้อาหารไก่ การบังคับโดรนให้หว่านปุ๋ย ฉีดยา เครื่องซักผ้า เป็นต้น ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์คิดเครื่องเจียนใบตองที่ใช้ห่อขนมไทย ซึ่งต้องไปเรียนรู้เรื่องราวในอดีต จึงต้องให้เด็กไปเรียนรู้การทำงานในชุมชน และทำให้เด็กเห็นว่า หากเรียนรู้เทคโนโลยีจะช่วยให้ AI มาใช้เชื่อมกับความรู้ ภูมิปัญญาเดิม นำกลับมาใช้ ดังนั้นการให้เด็กกลับมาเขียนแผนงานแล้วกลับไปเรียนรู้และลงมือทำ เพิ่มมูลค่าของสิ่งที่มีเดิมในพื้นที่

อ.วสันต์ อุทัยเลี้ยง กล่าวเสริมว่า คนไทยส่วนใหญ่จะขาดเรื่องการเรียนรู้สภาพปัญหาในพื้นที่ และจะนำเทคโนโลยีไปปรับใช้กับงานในพื้นที่ได้อย่างไรที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ขอยกตัวอย่าง AI 2 แบบ

- 1) โปรแกรม Hardware หุ่นยนต์ 1 ตัว สามารถแบกของได้ 500 – 600 กก. ที่อาสาบานานามาใช้ในการส่งของและจัดโกดัง
- 2) การตั้งโปรแกรม AI ให้เรียนรู้ด้วยตนเอง จากตัวอย่างเกมส์การตีปิงปองเพื่อเรียนรู้ เมื่อเวลาในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทำให้การเล่นครั้งต่อไปสามารถรับลูกได้อย่างแม่นยำเพิ่มขึ้น

ปัจจุบันคนไม่ต้องไปธนาคารแล้ว เพราะโอนเงินได้จากสมาร์ตโฟน และสั่งซื้อของที่บ้านได้ แต่การศึกษาจะส่งลูกให้ครูดูแลอย่างเดียวไม่ได้ ดังนั้นเราจะต้องสร้างกระบวนการเพื่อติดตั้งพี่เลี้ยงให้ลงไปติดตามหนุนเสริม / พี่เลี้ยงในพื้นที่ให้กับเด็กและเยาวชนต่อไป หลังจากนั้นขอให้พี่เลี้ยงไปอยู่กับเด็ก ร่วมสังเกตพฤติกรรม แต่ห้ามไปสั่งการเด็กและเยาวชน

จากนั้น นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ แบ่งผู้เข้าร่วมออกเป็น 2 ตำบล เพื่อวางแผนการติดตามหนุนเสริมเด็กในพื้นที่ กิจกรรมในชุมชนจะเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีได้อย่างไร ขอยกตัวอย่างการขนส่งสินค้าของ โลตัส ที่มีศูนย์กระจายสินค้าใหญ่รวม 7 แห่ง โลตัสมีการจ้างบริษัท ลินฟ็อก ในการขนส่งสินค้า 6 แห่ง และดำเนินการเอง 1 แห่ง เมื่อมีปัญหาเรื่องอุบัติเหตุทำให้สินค้าสูญเสียน ในความคิดเราจะมีการแก้ไขโดยการควบคุมความเร็ว จับ GPS ส่งสัญญาณไปที่บริษัท แต่โลตัสมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด พบว่า อุบัติเหตุเกิดจากคนขับรถหลับใน จึงใช้เทคโนโลยีตรวจจับการกระพริบของม่านตาเพื่อมีสัญญาณเตือนป้องกันการหลับในในช่วงขับรถ เช่นเดียวกันกับเรื่องการสร้างกลไกเด็กและเยาวชนในพื้นที่ของท่าน ดังนั้นขอให้พี่เลี้ยงหารีหรือร่วมกัน ในส่วนของห้องเด็กและเยาวชนขณะนี้เด็กจะคิดกิจกรรมการลงพื้นที่ เช่น เป้าหมายที่จะลงทำ

กิจกรรมในพื้นที่ กิจกรรมที่ทำ วิธีการ และงบประมาณ เป็นต้น โครงการไม่ได้เน้นผลงาน แต่เน้นกระบวนการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมที่เด็กสนใจทำ

กิจกรรมสันทนการ

ช่วงบ่าย พี่เลี้ยงเข้ามาร่วมทำกิจกรรมกับเด็กและเยาวชน โดยมีนายคำรณ นิมอนงค์ และนายเฉลิมพล อิมเกียรติชวนทำกิจกรรมสันทนาร่วมกัน ดังนี้

- 1) เมื่อบอกว่า “พวกเรา” ให้ทำกิจกรรมอะไรก็ตามนั้น หากไม่มีคำว่า “พวกเรา” ห้ามทำตามคำสั่ง เช่น ยกแขนขวา ยกแขนซ้าย เป็นต้น น้องที่ทำผิดพี่เลี้ยงจะถูกขีดสีที่แขน เมื่อได้คนที่เหลือจำนวนหนึ่งให้พี่เลี้ยงมาเข้าร่วมทำทำประกอบเพลงดอกกลิ่นทม
- 2) ทำทำประกอบเพลงปลุกผัก แล้วแบ่งกลุ่มให้ผู้ปกครอง และกลุ่มเด็กทำทำประกอบเพลงสลับกัน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวก่อนทำกิจกรรมในช่วงบ่าย

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จสิ้น นายคำรณ นิมอนงค์ สรุปว่า หากเราทำกิจกรรมสันทนการจะช่วยให้สมองทั้ง 2 ซีกทำงานอย่างสมดุลกัน ทั้งซีกซ้ายและซีกขวา เหมือนกับนักกีฬาที่ต้องอุ่นเครื่องก่อนเล่นกีฬา จึงเกิดการระดมความคิดออกมาในการวาดภาพ แล้วให้พี่เลี้ยงลงไปนั่งตามกลุ่มของตนเอง เพื่อให้เด็กและเยาวชนนำเสนอกิจกรรมที่จะทำให้พี่เลี้ยงฟัง 5 นาทีแรก ดังนี้

- สิ่งที่เราจะทำ ทำแล้วจะเกิดอะไรขึ้น
- ใครมีผู้เกี่ยวข้องบ้าง

เมื่อเด็กนำเสนอเสร็จสิ้นให้พี่เลี้ยงประจำกลุ่มตั้งคำถามเพื่อสร้างการเรียนรู้ และให้แจกกระดาษให้เด็กทำตาราง 7 ช่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตัวอย่างตาราง 7 ช่อง

เมื่อวาดภาพเสร็จสิ้น นายคำรณ นิ่มอนงค์ ถามน้องเรื่องการวาดภาพว่า วาดภาพแล้วช่วยให้สมอง 2 ข้างทำงานร่วมกัน และเห็นภาพการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังต้องมีการใช้ทักษะการฟัง การคิด การวางแผน การประสานงาน การพูดคุย การทำงานเป็นทีม การสังเกต การค้นหาข้อมูล การใช้สื่อเทคโนโลยี

จากนั้นให้เด็กและเยาวชนชมคลิปวิดีโอเรื่อง “Active learning” เปิดโลกใหม่ของการเรียนรู้ ของสถาบันอาศรมศิลป์ ที่กล่าวถึงทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3Rs+7Cs+2L โดยการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้เน้นที่ตัวความรู้ แต่เป็นการเรียนรู้ที่นำไปสู่การใช้งานได้จริง ซึ่งต้องมีทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลายมาก และนำกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาเปรียบเทียบกับกิจกรรมของเด็กและเยาวชน ทำให้เกิดทักษะและความรู้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงทักษะและความรู้ที่ได้จากการเขียนแผนกิจกรรมของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ตำบลพลับพลาไชยและตำบลหนองขาม

ทักษะ	ความรู้	การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ
1) ทักษะการพูด	1) ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ชุมชน	1) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์
2) ทักษะการฟัง		2) ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์
3) ทักษะการตั้งคำถาม	2) ความรู้เรื่องอาชีพในชุมชน	3) ทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (การทำงานเป็นทีม)
4) ทักษะการทำงานเป็นทีม	3) ความรู้เรื่องสถานที่สำคัญในชุมชน	
5) ทักษะการคิดเป็นระบบ		
6) ทักษะการทำงานเป็นทีม		

7) ทักษะการจัดบันทึก	4) ความรู้เรื่องความเป็นมาของวัด	4) ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ
8) ทักษะการจัดประชุม	5) ความรู้เรื่องที่มาของการทอผ้า	5) ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
9) ทักษะการทำโครงการ	6) ความรู้เรื่องการทอผ้า	6) ทักษะการใช้เทคโนโลยี
10) ฯลฯ	7) ความรู้เรื่องการทำขนม	7) ทักษะการเรียนรู้จากการลงมือทำ
	8) ความรู้เรื่องการจัดการป่า	8) ทักษะการเรียนรู้การเปลี่ยนแปลง
	9) ความรู้เรื่องการทำฝาย	
	10) ฯลฯ	

จากนั้นให้เดินชอปปิงของกลุ่มเพื่อนๆ เพื่อไปเติมทักษะและความรู้ในกลุ่มของตนเองให้ครบถ้วน เมื่อเติมเต็มเสร็จสิ้น นายคาร์ณ นิมอนงค์ ขวนเด็กและเยาวชนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในวันนี้

สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้

- 1) การทำโครงการต้องใช้ทักษะ ความรู้ในการพัฒนาโครงการที่เราจะทำ
- 2) การวางแผนงาน ทักษะ ความรู้ที่ได้ (การพูด การเขียน การวางแผน)
- 3) การวาดรูป การเขียนแผนงาน
- 4) การแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดร่วมกันจนได้โครงการ
- 5) การทำงานเป็นทีม ช่วยให้งานสำเร็จ

เมื่อทำกิจกรรมในห้องประชุมเสร็จสิ้น น้องๆ และผู้เข้าร่วมเดินทางไปปรับปรนทานอาหารที่ร้านข้าวใหม่ปลามัน ซึ่งเป็นร้านอาหารในพื้นที่วิจัยเพื่อท้องถิ่นตำบลแพรกหนามแดง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และมีการใช้วัตถุดิบจากชุมชน และคืนกำไร 2 % กลับสู่ชุมชน และเมื่อรับประทานอาหารเสร็จสิ้นให้น้องได้เรียนรู้วิถีชีวิตตลาดน้ำอัมพวา และเที่ยวชม “งานเชิดชุกรีย์กรี 5 แผ่นดิน กินอาหารถิ่นแม่กลอง ประจำปี 2561” ในระหว่างวันที่ 18 – 19 สิงหาคม 2561 ณ บ้านดนตรี วัดกุฎีทอง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

เลิกกิจกรรมเวลา 19.00 น.

วันที่ 19 สิงหาคม 2561

เริ่มกิจกรรมเวลา 09.00 น.

กระบวนการวันนี้แบ่งออกเป็น 2 ห้องย่อย คือ ห้องเด็กและห้องพี่เลี้ยง สรุปได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ห้องเด็กและเยาวชน

นายเฉลิมพล อิมเกียรติ และนายคาร์ณ นิมนงค์ กล่าวทักทายเด็กและเยาวชน จากนั้นได้ชวนทบทวนถึงการรับประทานอาหารเช้าและการเที่ยวตลาดน้ำอัมพวาที่ผ่านมา จากนั้นได้ชวนให้เด็กและเยาวชนทำกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในช่วงถัดไป ดังนี้

- 1) กิจกรรมกรรมสดชื่น สดใส ชาบซ่า เริ่มจากการสับมือ หากได้ยินคำสั่งว่า “สดชื่น” ให้ยืดแขนขึ้นด้านบนพร้อมกับหายใจเข้าลึก ๆ หากได้ยินคำสั่งว่า “สดใส” ให้ลดมือลงมาบริเวณใบหน้าพร้อมกับยิ้ม หากได้ยินคำสั่งว่า “شابซ่า” ให้ยืดมือออกไปด้านหน้าพร้อมกับเป่าลมออก
- 2) กิจกรรมกำ-แบ เริ่มจากกำมือซ้ายยื่นไปข้างหน้า แขนมือขวาทาบไว้ที่หน้าอก ทำสลับกันไปมา
- 3) กิจกรรมจับ-แอล เริ่มจากยื่นมือซ้ายไปด้านหน้าแล้วทำมือในลักษณะจับ มือขวาทำมือในลักษณะตัวแอล(L) ทำสลับกันไปมา
- 4) กิจกรรมโป้ง-ก้อย เริ่มจากยื่นมือซ้ายไปด้านหน้าชูนิ้วโป้ง มือขวาชูนิ้วก้อย ทำสลับกันไปมา

5) กิจกรรมหอยทาก เริ่มจากยื่นมือซ้ายไปด้านหน้าชูนิ้วชี้กับนิ้วกลาง มือขวากำมือไว้ด้านหลังมือขวา ต่อชิดติดกันในลักษณะหอยทาก ทำสลับกันไปมา

6) กิจกรรมลมพัด-ลมพัด ให้เด็กและเยาวชนตั้งวงเป็นครึ่งวงกลม หากได้ยินคำสั่งว่าลมพัดสิ่งใด ให้สิ่งนั้นเปลี่ยนที่กัน แล้วให้สิ่งอื่นอยู่กับที่ แต่หากได้ยินคำสั่งว่าลมพัดสิ่งใด ให้สิ่งนั้นยืนอยู่กับที่ แล้วให้สิ่งอื่นเปลี่ยนที่กัน

7) กิจกรรมนักสืบ เริ่มจากให้เด็กและเยาวชนทำท่าเต้นตาม จากนั้นเลือกนักสืบ 1 คน ให้ออกไปรอด้านนอกห้อง แล้วหาตัวแทนผู้นำเต้น 1 คน จะแทรกอยู่ในวงกิจกรรม ซึ่งทุกคนในวงจะต้องเต้นตามคนที่นำ ที่โดยนักสืบจะต้องตามหาคนนำเต้นให้เจอ และทุกคนในวง จะต้องพยายามไม่ให้นักสืบจับได้ว่าใครเป็นผู้นำเต้น

8) กิจกรรมนับเลข 1-60 เริ่มจากให้เด็กและเยาวชนนั่งลง แล้วช่วยกันนับเลข 1 เรียงกันไปเรื่อย ๆ ไปจนถึงเลข 60 โดยที่หากนับเลขที่มีเลข 5 ให้ปรบมือแทนการนับ

จากนั้นให้เด็กและเยาวชนจับกลุ่ม 5 คน โดยที่ต้องมีสมาชิกจากทั้ง 2 พื้นที่รวมกัน แล้วเขียนคำตอบตามโจทย์ที่ได้รับเรียงลำดับดังนี้ 1. สิ่งของที่อยู่ในครัว 2. สิ่งของที่พบเจอที่ตลาดน้ำอัมพวา และ 3. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมเมื่อวาน แล้วให้แลกเปลี่ยนกันในวงใหญ่

เมื่อเสร็จกิจกรรมนายคำรณ นิมนองค์ ได้ชวนผู้เข้าร่วมคุยถึงเมื่อวานที่เราได้วาดรูปเป้าหมายของเราที่จะทำ พร้อมวาดรูปขั้นตอนการลงปฏิบัติงานของแต่ละโครงการ วันนี้จึงอยากให้กลุ่มผู้เข้าร่วมการเขียนอธิบายการทำงานของแต่ละขั้นตอนที่มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน โดยให้ผู้เข้าร่วมแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มที่ 1 มีจำนวน 4 โครงการ
- 2) กลุ่มที่ 2 มีจำนวน มีจำนวน 4 โครงการ
- 3) กลุ่มที่ 3 มีจำนวน 4 โครงการ

และให้ผู้เข้าร่วมแต่ละโครงการช่วยกันเขียนรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมตามโจทย์หลักหลักมี 7 ข้อ และให้มีโค้ชของแต่ละกลุ่มเป็นที่เลี้ยงของทีมงานลงไปเพื่อเป็นตัวช่วยในการออกแบบของผู้เข้าร่วมแต่ละโครงการต่างๆ

- 1) ชื่อกิจกรรม
- 2) วันและเวลาในการจัดกิจกรรม
- 3) สถานที่ในการจัดกิจกรรม
- 4) วัตถุประสงค์/เป้าหมายในการจัดกิจกรรม
- 5) วิธีการดำเนินงาน
- 6) ผลลัพธ์
- 7) งบประมาณ

2. ห้องพี่เลี้ยง

เข้านี้นางสาวอัญชญา ดีไสว (น้องอ้อม) และนายวัชรกร ดิษฐสมบุรณ์ (น้องหนู) ชวนผู้เข้าร่วมทำกิจกรรมสนทนา การ ดังนี้

- 1) สะบัดมือซ้าย ขวา หน้า หลัง
- 2) มือซ้ายชู 2 นิ้ว มือขวากำมือวางไว้ข้างบนทำท่าหอยทาก และสลับไปมา

- 3) ทำท่าประกอบ 3 ท่า คือ “กลม” ทำท่ากำมือ “และ” ทำท่าตั้งมือขึ้น “เหลี่ยม” ทำท่าตั้งมือไว้ และ
สั่งท่าประกอบ เช่น กลมและเหลี่ยม และกลมและเหลี่ยม กลมและเหลี่ยมเหลี่ยมและกลมและ
กลมและเหลี่ยม เป็นต้น
- 4) จับคู่ลูกขี้ยืนทำท่ามี้อๆ ตบตักตบมือตบมือตบไหล่ แล้วสลับกันไปๆ ตบตักตบไหล่ตบมือๆ
- 5) ทำกิจกรรมคนต่อคน โดยการยืนหันหลังชนกับเพื่อน เมื่อบอกให้ทำกิจกรรมก็ไปทำตามบอกพร้อม
ทั้งแนะนำตัว เช่น ขาต่อขา แขนต่อแขน เข้าต่อเข้า ผมต่อผม หูต่อหู เป็นต้น เมื่อบอกว่า “คนต่อ
คน” ให้กลับมายืนหันหลังชนกับเพื่อนคู่เดิม

เมื่อทำกิจกรรมสนทนาการเสร็จสิ้น ให้ผู้เข้าร่วมจับกลุ่ม 3 คน คละพื้นที่ จากนั้น นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ขวน
ผู้เข้าร่วมพูดคุยเรื่องการส่งเสียงดังในที่ประชุมในช่วงวันวาน วิทยากรกระบวนการจะเน้นการเจีบเพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีสติก่อนทำ
กิจกรรม เชื่อมโยงไปสู่การไม่ยอมให้เด็กได้ของในสิ่งที่ต้องการโดยไม่มีเหตุผล เชื่อมโยงไปสู่การชวนน้องพูดคุยเรื่องสิ่งที่ได้จาก
การทำโครงการทั้งทักษะและความรู้ โค้ชกับครูมีความแตกต่างกัน ในชุมชนมีความหลากหลายในการสร้างเด็ก 1 คน ปัจจุบัน
เรามักจะยกหน้าที่นี้ให้กับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ดังนั้นอะไรคือความรู้ ทำไมพ่อแม่มีความรู้จึงไม่กล้าถ่ายทอดให้ลูกหลาน
เนื่องจากพ่อแม่ไม่เชื่อมั่นว่าตนเองมีความรู้ ดังนั้นวันนี้เราจะเรียนรู้เรื่องคำว่า “ประสบการณ์” “ทักษะ” “ความรู้” ในปัจจุบัน
มีคนจบปริญญาเอกลงทะเบียนคนจน 600 กว่าคน ปริญญาโท 5,000 กว่าคน และปริญญาตรี 100,000 กว่าคน ซึ่งอาจจะเกิด
จากปัญหาอื่นๆ ประกอบก็ได้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่มี การเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสรุปวิเคราะห์ข้อมูลไปสู่การ
แก้ไขปัญหา

กิจกรรม Check in

นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ให้ผู้เข้าร่วมจับกลุ่ม 3 คน คละพื้นที่ เพื่อทำกิจกรรม check in โดยมีกติกาให้ผู้เข้าร่วมนั่งจับกลุ่มหัวเข่าชิดกัน คนที่พูดให้ถือปากกา ขณะที่พูดห้ามซักถาม เมื่อพูดเสร็จสลับให้วางปากกากลาง พร้อมทั้งพูดว่า “Check in แล้วครับ” หรือ “Check in แล้วค่ะ” เว้นระยะเวลาให้เพื่อทบทวนสิ่งที่จะพูด คนที่พร้อมจะพูดก็หยิบปากกาขึ้นมาพูดคนต่อไป ภายใต้ประเด็นพูดคุยร่วมกันดังนี้

- 1) เข้าใจรู้สึกอย่างไร
- 2) ได้เรียนรู้อะไรในวันวาน

เมื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มย่อยเสร็จสิ้น แบ่งปันในกลุ่มใหญ่ สรุปได้ดังนี้

สิ่งที่ได้สัมผัสจากการพูดคุย

- 1) รู้จักตัวตนของเพื่อนเพิ่มขึ้น เดิมมองแต่เพียงภายนอก การพูดคุยทำให้เข้าใจเพื่อนเพิ่มขึ้น
- 2) ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนต่างพื้นที่
- 3) ได้เพื่อนเพิ่มขึ้นจากการพูดคุย
- 4) ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน อย่างมองเพียงหน้าตา / ภายนอกเท่านั้น
- 5) มีโอกาสจากการเข้าร่วมประชุมในเวที ทำให้เราได้พูดคุยกับเพื่อนต่างพื้นที่

บทเรียนสำคัญ

- 1) กระบวนการชวนคุยในกลุ่มจะช่วยต่อยอดในการพูดคุยร่วมกับเพื่อน เช่นเดียวกับเด็กที่ได้พูดคุยจะช่วยต่อยอดการทำงานร่วมกัน
- 2) การเปิดพื้นที่ให้เด็กได้พูดคุยร่วมกัน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากกว่าการพูดคุยกันทางโซเชียลมีเดีย (โลกเสมือนจริง) ทำให้เกิดความสัมพันธ์และความเข้าใจกันเพิ่มขึ้นจากการสัมผัสคำพูด สายตา และท่าทางที่แสดงออกทางร่างกาย ดังนั้นเมื่ออยู่ในโลกของความเป็นจริง เด็กเผชิญกับปัญหา จึงปรับตัวไม่ได้ และฆ่าตัวตาย พี่เลี้ยงจึงมีบทบาทสำคัญในการดูแลเด็กให้เด็กได้สัมผัสสิ่งเหล่านี้ร่วมด้วย

ดังนั้นก่อนเด็กทำกิจกรรมจึงควรจัดกระบวนการกับเด็กอย่างเป็นขั้นตอนร่วมด้วย เช่น เริ่มต้นจากการเล่นเกมส์ การสร้างความสัมพันธ์ และนำเข้าสู่เนื้อหา จากนั้นแบ่งกลุ่ม 1) เจ้าหน้าที่ อบรม. มี 2 กลุ่ม 2) ผู้นำชุมชน รองนายก อบรม. 3) ครู และ 4) พ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อพูดคุยร่วมกันว่า “ประสบการณ์” “ทักษะ” “ความรู้” หมายถึงอะไร พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบจากภาระงานที่ทำด้วย เพื่อเชื่อมโยงสู่ทักษะและความรู้จากการดำเนินโครงการของเด็ก จะต้องทำอะไรเพื่อสร้างการเรียนรู้ดังตัวอย่างของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21

จากการสังเกตการทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชนในวันวานจะเห็นว่า เด็กสามารถใช้เทคโนโลยีมาปรับใช้ในการวาดรูป สามารถค้นหาข้อมูลความรู้ได้จากกูเกิ้ล สำหรับในประเทศจีนมีความคิดว่าการเรียนแบบมาจากคนอื่นและนำมาปรับปรุงอย่างสร้างสรรค์ ถือว่าเป็นคนเก่งมากจนได้รับรางวัล ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหในพื้นที่ จึงอยากให้คุณคุยร่วมกันว่า ระหว่างคำว่า “ประสบการณ์” “ทักษะ” “ความรู้” ในงานของท่านเป็นอย่างไร เช่น

- 1) ชวนาบอกว่าไปนำพันธุ์ข้าวที่ดีที่สุด มาปลูกแล้วข้าวยังไม่ออกรวง แสดงว่า ชวนาขาดขาดความรู้ และประสบการณ์ในการปลูกข้าวพันธุ์นี้มาก่อน จึงต้องไปศึกษาความรู้มาก่อนกับประสบการณ์การทำมาก่อนที่จะนำมาปลูก
- 2) เราเรียนรู้จากพ่อแม่ พ่อแม่สอนให้เราเป็นทั้ง 3 กลุ่มนี้หรือไม่ เขาไม่ได้สอนโดยตรง แต่หากเราจะเป็นผู้บริหารท้องถิ่นต้องทำอะไร ไม่ได้เรียนการเป็นผู้บริหาร แต่เราเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้ใหญ่บางท่าน จนเกิดทักษะที่สำคัญ เช่น การพูด การนำเสนอ เป็นต้น

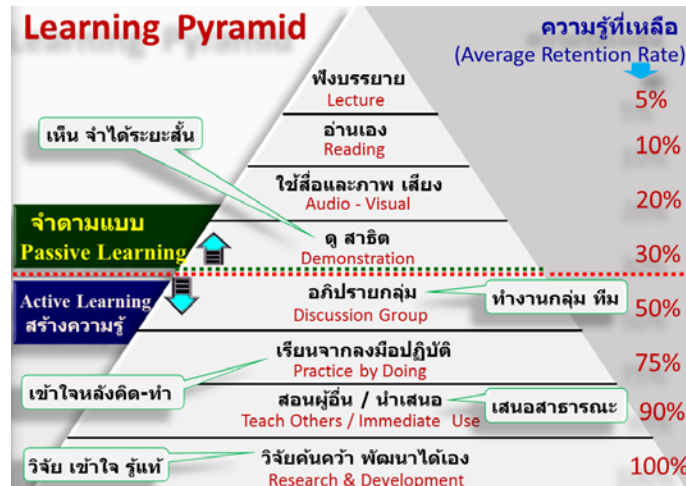
นายชินวุฒน์ มณีศรีขำ ให้คู่มือการปลูกเปลือกข้าวโพด ประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ เป็นความรู้ที่เราได้รับ แต่ก่อนที่จะได้ความรู้คนที่คิดวิธีการนี้ต้องผ่านประสบการณ์ตรงที่ปลูกข้าวโพดมาหลายครั้ง ทดลองทำจนเกิดทักษะเชี่ยวชาญ และนำไปสู่ข้อสรุปออกมาเป็นความรู้ ดังนั้นเราจึงต้องคิดเทคโนโลยีใหม่ๆ ขึ้นมาเองทดแทนการซื้อเทคโนโลยีมาใช้เท่านั้น ซึ่งในหมู่บ้านมีทุนต่างๆ มากมาย แต่เราจะทำอย่างไร กระบวนการสร้างความรู้จะเกิดขึ้นได้เราต้องมีประสบการณ์จากเรื่องนั้นๆ

เมื่อแต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนเสร็จสิ้น นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ ขวนผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรื่องวิธีการชวนคิดเรื่อง ประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ ที่มาจากการแลกเปลี่ยนความคิดของแต่ละคน ทำให้เราเข้าใจมากขึ้นเนื่องจากเป็นความรู้ที่มาจากประสบการณ์ของพวกเขา หากทำซ้ำต่อเนื่องก็จะเกิดเป็นทักษะ และเกิดเป็นความรู้ ดังนั้นหากเราจะทำให้เด็กสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ต้องชวนให้เด็กพูดคุยร่วมกันจนเกิดการตลกขบขันทางความคิด ก่อนที่จะเปิดหาความหมายจากแหล่งความรู้อื่นๆ ได้เช่นเดียวกัน ต่อไปเราสามารถนำไปอธิบายให้กับผู้อื่นได้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง บรรยากาศ ท่าที โอกาส ก็มีความสำคัญกับการสร้างกระบวนการเรียนรู้ การฝึกคือการฝึกเพื่อฝึกเด็ก ผ่อนคลายและดึงกลับในบางช่วงเวลา ทำให้เด็กต้องเตรียมตัวตลอดเวลา เราคือผู้สร้างพื้นที่การเรียนรู้ ต้องสร้างเงื่อนไข สร้างบรรยากาศ จึงต้องมีชิ้นเชิงในการฝึกเด็ก และเยาวชน สิ่งที่ทำทั้งหมดคือการออกแบบกระบวนการในการฝึกอบรม เราเป็นครูก็มีการฝึกเด็ก ขอให้ดูกระบวนการทำงาน เริ่มจากการระดมความคิดความรู้ออกมาจากพวกเราทุกคนก่อนที่จะอธิบายความรู้ เด็กก็มีความรู้เหมือนเราเพียงแต่น้อยกว่าเรา เราจึงต้องช่วยเติมความรู้ให้เขา

กลุ่ม	ประสบการณ์	ทักษะ	ความรู้
1. เจ้าหน้าที่ อบต. (กลุ่มที่ 1)			
ความหมาย	ทำซ้ำๆ จนเกิดประสบการณ์	ทำซ้ำๆ จนเกิดเป็นทักษะ	สิ่งที่เรามีอยู่แล้ว ศึกษาเพิ่มเติม
ตัวอย่าง	การปลูกข้าวโพด จากการหาความรู้ และนำมาทดลองปลูก จนเกิดเป็นข้าวโพดพันธุ์ใหม่		
ข้อเสนอแนะ	หัวหน้าสำนักงานปลัดออกจดหมายใช้ความรู้จากระเบียบสารบรรณที่มีอยู่ เราเป็นผู้ใช้ความรู้แล้วจึงแปลงสู่การปฏิบัติจนมีประสบการณ์ เมื่อทำซ้ำๆ จากประสบการณ์และความรู้ที่มีจนเกิดความเชี่ยวชาญเป็นทักษะ (ความรู้จึงมาจากความรู้ ทักษะ และประสบการณ์)		
2. ครู			
ความหมาย	การลงมือปฏิบัติงานจนมีประสบการณ์	ความชำนาญเรื่องนั้นๆ (การสังเกต การฟัง การพูด)	การศึกษา ค้นคว้า และหาความรู้อยู่เสมอ
ตัวอย่าง	เด็กมีปัญหามาโรงเรียนแล้วไม่ยอมพูดหรือทำกิจกรรม 1) ทักษะที่ครูทำ คือ การสังเกตเด็ก การพูดคุยกับเด็ก ทดลองไปพูดคุยกับเด็ก โดยให้เพื่อนพาไป และพบว่าเด็กมีพฤติกรรมดีขึ้น มาเทอมนี้เด็กกล้าจริง 2) ประสบการณ์ คือ เมื่อมีเด็กใหม่เข้ามาเหมือนเดิม นำประสบการณ์เดิมมาทำให้เพื่อนพาไป จนเด็กเพิ่มพูดคุย 3) จากการแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ นำไปสู่ความรู้ในการจัดการเด็ก		
ข้อเสนอแนะ	การขับขี่ยานครั้งแรก รถยางแตก ต้องเปลี่ยนยาง ทำจนสำเร็จ ประสบการณ์ คือ การเปลี่ยนยางจนสำเร็จ ประสบการณ์ในการเปลี่ยนยางทำครั้งแรก ไม่ต้องทำยาวนานก็นับว่าเป็นประสบการณ์ได้ ทักษะ คือ ต้องเปลี่ยนยางจนมีความชำนาญ หรือต้องทำสิ่งนั้นซ้ำๆ จนเกิดเป็นความชำนาญในการเปลี่ยนยาง		
3. พ่อแม่ ผู้ปกครอง			
ความหมาย	ไม่มีการนำเสนอ		
ตัวอย่าง	1) ประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยความรักความเข้าใจ เลี้ยงด้วยความรัก เอาใจใส่ โอบกอด หาเวลาอยู่กับเขา 2) ความรู้ คือ ความพยายามอดทนอยู่กับเขา มีปัญหาอะไร ต้องช่วยแก้ปัญหาให้เขา		
ข้อเสนอแนะ	พ่อแม่ผู้ปกครองจะเห็นรูปธรรมจากการปฏิบัติจริง แต่แปลงเป็นนามธรรมไม่ได้ เปรียบเทียบกับการดูแลเด็กเพื่อให้เข้าใจร่วมกัน		
4. ผู้นำชุมชน รองนายก อบต.			
ความหมาย	ไม่มีการนำเสนอ		
ตัวอย่าง	1) ประสบการณ์ คือ การเป็นผู้นำเป็นกรรมการ อสม. ทำให้เข้าใจประสบการณ์มากขึ้น ทำหน้าที่ที่ได้รับในชุมชน		

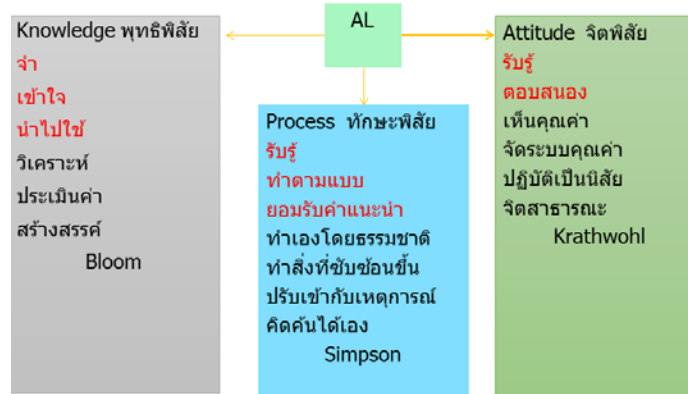
ข้อเสนอแนะ	2) ทักษะ คือ การพูดคุยกับชาวบ้าน การสื่อสารให้เข้าใจ การเข้าถึงคน เช่น การพูดให้ชาวบ้านดีกัน		
	3) ความรู้ คือ มีความรู้ในพื้นที่ เราทำงานหลายอย่าง เช่น ความรู้ที่ชาวบ้านต้องการ		
ข้อเสนอแนะ	คล้ายกับกลุ่มชาวบ้าน พูดแต่รูปธรรม แต่เราจะแปลงจากรูปธรรมไปสู่นามธรรมได้อย่างไร เนื่องจากเป็นนักปฏิบัติ จึงเชื่อมโยงไม่ได้ ต้องนำการปฏิบัติไปสู่หลักการให้ได้		
5. เจ้าหน้าที่ อบต. (กลุ่มที่ 2)			
ความหมาย	ความรู้ที่มีอยู่เดิม นำไปลงมือทำ เมื่อพบปัญหาและข้อจำกัดก็แสวงหาความรู้ได้	เกิดจากความรู้ / ประสบการณ์ที่ซ้ำๆ จนมีความชำนาญ	สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา / ยุคสมัย
ข้อเสนอแนะ	เราต้องลงมือทำซ้ำๆ จนเกิดทักษะ เด็กจึงต้องหาความรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ดังนั้นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญมาก ในพื้นที่ที่มีการเรียนรู้มากมาย แต่เราไม่มีกระบวนการสร้างการเรียนรู้ในพื้นที่ เรามักจะทำให้เกิดรูปธรรมมากกว่า แต่เราจะทำอะไรให้เด็กเกิดการเรียนรู้หลากหลายแหล่ง ไม่เพียงแต่ค้นหาจากเทคโนโลยีเท่านั้น เช่น การลงไปพูดคุยกับผู้ใหญ่ในพื้นที่มากกว่า เนื่องจากจะได้มีการสร้างความสัมพันธ์และลงเรียนรู้ในพื้นที่ได้อย่างเข้าใจร่วมด้วย เป็นต้น		

ปิรามิดแห่งการเรียนรู้

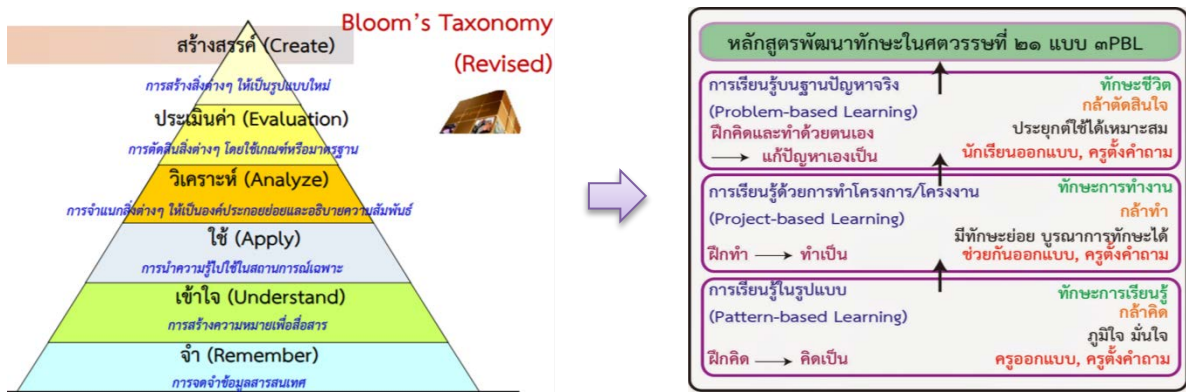

ปิรามิดการเรียนรู้ ด้านบนเป็นการเรียนรู้แบบไม่ผ่านการลงมือทำ เช่น การฟังการบรรยาย การอ่านเอง การใช้สื่อและภาพเสียง ดูและสาธิต เป็นต้น เกิดการเรียนรู้ 5 % , 10 % , 20 % และ 30 % ตามลำดับ เมื่อลงมือทำผ่านการทำงานวิจัยทำให้เกิดการเรียนรู้กับตนเองร่วมกับเด็ก ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน 100 % ทำให้เกิดทีมทั่วโลกและเยาวชนทั้ง 2 พื้นที่ เมื่อดำเนินงานโครงการนี้เสร็จสิ้นก็จะสามารถลงไปทำงานประเด็นอื่นร่วมได้ ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง จากการจำตามแบบ (Passive Learning) เป็นการสร้างความรู้ (Active Learning) โดยการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจนเกิดความเข้าใจ สอนและนำเสนอผู้อื่นในที่สาธารณะได้ และวิจัยค้นคว้าพัฒนาตนเองได้ จนเกิดการเรียนรู้ 50 % , 75 % , 90 % และ 100 % ตามลำดับ

AL : Practice by Doing ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

การสร้างความรู้ (Active Learning) จึงต้องเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ทำให้เด็กจำ เข้าใจ และนำไปใช้วิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ หากให้เด็กเห็นข่าวโพดอย่างเดียว แต่ไม่ลงมือทำงานเกิดความเข้าใจ เด็กก็จะหาแต่เครื่องปกข่าวโพด ดังนั้นเราต้องสร้างการเรียนรู้ผ่านการให้เด็กลงมือทำ ซึ่งมีทฤษฎีประกอบ ดังนี้ **ถ้าคิดได้ ให้ช่วยคิด ถ้าคิดไม่ได้ให้ช่วยทำ ถ้าทำไม่ได้ให้ความร่วมมือ ถ้าร่วมมือไม่ได้ให้กำลังใจ แม้ให้กำลังใจไม่ได้ ให้สงบนิ่ง** ซึ่งที่เลี้ยงองหาวิธีการสร้างการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน กลไกเหล่านี้พวกเราจึงต้องลุกขึ้นมาช่วยทำ กระบวนการจะเริ่มจากการจดจำ เข้าใจ และนำไปสู่การประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ ประเมินผลว่าดีหรือไม่ เพื่อให้เกิดการลงมือทำอย่างสร้างสรรค์ เช่นการปกข่าวโพด ที่มีปัญหาจากการปกข่าวโพด ค้นหาความรู้ และทดลองทำ ที่ผ่านมามาเราไม่ได้คิด เนื่องจากเราไม่คิดว่าเป็นปัญหา ดังนั้นเราต้องคิดวิเคราะห์ว่าโครงสร้างของข่าวโพดคืออะไร

หลักสูตรการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ขณะนี้ในท้องถิ่นกำลังเรียนรู้การเขียนโครงการบนฐานปัญหาจริง (Problem based Learning : PBL) เพื่อให้เด็กเขียนโครงการเป็นฝึกให้คิดอย่างเป็นระบบ มีทักษะการเขียน การอ่าน และการคิดคำนวณ (คณิตศาสตร์) เพื่อคำนวณงบประมาณออกมาจากการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง ฝึกลงมือทำบ่อยๆ จนได้ทักษะติดตัว มีทักษะกล้าทำ กล้าคิด หากมีการใช้เงินผิดประเภท เราต้องตั้งคำถาม เพื่อหาเหตุผลมาตอบเรา เรียนรู้ว่าสิ่งใดถูกหรือสิ่งใดผิดด้วยตนเอง จะเกิดทักษะติดตัวเด็กในเวลา 5 เดือน เพื่อที่เราจะได้ช่วยเด็กอย่างไร เป็นการคิดจากปัญหาในหมู่บ้าน เช่น ปัญหาขยะในโรงเรียน ฝึกให้คิดและออกแบบ โดยครูมีหน้าที่ตั้งคำถามให้กับเด็ก เขาฝึกคิด และกล้าตัดสินใจทำบางอย่างด้วยตนเอง ต่อไปก็จะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเข้าใจ ซึ่งเราต้องวางแผนและแบ่งบทบาทการโค้ชเด็กร่วมกัน

หัวใจสำคัญ คือ การทบทวนสรุปทบทเรียน เช่น เด็กทำกิจกรรม 5 เดือน มีอะไรที่ได้ดีบ้าง บรรลุเป้าหมายหรือไม่ ได้เรียนรู้อะไร เชื่อมโยงกับชีวิตเราอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ได้เรียนรู้อะไร และต้องปรับปรุงการทำงานครั้งต่อไปให้ดี

อย่างไร สัปดาห์หน้าเด็กต้องลงพื้นที่ทำกิจกรรมในโครงการ พี่เลี้ยงจะต้องระมัดระวังเรื่องอะไร เพื่อให้เกิดบทเรียนจากการทำงาน เด็กจึงต้องผ่านประสบการณ์ทำงานซ้ำๆ

นอกจากนี้ยังมีทักษะในปี 2020 ที่ต้องการ ตลาดแรงงานต้องการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การจัดการทีมงาน แบ่งบทบาทในทีม การทำงานร่วมกัน มีวุฒิภาวะฉลาดทางอารมณ์ เช่น กลุ่มเด็กที่สนใจทำปุ๋ย อาจพบอุปสรรคในการชวนน้องไปทำปุ๋ยซึ่งอาจยากกว่าชวนน้องไปเตะบอล ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กอยากช่วยชาวบ้าน จะทำอย่างไรให้ชวนเพื่อนมาทำงาน ฝึกเรื่องการประเมินจากโครงการว่าทำปุ๋ยยากกว่า แต่ทำให้เด็กมีใจรักบริการ มีความยืดหยุ่นทางความคิด เราจะต้องติดตั้งทักษะทางด้านนี้ขึ้นมา กิจกรรมทำนา 5 เดือนจะช่วยปลูกฝังการทำงานได้หรือไม่ จะช่วยให้เด็กเติบโตต่อไปอย่างไร อยากชวนให้เกิดการเรียนรู้ว่าปลายทางจะเกิดอะไร ซึ่งเด็กและเยาวชนจะต้องมีทักษะ 3 ด้าน ดังนี้

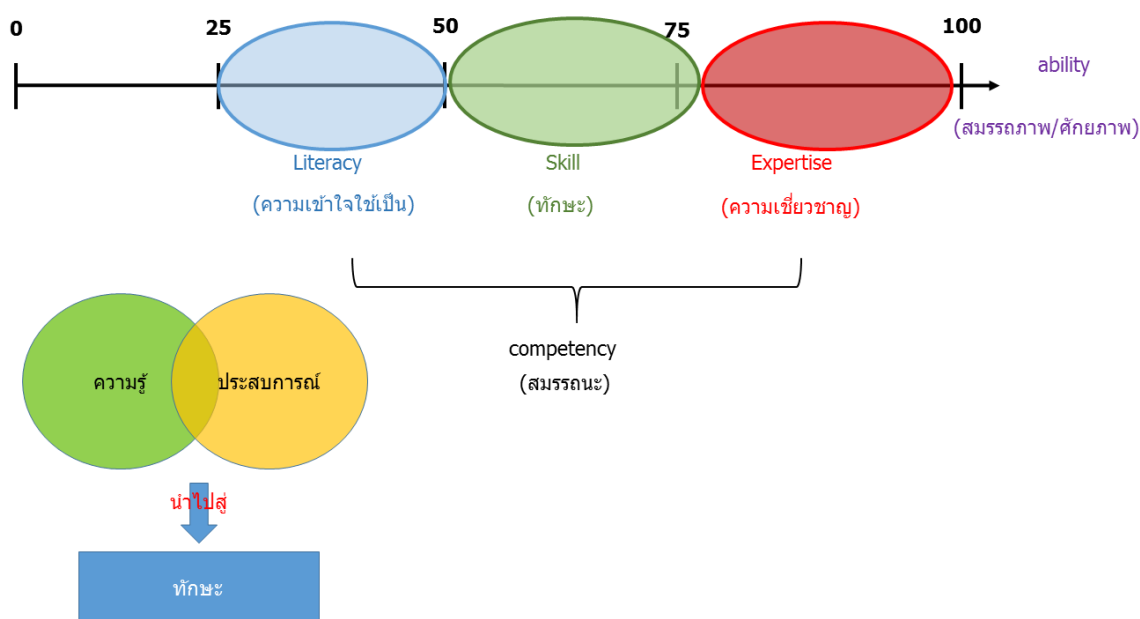
- 1) **ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม** ได้แก่ คิดสร้างสรรค์ ใส่ใจนวัตกรรม มีวิจารณ์ญาณ แก้ปัญหา สื่อสารดี และเต็มใจร่วมมือ
- 2) **ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี** ได้แก่ อัปเดตทุกข้อมูลข่าวสาร รู้เท่าทันสื่อ ครอบรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ และฉลาดสื่อสาร
- 3) **ทักษะชีวิตและอาชีพ** ได้แก่ มีความยืดหยุ่น รู้จักปรับตัว ริเริ่มสิ่งใหม่ โดยการใส่ใจตัวเอง รู้จักเข้าสังคม เรียนรู้วัฒนธรรม มีความเป็นผู้นำ รับผิดชอบหน้าที่ พัฒนาอาชีพ หมั่นหาความรู้รอบด้าน เป็นต้น

TimeLine การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน

TimeLine การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน	
สร้างแรงบันดาลใจ	<ol style="list-style-type: none"> 1) ละลายพฤติกรรม 2) เตรียมความพร้อม 3) ร่วมกันตั้ง “ความหมาย” และ “คุณค่า” ของการเรียนรู้ชุมชน
ฝึกคิด	<ol style="list-style-type: none"> 1) อภิปรายร่วมกัน -> นำเสนอ 2) ฝึกเขียนแผนโครงการ 3) (วัตถุประสงค์ หลักการและเหตุผล วิธีการดำเนินงาน สิ่งที่จะได้รับ งบประมาณ) 4) ระดมปัญหา -> สำรวจปัญหา
ฝึกทำ	การเก็บรวบรวมข้อมูล <ol style="list-style-type: none"> 1) สืบค้น เรียนรู้เพิ่มเติม (ต้องมีความรู้เรื่องอะไรบ้าง ฝึกเขียนเรียงเรียง)

	2) วางแผน (ทำอย่างไรจึงจะแก้ปัญหาได้)
	การลงมือทำกิจกรรม 1) ลงมือดำเนินการตามแผน 2) รายงานความก้าวหน้า สรุปปัญหาในการดำเนินงาน 3) นำไปดำเนินงานต่อ
เฉลิมฉลองความสำเร็จ	Show & Share

กระบวนการทำงานร่วมกับเด็ก 5 เดือนต่อไป นี้ พี่เลี้ยงต้องสร้างแรงบันดาลใจ ฝึกคิด ฝึกทำ และเฉลิมฉลองความสำเร็จ และพี่เลี้ยงลองดูว่าเด็กเปลี่ยนแปลงตนเองหรือไม่อย่างไร เพื่อฝึกทักษะให้เด็กและทำงานอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาเด็กและเยาวชนในขณะนี้ใช้งบประมาณของมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ซึ่งในอนาคตต่อไปก็ต้องติดตั้งงบประมาณในการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องจากกลไกการขับเคลื่อนงานที่มีในพื้นที่ เช่น งบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาเด็กและเยาวชน เป็นต้น ซึ่งเมื่อเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำจากการดำเนินโครงการในพื้นที่ ทำให้เกิดประสบการณ์จากการทำกิจกรรม การผ่านประสบการณ์ซ้ำๆ จนเกิดความเชี่ยวชาญจึงนำไปสู่ทักษะ สามารถเข้าใจ ใช้เป็น และเกิดการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องจนเป็นสมรรถนะในที่สุด ปรับจากเดิมใช้ความรู้ที่มีมาทำงานเป็นการสร้างความรู้ใหม่

วิธีการออกแบบการดำเนินงานของเด็กและเยาวชนในโครงการนี้ นับว่าเป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning community : PLC) เช่นเดียวกัน จากตัวอย่างคลิป์วิดีโอการทำ PLC ของ สพป.สุพรรณบุรี เขต 2 จังหวัดสุพรรณบุรี เกิดจากการที่คณะครูในโรงเรียนประสบปัญหาการจัดการเรียนการสอนให้เด็กอย่างเต็มที่ แต่เด็กกลับอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้เหมือนเดิม คณะครูจึงพูดคุยระดมความคิดเห็นร่วมกันเพื่อออกแบบการเรียนการสอน และนำมาใช้กับเด็กในโรงเรียน มีการติดตามประเมินผลทำไปปรับไปอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับมีการพัฒนาศักยภาพครูโดยวิทยากรจากภายนอกเติมเต็มความรู้ จนเด็กสามารถอ่านออกเขียนได้

หากเปรียบกับทั้ง 2 โครงการของจังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีการดำเนินงานในพื้นที่และมีกลไกการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนที่มาจากภาคส่วนต่างๆ จึงต้องมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการพัฒนาศักยภาพพี่เลี้ยงที่มาจาก

ทีมงานทุกภาคส่วน ทั้งเจ้าหน้าที่ อบต. ครู แกนนำชุมชน ผู้ปกครอง ผ่านการอบรมวิทยากรกระบวนการในช่วงกลางปี 2560 พี่เลี้ยงจึงมีความสำคัญในการรับผิดชอบและดูแลเด็กและเยาวชนให้เติบโตมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งทุกคนที่เข้าร่วมล้วนเกี่ยวข้องกันหมด จึงต้องมีการประชุมร่วมกันในพื้นที่ 2 ตำบลครั้งนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจและพูดคุยร่วมกัน และได้ติดตั้งเรื่องกระบวนการเรียนรู้ให้กับพี่เลี้ยง ขอให้เน้นย้ำเรื่องประสบการณ์ ทักษะ ความรู้ในการลงติดตามหนุนเสริมเด็กและเยาวชนในพื้นที่ต่อไป ในโครงการมีงบประมาณขับเคลื่อนอยู่แล้ว โดยเด็กและเยาวชนของแต่ละโครงการจะมีการลงรายละเอียดการดำเนินงานรายกิจกรรม พี่เลี้ยงมีหน้าที่ติดตามหนุนเสริม วิธีการบริหารจัดการงบประมาณอย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน ช่วงนี้ส่งรายงานความก้าวหน้าโครงการเรียบร้อยแล้ว งบประมาณงวด 2 กำลังจะโอนมา ในอนาคตอยากให้ดูว่าหากไม่มีงบจากหน่วยงานดังกล่าวแล้ว เราจะตั้งงบประมาณไว้รองรับกับกลไกการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนอย่างไร

การนำเสนอผลงาน

เมื่อทั้ง 2 ห้องทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ช่วงบ่ายมาทำกิจกรรมร่วมกันในเวทีใหญ่ นายคำธณ นิมอนงค์ กล่าวว่า กิจกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2561 โดยในวันวานจะทำ 7 ขั้นตอน วันนี้ลงรายละเอียดและเขียนโครงการได้ดีมาก บางโครงการอาจจะมีการเพิ่มขึ้นทั้งหมด 14 ขั้นตอน การวาดภาพจะทำให้เข้าใจภาพรวมร่วมกัน ต่อจากนี้ไปขอให้เตรียมตัวเล่าให้พี่เลี้ยงฟังว่าจะทำกิจกรรมอย่างไร พร้อมทั้งให้พี่เลี้ยงซักถามและเสนอแนะกับวิธีการที่ผู้เข้าร่วมได้ออกแบบเพิ่มขึ้น

ที่ผ่านมาเราเขียนกิจกรรมอย่างนี้มาก่อนหรือไม่ เราจะวาดรูปแล้วเขียนใส่กระดาษ และวาดภาพให้เห็นว่าจะทำกิจกรรมอย่างไร จะมีวิธีการอย่างไร ดังนั้นก่อนจะทำกิจกรรม เราต้องเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงทีมงาน และลงทำกิจกรรม เมื่อลงมือทำจริงแล้วเกิดประสบการณ์ เช่น การทำแกงต้มยำ เราต้องรู้วัตถุดิบ เครื่องปรุง สูตร วิธีการ อุปกรณ์ที่จะใช้ เครื่องมือ ขั้นตอน เป็นต้น ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐาน เมื่อทำต้มยำครั้งที่ 1 รสชาติจะยังไม่อร่อย เนื่องจากเราไม่มีประสบการณ์มาก่อน เมื่อลงมือทำอย่างต่อเนื่องจนเกิดทักษะเรื่องการต้มยำ การใส่ส่วนผสม การเตรียมวัตถุดิบ ทุกโครงการเกิดจากการค้นหาความรู้เบื้องต้นจากการลงพื้นที่พูดคุย และเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ ดังนั้นหากเราจะทำกิจกรรมครั้งเดียวไม่ได้ เราต้องทำซ้ำๆ เพิ่มขึ้น และสังเกตว่าเราลงมือทำแล้วเกิดทักษะอะไรบ้าง จนเกิดความรู้ใหม่ขึ้นมาในพื้นที่ ทุกครั้งที่ทำเราทำกิจกรรมในพื้นที่ มีหลายอย่าง เราต้องประสานงานกับพี่เลี้ยงในพื้นที่ ซึ่งแผนที่คิดไว้สามารถปรับได้ แต่ต้องอธิบายให้ได้ว่าปรับเปลี่ยนเพราะอะไร ต่อจากนี้งบประมาณโครงการวิจัยจะโอนมา น้องๆ สามารถเริ่มทำกิจกรรมได้ พี่เลี้ยงต้องชวนคุยและเรียนรู้ต่อ

สรุปบทเรียนการอบรมเชิงปฏิบัติการการเขียนแผนกิจกรรมตามความสนใจของเด็กและเยาวชน 2 พื้นที่

นายคำธณ นิมอนงค์ แบ่งออกเป็น 2 ห้องย่อย เพื่อให้เกิดการสรุปบทเรียนอย่างมีส่วนร่วม ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นในเวทีได้อย่างเต็มที่ ดังสรุปต่อไปนี้

1. ห้องเด็กและเยาวชน

นายคำรณ นิมอนงค์ ขวนให้เด็กและเยาวชนสรุปบทเรียน โดยเริ่มจากให้เด็กและเยาวชนเข้าแถวตอนตามช่วงอายุ เป็น 3 กลุ่ม อายุไม่เกิน 12 ปี อายุ 13 - 15 ปี และอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป จากนั้นให้แต่ละช่วงอายุ จับกลุ่มกัน 5 - 6 คน แล้วให้เขียนหรือวาดสรุปบทเรียนลงในกระดาษรูป แล้วให้แต่ละกลุ่มนำเสนอในวงใหญ่โดยมีประเด็นในการพูดคุย 2 หัวข้อดังนี้

- 1) สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม 2 วันนี้
- 2) สิ่งที่ได้เรียนรู้ เป็นประโยชน์ต่อตนเองอย่างไร

สิ่งที่ได้เรียนรู้	ประโยชน์ต่อตนเอง
1) ได้เรียนรู้ทักษะการคิด การพูด การฟัง การอ่าน การเรียนรู้	1) นำทักษะการพูดคุยไปพูดคุยกับผู้ปกครอง
2) ได้เพื่อนใหม่	2) นำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการเรียนและการทำงาน
3) ได้จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์	3) นำความรู้ไปใช้ในการวางแผนในการทำงาน
4) ได้เรียนรู้การเป็นผู้นำ	4) ทำให้เข้าใจงานต่างๆ ได้ดี
5) การกล้าแสดงออก	5) นำไปปรับใช้ในการเป็นผู้นำ
6) การทำงานเป็นทีม	6) สืบทอดวัฒนธรรม
7) การทำโครงการ	7) ทำให้ความผิดพลาดลดลง
8) ได้ฝึกสมอง	8) ทำให้ความอดทนเพิ่มขึ้นในการทำงาน
9) รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคม	
10) การวางแผนร่วมกัน	
11) ความสามัคคี	
12) การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	
13) เห็นความยากลำบากในการทำงาน	
14) ได้เรียนรู้วัฒนธรรมข้ามท้องถิ่น	
15) ได้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนใหม่	
16) ได้ทำสิ่งที่ไม่เคยทำ	
17) การทำงานเป็นระบบ	
18) การคิดแบบวิพากษ์ ทำให้แก้ไขปัญหา	
19) การคิดวิเคราะห์	
20) การปรับตัวเข้าหาผู้อื่น	
21) การระดมความคิดเห็น	

2. ห้องพี่เลี้ยง

นายชินวุฒัน มณีศรีขำ แนะนำ นพ.ไผท สิงห์คำ จากกรมควบคุมโรค ทำเรื่องความปลอดภัยทางถนนเพื่อขับเคลื่อนในระดับนโยบาย และนางสาวสุพัตรา สำราญจิตร จากโครงการความปลอดภัยทางถนนในระดับชุมชน เพื่อเข้าร่วมสังเกตการทำกิจกรรมของทั้ง 2 พื้นที่ในวันนี้ จากนั้นให้ผู้เข้าร่วมสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สิ่งที่ได้เรียนรู้

พี่เลี้ยง

- 1) การคิด การวางแผน ฝึกให้ตนเองกล้าพูด กล้าคิด และกล้าแสดงออก เห็นการทำงานเป็นทีมของเด็ก ทราบว่าเด็กอยากทำอะไร เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สร้างรายได้เพิ่ม รู้สึกภูมิใจ
- 2) กระบวนการเป็นพี่เลี้ยงเด็ก ดูแลน้องๆ ทำกิจกรรม การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นน้องๆ มั่นใจว่าน้องเล็กจะดำเนินงานหรือไม่ แต่เมื่อเห็นผลงานเด็กเล็กที่มีพัฒนาการที่ดีขึ้น เข้าใจคำว่าทักษะ ประสพการณ์ และความรู้
- 3) ได้รับทั้งความรู้ กระบวนการการทำงาน จะนำกลับไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เข้าใจกระบวนการทำงานได้ นำไปต่อยอดการพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้น เดิมตนเองมาเข้าร่วมตามเด็กและเยาวชน
- 4) ทำให้ทราบว่าเด็กทำอะไรได้บ้าง
- 5) ตนเองได้รับการพัฒนาจาก สรส. และ สกว. มาปีกว่าแล้ว โครงการดำเนินงานร่วมกับ อบต.อย่างต่อเนื่อง ขอขอบคุณที่ช่วยให้ อบต.ได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานตั้งแต่ต้นน้ำ – กลางน้ำ – ปลายน้ำ
- 6) จากการเข้าร่วมกิจกรรมมาปีกว่าแล้ว มาแต่ละครั้งจะนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับเด็ก กิจกรรมที่ทำในพื้นที่ ได้ต่อยอด ต่อยอด วิธีการ แนวคิดใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการทำงานในโครงการอยู่แล้ว
- 7) ได้เข้ามาเติมเต็มให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เมื่อบริการยอมรับว่าปวดหัวมาก จากเดิมอยู่กับเด็กเล็ก จะทำอย่างไรให้กระตุ้นให้เด็กทำงานได้ วันนี้เข้าใจทักษะ ประสพการณ์ ความรู้ เป็นน้ำไม่เต็มแก้ว
- 8) จากการทำงานร่วมกับ สสรส.ตั้งแต่ปี 2558 และ สกว. ทำให้เราได้เติมเต็มบางอย่างตลอดเวลาการดำเนินงานที่ผ่านมาต้องทำงานต่อเนื่อง รู้สึกดีใจที่เห็นกลไกที่เกิดขึ้นร่วมกันอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงเจ้าหน้าที่ อบต.เท่านั้น แต่คือทุกท่าน
- 9) เดิมมีความกังวลว่าทำไมไม่เข้าใจหรือบอกเด็กไม่ได้ อยากให้เด็กรู้ทุกคน เรายังรู้ไม่จริง เรามีความรู้ ทักษะ และประสพการณ์ แต่เรียงลำดับไม่ได้ แต่วันนี้เข้าใจแล้ว

10) จากการเข้าร่วมกระบวนการ สกว.และทีมงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น การเข้าเวทีทุกครั้งจะได้เรียนรู้เทคนิค ความรู้ ประสบการณ์ในตัว สามารถต่อยอดเข้าสู่งานประจำได้ด้วย อยากเข้ามาเก็บเกี่ยวในเวทีวิจัย ทำให้รู้ว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านมา นิยามศัพท์ 3 คำ (ประสบการณ์ ทักษะ ความรู้) ใช้ความคิดมากกว่าการจำเพื่อสร้างความเข้าใจ เพื่อนำไปใช้ผนวกกับประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ และนำไปใช้กับเรื่องอื่นได้

11) ได้เทคนิคต่างๆ ประทับใจกระบวนการของ สกว. การจัดกระบวนการมีการปรับกำหนดการ หากจะให้เด็กทำกิจกรรม เราต้องให้ใจเด็กก่อน สามารถนำบทเรียนนี้ไปใช้ในการทำงานในชุมชนได้

12) จากการดูวิดีโอเรื่อง AI เดิมไม่ทราบว่า AI คืออะไร แต่เราสามารถใช้โทรศัพท์ในการสั่งการทำงานได้อย่างหลากหลาย จากวันนี้ทำให้ทราบ 3 คำ (ประสบการณ์ ทักษะ ความรู้) เดิมเข้าใจว่า ประสบการณ์ต้องทำมายาวนาน แต่ครั้งเดียวก็นับว่าเป็นประสบการณ์แล้ว เมื่อลงกลุ่มกับเด็กและเยาวชน เราตั้งคำถามไม่เป็นจึงบอกเด็กแทน ปรับเป็นการปล่อยให้เด็กคิดเอง ทำให้ตนเองได้ความรู้เพิ่มขึ้น

13) เรียนรู้ 3 คำ (ประสบการณ์ ทักษะ ความรู้) และพร้อมจะกลับไปพัฒนากลุ่มในพื้นที่

14) เรียนรู้กระบวนการการฝึกทักษะ ประสบการณ์ของเด็กและผู้ใหญ่ เราต้องลงไปพูดคุยกับเด็กอย่างเป็นกันเอง

15) เสียหายประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กที่มีพี่เลี้ยงมาเข้าร่วมได้คนเดียวเนื่องจากติดภารกิจ จะนำเรื่องราวไปถ่ายทอดให้ทีมพี่เลี้ยงรับทราบ สิ่งที่ได้ คือ เราเข้าใจเด็ก GEN Z มากขึ้น ลดช่องว่างระหว่างวัย นำไปปรับใช้ในครอบครัวกับลูก ทุกครั้งจะมีการติดตั้งกับการทำงานของตนเอง ได้เรียนรู้เพียง 10 % จะพยายามสกัดจุดของเด็กให้เอ๊ะ-อ้อ คิด และวางแผนได้ เราเคยทำเรื่องการตั้งคำถามแต่ยังไม่สุด ก็ยังกังวลใจต่ออาศัยการทำงานในทีมร่วมกัน

16) เป็นโอกาสที่ดีที่ สรส. สกว. และมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ที่อำนวยความสะดวกให้เรา เนื่องจากในพื้นที่ต่างคิดต่างทำ ทำให้เราได้รับรู้สถานการณ์ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่ออย่างไรกับลูกหลานเรา เห็นความก้าวหน้าของหนองขามที่มีการขับเคลื่อนงานไปอย่างไร ดีที่มีเพื่อนทำงานเคียงข้างกันไป ผลัดกันเป็นกระต่ายกับเต่า เราได้เครือข่ายในฐานะของพี่เลี้ยง ทำให้ลูกเรามีเพื่อนเป็นเครือข่ายกันที่คนอุทกเป็นเพื่อนกับหนองหญ้าไซ หากไม่มีเวทีพูดคุยแล้วลงมือทำงานจะเดินคนละทิศทางได้ ทำให้พี่เลี้ยงไม่ทราบบทบาท ก็จะลงมือทำงานเพียงแคให้ได้งานเท่านั้น แต่วันนี้ทำให้เราเห็นเป้าหมายปลายทางร่วมกัน ใส่ใจในรายละเอียดที่มีการฝึกฝน ทักษะ กระบวนการทำงาน ให้คนในพื้นที่ได้เป็นคนช่วยกันทำงานที่มีประสิทธิภาพในประเทศ

17) มากับน้องนิวส์ มาคนเดียว และจะสืบสานต่อในการทอผ้าเลี้ยงไหมในชุมชน

18) ไม่ค่อยได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมแบบนี้ เนื่องจากทำงานในโรงงาน มีวันหยุด 1 วัน / สัปดาห์ แต่มาเข้าร่วมครั้งนี้อยากรู้ว่าลูกมาทำอะไร ทำให้เราทราบว่า เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์มาก หากมีโอกาสจะลงมาเรียนรู้เพื่อกลับไปช่วยกันทำในพื้นที่

19) ทั้ง 3 คำ (ประสบการณ์ ทักษะ ความรู้) อยู่ในชีวิตประจำวันเรา แต่ยังไม่มีการจัดระบบ ขั้นตอน / แบบแผนต่างๆ จะนำไปต่อยอดได้อย่างไร ซึ่งเมื่อเราทำจะช่วยเหลือและดูแลเด็กได้ เด็กสามารถนำกระบวนการไปพัฒนาต่อได้ หลายคนมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น

20) เข้าร่วมเวทีแรก อยู่เบื้องหลังมาตลอด ทำให้เราเข้าใจ และได้รับรู้ว่าทำเพื่ออะไร รวมทั้งกระบวนการในการพัฒนาชุมชน พร้อมจะเป็นกำลังเสริมให้กับหน่วยงานต่างๆ ต่อเนื่อง

เด็กและเยาวชน

1) ประทับใจเกี่ยวกับเด็ก ไม่กล้าเขียนและพูด เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมก็กล้าทำมากขึ้น

2) เด็กกล้าคิด กล้าทำ กล้าพูดเพิ่มขึ้น เขียนได้เร็วขึ้น มีพัฒนาการที่ดีขึ้น

3) ประทับใจเด็กๆ มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ฝึกความอดทน ความคิด

4) เห็นเด็กมีความสามัคคี แลกเปลี่ยนประสบการณ์ กล้าพูด กล้าแสดงออก

- 5) การทำงานเริ่มต้นจากการวางแผน การพัฒนาการคิดของตนเอง เป้าหมายในการทำงาน น้อยๆ สามารถคิด วาดภาพออกมาได้
- 6) เด็กสนใจทำโครงการสืบสานวัฒนธรรมการร้อยพวงมาลัย สร้างกลุ่มขึ้นมาสืบสานการร้อยมาลัยในหมู่บ้าน อนาคตเด็กอาจจะคิดออกแบบเครื่องร้อยพวงมาลัยเพื่อเป็นนวัตกรรมใหม่ก็ได้
- 7) ขึ้นชมการทำงานของเด็ก สร้างความอบอุ่น อดทนต่อแรงเสียดทานให้ได้ในชุมชน
- 8) ประทับใจน้อยๆ ทุกคน
- 9) เด็กคิดกิจกรรมและสามารถกลับไปทำงานต่อได้ เปลี่ยนจากกวาดยาเป็นทำนา เนื่องจากเด็กกลุ่มหลังจะยังทำ นาท่อยอดได้หรือไม่
- 10) เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเป็นเด็กรุ่นใหม่ สามารถคิดได้ เด็กสามารถเขียนแผนงานได้ ทำงานร่วมกัน ระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง
- 11) ประทับใจกับเด็กมาก ไม่คิดว่าเด็กจะเลือกปุ๋ยหมัก ทั้งที่เราทำเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

นายชินวุฒน์ มณีศรีขำ กล่าวว่า หากพี่เลี้ยงมีพื้นที่ลงมือทำงานซ้ำๆ และสรุปบทเรียน จะช่วยพัฒนาการทำงาน อย่างต่อเนื่อง ทำให้เรามั่นใจเพิ่มขึ้น หากคิดว่าจะเริ่มทำงาน เราต้องทราบเป้าหมาย ค้นหาเพื่อร่วมงาน / ทีมงาน และสิ่งที่เรา ทำจะเป็นประโยชน์กับลูกเรา / เด็กและเยาวชนอย่างไร รวมทั้งการติดตามพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดกับเด็กและ เยาวชน เพื่อประเมินศักยภาพของเด็กและเยาวชนร่วมกันในการติดตามหนุนเสริมอย่างเป็นระบบ ขอขอบคุณทุกท่านที่เข้าร่วม การประชุมครั้งนี้ เราต้องมีการสร้างเงื่อนไขเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การพูดคุยกันอย่างเป็นระบบ / ขั้นตอนทำให้เข้าใจและ ออกแบบกระบวนการทำงานร่วมกันได้ การทำงานครั้งนี้ร่วมกับพี่ทรงพล เจตนาวณิชย์ จากสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อ ชุมชนเป็นสุข (สรส.) พี่ประทีน ศิรินคร จากมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และทีมเราจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งต้องนำความรู้ที่ได้กลับไปใช้กับคนในพื้นที่ เนื่องจากโลกเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว มาก ดังนั้นเราต้องใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการทำงาน ต้องช่วยกันสร้างกระบวนการทำงานให้เป็นตัวอย่าง ขอให้ขับเคลื่อน งานต่อเนื่องอีก 1 ปี เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประเทศนี้ เงินอย่างเดียวแก้ไขปัญหไม่ได้หากเราไม่มีการติดตั้งวิธีคิด ขอขอบคุณทุก ท่านที่มาช่วยกันทำงาน เนื่องจากเป็นเรื่องยาก เมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้นจะมีเวทีโชว์แชร์เพื่อนำเสนอผลงานร่วมกันต่อไป

เมื่อทั้ง 2 ห้องย่อย ทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ก็มานั่งในเวทีใหญ่ร่วมกัน นายคำรณ นิมอนงค์ ขอให้พี่เลี้ยงกล่าวถึง ความรู้สึกว่า เห็นอะไรในตัวเด็กบ้าง

พื้นที่หนองขาม

- 1) ในบทบาทผู้ปกครอง รู้สึกประทับใจ เห็นการพัฒนาของเด็ก ความตั้งใจของเด็กที่จะทำ มีความคิดสร้างสรรค์ จากโครงการร้อยมาลัยว่ามีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน พาเด็กมาฝึกการคิด การพูด ทำให้พูดเป็น คิดเป็น พาผู้นำชุมชนมา

เรียนรู้วิธีการคิด การวางแผนร่วมด้วย และในบทบาทครู เห็นเด็กมีพัฒนาการ ต้องการเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็น ครูจะต้องพูดคุยอย่างเข้าใจกับเด็กอย่างไร เพื่อให้เด็กสนใจทำกิจกรรมกับครู (นางธัญญาภรณ์ แดงทอง)

2) ในบทบาทพี่เลี้ยงที่มาจาก อบต.หนองขาม เห็นความเสียสละในการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็ก มีเด็กกลุ่มใหม่เข้ามาทำกิจกรรมกับเราเพิ่มขึ้น และทำให้เห็นทิศทางการทำงานที่มีความเป็นไปได้ในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ขอชื่นชมกับน้องทุกคน นอกจากมาในครั้งนี้อาจจะมีส่วนที่เข้ามาสมทบเพิ่มขึ้น (นายจินดา แซ่มประสพ รองนายก อบต.หนองขาม)

พื้นที่พลับพลาไชย

1) ในบทบาทผู้ปกครอง / พี่เลี้ยง รู้สึกประทับใจ ปลื้ม ไม่คิดว่าลูกเราจะทำได้ อยากรเป็นกำลังใจให้เด็กๆ ที่ได้เรียนรู้กลับไปพัฒนาบ้านเรา เราจะเคียงข้างไปด้วยกัน (นางสมคิด หงษ์เวียงจันทร์)

2) ก่อนจะมาเข้าร่วมไม่คิดว่าจะทำได้ น่าจะมีน้องมาได้สัก 15 คน จนมีการประสานและมาเข้าร่วมได้มากที่สุด 30 กว่าคน ขอบใจน้องๆ ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เรามีเพื่อนต่างพื้นที่ คนหนองหญ้าไซกับอุทุมมาเยี่ยมเยียนกันได้ (นายเอกวิทย์ ชาวสวน หัวหน้าสำนักงานปัสต อบต.พลับพลาไชย)

ช่วงท้าย นายคำรณ นิมนอนค์ ให้เด็กและเยาวชนปรบมือให้กับทีมสื่อ อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ ผู้ใหญ่ใจดี และปรบมือให้กับตนเอง หลังจากนั้นเราจะต้องทำกิจกรรมแล้ว ขอให้ส่งแบบสอบถามเบื้องต้นให้กับทีมสื่อด้วย และให้น้องถ่ายรูปเป็นที่ระลึกร่วมกันก่อนเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

เลิกกิจกรรมเวลา 15.00 น.

นางสาวพวงทอง เม็งเกร็ด

ผู้สรุปรายงานการประชุม

นายชิษณุวัฒน์ มณีศรีขำ

ผู้ตรวจทานรายงานการประชุม

ข. รูปภาพกิจกรรมของโครงการ

เวทีสร้างความเข้าใจ

เวทีประชุมทีมวิจัย

เวทีเก็บรวบรวมข้อมูล

เวทีจัดทำแผนที่ชุมชน

เวทีเก็บข้อมูลสถานการณ์เด็กฯ

เวทีเก็บข้อมูลวิถีชีวิต

เวทีฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพฯ

กิจกรรมการดำเนินงานในพื้นที่ของเด็กและเยาวชน

เวทีสรุปผลการดำเนินงาน

การสรุปบทเรียน